

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542
THE CHANGING ROLE OF MISS THAILAND DURING 1934 - 1999

ธนสรณ์ สุขังคละกุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE CHANGING ROLE OF MISS THAILAND DURING 1934 - 1999

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(History)

Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2019

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542

ของ

ธนสรณ์ สุ่มังคละกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(อาจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อภิชา ชูติพงศ์พิสิฐ)

ชื่อเรื่อง	การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542
ผู้วิจัย	ธนสรณ์ สุ่มังคะกุล
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ญัฐพร ไทยจงรักษ์

งานวิจัยนี้ศึกษาพัฒนาการทางสังคมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2477 – 2542 รวมถึงผลสืบเนื่องจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ล้วนส่งอิทธิพลต่อบทบาทของนางสาวไทยดังนี้ นางสาวไทยยุคที่ 1 (พ.ศ. 2477 - 2497) มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมภายในประเทศ โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์กิจการต่าง ๆ ของรัฐบาล เนื่องจากมีรัฐบาลเป็นผู้จัดการประกวด ในยุคที่ 2 (พ.ศ. 2507 – 2515) เป็นช่วงที่สังคมไทยติดต่อกับนานาชาติมากขึ้น รวมทั้งรัฐบาลให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว ทำให้นางสาวไทยต้องมีบทบาทเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักในระดับโลกผ่านการประกวดนางงามจักรวาล ในขณะที่บทบาทภายในประเทศจะเน้นกิจกรรมด้านสาธารณกุศลเป็นหลัก และยุคที่ 3 (พ.ศ. 2527 – 2542) เป็นยุคที่ธุรกิจการค้าเข้ามามีอิทธิพลต่อการประกวดนางสาวไทยมากขึ้นและมีองค์กรเอกชนเป็นผู้จัดการประกวด ทำให้นางสาวไทยในยุคนี้มีบทบาทในด้านการบันเทิงและพาณิชย์มากกว่าบทบาทอื่น ๆ ซึ่งล้วนส่งผลต่อภาพลักษณ์ของนางสาวไทยในฐานะบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นต้นแบบของประชาชน

คำสำคัญ : บทบาท, นางสาวไทย

Title	THE CHANGING ROLE OF MISS THAILAND DURING 1934 - 1999
Author	THANASORN SUMUNGKLAKUL
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2019
Thesis Advisor	Dr. Nathaporn Thaijongrak

The purpose of this research is to examine the way in which social development affects the roles and activities of Miss Thailand from 1934 to 1989. The results showed that changes in society, politics, economic and culture can influence the different roles of Miss Thailand during different periods. This study divides the time period into three periods. Firstly, from 1934-1954, their activities were related to politics and public relations for the Thai government services because the government sponsored the beauty contest. The second period took place between 1964 to 1972, it was a time in which Thailand was one of the most interesting tourism destinations and it needed to be promoted by the government at a global level. Therefore, tourism campaigns were internationally motivated by Miss Thailand through to the Miss Universe pageant, while the charity aspect was mainly conducted at the domestic level. The final period lasted from 1984 to 1999, when the pageant became one of the best commercial channels in the business sectors and the pageant was organized by private businesses. Therefore, the pageant focused on the commercial and entertainment aspect rather than other perceptions, all of which affected the image of Miss Thailand as a celebrity and a role model for Thai people.

Keyword : Miss Thailand, Changing roles, 1934-1999

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. ญัฐพร ไทยจงรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะ ให้กำลังใจ เคี่ยวเข็ญ และมอบพลังที่ยิ่งใหญ่ในการขับเคลื่อนสร้างสรรค์ผลงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ และ อาจารย์ ดร.อภิชา ชูติพงศ์พิสิฐรัฐ ที่ได้สละเวลามาเป็นเกียรติในการสอบปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ดาบเพชร ที่ได้คอยช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มศว ทุก ๆ ท่าน

ขอขอบพระคุณความรักและปรารถนาดีของ อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา อาจารย์ ดร. อนัน ปันอินทร์ และคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุก ๆ ท่าน อาจารย์และคุณครูตั้งแต่ประถมถึงมัธยมที่ได้วางรากฐานความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอบคุณพี่วพล ศิริชื่นวิจิตร ที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมาและช่วยเหลือทุก ๆ เรื่อง ตั้งแต่สมัครเรียนจนจบการศึกษา รวมทั้ง พี่นุ่น แม่แฟร์ ราลี เซอร์รี่ เพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข ป.โท ทุก ๆ คน

ขอบคุณ คุณครูวิภารัตน์ บุญร่วม คุณครูปัญญานันท์ ดร. หริณวิทย์ กนกศิลป์ธรรม เพื่อน ปอนด์ เพื่อน ๆ ศิลปากร เพื่อน ๆ แก๊ง L.O.P. ทุก ๆ คน เพื่อนร่วมงานทั้งโรงเรียนราชินีบน อัสสัมชัญ ศรีราชา วัดเอนกดิษฐาราม โพธิ์สารพิทยากร ที่คอยช่วยเหลือในตอนที่ผู้วิจัยศึกษาระดับปริญญาโท

ขอบคุณอู๋ย สำหรับกำลังใจที่สำคัญและคอยช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ มาโดยตลอด

ขอบคุณครอบครัว ปู่กับย่า ที่เป็นแหล่งความภาคภูมิใจสำคัญและผลักดันให้ผู้วิจัยมีแรงศึกษาจนสำเร็จ

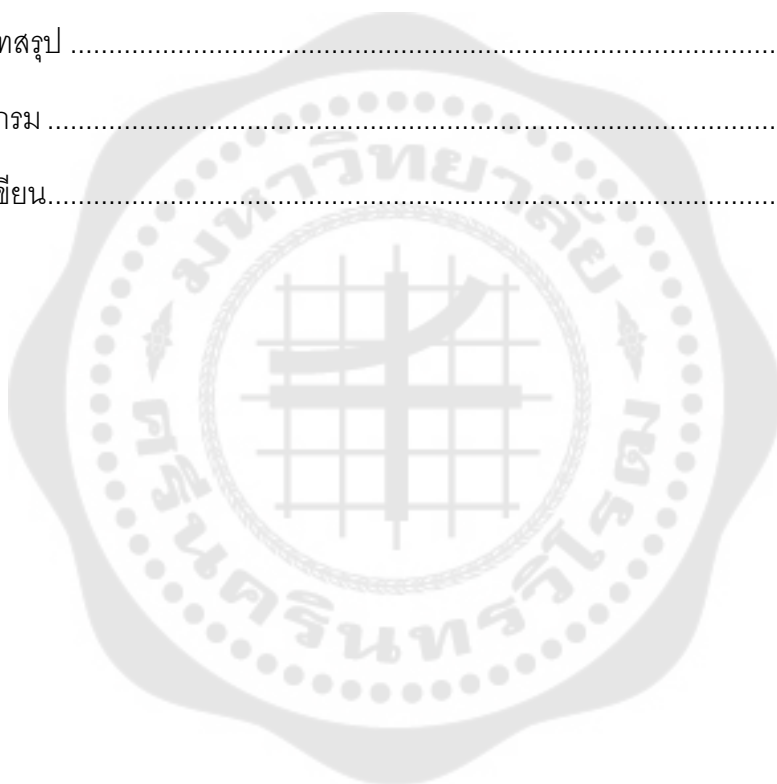
และสุดท้ายขอขอบคุณเวทีการประกวดนางสาวไทย เวทีนางงามจักรวาล นางสาวไทยทุก ๆ ท่าน ที่เป็นแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่ จุดประกายให้งานวิจัยนี้มีชีวิตและสร้างประโยชน์ทางวิชาการแก่ผู้อื่นต่อไป

ธนสรณ์ สุมั่งคละกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย	5
1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
บทที่ 2 บทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ.2477-2497	10
2.1 การประกวดนางสาวสยามระหว่าง พ.ศ. 2477-2481	11
2.2 การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2482 - 2497	21
2.3 บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2497.....	33
2.4 สรุป	44
บทที่ 3 บทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2507-2515	47
3.1 พัฒนาการทางสังคมไทยกับการประกวดนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2502 – 2515.....	47
3.2 บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 - 2515.....	69

3.3 สรุป	91
บทที่ 4 บทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ.2527 - 2542	94
4.1 พัฒนาการทางสังคมไทย ระหว่าง พ.ศ. 2527-2542	94
4.2 ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542	106
4.3 บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 - 2542	130
4.4 สรุป	156
บทที่ 5 บทสรุป	159
บรรณานุกรม	163
ประวัติผู้เขียน	176

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ชุดประจำชาติที่นางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 สวมใส่ในการประกวดนางงาม จักรวาล	90
ตาราง 2 ชุดประจำชาติที่นางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 สวมใส่ในการประกวดนางงาม จักรวาล	153

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

นางสาวไทยถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทต่อสังคมไทยและมีความสำคัญในการเป็นแบบอย่างแก่สตรีไทย ในด้านความงาม สติปัญญา และสุขภาพพลานามัยมาโดยตลอด จากจุดเริ่มต้นของการค้นหาสาวงามเพื่อช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาล สู่การเป็นสัญลักษณ์และตัวแทนแห่งสตรีไทยในระดับนานาชาติในเวลาต่อมา เวทีนางสาวไทยเป็นเวทีการประกวดนางงามที่สำคัญและมีพัฒนาการควบคู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เห็นได้จากพันธกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้ที่ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยคือการปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ งานสาธารณกุศล การเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณค่าแสดง ความสำคัญของสตรีต่อสังคมไทย ซึ่งบทบาทเหล่านี้ล้วนมีความแตกต่างกันตามแต่ละยุคสมัย ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมที่ในขณะนั้น ๆ

การประกวดนางสาวไทยจัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2477 โดยมีรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบ จัดงาน เนื่องในกิจกรรมวันฉลองรัฐธรรมนูญซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การประกวดนางสาวไทยในขณะนั้นใช้ชื่อว่า "การประกวดนางสาวสยาม"¹ มีจุดประสงค์หลักเพื่อดึงความสนใจของประชาชนให้มาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามการประกวดนางสาวไทยโดยการจัดงานของรัฐบาลนั้น จะมีลักษณะการจัดงานที่ไม่ต่อเนื่องขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความพร้อมทางด้านการเงินของประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว

ต่อมาในพ.ศ. 2507-2515 ได้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยให้เกิดขึ้นอีกครั้ง หลังจากหยุดไปตั้งแต่ พ.ศ. 2498 - 2506 โดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นผู้จัดงานขึ้น เนื่องในวันวชิราวุธานุสรณ์ โดยในช่วงแรกได้ใช้ชื่อว่า "การประกวดการแต่งกายสตรี" แต่หลังจากนั้น 3 ปีก็ได้มีการกลับมาใช้ชื่อว่า "การประกวดนางสาวไทย" เช่นเดิมเนื่องจากองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ได้รับการติดต่อจากบริษัทมิสยูนิเวิร์ส (Miss Universe) ให้ส่งสตรีไทยเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล เพื่อกระชับ

¹ การตั้งชื่อการประกวดว่านางสาวสยามเป็นการเลียนแบบชื่อการประกวดนางงามจากประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาที่ใช้ชื่อว่า นางสาวอังกฤษและนางสาวอเมริกา ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามได้แก้ไขมาตราว่าด้วยนามของประเทศใน พ.ศ. 2482 ทำให้ประเทศสยามนั้นต้องเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทย ดังนั้นการประกวดนางสาวสยามจึงเปลี่ยนมาใช้ชื่อว่า "การประกวดนางสาวไทย" นับตั้งแต่ พ.ศ. 2482 เป็นต้นมา

ความสัมพันธ์กับนานาประเทศอีกรูปแบบหนึ่ง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2507) ที่สนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามแนวนโยบาย เพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย รัฐบาลต้องการพัฒนาทางเศรษฐกิจและนโยบายการต่างประเทศมากขึ้น ทำให้นางสาวไทยได้รับเกียรติให้เดินทางไปร่วมประกวดและออกงาน ต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศในเวลานั้นเมื่อสงครามไทยมีการพัฒนาระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มากขึ้น ในช่วงระหว่าง พ.ศ.2516-2530 ทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของประชาชนมีความสะดวกและทั่วถึงขึ้นจากเดิมที่ใช้สื่อสารพิมพ์เป็นหลัก การประกวดนางสาวไทยจึงสามารถถ่ายทอดผ่านสื่อโทรทัศน์ ซึ่งแพร่ภาพการประกวดได้ทั่วประเทศ รูปแบบการประชาสัมพันธ์จึงแปรเปลี่ยนไปจากเดิม เปิดโอกาสให้ธุรกิจการโฆษณาเข้ามามีบทบาทต่อเวทีการประกวดนางสาวไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ด้านความงามและสินค้าอุปโภคต่าง ๆ ส่งผลให้รูปแบบการประกวดนางสาวไทยเน้นการค้นหาสาวงามที่มีความพร้อมด้านรูปร่างหน้าตาเป็นหลักเพื่อนำเสนอสินค้าและจูงใจให้ผู้บริโภค เลือผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมาใช้ ซึ่งอิทธิพลทางเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอาชีพ เพื่อฝึกฝนและคัดเลือกสาว "พี่เลี้ยงนางงาม" งามส่งเข้าประกวดยังเวทีต่าง ๆ ผ่านการตกลงผลประโยชน์ร่วมกันของทั้ง ฝ่าย ทำให้กระแสดารประกวดนางงามในประเทศไทย ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้นถึงภาพลักษณ์ที่ไม่เหมาะสมทั้งรูปแบบการประกวดและบุคลิกภาพของนางงาม เกิดเป็นภาพลักษณ์ในด้านลบที่เป็นแรงกระตุ้นให้รูปแบบการประกวดนางสาวไทยในยุคต่อมาเปลี่ยนไป

ในช่วงเวลานั้นนอกจากเวทีการประกวดนางสาวไทยแล้วยังมีเวทีการประกวดระดับชาติเกิดขึ้นอีกเวทีหนึ่งคือ มิสไทยแลนด์เวิลด์ (Miss Thailand World) ที่จัดการประกวดครั้งแรกใน พ.ศ.2528 โดยจะคัดเลือกผู้หญิงไทยเพื่อเป็นตัวแทนไป “ประกวดนางงามโลก Miss World” ซึ่งเป็นผลชัดเจนจากการเติบโตของธุรกิจอุตสาหกรรมความงามในประเทศไทย

ในช่วงระหว่าง พ.ศ.2531-2542 นั้น การประกวดนางสาวไทยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกวดโดยเน้นการค้นหาสาวงามที่มีคุณสมบัติเป็นสากลนิยมมากยิ่งขึ้น มีความเฉลียวฉลาดในการตอบคำถาม มีส่วนสูงใกล้เคียงชาวต่างชาติควบคู่กับความงามของใบหน้า สัดส่วนที่ลึงตัวของร่างกายและบุคลิกภาพที่ดี เพื่อลบข้อครหาจากสังคมที่มองนางสาวไทยเป็นเพียงตัวแทนของภาคธุรกิจ ซึ่งการปรับเปลี่ยนรูปแบบดังกล่าวของกองประกวดนั้น นับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการได้รับตำแหน่งต่าง ๆ ของนางสาวไทย ทั้งตำแหน่งนางงามจักรวาลของภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก และตำแหน่งขวัญใจช่างภาพคนแรกของนางสาวไทยบนเวทีนางงามจักรวาล

คือ ภัสราภรณ์ ชัยมงคล ทำให้ความนิยมของนางสาวไทยในช่วงเวลานี้กลับมาเช่นเดิม และสร้างภาพลักษณ์สูตรสำเร็จความงามของสตรีไทยรูปแบบใหม่คือ "รูปสวย ฉลาดและงามจากภายใน"

ใน พ.ศ. 2543 การประกวดนางสาวไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าชิราวุธวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์นั้นไม่ได้ผูกติดตัวนางงามในบทบาทหน้าที่ตัวแทนประเทศไทยเพื่อไปประกวดนางงามจักรวาลอีกต่อไป หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์การส่งตัวแทนประเทศไทยไปประกวดนางงามจักรวาล ทำให้มีการแยกเวทีการประกวดออกเป็น 2 เวทีคือ เวทีนางสาวไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าชิราวุธวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวีและ เวทีมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส (Miss Thailand Universe) โดยสุรางค์ เปรมปรีดิ์ เป็นผู้ถือลิขสิทธิ์ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งมีหน้าที่จัดการประกวดในประเทศและคัดสรรสาวไทยเพื่อเป็นตัวแทนประเทศไทยไปประกวดนางงามจักรวาล ถือเป็นการสิ้นสุดบทบาทของนางสาวไทยในฐานะตัวแทนประเทศไทยเพื่อไปประกวดนางงามจักรวาล กลายเป็นทูตวัฒนธรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเป็นหลักแทน ในช่วงเวลานี้บทบาทของมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์สจึงมีความโดดเด่นและเป็นสัญลักษณ์ของสังคมที่มีความสำคัญเหนือนางสาวไทย ในฐานะตัวแทนของประเทศเพื่อไปประกวดและเผยแพร่ความเป็นไทยยังเวทีนางงามจักรวาล

นางสาวไทยเป็นเวทีการประกวดนางงามระดับชาติที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นต้นแบบสำคัญของเวทีการประกวดนางงามระดับชาติอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังมากมาย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยที่เกิดขึ้น ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้ผู้จัดการประกวดนางสาวไทยในแต่ละปี ได้พยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกวดนางสาวไทยมาโดยตลอด เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยที่มีความงามเพียบพร้อม คู่ควรกับเกียรติยศ ทรัพย์สิน และชื่อเสียงในการเป็นตัวแทนแห่งสตรีไทยที่สังคมยกย่อง ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยในขณะนั้น ทำให้บทบาททางสังคมของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในแต่ละช่วงเวลามีความแตกต่างกันออกไปตามมา การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของนางสาวไทย ถือเป็นการแสดงออกให้สังคมเห็นความสำคัญของตำแหน่งนางสาวไทย และสะท้อนภาพลักษณ์ต่าง ๆ ทั้งในด้านบวกและด้านลบของเวทีการประกวดนางสาวไทยกลับมาเช่นกัน

งานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542 นี้ ทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยในยุคต่าง ๆ บทบาทของนางสาวไทยและภาพลักษณ์ของนางสาวไทยให้ปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ.2477-2542

1.2.2 เพื่อศึกษาบทบาทด้านต่าง ๆ ของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ.2477-2542

1.2.3 เพื่อศึกษาผลสืบเนื่องจากการปฏิบัติบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ.2477-2542

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเวลา งานวิจัยนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยโดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2477 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการจัดการประกวดนางสาวไทย ไปจนถึง พ.ศ.2542 โดยเป็นปีสุดท้ายที่นางสาวไทยได้ปฏิบัติบทบาทการเป็นตัวแทนประเทศไทย เพื่อไปประกวดนางงามจักรวาล (Miss Universe) เนื่องจากมีการเกิดขึ้นของเวทีการประกวดใหม่คือ มิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส โดยนางสาวไทยคนสุดท้ายที่ได้ปฏิบัติหน้าที่นี้คือ อภิสมัย ศรีรังสรรค์

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาสำคัญของงานวิจัยนี้คือ การเปลี่ยนบทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2477-2542 โดยเชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลานั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกวดนางสาวไทยในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งผลสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคต่าง ๆ

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ.2477-2542 มีแนวทางการศึกษาค้นคว้าตามวิธีการทางประวัติศาสตร์คือ การวิเคราะห์จากหลักฐานชั้นต้น โดยรวบรวมและศึกษาจาก เอกสารจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดวชิราวุธานุสรณ์ สื่อสังคมออนไลน์ เทปบันทึกภาพการประกวดนางสาวไทย และหนังสือพิมพ์จากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.2477-2542 ควบคู่กับหลักฐานชั้นรอง ได้แก่ หนังสือ ตำรา สารคดี วารสาร และงานวิทยานิพนธ์ เป็นต้น และนำเสนอปริญญานิพนธ์ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

โดยหลักฐานดังกล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคม ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และภาพลักษณ์ต่าง ๆ ของนางสาวไทย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 **นางสาวไทย** หมายถึง สตรีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดนางสาวสยาม ในระหว่าง พ.ศ.2477-2481 และ สตรีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดนางสาวไทยตั้งแต่ พ.ศ.2482 เป็นต้นมา

1.5.2 **บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย** หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของนางสาวไทยทั้ง ด้านการพัฒนาตนเอง การช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล การค้าและพาณิชย์ สังคม และสาธารณประโยชน์ และการเป็นตัวแทนสตรีไทยไปประกวดนางงามจักรวาล

1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542

1.6.2 ทำให้ทราบถึงบทบาททางด้านต่าง ๆ ของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542

1.6.3 ทำให้ทราบถึงผลสืบเนื่องจากการปฏิบัติบทบาทต่าง ๆ ของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาถึงภาพรวมของการประกวดนางสาวไทยในแต่ละยุคสมัย ชีวิตและผลงานต่าง ๆ ของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์และค่านิยม ที่สังคมไทยมีต่อนางงาม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงในบทบาทต่าง ๆ ของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา โดยสามารถจัดกลุ่มตามขอบข่ายการศึกษาได้ 2 กลุ่มดังนี้

1.7.1 **กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับชีวประวัติและบทบาทของนางสาวไทยยุคต่าง ๆ**

ชีวประวัติและบทบาทของนางสาวไทยยุคต่าง ๆ นั้น หลักฐานส่วนมากจะเป็นเอกสาร สารคดีที่เขียนเพื่อยกย่อง เชิดชูผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ซึ่งจะทำให้เห็นบทบาทในด้านต่าง ๆ ของนางสาวไทยผู้นั้น และเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยประกอบด้วยหนังสือเรื่อง ดอกไม้ของชาติ จากเวทีความงามสู่เวทีชีวิตอัลบั้มชีวิต 19 นางสาวไทยยุคแรก ของอรสม สุทธิสาคร และ สาวงาม สาวมงกุฏ ของประเสริฐ เจิมจุติธรรม

1) อรสม สุทธิสาคร ได้รวบรวมประวัตินางสาวไทยยุคแรกไว้ในหนังสือเรื่อง ดอกไม้ของชาติ จากเวทีความงามสู่เวทีชีวิตอัลบั้มชีวิต 19 นางสาวไทยยุคแรก โดยเริ่มจากยุคของ นางสาวสยาม ที่มีการอธิบายรูปแบบการจัดการประกวดนางงาม ที่มาของการจัดงานที่เชื่อมโยงกับการเมืองนั่นคือการฉลองรัฐธรรมนูญ รวมถึงการเชื่อมโยงความสำคัญกับผู้หญิงให้เห็นถึง ภาระหน้าที่ของสตรีที่มีมากขึ้น สามารถเป็นสัญลักษณ์ของชาติและพุงภาพลักษณ์ของชาติได้ โดยเฉพาะมีการปลูกฝังการประกวดด้วยคำขวัญที่ว่า “ขอให้ช่วยชาติ” ซึ่งหมายถึงการช่วยเหลือ กิจการต่าง ๆ ของรัฐบาล ในขณะเดียวกันหนังสือได้ชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการของเวทีนางสาวไทย ซึ่ง เริ่มจากการจัดขึ้นเพื่อฉลองรัฐธรรมนูญ เป็นกุศโลบายของรัฐบาลในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญ โดยใช้เวทีนางงามเป็นมหรสพล่อใจ จนมาถึงยุคที่สถาบันนางงามถูก มองว่าเป็นผู้คัดสรรสาวงามไปใช้ในการบำรุงบำเรอผู้มีอำนาจทางอำนาจ มาจนถึงยุคที่นางสาวไทย สามารถคว้ามงกุฏจากการประกวดนางงามจักรวาลได้ซึ่งนับว่าเป็นการกู้ศรัทธาของเวทีคืนมาจาก เดิม ข้อเสนอจากผู้เขียนมองว่าในปัจจุบันการประกวดนางงามเข้าสู่ยุคผู้หญิงเก่งที่ต้องมีความ งดงามอย่างมีคุณค่า

2) ประเสริฐ เจริญธรรม ได้รวบรวมแง่มุมการประกวดต่าง ๆ ของนางงามไทย ไว้ในหนังสือเรื่อง สาวงาม สาวมั่งคั่ง ที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงบนเวทีนางงามว่า ส่วนใหญ่ การก้าวเข้าสู่วงการนางงามต้องมีผู้ผลักดันนั่นคือ พี่เลี้ยงนางงาม ต่อมาก็เกิดปัญหาตามมา ระหว่างพี่เลี้ยงและตัวนางงามเอง ในขณะที่สาวงามมากมายใช้เวทีการประกวดนางงามเพื่อก้าว เข้าสู่วงการบันเทิง ซึ่งสุดท้ายแล้วเวทีนางงามก็คือเวทีโชว์ผู้หญิงซึ่งผู้หญิงส่วนมากล้วนเต็มใจที่จะ เป็นผู้โชว์ หนังสือเล่มนี้สามารถเป็นฐานข้อมูลถึงพัฒนาการของภาพลักษณ์สตรีในเบื้องต้น รูปแบบความสวยที่เปลี่ยนไป และสภาพของหลังม่านการประกวดนางงามได้เป็นอย่างดี

1.7.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการประกวดนางสาวไทย

ในปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการประกวดนางสาวไทยน้อยมาก ทำให้ภาพ ความสำคัญของนางสาวไทยในหน้าประวัติศาสตร์ไทยยังไม่ปรากฏชัดเจนครอบคลุมเท่าที่ควร ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกวดนางสาวไทยดังนี้ งานวิจัยเรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความงามทางสรีระของผู้หญิงในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะ กรณีการประกวดนางสาวไทย ของอังคเรศ บุญทองล้วน งานวิจัยเรื่อง การประกวดนางงามกับ ระบบชายเป็นใหญ่ในพื้นที่สาธารณะ ของรุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข และ สุมิต อินทวงศ์ งานวิจัย เรื่อง สิทธิคุณค่าของความเป็นมนุษย์กับการประกวดนางงาม ของชลธิชา พันธุ์วานิช งานวิจัยเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม: กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย ของสุจิตรา

อรุณพิพัฒน์ และ งานวิจัยเรื่อง การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2530) ของสุพัตรา กอบกิจสุขสกุล

1) อังครเศ บุญทองล้วน ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความงามทางสรีระของสตรีไทย ในเรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความงามทางสรีระของผู้หญิงในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการประกวดนางสาวไทย โดยอธิบายว่าการประกวดนางสาวไทยนั้น มีรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามแต่ละยุคสมัย และกระแสนิยมของสากล ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสตรีด้วย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ยุคคือ พ.ศ.2477-2515 เป็นยุคที่เน้นเฉพาะรูปลักษณ์อย่างเดียว มาจนถึง พ.ศ. 2527-2537 จะเน้นความงามที่มีความเป็นสากลและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเกิดจากปัจจัยคือ มาตรฐานด้านความงามที่นำไปสู่อุตสาหกรรมความงาม ไปจนถึงการพัฒนาบุคลิกภาพ และมาตรฐานของสังคม ที่วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบความงาม ดังนั้นการประกวดนางงามจะต้องปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม

2) รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข และ สุมิต อินทวงศ์ ได้ศึกษาการประกวดนางงามยุคใหม่ตามแนวคิดสตรีนิยมและแนวคิดชายเป็นใหญ่ในพื้นที่สาธารณะ เรื่อง การประกวดนางงามกับระบบชายเป็นใหญ่ในพื้นที่สาธารณะ และเสนอข้อมูลที่น่าสนใจว่า การประกวดนางงามคือการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิและเสรีภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้สตรีได้รับการยอมรับในระดับประเทศ และเปิดโอกาสสู่การเข้ามาอยู่ในพื้นที่แห่งการแสวงหาผลประโยชน์ ในขณะเดียวกันการประกวดนางงามก็ประกอบไปด้วยโครงสร้างที่เอื้อให้ผู้ชายเป็นใหญ่มากยิ่งขึ้น เริ่มตั้งแต่การใช้นางงามเป็นเครื่องมือของนักการเมืองเพื่อดึงดูดผู้คนให้มาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ ในเวลาต่อมาวาทกรรมผู้หญิงเด่นเกินรำกั้น ก็ถูกนำมาตีค่ากับนางงามในยุคสมัยที่สังคมนิยมอาชีพข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เป็นต้น มาจนถึงยุค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้เกิดแนวคิดความเท่าเทียมกันของผู้หญิงและผู้ชายขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถลดความเป็นใหญ่ของผู้ชายในการเป็นเจ้าของเวทีการประกวดนางงามและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ สรุปงานวิจัยชิ้นนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงตัวกำหนดบทบาทของนางงามซึ่งไม่ใช่ตัวนางงามเองหากแต่เป็นปัจจัยภายนอกอื่น ๆ

3) ชลธิชา พันธุ์วานิช ได้ทำการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีต่อการประกวดนางงามในวิทยานิพนธ์เรื่อง สิทธิคุณค่าของความเป็นมนุษย์กับการประกวดนางงาม โดยอธิบายถึงพัฒนาการในการดำเนินชีวิตของผู้หญิงในยุคต่าง ๆ ตั้งแต่สุโขทัย จนถึง รัตนโกสินทร์ซึ่งสาระสำคัญอยู่ที่เปลี่ยนผ่านในช่วง พ.ศ. 2475 ที่ผู้หญิงได้รับการให้ความสำคัญมากขึ้นจากเดิม ในส่วนของการประกวดนางงามนั้นเป็นเสมือนการใช้สตรีเป็นวัตถุดิบโลกธุรกิจ ที่สะท้อนทัศนะแห่งการมองผู้หญิงให้มีฐานะต่ำกว่าผู้ชาย

4) สุจิตรา อรุณพิพัฒน์ ได้ศึกษาอิทธิพลของระบบทุนนิยมที่ส่งผลต่อการประกวดนางสาวไทยในวิทยานิพนธ์เรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม: กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย โดยอธิบายถึง ความพันธ์ของระบบทุนนิยมกับการแปรเปลี่ยนนางงามให้กลายเป็นสินค้า ซึ่งมีความแตกต่างกันตามแต่ละยุคสมัยดังนี้ นางสาวไทยยุคที่ 1 และ 2 มุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ทางการเมืองตามแบบทุนนิยมของขุนนาง และนางสาวไทยยุคที่ 3 คือยุคแห่งผลประโยชน์เชิงพาณิชย์เป็นสำคัญ แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญสู่การเป็นสิ่งมีมูลค่าแลกเปลี่ยนได้ ซึ่งเกิดจากความต้องการของกลุ่มนายทุนเป็นสำคัญ

5) สุพัตตรา กอบกิจสุขสกุล ที่ได้รวบรวมข้อมูลการประกวดนางสาวไทยไว้ในงานวิทยานิพนธ์เรื่อง การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2530) ที่ศึกษาถึงบทบาททางสังคมของสตรีไทยที่มีผลต่อการประกวดนางสาวไทย รูปแบบการจัดการประกวดนางสาวไทยในแต่ละยุค รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวนางงามและสังคมไทย โดยผู้เขียนได้แบ่งช่วงเวลาการประกวดนางงามออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคแรก “ช่วยชาติและรัฐธรรมนุญ” ตั้งแต่ พ.ศ.2477-2483 และ พ.ศ.2437-2497 ยุคที่สอง “เพื่อการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศ” คือ พ.ศ.2507-2515 และยุคสุดท้าย “เพื่อการพาณิชย์” คือ พ.ศ.2527-2530 การประกวดนางงามจึงเป็นกิจกรรมทางสังคมรูปแบบหนึ่งของสังคมไทย ที่มุ่งเน้นการแข่งขันทางรูปโฉมของสตรีเป็นสำคัญ สังคมไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมความงามของสตรีตลอดมา จากปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะการรับวัฒนธรรมจากชาติตะวันตก ทำให้การคงอัตลักษณ์ความงามตามแบบฉบับความเป็นไทยแท้ ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่าง 100 เปอร์เซ็นต์ สะท้อนผ่านการแต่งกาย การเสริมความงาม และบุคลิกภาพของสตรีไทยที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการศึกษาของ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์ ซึ่งมุ่งเน้นการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการประกวดนางสาวไทยตามกรอบทฤษฎีทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ทำให้ขาดการอธิบายบริบททางสังคมด้านอื่น ๆ ในขณะที่งานวิจัยที่สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประกวดนางสาวไทยในมิติทางประวัติศาสตร์ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก คือ งานวิจัยเรื่อง การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2530) ของสุพัตตรา กอบกิจสุขสกุล ที่มุ่งนำเสนอถึงกระบวนการประกวดนางสาวไทย ความสำคัญของนางสาวไทย รูปแบบการประกวดนางสาวไทย ชีวิตและหน้าที่ของนางสาวไทย ผลจากการจัดประกวดนางสาวไทยในยุคต่าง ๆ และภาพลักษณ์ของนางสาวไทยที่สังคมมองเป็นหลัก โดยอธิบายในลักษณะเส้นเวลาคือเล่าเหตุการณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ทางสังคมต่าง ๆ เข้ากับการประกวดเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันนั้นยังขาดการศึกษาเชิงลึกเพื่อ

อธิบายในแง่ของปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยในยุคต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของนางสาวไทย เพื่อมิติการศึกษาที่หลากหลายและความเข้าใจที่เด่นชัดขึ้นว่าเหตุใดสังคมถึงมีทัศนคติต่อนางสาวไทยเช่นนั้น งานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2477 – 2542 มุ่งตอบคำถามว่าบทบาทของนางสาวไทยที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคนั้นเกิดจากสาเหตุใด รวมถึงบทบาทและภาพลักษณ์ของนางสาวไทยที่เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะอย่างไร

บทที่ 2

บทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ.2477-2497

การประกวดนางสาวไทย เป็นกิจกรรมที่เน้นการแข่งขันทางรูปลักษณ์ของสตรีไทยเป็นหลัก จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2477 โดยกระทรวงมหาดไทย ถือเป็นงานระดับชาติงานหนึ่ง ที่คัดสรรผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความเป็นไทยและมีความเป็นกุลสตรีมาดำรงตำแหน่ง โดยในขณะนั้นใช้ชื่อว่า การประกวดนางสาวสยาม ซึ่งการประกวดนางสาวสยามนั้นจะจัดขึ้นในงานวันฉลองรัฐธรรมนูญและมีเป้าหมาย เพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชนให้มาเข้าชมงาน ถือเป็นกิจกรรมใหม่ของสังคมไทยในยุคนั้น และยังแฝงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอีกทางหนึ่ง

ต่อมาในพ.ศ. 2482 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ได้เปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามเป็นประเทศไทย ทำให้ชื่อการประกวดนางสาวสยามต้องเปลี่ยนเป็นการประกวดนางสาวไทยตามไปด้วย มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกวด โดยเปลี่ยนสถานที่จัดงาน และเครื่องแต่งกายของผู้เข้าประกวดให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนโยบายรัฐนิยมที่สนับสนุนให้สตรีหันมาดูแลเอาใจใส่ดูแลสุขภาพและอนามัยตนเองโดยมีนางสาวไทยเป็นต้นแบบ

ภายหลังจากได้รับตำแหน่งแล้ว นางสาวไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองครั้งยิ่งใหญ่ ในด้านวิถีชีวิตของตนเอง และการปฏิบัติตนต่อสังคม การที่มีรัฐบาลเป็นผู้จัดงาน ทำให้บทบาทหน้าที่ของนางสาวไทยในยุคนี้นั้น เน้นไปที่บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลและสาธารณประโยชน์เป็นหลัก ส่วนบทบาทด้านงานบันเทิงและการโฆษณาสินค้า นั้น ถือเป็นกิจกรรมที่นางสาวไทยมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย

ในยุคนี้นี้แบ่งการประกวดออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ยุคนางสาวสยาม ระหว่าง พ.ศ. 2477-2481 ช่วงที่ 2 ยุคนางสาวไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2482-2497 โดยศึกษาถึงประเด็นความสัมพันธ์ต่าง ๆ เริ่มจากพัฒนาการการจัดการประกวด จุดประสงค์ในการจัดงานที่สอดคล้องกับสภาพทางสังคมในยุคนั้น ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการประกวด บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย และภาพลักษณ์ที่สังคมสะท้อนออกมาจากสื่อต่าง ๆ

2.1 การประกวดนางสาวสยามระหว่าง พ.ศ. 2477-2481

การประกวดนางสาวสยามระหว่าง พ.ศ. 2477-2481 เป็นช่วงเวลาหลังจากที่สังคมไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยมาแล้ว 2 ปี รัฐบาลได้จัดงานฉลองรัฐธรรมนูญขึ้น และใช้การประกวดนางสาวสยามเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ดึงดูดประชาชนให้มาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ ซึ่งตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวสยามถือเป็นผู้ประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญ เป็นผู้ช่วยงานราชการ ส่งผลให้นางสาวสยามเป็นที่รู้จักของคนในสังคม มีวิถีชีวิต หน้าที่การงาน และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมซึ่งทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไป

2.1.1 จุดเริ่มต้นของการประกวดนางสาวสยาม

การประกวดนางสาวสยามได้จัดขึ้นครั้งแรก ระหว่างวันที่ 10-12 ธันวาคม พ.ศ. 2477 ในงานฉลองรัฐธรรมนูญ ทำให้การจัดกิจกรรมจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมเพื่อให้ใกล้เคียงกับวันรัฐธรรมนูญ เกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี มีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบการจัดงาน ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ ภายในงานประกอบด้วย การแสดงมหรสพต่าง ๆ ทั้ง ลิเก ละคร ไซน จั๋ว เพลงจำอวด ภาพยนตร์ และการบรรเลงดนตรี เป็นต้น¹

เป้าหมายที่สำคัญของการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญคือ การประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญของไทยรวมไปถึงการสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนศรัทธา เทิดทูนรัฐธรรมนูญไว้สูงสุด และเข้าใจว่ารัฐธรรมนูญคืออะไร เนื่องจากในยุคนั้นประชาชนบางคนยังคิดว่า รัฐธรรมนูญคือ พระยาพหลพลพยุหเสนา² หรือในขณะที่บางคนยังเรียกรัฐธรรมนูญว่าเป็นลูกมะหนุนและมองว่าเป็นเพียงแค่วาน 2 ชั้น ไว้วางคัมภีร์สำหรับพระอาจารย์เพื่อเอาไว้เทศนา³ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ด้านกิจกรรม เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมของประชาชน โดยมีการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาเปิดร้านค้าเป็นจำนวนมาก

การที่จะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจและอยากมาร่วมงานได้นั้น รัฐบาลจึงต้องหา กิจกรรมที่แปลกใหม่ สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ร่วมงาน ซึ่ง พ.อ.หลวงเชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ได้ให้สัมภาษณ์แก่นักข่าวหนังสือพิมพ์ที่

¹ ส.พลายน้อย. (2543). วันก่อนคืนเก่า: ชีวิตชาวไทยสมัยบ้านยังดีเมืองยังงาม. หน้า 128.

² วิเศษ วัฒนสุข. (2553). กันยา เทียนสว่าง เปิดตำนานนางสาวสยาม. หน้า 32.

³ ส.พลายน้อย. (2543). หน้าเดิม.

กระทรวงมหาดไทยว่า การประภควนางสาวสยามจะช่วยดึงดูดประชาชนชนให้มาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญได้ดังต่อไปนี้

“...เพียงแต่เราจัดให้มีลิเกกลางแปลง และงานออกร้านขายของ และยิงบิงโกหรือ
ท่องดวงรถไฟเล็ก ที่คนเคยเห็นจำเจอยู่ตลอดมานั้น ยังไม่ดึงดูดล่อใจคนให้มาเที่ยวงาน
ฉลองรัฐธรรมนูญได้เต็มที่...เราจะจัดการประภควนางงามในงานฉลองรัฐธรรมนูญคราวนี้...
ที่มีชื่อนางสาวสยาม...”¹

ทำให้การประภควนางสาวสยามเป็นกิจกรรมในงานฉลองรัฐธรรมนูญ ที่ได้รับความสนใจเป็นอย่าง
มากมีการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ประจำวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 เพื่อ
แจ้งข่าวการประภควนางสาวไทยว่า

“...ในการฉลองรัฐธรรมนูญในปีนี้ ซึ่งกำหนดกันไว้ว่าจะทำกันเป็นการมหิพาร
ปรากฏตามข่าวที่เราได้เสนอมากแล้วเป็นลำดับนั้น บัดนี้เราได้ทราบข่าวเพิ่มเติมมาอีกว่า
สมาคมรัฐธรรมนูญได้ดำริให้มีการประภควนางงามเลิศของสยามขึ้นอีกอย่างหนึ่ง การ
ประภควนี้ถ้าได้ผลดีก็จะให้มีเป็นการประจำทุกปีไป...”²

โดยการประชาสัมพันธ์จากหนังสือพิมพ์ประชาชาตินั้น นับว่าเป็นการตีพิมพ์ข่าวครั้งแรกของการ
ประภควนางสาวสยาม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเผยแพร่แนวคิดการประชันโฉมของสตรีระดับชาติ
ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ทันทีที่มีการประชาสัมพันธ์การประภควนางสาวสยาม ตามหน้าหนังสือพิมพ์ออกไป
แล้วนั้น ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์การประภควไปต่าง ๆ นานา ว่าการประภควจะเป็นไปในลักษณะ
ใด มีการลงข่าวเสียดสีการประภควมากมาย ดังเช่น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ กล่าวล้อเลียนไว้ใน
บทเพลงพวงมาลัย ถึงการใช้สตรีเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ระบอบประชาธิปไตยว่า

¹ วิเศษ วัฒนสุข. (2553). แหล่งเดิม. หน้า 34.

² หนังสือพิมพ์ประชาชาติ. (2447, 16 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

“...เออระเหยลอยมา	พอลมพัดมาก็จะลอยไป
การหาสาว ๆ รุ่นราวอวบอ้วน	เป็นราชการสำคัญยิ่งใหญ่
ท่านค้นหาตัวทั่วทุกจังหวัด	ถึงปีต้องจัดมาให้
ใครส่งไม่ได้ก็ไร้ความชอบ	ไม่ถูกระบอบประชาธิปไตย
เพราะรัฐธรรมนูญจะจำรูญยิ่งยวด	อยู่ที่ตรงประกวดนางสาวไทย...” ¹

ในขณะเดียวกันค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทยที่มีกอบรมสิ่งสอนสตรีให้อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ไม่นิยมที่จะส่งบุตรสาวของตนมาเดินเปิดเผยตัวในที่สาธารณะ ดังที่ สุกัญญา นิมานเหมินท์ บุตรคนแรกของกันยา เทียนสว่าง นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2477 กล่าวถึงการที่มารดาตนไม่ให้ความสำคัญกับตำแหน่งนางสาวสยามคนแรกที่ได้รับ เนื่องจากทางบ้านไม่เห็นด้วยกับการประกวดนางสาวสยามดังข้อความต่อไปนี้

“...จริง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการประกวดนางงาม แม่ไม่ค่อยเล่าให้ฟังเท่าไรหรอกค่ะ อาจเป็นเพราะที่บ้านเราไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องชื่อเสียงมากนัก ทำให้รู้เรื่องการเป็นนางสาวสยามของแม่น้อยมาก....ช่วงก่อนเข้าประกวดนางสาวสยาม ตอนนั้นแม่อยู่กับคุณยาย...ก่อนมาประกวดคุณยายก็ไม่เห็นด้วยเพราะทางนี้เขาเป็นมอญ ตระกูลทางแม่เขาเป็นมอญจึงค่อนข้างถือเรื่องศักดิ์ศรี ดังนั้นการไปประกวดนางงามจึงเป็นสิ่งที่น่าอับอายสำหรับพวกเขา...พอได้ตำแหน่งแล้ววันรุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์ลงข่าวการประกวดว่าแม่ได้เป็นนางสาวสยาม คุณยายอายมาก แม่ก็ถูกเอ็ด...”²

¹ สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). *การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2530)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 77.

² วิศเวศ วัฒนสุข. (2553). *เล่มเดิม*. หน้า 77.

จะเห็นได้ว่าสังคมไทยในยุคนี้ยังไม่ให้การยอมรับในเรื่องการแสดงตัวของสตรีในที่สาธารณะ รวมทั้งการประกวดนางสาวสยามยังเป็นงานที่ไม่ควรจัดในงานฉลองรัฐธรรมนูญเพราะไม่ตรงตามจุดประสงค์การจัดงานที่ต้องการเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นเพียงแต่ต้องการดึงดูดประชาชนให้มาเที่ยวงาน โดยหวังว่าจะได้รับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญมากขึ้นเท่านั้น

จากกระแสคัดค้านและการไม่ยอมรับการประกวดความงามของสังคมไทยในยุคนี้ ส่งผลให้กระทรวงมหาดไทยมีการออกหนังสือเวียนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อชี้แจงจุดประสงค์การจัดงานที่ไม่ใช่เพียงแค่หาสาวงามมาดำรงตำแหน่งนางสาวสยามเท่านั้น แต่ยังเป็น การช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลทางหนึ่งด้วย โดยมีการโฆษณาว่า “...การจัดงานครั้งนี้เป็นงานของชาติ ซึ่งจะเป็นเกียรติแก่สตรีผู้เข้าประกวดเอง นอกจากนี้ยังเป็นศรีสง่าแก่บ้านเกิดเมืองนอน และบิดามารดาของสตรีผู้เข้าประกวดทุกคน...”¹ รวมทั้งเป็นศรีสง่าแก่รัฐธรรมนูญ² เพื่อชี้ให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของตำแหน่งนางสาวสยามและให้มีผู้เข้าร่วมการประกวด

จากหนังสือเวียนดังกล่าวทำให้มีการเชิญชวนให้แต่ละจังหวัดจัดการประกวดนางงามประจำจังหวัดของตนที่জনผู้ว่าราชการจังหวัด ก่อนที่จะได้ตัวแทนจังหวัดส่งมายังจังหวัดพระนคร ดังข้อความเชิญชวนว่า “...กรรมการจะได้มีการดำริขอร้องให้มีการประกวดนางงามขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ ทุกจังหวัดเสียก่อน เมื่อได้นางงามประจำจังหวัดแล้ว จะได้มีการประกวดกันอีกครั้งหนึ่งเพื่อเลือกตำแหน่งนางงามเลิศของสยามต่อไป...”³ การประกวดนางงามในระดับท้องถิ่นไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ในสังคมไทย เห็นได้ว่าในระดับท้องถิ่นมีการประกวดนางงามมาก่อนหน้านี้แล้ว เช่น การประกวดนางงามประจำร้านในฤดูหนาวและงานสงกรานต์ที่จังหวัดเชียงใหม่ การประกวดหญิงสาวลาวโซ่งในงานนมัสการพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม การประกวดหญิงงามจังหวัดเพชรบุรี การประกวดนางงามชาวบางกวย จังหวัดนนทบุรี เป็นต้น⁴ ทำให้ภายหลังจากที่มีการประชาสัมพันธ์ข่าวการประกวดออกไปนั้น ได้มีหลายจังหวัดให้ความร่วมมือส่งสาวงามเข้าร่วมการประกวดนางสาวสยาม

¹ สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). *เศรษฐกิจสตรีการเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม: กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า. 63.

² สุพัทธา กอบกิจสุขสกุล. (2536). *เส้นทางนางงาม*. หน้า. 36.

³ หนังสือพิมพ์ประชาชาติ. แหล่งเดิม. ไม่ปรากฏหน้า.

⁴ ธาตุ จุลินทร. (2558, ธันวาคม). งานฉลองรัฐธรรมนูญกับการประกวดนางสาวไทย. *เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา*. 14(160): 5.

อย่างไรก็ตามเมื่อการประกวดนางสาวสยามถูกจัดขึ้นนั้น ได้รับความสนใจจากประชาชนจำนวนมาก โดยหนังสือพิมพ์ศรีกรุงได้บรรยายถึงบรรยากาศบริเวณเวทีการประกวดนางสาวสยามว่า มีผู้มาชมการประกวดมากมายในทุก ๆ คืน ดังนี้ “...มีเต็มแน่นทุกคืน ที่นั่งราคาสูง ๆ เช่น บокซ์และเก้าอี้ราคาหลาย ๆ บาท มีผู้จองล่วงหน้าไว้เต็มหมดเกือบหาซื้อไม่ได้...”¹ และเนื่องจากเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความบันเทิงจึงทำให้มีคนเข้าใจผิดว่า งานฉลองรัฐธรรมนูญคือการประกวดนางสยาม² ซึ่งที่แท้จริงแล้วนางสาวสยามเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองรัฐธรรมนูญเพียงเท่านั้น

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การประกวดนางสาวสยามระหว่าง พ.ศ. 2477-2481 นั้นเกิดขึ้นในงานวันฉลองรัฐธรรมนูญ กลุ่มบุคคลหลักที่รับผิดชอบจัดงานคือ กระทรวงมหาดไทย โดยมีวัตถุประสงค์การจัดงานเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ความสำคัญของรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนซึ่งการจัดการประกวดนางสาวสยามนั้น ถือเป็นกิจกรรมความบันเทิงที่สามารถดึงดูดความสนใจให้ประชาชนมาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญได้ แม้ว่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเนื่องจากค่านิยมดั้งเดิมของสังคมคือการเน้นให้สตรีอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน

2.1.2 ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวสยามระหว่าง พ.ศ. 2477-2481

ดังที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นการเข้าสู่เวทีการประกวดของนางสาวสยามในยุคนี้ จะผ่านการประกวดในระดับจังหวัด ก่อนเป็นตัวแทนจังหวัดของตนเข้าสู่การประกวดระดับประเทศต่อไป การตัดสินความงามจะพิจารณาจากคุณสมบัติด้านรูปร่าง หน้าตา และการเดินเป็นหลัก

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวสยาม 5 คน ก่อนที่จะเปลี่ยนตำแหน่งเป็นนางสาวไทยในเวลาต่อมา ประกอบด้วย กันยา เทียนสว่าง นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2477 วณี เลหาเกียรติ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 วณิดา ภูมิรัตน์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2479 มยุรี วิชัยวัฒน์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2480 และ พิสมัย โชติวุฒิ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2481

การอธิบายภูมิหลังของนางสาวสยามเป็นสิ่งที่ช่วยให้เข้าใจ ที่มาที่ไป บริบททางสังคม ระหว่าง พ.ศ. 2477-2481 รวมทั้งรายละเอียดของนางสาวสยามแต่ละบุคคล ซึ่งล้วนมีจุดเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่สำคัญคือการได้รับตำแหน่งดังต่อไปนี้

¹ หนังสือพิมพ์ศรีกรุง. (2482, ธันวาคม). หน้า 3.

² หนังสือพิมพ์ประมาญวัน. (2479, พฤศจิกายน). หน้า 32.

กัณยา เทียนสว่าง

กัณยา เทียนสว่าง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวสยามคนแรก ประจำปี พ.ศ. 2477 เป็นธิดาของ นายสละ เทียนสว่าง และนางสนอม เทียนสว่าง มีเชื้อสายมอญจากทางมารดา จบการศึกษาจาก โรงเรียนวัดสังเวช โรงเรียนราชินี และโรงเรียนสตรีวิทยา กัณยาเข้าร่วมการประกวดนางสาวสยามเมื่อมีอายุ 21 ปี ขณะที่เป็นครูอยู่ในโรงเรียนประชาบาลทหารกานูเคราะห์

การประกวดนางสาวสยามรอบสุดท้ายจัดขึ้นในคืนวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2477 ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ มีผู้เข้าร่วมการประกวดทั้งสิ้น 16 คน โดยกัณยาเป็นตัวแทนจากจังหวัดพระนคร และเป็นผู้ได้รับเสียงปรบมือจากผู้ชมมากที่สุดเนื่องจากมีใบหน้าที้งงดงาม มีจมูกโด่งเหมือนนางเอกหนังฝรั่งและรูปร่างที่โดดเด่นที่สุด¹ ได้รับรางวัล มงกุฏ ชันเงินสลักชื่อ “นางสาวสยาม ๗๗” ล็อกเก็ตห้อยคอทองคำ เข็มกลัดทองคำลงยา อักษรว่า “รัฐธรรมนุญ ๗๗” ซึ่งการประกวดนางสาวสยามในปีนี้ ยังไม่มีการให้เงินรางวัลแก่ผู้ได้รับตำแหน่งเนื่องจาก รัฐบาลเน้นการขอความร่วมมือให้ผู้เข้าประกวดในปีนี้นำร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นเกียรติแก่ตนเอง ดังคำกล่าวของกัณยา เทียนสว่าง ว่า “...รางวัลที่ได้ก็มีมงกุฏ ชันเงิน ล็อกเก็ต ไม่มีเงินช่วย ทำกันเพื่อเกียรติและหวังช่วยเหลือราชการจริง ๆ ค่ะ...”²

แม้ว่าจะไม่ได้รับเงินรางวัลจากการประกวด แต่การดำรงตำแหน่งนางสาวสยามคนแรกของ กัณยา เทียนสว่าง นำมาซึ่งการได้รับเกียรติยศ การยกย่องและโอกาสต่าง ๆ เช่น การได้คู่ครองที่ดีคือ ดร.สุจิต หิรัญพฤษ โดยเมื่อนายดิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในขณะนั้นเป็นเจ้าภาพการจัดงานมงคลสมรสให้ นอกจากนั้นความงามของ กัณยา ยังเป็นต้นแบบของนางสาวสยามคนอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น วณี เลหาเกียรติ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่ากัณยา คือ สตรีสำเร็จความงามที่เป็นต้นแบบของตน ดังนี้ “...กัณยา เทียนสว่าง คือนางงามต้นแบบ ซึ่งเป็นผู้หญิงที่ฉลาด มารยาทดี งามไปหมดทั้งรูปร่าง คุณสมบัติ ไม่ใช่สวยอย่างตุ๊กตา...”³

¹ อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ ดร.สุจิต หิรัญพฤษ และ ฌาปนกิจศพ นางกัณยา เทียนสว่าง (หิรัญพฤษ). ไม่ปรากฏเลขหน้า.

² พิมพ์ไทยรายวัน. (2491, 12 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

³ อรรถสม สุทธิสาคร. (2533). ดอกไม้ของชาติ จากเวทีความงามสู่เวทีชีวิตอัลบั้มชีวิต 13 นางสาวไทยยุคแรก. หน้า 27.

วณิ เลาหเกียรติ

นางสาวสยามคนต่อมาคือ วณิ เลาหเกียรติ เป็นนางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 เป็นบุตรสาวของ ร้อยตำรวจเอก บุญจันทร์ เลาหเกียรติและละม่อม จันทรวะดิน ซึ่งทั้งฝ่ายบิดาและมารดาล้วนเป็นข้าราชการ จบการศึกษาระดับอนุบาลที่โรงเรียนเซนต์แมรี กุหลาบวิทยา ต่อมาได้ย้ายไปศึกษาต่อที่ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ และโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ เหตุที่ต้องย้ายโรงเรียนบ่อย เนื่องจากย้ายตามที่ทำงานของบิดาที่เป็นตำรวจ

เมื่อมีการประกวดนางสาวสยาม วณิได้รับการเชิญชวนจากนายอำเภอบางรัก ให้เข้าร่วมการประกวดนางสาวพระนครเมื่ออายุ 16 ปี และเป็นตัวแทนเข้าร่วมการประกวดนางสาวสยาม สำหรับเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการประกวดนั้น กำหนดให้ผู้เข้าประกวดสวมใส่ชุดไทย ห่มสไบเฉียง นุ่งผ้าขึ้นยาวกรอมเท้า และไม่ให้สวมใส่รองเท้าขณะเดินแสดงตัวบนเวที และได้รับตำแหน่งนางสาวสยามคนที่ 2 มีผู้สวมมงกุฎคือ หม่อมกอบแก้ว อาภากร ณ อยุธยา รางวัลที่ได้รับประกอบด้วย มงกุฎ สร้อยเพชร และ เงินรางวัล 1,000 บาท ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการมอบเงินรางวัลให้แก่นางสาวสยาม หลังจากได้รับตำแหน่งนางสาวสยาม 4 ปี วณิได้เข้าพิธีสมรสกับนายแพทย์มานิตย์ สมประสงค์ แพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช ขณะมีอายุได้ 20 ปี

วงเดือน ภูมिरัตน์

ผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวสยามในปี พ.ศ. 2479 คือ วงเดือน ภูมिरัตน์ ถือเป็นนางสาวสยามคนที่ 3 ของประเทศ มีบิดาคือ พระพิชัยบุรินทร์ (สะอาด ภูมिरัตน์) เป็นเจ้าเมืองพระประแดงและเจ้าเมืองสมุทรสาคร และ มารดาคือ คุณนายเล็ก ภูมिरัตน์ จบชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนประจำจังหวัดสมุทรสาคร และได้เรียนการเรือนทางไปรษณีย์ ที่โรงเรียนภาณุทัตและเรียนทำดอกไม้

การประกวดนางสาวสยามในปีนี้ นอกจากจะให้แต่ละจังหวัดส่งผู้เข้าประกวดของตนมาประกวดแล้ว ยังเปิดโอกาสให้หนังสือพิมพ์สำนักต่าง ๆ สามารถส่งสาวงามเข้าร่วมการประกวดนางสาวสยามได้ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการประกวดที่เริ่มมีเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่ง วงเดือน เป็นตัวแทนจากหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ โดยมีบิดาเป็นผู้สนับสนุนให้เข้าร่วมการประกวดดังที่ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “...ชีวิตวัยเด็กอยู่กับบ้านชนเหมือนกันนะคะ จับปูจับปลาในบ่อ มีคนรู้จักกันมาขอคุณพ่อขอให้ดิฉันไปประกวดนางสาวสยาม คุณพ่อรู้จักชอบพอกับบอก เข้าประกวดก็ประกวด ตอนประกวดยังเล็กอยู่เลย อายุ 14 และบอกไปว่า 15...”¹

¹ อรรถสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 32.

ในขณะเดียวกันสื่อได้เริ่มเข้ามามีบทบาทกับการประกวดนางสาวสยามมากขึ้น มีการลงรายงานการประกวด และวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้เข้าประกวดอยู่เสมอ เห็นได้จากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ประมวญที่ได้ลงข่าวให้ วงเดือน ภูมิรัตน เป็นผู้เข้าประกวดที่เหมาะสมกับตำแหน่งนางสาวสยามที่สุด ก่อนคืนวันประกวดว่า เป็นบุคคลที่ร่างบางเล็กแต่มีส่วน ทั้งยังมีผิวพรรณที่ดี ใบหน้ากลม ดังรายงานต่อไปนี้

“...นางสาวยีนดี มุกติ จากนครศรีธรรมราช่างใหญ่ท้วม ผิวงาม เดินดี ขามีตำหนิ เล็กน้อย ใบหน้าได้รูปและงามเกลี้ยงเกลา นัยน์ตาหวาน เสียตรงจมูกใหญ่และริมฝีปาก กว้างไปนิด ส่วนวงเดือน ร่างเล็กบาง แต่ไม่เสียส่วน ผิวงามมาก ทรวดทรงดีที่สุด น่อง สะอาดเรียวยาว เดินดีกว่า ใบหน้าค่อนข้างกลม ตาแจ่ม ทุกส่วนดีหมด คาดว่าตำแหน่ง นางสาวสยามน่าจะได้แก่ วงเดือน ภูมิรัตน”¹

จากรายงานข่าวดังกล่าวได้สะท้อนค่านิยมความงามของสตรีในยุคนี้ คือ ต้องมีความสวยงาม มี ทรวดทรงที่ดี และมีใบหน้าที่กลม

รูปแบบการประกวดนางสาวสยามในปีนี้ จะมีการจัดการประกวดโดยแบ่งเป็น ภาคต่าง ๆ ทั้ง 4 ภาค และคัดเลือกผู้เข้าประกวดแต่ละภาคมาและแข่งขันกันอีกรอบ มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายของผู้เข้าประกวด โดยกำหนดให้นุ่งผ้าลายโจกกระเบน ห่มสไบจีบ ทั้ง ชายลงเบื้องหลัง ซึ่ง วงเดือน ภูมิรัตน สามารถเอาชนะผู้เข้าประกวดกว่า 200 คน และได้รับ ตำแหน่งนางสาวสยามคนที่ 3 ได้ในที่สุด ได้รับ มงกุฎ ลูกโลกเงิน เข็มกลัดเพชร เสมารัฐธรรมนุญ ทองลงยา เงินรางวัล 800 บาท และแพรวปฏูวิจจากผู้แทนหนังสือพิมพ์อาชาสี ชิมบุญของญี่ปุ่น² นอกจากนั้น วงเดือนยังได้รับของรางวัลเป็นผลิตภัณฑ์เสริมความงามต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น เครื่องสำอางหลายสิบกระเช้า แบ่ง น้ำมันใส่ผม และสบู่ เป็นต้น³ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของการใช้นางสาวสยามเป็นสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ความงามต่าง ๆ ในเวลาต่อมา

หลังจากได้รับตำแหน่ง วงเดือนได้แต่งงานกับ นายเทียน ฉายะวรรณ ซึ่งจบ การศึกษาจากประเทศเบลเยียม มีธิดา 2 คน คือ วรรณภา ฉายะวรรณ และ เทวี ฉายะวรรณ

¹ หนังสือพิมพ์ประมวญวัน. (2487, 12 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

² สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). เล่มเดิม. หน้า 113.

³ อรสม สุทธิสาคร. (2533). แหล่งเดิม. หน้า. 33.

มยุรี วิชัยวัฒน์

นางสาวสยามคนที่ 4 คือ มยุรี วิชัยวัฒน์ เป็นนางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2480 มีบิดาชื่อ นายเลื่อน และ มารดาชื่อ นางยิด โดยทั้งคู่มีอาชีพเป็นช่างชุบที่ย่านเสาชิงช้า ในด้านการศึกษา นั้น มยุรีเลิกเรียนเมื่ออายุ 12 ปี เนื่องจากค่านิยมในยุคนั้นจะเน้นให้ฝึกฝนในงานฝีมือมากกว่า สอดคล้องกับที่มยุรีได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “...แม่ไม่ให้เรียนต่อ คนสมัยก่อนไม่ค่อยอยากให้ลูกสาวเรียนสูง ๆ นะคะ แม่อยากให้ออกมาหัดพวงงานฝีมือ เรียนตัดเสื้อ ทำงานอาชีพดีกว่า ก็ไปเรียนตัดเสื้อกับญาติ ๆ กัน เขามีร้านตัดเสื้ออยู่ตรงสะพานพุทธ...”¹

เมื่อการประกวดนางสาวสยามมาถึง ในปีนี้มีผู้เข้าประกวดเพียง 66 คน เนื่องจากสังคมไทยกำลังตื่นตัวกับข่าวใหม่ คือการเสด็จกลับสยามของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ และ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าพีระพงษ์ภาณุเดช ซึ่งเสด็จกลับจากอังกฤษมาเป็นการชั่วคราว และทั้ง 2 พระองค์ได้เข้าร่วมการแข่งขันรถของราชยานยนต์สมาคมแห่งสยาม ทำให้ประชาชนต่างสนใจกับเหตุการณ์นี้เป็นอย่างมาก ส่งผลให้ผู้จัดงานต้องเชิญนางสาวสยามที่ได้รับตำแหน่งก่อนหน้านี้แล้วทั้ง 2 คนมาร่วมการประกวดด้วย คือ วณี เลหาเกียรติ์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 และ วงเดือน ภูมิรัตน นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2479

มยุรีได้รับการเชิญจากข้าหลวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เข้าร่วมการประกวดนางสาวสยามขณะอายุ 16 ปี ซึ่งผู้เชิญชวนได้ให้เหตุผลขอให้มาเข้าร่วมการประกวดนางสาวสยามในฐานะตัวแทนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่า ถือเป็นการช่วยชาติ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้มยุรีตัดสินใจเข้าร่วมการประกวดในปีนั้น สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ว่า “...ท่านข้าหลวงอยุธยาต้องการหาคนเข้าประกวดชนิดด่วนหน่อย จะไปจัดประกวดสาวที่อยุธยาก็ก็นั่น ก็ขอร้องให้ช่วยแก้หน้าที่เถอะ...นี่กว่าช่วยชาติหน่อย คำว่า นี่กว่าช่วยชาติหน่อย ทำให้เราตกลงมาประกวด...”²

เมื่อการประกวดมาถึง มยุรี สามารถเอาชนะใจกรรมการและได้ครองตำแหน่งนางสาวสยามคนที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2480 ในที่สุด โดยได้รับมงกุฎผ้ากำมะหยี่ปักเลื่อมที่มีลวดลายประดับมากขึ้นจากปีก่อนรวมทั้งถ้วยเงิน เสมาทองลงยารัฐธรรมนูญ เข็มกลัดทองลงยา ผิงเพชร เงินรางวัล 1,000 บาท และ ของรางวัลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมความงาม

หลังจากได้รับตำแหน่งไม่ถึง 1 ปี มยุรีได้สมรสกับ ร้อยโทอาจ เจริญศิลป์ ซึ่งเป็นนักเรียนทุนกองทัพบกที่ได้ทุนไปศึกษา ณ โรงเรียนนายร้อยทหารบกที่ประเทศญี่ปุ่น มีบุตรกับธิดา

¹ อรสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 43.

² อรสม สุทธิสาคร. (2533). แหล่งเดิม. หน้า. 44.

รวม 5 คน คือ อมรา เจริญศิลป์, อาทิตย์ เจริญศิลป์, อุทัย เจริญศิลป์, ไมตรี เจริญศิลป์ และ ไชยณรงค์ เจริญศิลป์

พิสมัย ไชติวุฒิ

พิสมัย ไชติวุฒิ คือนางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2481 เป็นบุตรของ นายเฮงและนางเหมื่อน ได้รับการศึกษาที่โรงเรียนบำรุงราษฎร์วิทยา ต่อมาบิดาและมารดาได้เสียชีวิตไปในขณะที่พิสมัยอายุ 13 ปี จึงต้องออกจากโรงเรียนและมาอาศัยอยู่กับพี่สาวที่ถนนบ้านสีลม

พิสมัยเคยเข้าร่วมการประกวดนางสาวสยามมาแล้วใน พ.ศ. 2480 แต่ไม่ได้รับตำแหน่งนางสาวสยาม แต่ด้วยความมุ่งมั่นทำให้พิสมัยกลับมาลงประกวดใหม่ในฐานะตัวแทนจังหวัดพระนคร และสามารถเอาชนะคู่แข่งผู้เข้าแข่งขัน 100 คน ได้ดำรงตำแหน่งนางสาวสยามคนที่ 5 ได้สำเร็จ โดยหนังสือพิมพ์ประมวณวันได้บรรยายความงามของพิสมัยไว้ถึงความงดงามทางรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ รวมทั้งความโดดเด่นว่า “...นางสาวพิสมัย ไชติวุฒิ เรามีความเห็นเหมาะที่จะได้รับตำแหน่งนางสาวสยามปีนี้ ดังที่กรรมการได้ชี้ขาด เธอมีรูปร่างสะอิดสะเอ้ง หน้ารูปไข่ ผิวเนียนวลสะอาด ยิ้มเก๋ เติ่งงาม ดวงตาหวาน ความจริงใจความงามโดยทั่วไปก็เด่นกว่าคนอื่นดังที่กล่าวมาแล้ว...”¹

รางวัลที่นางสาวสยามในปีนั้นได้รับคือ มงกุฎ ถ้วยรางวัล ตัวเรือไปประเทศญี่ปุ่น และ เงินสด 1,500 บาท² ซึ่งการประกวดในปีนั้นมีการเพิ่มเงินรางวัลขึ้นจาก 1,000 บาท เป็น 1,500 บาท พร้อมทั้งมีการมอบตัวเดินทางไปยังประเทศญี่ปุ่น ตลอดจนการมีผู้เข้าประกวดเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๆ ทำให้เป็นปีแรกที่มีการเพิ่มตำแหน่งรองนางสาวสยามขึ้นอีก 4 ตำแหน่ง ซึ่งผู้ที่ได้รับตำแหน่งนี้ประกอบด้วย เสริมสุข จันทรวะดิน, ลำดวน ดับพุทซ์, สันธนา ลัมปิติ และ สุคนธ์ นาวารัตน์ โดยตำแหน่งรองนางสาวไทย จะได้รับเงินสด 200 บาท และ ถ้วยรางวัล³

หลังจากได้รับตำแหน่งนางสาวสยามแล้วพิสมัยได้แต่งงานกับ นายเล็ก ต้นเต็มทรัพย์ ลูกชายคนโตชาวจีน ประกอบอาชีพทนายความและต่อมาได้เป็นนักการทูต โดยมีบุตร 2 คน คือ นิคม ต้นเต็มทรัพย์ และ สมชัย ต้นเต็มทรัพย์

ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ภาพลักษณ์ของนางสาวสยามเป็นเสมือนบุคคลที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นผู้ช่วยเหลืองานราชการ ตลอดจนเป็นศรีสง่าแก่รัฐธรรมนูญ ประเด็นข้อสังเกตคือ การได้รับตำแหน่งนางสาวสยามนั้น ส่งผลให้สตรีมีบทบาททางสังคมมากยิ่งขึ้นเป็นที่

¹ ประมวณวัน. (2481, 13 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

² สจข. ศธ. 0701. 23. 2/26 เรื่องงานฉลองรัฐธรรมนูญปี 2481

³ ประมวณวัน. (2481, 13 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

รู้จัก และเป็นคนของประชาชน ทำให้นางสาวสยามแต่ละคน สามารถเลือกคู่ครองที่ดี และมีฐานะทางสังคมสูงขึ้น ภายหลังกดำรงตำแหน่งนางสาวสยาม

กล่าวโดยสรุป การประกวดนางสาวสยามในระยะแรก ระหว่าง พ.ศ. 2477-2481 นั้น ถือว่าประสบความสำเร็จ ในแง่ของการดึงดูดประชาชนให้มาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ การประกวดมีรูปแบบการประกวดที่เรียบง่าย มีรัฐบาลและหน่วยราชการเป็นผู้จัดหาสาวงามเข้าร่วมการประกวด การแต่งกายยังเป็นแบบวัฒนธรรมนิยมดั้งเดิม หมวกใบ นุ่งผ้าซิ่น นุ่งโจงกระเบน ไม่เปิดเผยสัดส่วนร่างกายมากนัก สื่อที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์นางสาวไทยมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ ค่านิยมของคนในสังคมไทยยุคนั้น ยังไม่นิยมให้ผู้หญิงแสดงตัวในที่สาธารณะ ทำให้นางสาวสยามบางคนต้องปกปิดครอบครัวถึงการมาประกวดของตัวเอง ในขณะที่การช่วยเหลือชาติเป็นสิ่งที่นางสาวสยามหลายคนใช้เป็นเหตุผลในการเข้าร่วมการประกวด ซึ่งในหัวข้อต่อมาจะกล่าวถึงพัฒนาการการประกวดนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2482 -2497 ภายหลังจากเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามมาเป็นไทยต่อไป

2.2 การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2482 - 2497

การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2482 - 2497 เป็นช่วงเวลาที่ยังสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายรัฐนิยมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม รวมถึงปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ เช่น การเมือง สงคราม เศรษฐกิจ ฯลฯ ล้วนส่งผลให้รูปแบบการประกวดนางสาวไทยเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อการปรับตัวทางด้านภาพลักษณ์ของสตรีที่ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย และการวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ของสังคมตามมา

2.2.1 นโยบายสร้างชาติกับการประกวดนางสาวไทย

เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ต่อจากพระยาพหลพลพยุหเสนา ในพ.ศ. 2481 และได้เปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามมาเป็นไทย ทำให้การประกวดนางสาวสยามเปลี่ยนมาใช้ชื่อว่า การประกวดนางสาวไทยครั้งแรกใน พ.ศ. 2482¹ ตามการเปลี่ยนแปลงของชื่อประเทศ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กำหนดนโยบายการสร้างชาติ เป็นแกนนำในการบริหารประเทศ² ซึ่งมีนโยบายการยกระดับฐานะความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของคนในชาติให้

¹ เอกจิตรา คำมีศรีสุข. (2550). ความสัมพันธ์ของทุนวัฒนธรรมกับทุนนิยม: กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย (พ.ศ. 2477-2549). ปริญญาโท ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า. 46.

² นันทิรา ขำภิบาล. (2530). นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงไทยในสมัยสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2481-2487. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 64.

เท่าเทียมกับอารยประเทศ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยการออกนโยบายรัฐนิยม 12 ฉบับ ให้ประชาชนยึดถือและปฏิบัติตาม

ในส่วนของนโยบายเกี่ยวกับสตรีนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีแนวคิดให้สตรีเป็นแม่พิมพ์ของชาติ¹ เป็นต้นแบบแก่สมาชิกในครอบครัว สังคมภายนอก และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับสุภาพบุรุษ ดังนั้น สุภาพสตรีจึงต้องเพียบพร้อมไปด้วย การมีวัฒนธรรมอันดี มีวินัย มีสุภาพอนามัยแข็งแรง อดทน กล้าหาญ และแต่งกายสวยงาม² ดังที่กล่าวไว้ว่า

“...การสร้างชาติของเราในปัจจุบันถ้าจะให้ชายสร้างฝ่ายเดียวเท่านั้นไม่สำคัญ
แน่ ต้องอาศัยหญิงช่วยสร้างด้วยจึงจะสำคัญ ถ้ายังยอมให้หญิงขาดวินัย ขาดความเป็น
ระเบียบ ขาดความเข้มแข็ง ขาดมานะอดทน ขาดความกล้าหาญอยู่ต่อไปแล้ว การสร้าง
ชาติก็คงสำเร็จไม่ได้ เพราะหญิงเป็นแม่ฉะนั้นในการสร้างชาติจึงถือกันว่าหญิงเป็น...
เครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดความสำคัญในขั้นแรกหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งที่ว่าหญิงเป็น
แม่พิมพ์ในการสร้างชาติ...”³

การส่งเสริมสถานภาพและบทบาทของสตรีดังกล่าวของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นแรงกระตุ้นให้รัฐบาลจัดการประกวดนางสาวไทย เพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้สตรีไทยมีสุภาพอนามัยที่ดี ดังจะเห็นได้จากจดหมายเชิญชวนของกระทรวงมหาดไทยที่ส่งไปยังจังหวัดต่าง ๆ สำหรับการเชิญชวนให้นางสาวงามเข้าร่วมประกวดนางสาวไทยดังข้อความต่อไปนี้ “...การประกวดนางสาวไทย เป็นงานนำส่วนหนึ่งของงานฉลองรัฐธรรมนูญ ทางกรมมีความประสงค์จะยกย่องสตรีไทยซึ่งได้เลือกเฟ้นแล้ว ในฐานะที่เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติความงามและอนามัยขึ้นดำรงตำแหน่งนางสาวไทย...”⁴ ดังนั้นผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยจึงเป็นเสมือนกับต้นแบบแห่งแม่พิมพ์ของชาติ และเป็นตัวแทนแห่งการส่งเสริมฐานะทางสังคมของสตรีเพศ ทั้งด้านการปฏิบัติตนและสุภาพอนามัยที่ดี

การประกวดนางสาวไทยยังเป็นการส่งเสริมให้สตรีเกิดความตื่นตัวและหันมาเอาใจใส่ดูแลสุขภาพร่างกายมากขึ้น เห็นได้จากการคัดเลือกนางสาวสยามในระหว่างพ.ศ. 2477 – 2481

¹ แหล่งเดิม. หน้า 107-108.

² แหล่งเดิม. หน้า 79

³ กรมโคสนาการ. (2486). “ใจความคำกล่าวตอบของพนะท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุด”. ข่าวโคสนาการ 6.หน้า .179

⁴ สจข. มท.2.2.13/14. เรื่องสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยส่งนางสาว ถวิล ณ นคร เข้าประกวดนางสาวไทยในงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2482 .

นั้น แม้จะได้นางสาวสยามที่ตรงตามคุณสมบัติและเหมาะสม แต่มาตรฐานด้านสรีระความสูงยัง 'ไม่ได้สัดส่วน'¹ รวมทั้งมีริ้วรอยเพราะขาดการดูแลเอาใจใส่ มีการบำรุงร่างกายตามแบบปกติไม่เป็นไปตามสากล และไม่มีการแต่งหน้า สอดคล้องกับที่ วณิ เลานเกียรตี นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“...สมัยนั้นทางมหาดไทยจะให้ข้าหลวงออกมาหาว่าบ้านไหนมีลูกสาวสวย พอทางการมาเห็นเข้าก็ขอให้ช่วยชาติ ร่วมฉลองงานรัฐธรรมนูญ ตอนเข้าประกวดนี้เตรียมตัวล่วงหน้าไม่นาน การทำนุบำรุงร่างกายก็เป็นไปตามปกติ เพราะเวลานั้นยังไม่นิยมบำรุงร่างกายตามแบบสากลนิยมกันนัก การประกวดก็นิยมแบบธรรมชาติแท้ ๆ ไม่แต่งเติมดูก็สวยดีนะคะ เขาจะไม่อนุญาตให้แต่งหน้าเลย...”²

นอกเหนือจากการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของสตรีแล้ว รัฐบาลยังใช้เวทีการประกวดนางสาวไทย ส่งเสริมนโยบายรัฐนิยม ฉบับที่ 10³ ว่าด้วยเรื่องการแต่งกายของชาวไทย นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงชุดการประกวดนางสาวไทย โดยในปี พ.ศ. 2483 นั้นได้มีการปรับชุดผู้เข้าประกวดนางสาวไทย ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐนิยม ที่ต้องการให้สตรีไทยแต่งกายทันสมัยเหมาะสมกับเวลาและโอกาส ซึ่งจอมพล ป. พิบูลสงครามมีความเห็นว่า การแต่งกายที่เหมาะสมนั้นเป็นเกียรติแก่ประเทศชาติรูปแบบหนึ่ง⁴ ในเวลาต่อมา การแต่งกายของผู้เข้าประกวดได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยชุดผู้เข้าประกวดสอดคล้องกับสากลมากยิ่งขึ้น มีการนำเครื่องแต่งกายแบบตะวันตกเช่น ชุดกีฬา และชุดว่ายน้ำ มาใช้ในการประกวด

การประกวดนางสาวไทยภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงชื่อประเทศนั้นดำเนินมาจนถึง พ.ศ. 2483 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สังคมไทยตกอยู่ในภาวะของสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นช่วงข้าวยากหมากแพง รัฐบาลจึงได้ยกเลิกการประกวดนางสาวไทย ระหว่างพ.ศ. 2484-2491 เป็นการชั่วคราว⁵ แต่ยังมีจัดการประกวดดอกไม้ของชาติซึ่งใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการประกวดนางสาวไทยอยู่ แต่นางงามที่เข้าร่วมประกวดจะมาจากจังหวัดพระนครและธนบุรีเท่านั้น⁶

¹ สุดใจ เพียรสุดใจ. (2531, พฤษภาคม). ปฏิรูปความสวย – นางสาวไทยยุคไฮเทค. *กรุงเทพ 30*. 2(19): 94.

² อรสม สุทธิสาคร. (2533). *เล่มเดิม*. หน้า 25.

³ เนื้อหาของนโยบายรัฐนิยม ฉบับที่ 10 ประกอบด้วย การไม่ปรากฏตัวต่อหน้าชุมชนด้วยเครื่องแต่งกายที่ไม่สุภาพเช่น นุ่งแต่กางเกงขั้นใน ไม่สวมเสื้อ หรือ นุ่งผ้าลวยซาย เป็นต้น

⁴ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2484). *การแต่งกายสมัยสร้างชาติ*. หน้า.

⁵ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). *เล่มเดิม*. หน้า 61-62.

⁶ เอกจิตรา คำมีศรีสุข. (2550). *เล่มเดิม*. หน้า 38.

หลังจากการประกวดนางสาวไทยได้ขาดหายไปในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2484-2490 เนื่องจากภาวะสงคราม จนมาถึงพ.ศ. 2491 ได้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยในงานฉลองรัฐธรรมนูญขึ้นมาอีกครั้ง¹ และได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก จากการรายงานข่าวต่าง ๆ เกี่ยวกับการห้อมล้อมเพื่อยลโฉมนางสาวไทยในขณะไปปรากฏตัวตามสถานที่ต่าง ๆ

ต่อมาในพ.ศ. 2492 ได้ยุติการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญและการประกวดนางสาวไทย เนื่องจากมีการจัดงานฉลองยุวชน² ขึ้นแทน รวมทั้งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหารประเทศ

ในพ.ศ. 2493 - 2497 มีการจัดการประกวดนางสาวไทยในงานฉลองรัฐธรรมนูญขึ้นอีกครั้ง มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายโดยให้นางงามสวมใส่ชุดว่ายน้ำ ซึ่งเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์เป็นจำนวนมากว่าไม่เหมาะสม มีรายงานข่าวว่า “...การประกวดนางงามเป็นความสุขทางใจของบุคคลบางส่วนเท่านั้น...”³ แต่ในทางตรงข้ามกลับมาให้ความสนใจเข้าชมการประกวดนางสาวไทยในปีนี้เป็นจำนวนมาก จนที่นั่งไม่พอ

กล่าวโดยสรุปคือ การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2482-2497 เป็นช่วงที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งการกำหนดนโยบายรัฐนิยมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในบทบาทหน้าที่ของสตรี ซึ่งนางสาวไทยจะต้องเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ในด้านการแต่งกาย และการรักษาสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชนสตรีทุกคน รวมไปถึงการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญ ในขณะที่เดียวกันมีช่วงที่การประกวดนางสาวไทย ต้องยุติลงชั่วคราวด้วยเหตุผลทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นเหตุผลที่ยืนยันว่า การประกวดนางสาวไทยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการเมือง สังคม และสถานการณ์ภายในประเทศเป็นอย่างมาก

2.2.2 ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2482-2497

การประกวดนางสาวไทยภายหลังจากที่ประเทศเปลี่ยนชื่อจากสยามมาเป็นไทย เริ่มต้นครั้งแรกใน พ.ศ. 2482 ภายใต้งานจัดของรัฐบาลเช่นเดิม การประกวดในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงชุดผู้เข้าประกวด จากเดิมที่ผู้เข้าประกวดจะสวมชุดไทยสไบเฉียง มาเป็นเสื้อกระโปรงติดกัน ตัดเย็บด้วยผ้าไหม เปิดหลัง และกระโปรงยาวถึงครึ่งเข่า ไปจนถึงชุดกีฬาสีและชุดอาบน้ำ

¹ แหล่งเดิม. หน้าเดิม.

² งานฉลองยุวชนจัดขึ้นเพื่อระลึกถึงดวงวิญญาณของยุวชนที่เสียชีวิตในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา และนำรายได้จากการจัดงานมาสร้างอนุสาวรีย์ยุวชนทหาร โดยมีลักษณะงานเหมือนงานฉลองรัฐธรรมนูญแต่ไม่มีการประกวดนางสาวไทย

³ สยามนิกร. (2493, 11 ธันวาคม). หน้า 9.

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐนิยม และมีการเพิ่มเพลงประกอบการประกวดเพื่อเพิ่มอรรถรสแก่ผู้เข้าชมการประกวด

มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่จัดงานจากพระราชอุทยานสราญรมย์มาจัดงานที่สวนอัมพร และสวนลุมพินีตามลำดับ เนื่องจากมีพื้นที่กว้างขวางมากกว่าและสามารถสร้างสิ่งปลูกสร้างถาวรได้ โดยหลวงพรหมโยธี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมในฐานะประธานกรรมการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญประจำปี พ.ศ. 2482 ได้กล่าวถึงเหตุผลการย้ายสถานที่จัดงานว่า

“...สถานที่เดิมไม่อำนวยให้จัดงานชนิดมหิพา ยิ่งดั่งที่กำลังจัดอยู่เวลานี้ได้เพียงพอ...กับความรู้สึกว่าพระราชอุทยานสราญรมย์คับแคบ ทั้งจะสร้างสิ่งใดลงไปให้เป็นสิ่งถาวรไม่ได้โดยไม่เหมาะสมกับสถานที่นั้น ด้วยคณะกรรมการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญจึงได้พิจารณาเปลี่ยนสถานที่มีงานเสีย โดยจัดให้งานแผนกมโหรีสพที่เคยมี ณ ห้องสนามหลวงไปมี ณ สวนลุมพินี ส่วนงานแผนกประกวด ต่าง ๆ ที่เคยมีในพระราชอุทยานสราญรมย์นั้น ได้จัดไปมีที่บริเวณเขาดินวนา, ลานพระบรมรูปและสวนอัมพร ทั้งนี้เพราะสถานที่ดังกล่าวนี้มีบริเวณกว้างใหญ่ไพศาลทั้งหมดที่จะปลูกสร้างสิ่งถาวรลงไป”¹

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2482-2497 ประกอบด้วย เรียม เพศยนาวิน นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2482 สว่างจิตต์ คุญานนท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2483 ลัดดา สุวรรณสุภา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2491 อัมพร บุรารักษ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2493 อุษณีย์ ทองเนื้อดี นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2494 ประชิตต์ ทองอุไร นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2495 อนงค์ อัสชววัฒนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2496 และ สุชีลา ศรีสมบุญ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2497

เรียม เพศยนาวิน²

เรียม เพศยนาวิน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยใน พ.ศ. 2482 และเป็นนางสาวไทยคนแรกที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นบุตรของ นายสุมิตรและนางจำรัส เรียมเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนมหัศดัมอิสลามวิทยาลัย โดยได้รับการทาบทามจากนายอำเภอยานนาวา ให้เข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย

¹ ศรีกรุง. (2482, 17 พฤษภาคม). หน้า 1.

² หลังจากได้รับตำแหน่งนางสาวไทยและได้ทำงานอยู่ที่สภาวัฒนธรรม เรียมได้เปลี่ยนชื่อเป็น เรียมมรย ซึ่งมีความหมายที่อ่อนหวานกว่า แต่ภายหลังก็กลับมาใช้ชื่อเรียมเช่นเดิม

การประกวดรอบตัดสินจัดขึ้นในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2482 ซึ่งเรียม เพศยนาวิน ในวัย 16 ปี สามารถครอบครองตำแหน่งนางสาวไทยไว้ได้ สำหรับตำแหน่งรองทั้ง 4 ประกอบด้วย มาลี พันธุมจินดา, เทียมจันทร์ วณิชขจร, เจริญศรี ปาตะบุตร และลำยอง สุพานิชย์ โดยรางวัลที่ได้รับมีมงกุฎ ถ้วยเงิน เงินสด 2,000 บาท ชุดกิโมโนจากสถานทูตญี่ปุ่น โต๊ะเครื่องแป้ง และข้าวของเครื่องใช้อื่น ๆ

ภายหลังเรียมได้อภิเษกสมรสกับรายาฮารุน ปุตราแห่งรัฐปะลิสเมื่อ พ.ศ. 2495 ได้รับพระราชทานอิสริยยศเป็น เชป่วน¹ หรือ รานีชุดพัตรา ซามาลุลลาฮิล ตวนมาเรียม และมีพระราชโอรสและธิดาด้วยกัน 4 พระองค์ คือ เซด ราซิด, เซด อัศนี, เซด บัตรีชา² ซึ่งโอรสองค์ที่ 3 นี้ พระบาทสมเด็จพระปรมิหรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานชื่อไทยให้ว่า รัชสิกร ส่วนองค์สุดท้ายเป็นธิดา คือ ซาริพะ เมลานี แม้ว่าเรียมจะมีตำแหน่งเป็นรานีแห่งรัฐปะลิส แต่เรียมยังสอนให้ลูก ๆ ทุกคนพูดภาษาไทยได้ และมีความใกล้ชิดกับญาติพี่น้องที่เมืองไทยเป็นอย่างดี

สว่างจิตต์ คฤหานนท์

ในพ.ศ. 2483 ผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยคือ สว่างจิตต์ คฤหานนท์ เป็นธิดาของพันโทพระแก้วกลางณรงค์ และนางสาคร จบการศึกษาจากโรงเรียนวชิรี มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี กีฬา การเย็บปักถักร้อย และเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยโดยมีผู้ทาบทามคนเดียวกันกับเรียม เพศยนาวิน

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้มีผู้สมัครทั้งสิ้น 133 คน ซึ่งการแต่งกายเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายรัฐนิยม โดยมีสิ่งที่เพิ่มเข้ามาคือ ผู้เข้าร่วมการประกวดจะใส่ชุดกางเกงกีฬา ขาสั้น และต้องใช้ผ้าที่ทอภายในประเทศทั้งหมด รวมถึงห้ามใช้เครื่องสำอางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสว่างจิตต์สามารถครองตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2483 ไว้ได้ โดยรองทั้ง 4 คนประกอบด้วย สมจิตต์ ลิ้มไพบูลย์, อารี ปิ่นแสง, สะอาด ลิ้มสวัสดิ์ และ ประชัญ คิวเสน ซึ่งรางวัลที่นางสาวไทยได้รับคือ มงกุฎ ถ้วยเงิน และเงินสด 2,000 บาท ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยได้รับเงินสดรางวัลละ 250 บาท

¹ เชป่วนคือตำแหน่งรานี หรือ ภรรยาคนที่ 2

² คำว่า “เซด” ในภาษามลายูหมายถึง เจ้าชาย ส่วน คำว่า “ซาริพะ” หมายถึง เจ้าหญิง

ลัดดา สุวรรณสุภา

หลังจากได้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นอีกครั้งในพ.ศ. 2491 นางสาวไทยในปีนั้นคือ ลัดดา สุวรรณสุภา เป็นบุตรของนายดิเรก และนางแฉล้ม โดยบิดาทำงานอยู่ที่แผนกพัสดุภาค 2 เทศบาลนครกรุงเทพฯ ลัดดา จบการศึกษาชั้นมัธยม 4 จากโรงเรียนช่างตาครู้ต

การประกวดปีนี้แตกต่างจากทุกปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีการใช้เพลงสาวน้อยร้อยช้าง¹ ประกอบการเดินบนเวที เพื่อเพิ่มสีสันในการประกวดมากยิ่งขึ้น ซึ่งลัดดา สุวรรณสุภา สามารถครอบครองตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2491 ไว้ได้ โดยตำแหน่งรองนางสาวไทยทั้ง 4 คน ประกอบด้วย ลักษมี กรวรรณสุต, อุษา วีระวรรณะ, เรณู ภิบูลภาณุวัฒน์ และ ปราณี มาลีพันธุ์สกุล ของรางวัลที่นางสาวไทยได้รับคือ มงกุฎ ถ้วยเงิน จักรเย็บผ้า เครื่องรับวิทยุ และเงินสด 8,000 บาท ส่วนรองทั้ง 4 ได้รับ ถ้วยเงิน และเงินสด 2,000 บาท

หลังจากดำรงตำแหน่งนางสาวไทยได้ 5 เดือน ลัดดา ได้แต่งงานกับ นายสนธิ พุกประยูร อดีตพระเอกภาพยนตร์เรื่องวันเพ็ญ และเป็นอดีตข้าราชการที่ดูแลนักเรียนไทยในอเมริกา มีบุตรชาย 2 คน คือ เกริกพงศ์ พุกประยูร และ รุ่งโรจน์ พุกประยูร

อัมพร บุรารักษ์

นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2493 คือ อัมพร บุรารักษ์ เป็นบุตรสาวคนโตในจำนวน 7 คน ของ นายบุญส่ง ประกอบอาชีพข้าราชการ และนางบัวเขียว โดยอัมพรเกิดที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และได้มาอาศัยอยู่ที่อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย และสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 จากโรงเรียนราษฎรประพันธ์กุล

อัมพร ได้รับการทาบทามจากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ให้เข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยในนามของจังหวัดเชียงราย โดยได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“...ครั้งนั้นพระยารามราชภักดี รัฐมนตรีมหาดไทยท่านขึ้นไปตรวจราชการที่เชียงราย...ท่านก็ถามนายอำเภอพานกับผู้ว่าฯ เชียงรายว่ามีใครจะเข้าประกวดไหมปีนี้ ท่านนายอำเภอพานก็พาท่านมาดูตัวพี่ ท่านพระยารามฯท่านพอใจท่านบอกผู้ว่าฯ ว่า ยังไงปีนี้ ขอให้เอาไปส่งให้ได้ เราไม่รู้ตัวนะคะ คิดว่าผู้คนกรุงเทพฯไม่ได้หรอก ทางบ้านพ่อแม่ก็ไม่อยากให้ไป...นายอำเภอพานกับผู้ว่าฯต้องไปขอร้องกับคุณลุงขุนพานิช ซึ่ง

¹ ประพันธ์โดย ครูเอื้อ สุนทรสนาน ขับร้องโดยวงสุนทราภรณ์ ในส่วนของเงินรางวัลถึง 8,000 บาท หรือ 100 ชั่ง นางสาวไทยปีนั้นจึงถูกเรียกว่า “สาวน้อยร้อยช้าง”

เป็นที่ใหญ่ของพ่อ คุณลุงขอร้องพ่อว่าทางราชการเขาขอร้องมา ให้ไปเถอะ ไม่ใช่ไร
ไม่เป็นไรไม่เสียหายอะไร ในที่สุดพ่อก็จำต้องใจอ่อนเพื่อเห็นแก่ทางราชการ...”¹

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวจะเห็นว่าโลกทัศน์ของประชาชนในสังคมไทยในช่วงเวลานั้น ยังไม่ยอมรับการแสดงตัวในที่สาธารณะของหญิงสาว แต่ถ้าได้ทำเพื่อประเทศชาติทุกคนพร้อมใจกันให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

การประกวดนางสาวไทยปีนี้เป็นปีแรกที่ทำให้สาวงามผู้เข้าร่วมการประกวดสวมชุดอาบน้ำขึ้นบนเวทีการประกวด² เป็นผลจากการที่รัฐบาลส่งเสริมให้มีการแต่งกายที่ทันสมัยยิ่งขึ้นตามหลักสากลนิยม ซึ่ง อัมพรได้กล่าวถึงความรู้สึก ณ เวลานั้นไว้ว่า

“...ตอนเดินขึ้นเวทีครั้งแรกก็ประหม่าเพราะใส่ชุดอาบน้ำ แต่พอเดินวันที่สองมีคนเชียร์เยอะทั้งกลางวันกลางคืน ก็รู้สึกอุ่นใจหน่อย เดินได้สบาย ตอนแรกใจสั่นมือสั่นหมดเลย รู้สึกแหมเรามาดูคนเดียว ไม่มีพรรคพวกอะไรเลย ของคุณวีณานี้ สมาคมพ่อค้าไทยส่ง เขามีคนเชียร์เยอะ...การเชียร์ยุคนั้นไม่รู้จะเหมือนยุคนี้หรือเปล่านะคะ พอเราเดินผ่าน เขาก็เรียกชื่ออัมพร ๆ นี่มาเชียร์นะ เขาก็พูดอย่างนี้ แล้วก็ปรบมือให้...”³

เห็นได้ว่าการสนับสนุนจากผู้ชมการประกวดเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการประกวดนางสาวไทย นอกจากจะช่วยให้ผู้เข้าประกวดลดความประหม่าลงได้แล้วนั้น ยังเป็นขวัญกำลังใจแก่สาวงามที่ตนสนับสนุนด้วย

เมื่ออัมพร ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย ในขณะอายุ 18 ปี ซึ่งถือเป็นสตรีชาวเหนือคนแรกที่ได้ครองตำแหน่งนางสาวไทย รางวัลที่นางสาวไทยได้รับคือ มงกุฎ สายสะพาย ถ้วยเงิน เงินสด 10,000 บาท และตั๋วการเดินทางเที่ยวรอบโลก 2 ที่นั่ง⁴ บริษัทอาคเนย์ประกันภัยมอบประกันชีวิตนางสาวไทย 20,000 บาท⁵ รวมทั้ง จักรเย็บผ้า วิทยุเครื่องใหญ่ และเครื่องสำอางต่าง ๆ

¹ อรรถม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 93.

² เนื่องจากเป็นช่วงฤดูหนาว จึงมีเสื้อคลุมให้กับผู้เข้าประกวดด้วย

³ อรรถม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 95-96.

⁴ อัมพร บุรารักษ์ เป็นนางสาวไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลเป็นตั๋วเครื่องบินเดินทางรอบโลกมูลค่ากว่า 20,000 บาท ซึ่งอัมพรได้เดินทางไปกับคุณนายบัวคลี่ สุดธนะ ภรรยานายอำเภอพาน เป็นเวลานาน 3 เดือน ได้รับการสนับสนุนโดย จี๋เซ่งท้าว บริษัทบริสตอลมาเยอร์

⁵ สยามนิกร. (2493, 15 ธันวาคม). หน้า 7.

โดยมีท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามเป็นผู้สวมมงกุฎให้ ตำแหน่งรองนางสาวไทยประกอบด้วย ศรีสมร อรรถไกรวัลที, วิธนา มหานนท์, ไสภิตสุดา วรประเสริฐ, พรทิพย์ จันทรมอกษ์ โดยได้รับเงินรางวัล 7,500 บาท

ต่อมาอัมพรได้สมรสกับร้อยตำรวจตรี วิศิษฐ์ พัฒนานนท์ มีบุตรธิดารวม 4 คน ประกอบด้วย สิทธิพร, เอมอร, พรพิไล และ อ้อยทิพย์ และใช้ชีวิตอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่

อุษณีย์ ทองเนื้อดี

นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2494 คือ อุษณีย์ ทองเนื้อดี เป็นธิดาของ นายเอื้อน เป็นสรรพสามิตจังหวัดปราจีนบุรี และนางธานี เป็นแม่บ้าน เข้ารับการศึกษที่โรงเรียนประจำ จังหวัดตราด และโรงเรียนสายปัญญา อุษณีย์ มีความสามารถพิเศษในการเล่นเปียโน โดยได้รับการทาบทามจากคุณหลวงอรรถไกรวัลที ให้ลงสมัครประกวดนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2494 ในฐานะตัวแทนของจังหวัดสมุทรสงคราม ดังให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “...คุณหลวงอรรถไกรวัลที พ่อของศรีสมรซึ่งเป็นเพื่อนรักกันมาชวนให้ลงประกวดในนามจังหวัดสมุทรสงคราม ปีนั้นคุณหลวงไปสมัคร ส.ส.ที่นั่น รู้ตัวปูแป๊บมาก...”¹

เมื่อถึงวันตัดสินอุษณีย์สามารถเอาชนะผู้เข้าประกวดคนอื่น ๆ และได้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2494 โดยได้รับรางวัล มงกุฎ ถ้วยเงิน เงินสด 20,000 บาท กรมธรรม์ประกันชีวิตจากบริษัทไทยประสิทธิ์ประกันภัยที่มอบให้แก่นางสาวไทย จำนวน 20,000 บาท² ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยทั้ง 4 คนประกอบด้วย สุวรรณา กังสดาร, สุภัทรา ทิวติยานนท์, เปล่งศรี ไสภาวรรณ และ บุษงา วัชรวิทย์

หลังพ้นจากตำแหน่งนางสาวไทยได้ 2 ปี อุษณีย์ได้แต่งงานกับ ม.ร.ว.พงษ์ดิศ ดิศกุล มีบุตร-ธิดา รวม 5 คน คือ ม.ล.ปริยดา, ม.ล.สุภาณี, ม.ล.นิรัช, ม.ล.กุลชาติ และ ม.ล.ณัฐดิศ ซึ่งภายหลัง ม.ร.ว.พงษ์ดิศ ดิศกุล ได้รับราชการเป็นทูตทหารบกที่อังกฤษ ทำให้อุษณีย์และครอบครัวต้องย้ายตามไปด้วย และได้มีโอกาสทำกิจกรรมสำคัญเช่น ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระราชินีนาถอลิซาเบทที่ 2 และเจ้าฟ้าชายชาร์ลส์แห่งอังกฤษ เป็นต้น

¹ อรสม สุทธิสาคร. (2533). *เล่มเดิม*. หน้า 106.

² สยามนิกร. (2494, 19 ธันวาคม). หน้า 5.

ประสิทธิ์ ทองอุไร

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2495 คือ ประสิทธิ์ ทองอุไร เป็นธิดาคนโตของนายวิเชียร ประกอบอาชีพเป็นนายตรวจสายไฟฟ้ากรมรถไฟ และนางบุญรอด โดยประสิทธิ์จบการศึกษาชั้นมัธยมบริบูรณ์จากโรงเรียนโพธิ์ตัด และทำหน้าที่ดูแลงานบ้านกับน้อง ๆ อีกหลายคน มีอุปนิสัยส่วนตัวคือ ไม่ชอบเข้าสังคมกับการเต้นลีลาศ

ประสิทธิ์ ทองอุไร ได้ถูกทาบทามจาก ภรรยาหม่อมหลวงชูชาติ กำภู ให้เข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2495 ในนามของกระทรวงเกษตรธิการ สอดคล้องกับที่ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“...วันที่ดิฉันไปผ่าตัดถุงน้ำได้ผิวน้ำที่ศิริราช พบกับภรรยาหม่อมหลวงชูชาติ กำภู โดยบังเอิญ ท่านเลยขอตัวดิฉันไปที่บ้านบางกะปิ หม่อมหลวงชูชาติท่านเป็นอธิบดีกรมชลประทาน ก็ขอให้ช่วยลงประกวดในนามของกระทรวงเกษตรธิการ ดิฉันกลับมาปรึกษาคุณพ่อคุณแม่ท่านยินยอม การเข้าประกวดเป็นเรื่องบังเอิญจริง ๆ เพราะไม่ได้ตั้งใจมาก่อน ยังคิดนะคะที่ผ่าตัดคราวนั้นโชคดีไม่มีแผลเป็น...”¹

การประกวดนางสาวสยามในปีนี้ จัดขึ้นที่สวนลุมพินี ที่มีเนื้อที่กว้างขวางมากกว่า² เนื่องจากสถานที่เดิมคือสวนอัมพรค่อนข้างคับแคบ ซึ่งประสิทธิ์ ทองอุไร สามารถคว้ามงกุฎนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2495 ไปครอง และได้รับรางวัลเป็น มงกุฎ ถ้วยเงิน เสื้อคลุม กำมะหยี่สีแดง เงินรางวัล 20,000 บาทและ กรมธรรม์ประกันชีวิตจากบริษัทไทยประสิทธิ์ประกันภัยแก่นางสาวไทย จำนวน 20,000 บาท ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยทั้ง 4 คน ประกอบด้วย ดวงจันทร์ บุญศรี, วิจิตรา วัลลิสุต, พยุงศรี สาคริกานนท์ และนัยนา ไชยสุต ได้รับถ้วยและเงินรางวัลคนละ 5,000 บาท

อนงค์ อัสชววัฒนา

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2496 คือ อนงค์ อัสชววัฒนา เป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด เป็นบุตรสาวคนโตของ นายสง่า และ นางสุรางค์ มีน้องชาย 2 คน เมื่ออายุได้ 6 ปี อนงค์ย้ายไปอาศัยอยู่ที่สวรคโลกกับยายเนื่องจากเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ภายหลังกลับมายังกรุงเทพฯ และเข้ารับการศึกษที่โรงเรียนสายปัญญาในระดับมัธยม เมื่ออายุ 16 ปี

¹ อรรถสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 112.

² รัฐบาลต้องการขยายพื้นที่การจัดงานให้มีความกว้างขวางมากกว่าเดิม มีการจำลองวัตถุที่มีขนาดเท่าของจริง ทั้งเขื่อนกันน้ำ และสัตว์ที่มีรูปร่างใหญ่โต เช่น ช้าง ฯลฯ มาตกแต่งร้านค้า

อนงค์ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดอยู่ลำปางกับน้ำ และได้เข้าร่วมประกวดนางสาวลำปาง จนได้รับตำแหน่งนางสาวลำปาง ซึ่งเป็นเหตุให้ ม.จ.สุวิชากร วรวรรณ อธิบดีกรมบัญชีกลาง มองเห็นถึงความงดงามของอนงค์และทาบตามขอให้เป็นตัวแทนกระทรวงการคลังเข้าร่วมประกวดนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2496

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้มีผู้เข้าร่วมการประกวดทั้งสิ้น 130 คน ในส่วนของการปรับปรุงโฉมนางงามนั้น ได้มีการอนุญาตให้ใช้แป้งทาเพื่อปกปิดส่วนด้อยของร่างกายได้ตามที่อนงค์ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“...สมัยนั้นอนุญาตให้ทารองพื้นได้ โดยการนำฟองน้ำจุ่มแทนแป้งเค้กทาตรงข้อพับต่าง ๆ ที่คล้ำ ไม่สวยเพื่อให้ผิวดูเนียนขึ้น กรรมการให้คะแนนจะดูจากเครื่องหน้า รูปร่าง การเดิน หลังได้ตำแหน่งแล้วนางสาวไทยและรองทั้ง 4 จะเปลี่ยนชุดจากชุดอาบน้ำมาเป็นชุดราตรี แล้วขึ้นไปปรากฏตัวบนเวทีลีลาศให้คนชมเป็นขวัญตาอีกครั้งหนึ่ง...”¹

ในขณะเดียวกันได้มีการแต่งเพลงประจำการประกวดขึ้นใหม่คือเพลง นางฟ้าจำแลง โดยมี ครูเอื้อ สุนทรสนาน แห่งวงสุนทราภรณ์ เป็นผู้ประพันธ์คำร้องและทำนอง ซึ่งเพลงนางฟ้าจำแลง นับเป็นเพลงอมตะของการประกวดนางสาวไทยมาจวบจนปัจจุบัน

เมื่อถึงคืนวันตัดสินอนงค์สามารถครอบครองตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2496 ได้สำเร็จได้รับรางวัล มงกุฎ ถ้วยเงิน เสื้อคลุม เงินสด 20,000 บาท บ้านให้อยู่เป็นเกียรติยศ และ รถยนต์² ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยทั้ง 4 ประกอบด้วย นวลสวาท ลังการพิณรุฑ, อมรา อัสวณนท์³, มารศรี ยวนากร และเลิศลักษณ์ สิริวิเศษ ได้รับรางวัลเป็นเงินสด 2,000 บาท

หลังจากนั้นอนงค์ ได้เข้าพิธีมงคลสมรสกับ นพ.ไพฑูรย์ นาคะเทศ ซึ่งสำเร็จการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีบุตรชาย 2 คน คือ นพ.อภัย นาคะเทศ และ นพ.อาทิตย์ นาคะเทศต่อมา นพ.ไพฑูรย์ นาคะเทศ ได้ก่อตั้งคลินิกเอกชนแห่งแรกของประเทศไทย ที่ใช้ชื่อว่า ไทยแพथคลินิก

¹ อรรถ สุธาสิตาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 120.

² วิกร. (2528, มกราคม). เปิดตัว “นางสาวไทยทั้ง 7”. ดิฉัน. 8(189): 43.

³ เป็นตัวแทนสตรีไทยคนแรกที่เข้าประกวดนางงามจักรวาล เนื่องจากสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

สุชีลา ศรีสมบุญ

นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2497 คือ สุชีลา ศรีสมบุญ เกิดที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นบุตรของ นายเมืองดี และนางจันทร์เที่ยง โดยบิดาเสียชีวิตตั้งแต่สุชีลายังเป็นเด็ก ทำให้ต้องไปอาศัยอยู่กับยาย เรียนจบชั้นประถม 4 สุชีลาถือเป็นนางสาวไทยคนหนึ่งที่มีชีวิตมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ทำงานบ้าน ฝ่าฝืน และมีอาชีพหลักคือการทอผ้า

สุชีลา เคยเข้าประกวดนางสาวถิ่นไทยงามและได้รับตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 1 ในปี พ.ศ. 2496 ภายหลังจึงถูกทาบทามโดย อวยพร บัตตะพงษ์¹ ให้ไปประกวดนางสาวไทย ในขณะที่เดียวกันสุชีลาได้รับการแนะนำอย่างดีจาก ศรีสมร อรรถไกรวัลลพที่ รองนางสาวไทย พ.ศ. 2493 ที่แนะนำประสบการณ์ที่เคยประกวดมาก่อน เช่น การเดิน การยิ้ม และการควบคุมรูปร่าง สรีระ มีร้านเจ๊จันท์เสริมสวยสนับสนุนเครื่องแต่งกาย และมีจวงจันทร์ บุรกรรมโกวิท เป็นผู้แต่งหน้าให้ ซึ่งนับว่าสุชีลาเป็นนางงามคนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพี่เลี้ยงเป็นอย่างมาก ในการกำหนดบทบาทต่าง ๆ ในเวลาต่อมา

ในการประกวดนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2497 มีผู้เข้าร่วมประกวดถึง 241 คน เนื่องจากมีของรางวัลที่ดึงดูดใจให้สาวงามทั่วประเทศอยากครอบครองคือ รถเบนซ์ราคาหลักแสน² รวมถึงมีการเปิดค่ายการฝึกฝนนางงามเกิดขึ้น เช่น ค่ายบางขุนเทียน ค่ายบางกะปิ เป็นต้น ซึ่งเป็นวิวัฒนาการอีกขั้นของการประกวดนางสาวไทย

สุชีลาได้รับฉายาจากหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ว่า แสนชนคนสวย และเป็นสาวงามผู้หนึ่งที่ถูกคาดการณ์ว่าจะได้รับตำแหน่งนางสาวไทย ซึ่งสุชีลาสามารถเอาชนะผู้เข้าประกวดคนอื่นและเป็นนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2497 ได้สำเร็จ ของรางวัลที่ได้รับได้แก่ มงกุฎ ถ้วยเงิน เสื้อคลุม เงินสด 20,000 บาท³ รวมทั้ง แหวนเพชร จักรเย็บผ้า เข็มขัดนาก และ ทอง 4 บาท ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทย ประกอบด้วย จงดี วิเศษฤทธิ์, อุทัยวรรณ เทพจินดา, ระเียบ อาชนะโยธิน และวาสนา รอดศิริ ได้รับรางวัลเป็นเงินสด 10,000 บาท

สุชีลาถือเป็นสตรีจากอำเภอป่าซางคนที่ 2 ที่เข้าประกวดนางสาวไทยต่อจาก นวลสวาท ลังการพิณรุฑ์ รองนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2496 และเป็นสตรีจากจังหวัดลำพูนคนแรกที่ได้ครองตำแหน่งนางสาวไทย โดยหลังจากการประกวดครั้งนั้นเป็นต้นมา ก็ไม่มีการประกวดนางสาวไทยอีกเพราะเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ สุชีลาจึงเป็นนางสาวไทยที่ดำรงตำแหน่งนานที่สุดถึง 10 ปี

¹ เป็นพี่เลี้ยงของสุชีลา ซึ่งเป็นอดีตแชมป์กีฬาเทนนิสหญิง

² ซึ่งภายหลังเจ้าของรถเบนซ์ถอนความจำนงค์ที่จะมอบรถ ให้แก่นางสาวไทยไม่กีวันก่อนการประกวด

³ หนังสือพิมพ์ไทย. (2497, 31 ธันวาคม). หน้า 12.

กล่าวโดยสรุประหว่าง พ.ศ. 2482 - พ.ศ. 2497 เป็นช่วงเวลาที่มีผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยจะต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งนโยบายของรัฐบาล สภาพทางสังคม สถานที่ที่ใช้จัดการประกวด และการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ มากมาย

รูปแบบการประกวด รางวัลที่นางสาวไทยได้รับมีมากขึ้น โดยเฉพาะเงินรางวัลที่เพิ่มจาก 2,000 บาท ในพ.ศ. 2482 เป็น 20,000 บาท ในพ.ศ. 2497 ด้วยเงินรางวัลที่เพิ่มขึ้นจึงทำให้ธุรกิจการฝึกฝนนางงามเริ่มเกิดขึ้น มีการพัฒนารูปลักษณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย คือต้องมีร่างกายที่สมส่วน เป็นต้นแบบแก่สตรีในด้านสุขภาพอนามัย รวมไปถึงมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแต่งกายโดยเปลี่ยนจากการห่มสไบ เป็นชุดกีฬาและชุดอาบน้ำ ตามแบบสากลนิยมมาใช้ในการประกวด

ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น นางสาวไทยในช่วงเวลานี้มีภาระหน้าที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เป็นที่สนใจของสังคมมากขึ้นตามมา ความตื่นตัวของประชาชนต่อเวทีการประกวดนางสาวไทยจึงมีอิทธิพลต่อการจัดประกวดในปีต่าง ๆ ภาพลักษณ์ของนางสาวไทยในฐานะผู้มีเกียรติและศักดิ์ศรีของประเทศจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปผนวกกับปัญหาการเงินของประเทศ ทำให้การประกวดนางสาวไทยดำเนินมาจนถึง พ.ศ. 2497 และยุติลงในเวลาต่อมา

2.3 บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2497

การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477 – 2497 นั้น เกิดขึ้นภายใต้การจัดการของรัฐบาลทำให้บทบาทของนางสาวไทยจะขึ้นอยู่กับรัฐบาลเป็นหลัก ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานจะเป็นแบบขอความร่วมมือโดยไม่มีพันธะหรือข้อผูกมัดใด ๆ กับกองประกวด¹ ทำให้การทำกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ จะไม่เด่นชัดเท่ากับการได้รับเกียรติยศและศักดิ์ศรีจากการคว้าตำแหน่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้กล่าวแก่ อุษณีย์ ทองเนื้อดี ขณะมอบมงกุฎนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2494 ว่า “ขอให้รักษาเกียรติของนางสาวไทยไว้”²

โดยบทบาทที่นางสาวไทยจะต้องกระทำนั้นประกอบด้วย บทบาทการพัฒนาตนเอง คือ การเตรียมความพร้อมด้านรูปลักษณ์เพื่อออกงานสังคมต่าง ๆ บทบาทด้านการช่วยเหลือกิจกรรมของรัฐบาล บทบาทด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์ บทบาทด้านงานบันเทิง และบทบาทด้านการโฆษณาสินค้า ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

¹ สุภัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). เล่มเดิม. หน้า 118.

² อรสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 105.

2.3.1 บทบาทการพัฒนาตนเอง

ภายหลังจากได้รับตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในแต่ละปี จะต้องออกเยี่ยมร้านค้า และถ่ายรูปเพื่อเป็นเกียรติ โดยจากรายงานของหนังสือพิมพ์ในวันรุ่งขึ้น มักมีการถ่ายภาพนางสาวไทยขณะอยู่ท่ามกลางประชาชนจำนวนมากออกเผยแพร่มากมาย ซึ่งแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้หญิงธรรมดาสู่การเป็นต้นแบบของผู้หญิงไทยในสังคม วณี เล่าเกียรติ์ นางสาวไทย ประจำปีพ.ศ. 2478 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ที่จริงถูกหลอกมาประกวดนะ เพราะคุณหญิงข้างบ้านท่านบอกจะให้ลูกสาวมาประกวดด้วย จะได้เดินเป็นเพื่อน แต่เอาเข้าจริงไม่ได้มา ปลอมให้เราเดินคนเดียว ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะได้ตำแหน่ง ไม่เคยมีใครมาบอก พอได้ตำแหน่งแล้วเหนื่อยมาก แต่ก็ภูมิใจ รู้สึกเป็นเกียรติ คือรู้สึกตนเองเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล...”¹

ดังนั้นบทบาทแรกทีมนางสาวไทยจะต้องปฏิบัติเป็นลำดับแรก คือบทบาทการพัฒนาตนเองเนื่องจากการได้รับเกียรติเป็นนางสาวไทยนอกจากจะเป็นความภาคภูมิใจต่อตนเองแล้ว นางสาวไทยจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้หญิงธรรมดาสู่การเป็นคนของประชาชน บทบาทการพัฒนาและปรับปรุงตนเองจึงมีเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับชีวิตก่อนการได้รับตำแหน่ง

การเป็นแบบอย่างแก่สตรีไทย

นางสาวไทยจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่สตรีไทย ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองตั้งแต่หัวจรดเท้า รวมทั้งการวางตัวเมื่อปรากฏตัวตามงานต่าง ๆ กันยา เทียนสว่าง นางสาวสยาม ประจำปี พ.ศ. 2477 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “...การวางตัวหลังได้รับตำแหน่งต้องระวังตัวแจ ผิดจากครั้งเป็นผู้หญิงธรรมดาทีเดียว ความสิ้นเปลืองก็มากขึ้น ปีแรกหมดเงินส่วนตัวไปมาก...”² รวมถึงบทสัมภาษณ์ของมยุรี วิชชัยวัฒน์ นางสาวสยามประจำปีพ.ศ. 2480 ที่กล่าวถึงชีวิตที่เปลี่ยนไปหลังได้รับตำแหน่งต้องให้สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ แสดงถึงการเลื่อนชั้นทางสังคม สู่ตำแหน่งอันทรงเกียรติ ในขณะที่ภารกิจหลังได้รับตำแหน่งแม้จะมีมาก แต่ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับเงินค่าตอบแทนเพราะถือเป็นหน้าที่ของนางสาวไทยที่ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

¹ แหล่งเดิม. หน้า. 27.

² พิมพ์ไทยรายวัน. (2491, 12 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

“...พอได้ตำแหน่งต้องมีคนมาสัมภาษณ์บ้าง อะไรบ้าง ต้องพักอยู่กับผู้ใหญ่จึงจะดี เวลาคนมาเชิญไปไหนก็นั่งรถท่านไป มีคนขับ เงินรางวัลไม่พอค่าแต่งตัวนะคะ มันหมดตั้งแต่แรกแล้ว ยังดีที่ตัดเสื้อผ้าไว้บ้างแล้ว คุณแม่ก็ตัดเพิ่มให้ใหม่ แต่ดิฉันขี้เหนียวนะบอก อย่าตัดมากเลยแม่เสียตาย...”¹

ในขณะเดียวกันผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้ง ค่าแต่งหน้า ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับต่าง ๆ ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ เรียม เพศยานาวิน นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2482 ที่ไม่สนับสนุนให้ โสภี เพศยานาวิน ผู้เป็นน้องสาวตนลง เข้าประกวดนางสาวไทยในพ.ศ. 2483 เนื่องจากมองว่าภาระหน้าที่ของนางสาวไทยมีมาก เงินรางวัลที่ได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายหลังจากได้รับตำแหน่ง²

จะเห็นได้ว่าบทบาทการพัฒนาตนเองของนางสาวไทยนั้น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิงธรรมดาเป็นบุคคลที่สังคมรู้จัก ทำให้นางสาวไทยต้องเตรียมความพร้อมในด้านรูปลักษณ์เพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ โดยออกค่าใช้จ่ายเอง ทั้งยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สตรีไทยในด้านต่าง ๆ นำมาซึ่งเกียรติยศและความภาคภูมิใจในฐานะผู้ช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล

2.3.2 บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล

บทบาทในการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลถือเป็นบทบาทที่โดดเด่นที่สุดของนางสาวไทยในยุคนี้ เนื่องจากมีรัฐบาลเป็นผู้จัดการประกวด และวัตถุประสงค์การจัดการประกวดล้วน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ทั้งการประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญ และการเป็นแบบอย่างแต่สตรีไทย จึงส่งผลให้นางสาวไทยในยุคนี้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของรัฐบาลหลายประการ ดังต่อไปนี้

การช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาล

หลังจากได้รับตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว รัฐบาลจะขอความร่วมมือให้นางสาวไทย มอบเงินรางวัลเพื่อสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยนางสาวไทยมองว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่ง สอดคล้องกับ คำกล่าวของ วณี เลหาเกียรติ์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 ที่กล่าวถึงการบริจาคเงินรางวัลของตนให้รัฐบาลว่า “...รางวัลเป็นเงิน 1,000 บาท หลังได้มา

¹ อรสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า. 48.

² อรสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า. 67.

รัฐบาลขอบริจาคหมด แต่มองอยู่กับถ้วยยังอยู่เวลาได้รับเชิญไปไหนก็ไปกับญาติผู้ใหญ่ ภาระหน้าที่หลังได้ตำแหน่งมากมายจริง ๆ...”¹

ในขณะเดียวกันนางสาวไทยยังมีบทบาทเป็นผู้ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่งานต่าง ๆ ของรัฐบาลด้วย โดยเฉพาะในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกนโยบายรัฐนิยม 12 ฉบับ และตั้งสภาวัฒนธรรมขึ้น ทำให้นางสาวไทยเป็นหนึ่งในบุคคลที่มีบทบาทประชาสัมพันธ์และส่งเสริมนโยบายดังกล่าว ประกอบด้วยนโยบายส่งเสริมการแต่งกายของสตรี ที่ใช้การแต่งกายของนางสาวไทยเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์รูปแบบการแต่งกายสตรีตามแบบสากลนิยม เห็นได้จากการมีภาพถ่ายนางสาวไทยปีต่าง ๆ แต่งกายตามรู้แบบที่ทันสมัยเผยแพร่ออกเผยแพร่มากมาย ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือมีประชาชนสนใจเป็นจำนวนมากมีสุขภาพสตรีตื่นตัวในการแต่งกายตามแบบที่นางสาวไทยแต่ง มีการสวมชุดที่แตกต่างกันในเวลากลางวันและกลางคืน²

เมื่อรัฐบาลกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สตรีรักษาสุขภาพอนามัย ในวาระดำรงตำแหน่งของสว่จติต คฤหานนท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2483 ได้มีการกล่าวปราศรัย เชิญชวนให้สุขภาพสตรีไทยรักษาสุขภาพอนามัยโดยแสดงตนเป็นแบบอย่างในความพยายามที่จะบำรุงรักษาร่างกายของตนเองให้สมบูรณ์และกล่าวถึงประโยชน์ในการดูแลสุขภาพตนเองของสตรีดังข้อความต่อไปนี้

“...การที่ข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2483 นั้น ข้าพเจ้าจะต้องรับว่า ได้อาศัยกำลังใจจากบรรดาท่านสุขภาพสตรีทั้งหลายที่ได้เข้าร่วมประกวดเป็นตัวอย่างมาแล้วตั้งแต่ต้นเป็นอย่างมาก...ในการที่ได้ทำให้ข้าพเจ้ามีความพยายามอยู่เสมอที่จะบำรุงรักษาสุขภาพอนามัย ร่างกายให้สมบูรณ์...ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีที่ได้เห็นเพื่อนสตรีเป็นอันมากเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการรักษาความงามและการบำรุงรักษาสุขภาพและอนามัยให้สดชื่นอยู่เสมอ...”³

¹ แหล่งเดิม. หน้า 27.

² สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). เล่มเดิม. หน้า 77.

³ อรสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 77-78.

ซึ่งนอกจากการปราศรัยเชิญชวนสตรีไทยให้เอาใจใส่สุขภาพอนามัยของตนแล้ว นางสาวไทยยังต้องดูแลตนเอง และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่สตรีไทยในการรักษาสุขภาพร่างกายอีกด้วย

นอกจากนั้นผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยยังมีบทบาทในการเข้าร่วมกองอาสา กษัตริย์ จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2483 เพื่อเป็นองค์การบรรเทาทุกข์ในยามที่ประเทศชาติประสบภัยต่าง ๆ เช่น สงคราม สาธารณภัย ภัยธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งมีการเชิญชวนให้กลุ่มสตรีต่าง ๆ เข้าร่วมเป็น สมาชิก รัฐบาลจึงมอบหมายให้นางสาวไทยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์องค์การนี้ ทั้งการให้นางสาวไทย และรองนางสาวไทย เข้าสมัครเป็นอาสาสมัคร โดยมีนางสาวไทยที่เข้าร่วมองค์การดังกล่าวเช่น เรียม เพศยนาวิน, สว่างจิตต์ คุณานนท์ เป็นต้น¹ ในขณะที่กิจกรรมต่าง ๆ ล้วนมีหนังสือพิมพ์เป็นผู้เผยแพร่ภาพการทำกิจกรรมของเหล่านางสาวไทยและรองนางสาวไทย เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงอีกทางหนึ่ง²

บทบาทในช่วงสงครามอินโดจีน

ในช่วงสงครามอินโดจีนนางสาวไทยมีบทบาทในการเป็นผู้สนับสนุนการทำงานของทหารและประชาชน ผ่านการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งการเดินรณรงค์และการปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียง ดังต่อไปนี้ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2483 เรียม เพศยนาวิน นางสาวไทย ประจำปี พ.ศ. 2482 ได้เข้าร่วมเดินขบวนกับอำเภอยานนาวา ในการเรียกร้องดินแดนอินโดจีนคืนจากฝรั่งเศสสมิการมอบดอกไม้ผู้กบฏวชิราวุธชาติให้กับนายกรัฐมนตรี รวมทั้งได้กล่าวปลอบขวัญให้กำลังใจแก่ทหารผู้กล้า และ สว่างจิตต์ คุณานนท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2483 ได้กล่าวปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียง ในวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2483 เป็นข้อความปลุกใจแก่สตรีที่ให้ระลึกถึงความเข้มแข็งและความสำคัญของสตรีกับการสนับสนุนการทำงานของทหาร ในช่วงสงครามอินโดจีนโดยมีใจความสำคัญว่า

“...ในประวัติศาสตร์ของชาติเรา มีตัวอย่างซึ่งปรากฏอยู่ชัดแจ้งแล้วว่า ในยาม
ฉุกเฉินของบ้านเมืองนั้น ผู้หญิงไทยไม่เคยเสียขวัญ ไม่เคยอ่อนแอต่อเหตุการณ์ ผู้
หญิงไทยได้เป็นกำลังใจของเหล่านักรบของชาติ ผู้หญิงไทยสามารถจะพลีทุกสิ่งทุกอย่าง
เพื่อชัยชนะ ผู้หญิงไทยยอมสละลูกผัว คนรัก และพ่อแม่ เพื่อความดำรงเอกราชของไทย...
และผู้หญิงไทยในปัจจุบันจะไม่ยอมให้บรรพบุรุษต้องเสียใจด้วยเรื่องนี้เป็นอันขาด...”

¹ ศรีกรุง. (2483, 21 สิงหาคม). หน้า 16.

² นันทิรา ขำภิบาล. (2530). เล่มเดิม. หน้า 205.

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้พูดในนามของเพื่อนสตรีทั้งหลาย เพื่อระบายความรู้สึกของผู้หญิงไทย ไปยังเหล่าทหารหาญของชาติ...พวกเราเป็นสุขสบายและกำลังทำหน้าที่ของผู้หญิงไทยอย่างสมบูรณ์ พวกเราจะนอนตาหลับก็ต่อเมื่อท่านได้กลับมาด้วยชัยชนะอย่างใหญ่หลวง สมความมุ่งหมายของพี่น้องไทยทุกประการ..."¹

จะเห็นได้ว่าการมีบทบาทในช่วงสงครามอินโดจีนของนางสาวไทยนั้น ถือเป็นการยกระดับการเคลื่อนไหวทางสังคมของสตรีรูปแบบหนึ่งโดยมีนางสาวไทยร่วมอยู่ด้วย

การเข้าร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ

การเข้าร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ เป็นบทบาทที่สำคัญของนางสาวไทยอีกบทบาทหนึ่ง เนื่องจากการประกวดนางสาวไทยจัดขึ้นในวันฉลองรัฐธรรมนูญ ซึ่งดำเนินการจัดปีละ 1 ครั้ง ดังนั้นในแต่ละปี นางสาวไทยจะมีบทบาทในการช่วยงานฉลองรัฐธรรมนูญ ด้านต่าง ๆ ทั้งการเป็นผู้มอบของรางวัลแก่นางสาวไทยปีถัดมา การร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับคณะผู้จัดงาน รวมไปถึงการต้อนรับผู้เข้าร่วมงานคนสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานฉลองรัฐธรรมนูญใน พ.ศ. 2481 ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้เสด็จนิวัติพระนคร พร้อมกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา และ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช โดยได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานฉลองรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2481 เวลา 15.00 น. และเสด็จไปยังเวทีการประกวดนางสาวสยาม ซึ่งมีอดีตนางสาวสยามทั้ง 4 คน ประกอบด้วย กันยา เทียนสว่าง, วณี เลหาเกียรติ, วงเดือน ภูมิรัตน์ และ มยุรี วิชัยวัฒน์ะ รอรับเสด็จและทรงมีพระราชปฏิสันถารแก่นางสาวสยามทั้ง 4 โดยทั่วกัน²

กล่าวโดยสรุปบทบาททางด้านการช่วยเหลือกิจการรัฐบาลของนางสาวไทยในยุคนี้ นับว่าเป็นบทบาทที่เด่นชัดที่สุด สืบเนื่องมาจากรัฐบาลเป็นผู้จัดการประกวดนางสาวไทย ทำให้นางสาวไทยมีพันธะผูกพันกับรัฐบาลและต้องช่วยเหลืองานต่าง ๆ อยู่เสมอ จากความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้ภาพลักษณ์ของนางสาวไทยในยุคนี้เป็นผู้มีเกียรติและศักดิ์ศรี เสมือนข้าราชการคนหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์กับรัฐบาลและประชาชนทุกระดับ

¹ อรสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 78.

² วิศเวศ วัฒนสุข. (2553). เล่มเดิม. หน้า 101.

2.3.3 บทบาทต่อสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์

นางสาวไทยถือเป็นตำแหน่งที่เป็นที่รู้จักของคนในสังคมตั้งแต่นั้นงานด้านการกุศลถือเป็นกิจกรรมที่นางสาวไทยจะต้องปฏิบัติ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่ตนเองและเวทีการประกวด โดยบทบาทต่อสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ของนางสาวไทยในยุคนี้เน้นไปทำงานสังคมสงเคราะห์ ซึ่งไม่มีค่าตอบแทน อันประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการร่วมการแข่งขันกีฬาท่างการกุศล การเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ และการร่วมกิจกรรมทางสังคมดังต่อไปนี้

การร่วมการแข่งขันกีฬาเพื่อการกุศล

นางสาวไทยในยุคนี้จะได้รับเกียรติร่วมเป็นผู้เปิดการแข่งขันกีฬาท่างการกุศลมากมาย ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านการกุศลการปรากฏตัวของนางสาวไทยจึงถือเป็นกลยุทธ์ของผู้จัดงานที่ต้องการดึงดูดความสนใจของประชาชนให้มาร่วมงานและการมีนางสาวไทยมาร่วมงานของตนยังถือเป็นเกียรติแก่งานที่จัดขึ้นด้วย โดยการแข่งขันกีฬาท่างการกุศลที่นางสาวไทยได้เข้าร่วมประกอบด้วย การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยนางสาวสยาม การแข่งขันอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยนางสาวสยาม จัดขึ้นโดยอัสสัมชัญสมาคมและสมาคมเทพศิรินทร์ เพื่อนำรายได้ไปสมทบทุนบำรุงข้าราชการทหารบกแผนกสื่อสาร ซึ่งมีการเชิญกันยา เทียนสว่าง เป็นผู้เชิญลูกฟุตบอลเปิดสนาม และเป็นผู้มอบถ้วยรางวัลแก่ผู้ชนะ ซึ่งในปีต่อมา วณี เลหาเกียรติ ก็ได้รับเกียรตินี้เช่นกัน โดยผู้เข้าชมการแข่งขันทุกระดับชั้นจะได้รับแจกธูปนางสาวสยาม สำหรับผู้ชมการแข่งขันชั้นพิเศษราคาค่าตัว 50 สตางค์ขึ้นไป จะได้รับแจกธูปจิตรเล่มหนาบรรจุกระดาษเกือบร้อยหน้า สอดคล้องกับที่ วณี เลหาเกียรติ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “...ภาระหน้าที่หลังได้รับตำแหน่งมากมายจริง ๆ อย่างมีการแข่งขันกีฬาตามสถาบันต่าง ๆ ก็ต้องไปเตะบอลเปิดการแข่งขัน เขามาขอถ้วยให้ทีมชนะก็ต้องให้ไป...”¹

นอกจากนั้นยังมีการแข่งขันอื่น ๆ ที่นางสาวไทยเข้าร่วมเช่น การเข้าร่วมชมการแข่งขันมวยการกุศลของ วงเดือน ภูมิตร์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2479 โดยได้ให้สัมภาษณ์ถึงการเข้าชมเวทีมวยจำนวนหลายครั้งของนางสาวไทยว่า “...เป็นนางสาวสยามนี้เขาพาไปดูมวยบ่อยนะคะ มีเวทีมวยที่สวนเจ้าเชตนั่นชกกันบ่อย เขาเชิญนางสาวสยามทุกคนไป แหมคนแน่นเอี้ยด...”² ในขณะที่ ลัดดา สุวรรณสุภา ก็ได้เข้าร่วมงานชมมวยการกุศลเพื่อช่วยเหลือคนตาบอด

¹ อรรถสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า. 36.

² แหล่งเดิม. หน้า. 36-37.

รวมไปถึงการได้รับเชิญเป็นผู้เปิดการแข่งขันเนื่องในงานฟุตบอลประเพณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2478-2480 ที่มีการเชิญ นางสาวสยามไปเป็นผู้เตะบอลเปิดการแข่งขัน

การปรากฏตัวในสถานที่ต่าง ๆ

นอกจากการถูกเชิญไปเข้าร่วมงานกีฬาเพื่อการกุศลแล้ว นางสาวไทยยังต้องเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการเดินทางไปปรากฏตัวของ นางสาวไทยแต่ละคนมีจุดประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่นั้น ๆ และเข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ ดังนี้ การร่วมเดินทางไปประชุมยุวพุทธในฐานะกรรมการยุวพุทธสมาคมที่ประเทศญี่ปุ่นของ วง เดือน ภูมิรัตน์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2479 โดยวงเดือนได้กล่าวถึงความประทับใจที่ได้รับ ต้อนรับเป็นอย่างดีจากสถานกงสุลเมืองโกเบ ดังที่กล่าวไว้ว่า

“...เดินทางไปกับคุณพ่อนะคะไปกับเรือนากิซันมารู แหมคนไปส่งเยอะเยอะเลยไป เดือนเมษาผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ในโอซากาที่เชิญไปมารับถึงในกรุงเทพฯ เดินทางเรือ ออกจากกรุงเทพฯ 11 วันถึงท่าเรือโกเบ ตอนจะลงจากเรือทางกงสุลเมืองโกเบมารับ เราก็ ใส่ชุดกิโมโนลงจากเรือเพราะอากาศหนาวนะคะ แล้วเขาให้คนมาแต่งให้เราเสร็จเลย อยู่ ญี่ปุ่นนานเดือนเขาต้อนรับดีมากนะคะช่วง ๓ เดือนนี้ ประทับใจมากไม่คิดถึงเมืองไทยเลย (หัวเราะ) เขาพาไปเที่ยวซื้อของได้ไปเมืองหลายเมืองด้วยกันที่จำได้ก็มี โอซากา โตเกียว โยโกฮามา นาโงย่า เกียวโต ก็เดินทางเรื่อยนะคะพักที่โฮเต็ลแห่งละ ๒-๓ วัน ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายค่าเดินทางเขาออกให้หมด ตอนอยู่โตเกียวเขาพาขึ้นเครื่องบินชมเมืองโตเกียว นักบินชื่อมากาโตเขาแต่งงานกับนางงามเหมือนกันนะคะนางงามญี่ปุ่น มองจากเครื่องบิน ลงมาเห็นเมืองสูงสวยเขียว แต่น่ากลัวนะคะตอนนั้นเครื่องบินยังไม่ค่อยทันสมัย สายไฟใน เครื่องนี้ถ้าไปสะกิดไปโดนเข้านี้ตายเลย เราไปประชุมยุวพุทธด้วยนะคะเป็นกรรมการยุว พุทธิกสมาคม แหมแม่ซีเยอะเลยคะ...”¹

การร่วมประชาสัมพันธ์รถไฟเล็กของ ลัดดา สุวรรณสุภา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2491 ซึ่งมีสถานีอยู่ใกล้สถานีวิทยุ การปรากฏตัวของลัดดาที่มีผู้คนจำนวนมากไปรอชื่นชม ความงามของนางสาวไทย ซึ่งถือเป็นการประชาสัมพันธ์กิจการรถไฟอีกทางหนึ่ง นอกจากนั้นลัด ดายังได้รับเชิญไปจังหวัดต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดนั้น ๆ ทั้ง ภูเก็ต ปัตตานี และเชียงใหม่

¹ อรรถสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า. 36.

โดยที่จังหวัดเชียงใหม่ได้จัดการต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเชียงใหม่ได้แพร่ภาพถ่ายสดดากับนางสาวเชียงใหม่ออกไปจนเป็นที่คุ้นตาของประชาชนในช่วงเวลานั้น ในขณะที่ อัมพร บุรารักษ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2493 ได้เดินทางไปเที่ยวรอบโลกโดยให้สัมภาษณ์ถึงความรู้สึกในการเดินทางครั้งนั้นว่า “...หลังจากได้รับตำแหน่งสัก 3 เดือนก็ไป ยุคนั้นการไปเที่ยวรอบโลกไม่ใช่เรื่องง่าย ตื่นเต้นมาก...”¹

นอกจากกิจกรรมที่กล่าวมาแล้ว นางสาวไทยยังได้รับเชิญให้เข้าร่วมรับประทานอาหารในงานสังคมต่าง ๆ เช่น ลัດดา สุวรรณสุภา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2491 ได้รับเชิญไปรับประทานอาหารเพื่อเป็นเกียรติที่สมาคมพ่อค้าไทย โดยบริษัทรวมแพทย์และบริษัทเทพนครพาณิชย์ร่วมกันจัด² โดยหนังสือพิมพ์ไทย ได้รายงานว่าการที่ลัດดาได้รับเชิญมาร่วมรับประทานอาหารและมีประชาชนจำนวนมากรอชื่นชมความงามดังนี้

“...ลัດดาในชุดเหลือง กระโปรงยาว เสื้อคอกลมคว้านกว้างตกไหล่ ได้ไปปรากฏตัวในบริเวณงาน ที่เขาดินวนาประชาชนพากันห้อมล้อมวิ่งตามดูกันแทบจะเหยียบกันตาย พร้อมด้วยคณะกรรมการประกวดนางสาวไทยลัດดา กับญาติ 5 คนได้เข้าไปรับประทานอาหาร ในร้านของราชนาวิกสมาคมกองทัพเรือ...ทหารเรือต้องจัด โต๊ะยาวให้เป็นพิเศษและเชิญให้นางสาวไทยนั่งตรงหัวโต๊ะ มีดนตรีวงดุริยางค์ทหารเรือบรรเลงครีครว้ตลอดเวลา...”³

จะเห็นได้ว่านางสาวไทยในยุคนี้มีบทบาททางด้านงานสาธารณประโยชน์มากมาย ทั้งงานการกุศลของรัฐบาลและเอกชน ซึ่งนางสาวไทยจะได้รับเกียรติให้เป็นประธานหรือผู้เปิดงานในงานนั้น ๆ อยู่เสมอ แสดงถึงความสำคัญและชื่อเสียงของตำแหน่งนางสาวไทย ที่สามารถเป็นผู้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นที่สนใจของประชาชนได้ โดยการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์นั้น ยังเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นที่ชื่นชมของนางสาวไทยได้อีกทางหนึ่ง

¹ อรสม สุทธิสาคร. (2533). เล่มเดิม. หน้า 98-99.

² แหล่งเดิม. หน้า 82.

³ แหล่งเดิม. หน้า 83.

2.3.4 กิจกรรมด้านความบันเทิง

กิจกรรมความบันเทิงถือเป็นบทบาทที่นางสาวไทยในระหว่าง พ.ศ. 2477-2497 มีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย เนื่องจากต้องช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลมากกว่า แต่ยังมีกิจกรรมความบันเทิงต่าง ๆ ที่นางสาวไทยในยุคนี้มีบทบาทอยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นกิจกรรมความบันเทิงที่สนับสนุนการทำงานของรัฐบาลและการกุศลมากกว่าการบันเทิงทางพาณิชย์ โดยบทบาทด้านงานบันเทิงของนางสาวไทยในยุคนี้ประกอบด้วย บทบาทด้านการเป็นนักแสดง บทบาทด้านการเป็นนักร้อง และบทบาทด้านการโฆษณาสินค้า ดังต่อไปนี้

บทบาทด้านการเป็นนักแสดง

บทบาทด้านการเป็นนักแสดงของนางสาวไทย ทั้งการแสดงละคร และภาพยนตร์ต่าง ๆ ล้วนเกี่ยวข้องกับการกุศลและการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ทั้งการสร้างชาตินิยม การหารายได้เพื่อการกุศล และการสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของสังคม ในขณะเดียวกันบทบาทด้านการแสดงเพื่อการพาณิชย์นั้นนางสาวไทยยุคนี้เข้าไปมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

การแสดงละครการกุศลของนางสาวไทย เริ่มจากกันยา เทียนสว่าง ได้ร่วมแสดงละครเรื่อง ต้อนรับคุณหญิง โดยละครเรื่องนี้มีจุดประสงค์เพื่อหาเงินให้กับพุทธสมาคมได้นำไปใช้เกี่ยวกับศาสนกิจต่าง ๆ ต่อมา มยุรี วิชัยวัฒน์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2480 ได้รับเชิญให้ปรากฏตัวบนละครเวทีเรื่อง เลือดสุพรรณ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งได้แสดงละครร่วมกับนักเรียนการเรือนจากอยุธยา เรื่อง รักชาติยิ่งชีพ ที่โรงละครวังบ้านหม้อ เป็นต้น ในขณะที่ เรียม เพศนาวัน นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2481 และ มาลี พันธุ์จินดา รองนางสาวไทยนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2481 ได้แสดงละครการกุศลเรื่อง เสียสละ โดยออกแสดงที่สวนมิสกวัน เพื่อเก็บเงินบำรุงการป้องกันภัยทางอากาศ¹ นอกจากนั้นยังมีรองนางสาวไทยที่ได้ร่วมแสดงภาพยนตร์การกุศล เช่น อารีย์ ปิ่นแสง รองนางสาวไทย พ.ศ. 2483 ได้รับบทนางเอกภาพยนตร์เรื่อง บ้านไร่ของเรา คู่กับ เรืออากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ ภายใต้การอำนวยการสร้างของกองทัพอากาศ ซึ่งจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เขียนจดหมายไปขอบิดาของ อารีย์ ปิ่นแสง ให้มาแสดงภาพยนตร์เรื่องนี้ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตชาวทุ่งนาแผนใหม่ที่ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมตามนโยบายรัฐนิยม² ตลอดจนนวลสวาท ลังกานิพนธ์ รองนางสาวไทยปีพ.ศ. 2496 ได้รับเชิญให้ร่วมแสดงภาพยนตร์เกี่ยวกับกิจการป่าไม้ของกรมป่าไม้ เรื่องกังวาลไพร และในวันเปิดรอบปฐมทัศน์ นวลสวาทได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ณ พระ

¹ ประเสริฐ เจริญธรรม) .2545). *สาวงาม สาวมงกุฎ* หน้า .118.

² สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). *เล่มเดิม*. หน้า 112-113.

ที่นั่งอัมพรสถาน และเป็นนางงามคนแรกที่ได้เข้าเฝ้าพระเจ้าอยู่หัวและพระราชนิพนธ์ นับตั้งแต่มีการจัดการประกวดนางสาวไทยมา¹ จะเห็นได้ว่าบทบาทด้านการแสดงของนางสาวไทยในยุคนี้ จึงมีความเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐบาลและสังคมเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามนางสาวไทยบางคนได้มีบทบาทในการแสดงเพื่อพาณิชย์ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ตำแหน่งนางสาวไทยเพื่อเข้าสู่วงการบันเทิง เช่น อนงค์ อัสสวัณนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2496 ที่ได้ร่วมแสดงละครเรื่อง ปริศนา โดยมี อมรา อัศวนนท์ รองนางสาวไทย รับบทเป็นนางเอก และ สุชีลา ศรีสมบุรณ์ นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2497 ได้แสดงภาพยนตร์เรื่อง ยอดมนุษย์ คู่กับ สุริยัน ซึ่งเป็นนางสาวไทยคนแรกที่ได้รับบทนางเอกภาพยนตร์ เป็นต้น

บทบาทด้านการเป็นนักร้อง

การประกวดนางสาวไทย ที่เป็นกิจกรรมบันเทิงที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความสนใจให้ประชาชนมาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ ด้วยพื้นฐานการจัดงานนี้ทำให้นางสาวไทยหลายคนมีความสามารถในการกิจกรรมความบันเทิง โดยเฉพาะการเป็นนักร้อง มีการอัดเสียงร้องนางสาวไทยลงแผ่นเสียงเพื่อจัดจำหน่ายและได้รับความนิยมจากประชาชนมากมาย ดังนี้ มยุรี วิชยวัฒน์ ได้ขับร้องเพลงอัดบันทึกแผ่นเสียงชื่อว่า เพลงเนตรนารี และ เพลงคลื่นสูลม โดยมีพรานบุรณ์ เป็นผู้แต่งคำร้องและทำนอง ออกวางจำหน่ายในปีพ.ศ. 2481 ซึ่งได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นอย่างมาก สามารถขายหมดในเวลาไม่นาน² พิสมัย โชติวุฒิ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2481 ได้ร้องเพลงบันทึกแผ่นเสียง 2 แผ่น ซึ่งแผ่นแรกประกอบด้วย เพลงใจชายใจหญิง และ เพลงตะวันลับฟ้า ส่วน แผ่นที่ 2 ประกอบด้วย เพลง กล่อมยุวดี เพลงเมื่อวันจันทร์เพ็ญ และ เพลงใจชายใจหญิง ซึ่งเพลงใจชายใจหญิง เป็นเพลงที่มักจะมีผู้นำมาร้องใหม่เสมอ แต่หลายคนให้ความเห็นว่า พิสมัย ร้องได้ไพเราะที่สุด โดยได้รับการยกย่องจากบุคลากรในวงการเพลงว่าเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการขับร้องสูงสุดในบรรดานักร้องที่เป็นนางงาม³

บทบาทด้านการโฆษณา

บทบาทด้านการโฆษณาในเชิงพาณิชย์ของนางสาวไทยในยุคนี้ยังไม่มีมากนัก สอดคล้องกับคำกล่าวของ อุษณีย์ ทองเนื้อดี นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2484 ที่กล่าวว่า “...ก็มีคนมาทาบทามให้ไปโฆษณาประปรายเหมือนกัน สมัยนั้นรู้สึกว่าเขาเกรงใจ งานการกุศลก็มีแต่ไม่ถึงมากเหมือนสมัยนี้...”⁴ เนื่องจากยังไม่มีกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการจัดงานมากนัก

¹ หนังสือพิมพ์ไทย. (2497, 29 ตุลาคม). ไม่ปรากฏหน้า

² ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). แหล่งเดิม หน้า .140.

³ ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). แหล่งเดิม หน้า .140.

⁴ วิกร. (2528, มกราคม). เปิดตัว “นางสาวไทยทั้ง 7”. ดิฉัน. 8(189): 40.

ทำให้บทบาทด้านการโฆษณาของนางสาวไทยจึงจำกัดอยู่เพียงผลิตภัณฑ์กลุ่มส่งเสริมความงาม และสุขภาพ ดังเช่น วงเดือน ภูมิรัตน์ นางสาวสยามประจำปี พ.ศ. 2478 ถือเป็นนางสาวไทยคนแรกที่มีบทบาทด้านการโฆษณาสินค้า โดยบริษัทศรีสำอาง ได้ใช้ชื่อวงเดือนเป็นยี่ห้อครีมทาหน้า พร้อมทั้งให้เป็นแบบโฆษณาสบู่อีกด้วย¹ พิศมัย โชติวุฒิ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2481 ได้โฆษณาครีมทาหน้ายี่ห้อพิศมัย² ประสิทธิ์ ทองอุไร นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2495 ได้เป็นนางแบบโฆษณาสินค้าเกี่ยวกับเส้นผม ชื่อว่า สโนว์แฮร์ทูนิค รวมทั้ง อนงค์ อัครวัฒนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2496 และ สุชีลา ศรีสมบุรณ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2497 ได้เป็นแบบให้ผลิตภัณฑ์ ยาบำรุง นีโอโค ไวตามิน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมด้านความบันเทิงที่มีนางสาวไทยมาเกี่ยวข้องถึงแม้ว่าจะเน้นไปที่กิจกรรมบันเทิงเพื่อสนับสนุนกิจการของรัฐบาล แต่ทุกกิจกรรมล้วนประสบความสำเร็จ และได้รับความสนใจจากประชาชนอยู่เสมอ เนื่องจากประชาชนต่างต้องการลดความงมงายของนางสาวไทย รวมถึงสภาพสังคมในเวลานั้นที่มีดารานักแสดงเป็นที่รู้จักน้อย

บทบาทของนางสาวไทยในยุคนี้ จึงเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองด้านความงามให้เหมาะสมกับเกียรติยศของตำแหน่งนางสาวไทยที่ได้รับ เป็นแบบอย่างแก่สตรีไทย ด้านบุคลิกภาพและสุขภาพอนามัยตามนโยบายและกรอบการปฏิบัติงานที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดให้ เนื่องจากรัฐบาลเป็นผู้จัดการประกวดขึ้นทำให้บทบาทของนางสาวไทยในยุคนี้ มุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ แต่ในขณะเดียวกัน การที่นางสาวไทยเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของสังคม เป็นผู้ที่มิชชีเสียง ทำให้นางสาวไทยได้รับเชิญไปร่วมงานการกุศลต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมนั้น ๆ รวมไปถึงกิจกรรมการบันเทิง ซึ่งส่วนมากล้วนเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐบาลเป็นหลัก

2.4 สรุป

การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2497 เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยรัฐบาล ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย จัดขึ้นในวันฉลองรัฐธรรมนูญ เพื่อหาสตรีมาเป็นผู้ประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญ รวมทั้งเป็นกิจกรรมความบันเทิงเพื่อดึงดูด ความสนใจจากประชาชนให้มาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ ต่อมาเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีการกำหนดนโยบายรัฐนิยมขึ้น โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ อนามัย และการแต่ง

¹ ประชาชาติ. (2479, 11 มีนาคม). หน้า 30.

² ประมวลวัน. (2481, 8 มกราคม). หน้า 18.

กายของสตรีตามรูปแบบสากลนิยม นางสาวไทยจึงเป็นเสมือนแม่พิมพ์ของชาติ เป็นต้นแบบแก่สตรีไทยให้หันมาดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกายของตนมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการประกวดนางสาวไทย ได้มีพัฒนาการในหลาย ๆ ด้าน ประกอบด้วย สถานที่จัดงาน โดยเริ่มจาก จัดการประกวดที่พระราชอุทยานสราญรมย์ สวนอัมพร และ สวนลุมพินี เพื่อขยายพื้นที่ให้กว้างรองรับการจัดงานที่ใหญ่ขึ้นในแต่ละปี ในส่วนของรางวัลที่นางสาวไทยได้รับจากการประกวดมีการเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2477 ที่ไม่ได้มีการมอบเงินรางวัล มาจนถึงการให้เงินรางวัลถึง 20,000 บาท ในพ.ศ. 2497 รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายผู้เข้าประกวดจากการแต่งกายแบบวัฒนธรรมนิยม ห่มสไบ ใส่ผ้าซิ่น นุ่งโจงกระเบน สู้การแต่งกายตามแบบสากลนิยมมากขึ้น มีการใส่ชุดกีฬาและชุดอาบน้ำในการประกวด จะเห็นได้ว่าพัฒนาการรูปแบบการประกวดนางสาวไทยดังที่กล่าวมานี้ สะท้อนความยิ่งใหญ่ของการประกวดนางสาวไทย และการเป็นที่นิยมของประชาชนในสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นได้ส่งผลมายังบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยด้วยเช่นกัน นางสาวไทยในยุคนี้จะเน้นบทบาทภายในประเทศ โดยบทบาทที่เด่นชัดมากที่สุดของนางสาวไทยในยุคนี้คือ การเป็นสัญลักษณ์ของการประชาสัมพันธ์รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นศรีสง่าแก่รัฐธรรมนูญ และเป็นเสมือนข้าราชการคนหนึ่งที่ต้องอุทิศตนทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง ภายใต้การจัดการงานของรัฐบาล ส่งผลให้นางสาวไทยในยุคนี้ มีความโดดเด่นในกิจกรรมด้านการเมืองมากกว่าด้านอื่น ๆ เริ่มต้นจากการแสดงตัวเพื่อส่งเสริมการแต่งกายของสตรี การเป็นแบบอย่างแก่สตรีไทยด้านสุขภาพอนามัย การสนับสนุนกิจการของรัฐบาลต่าง ๆ การระดมทุนด้านการกุศล และบทบาทด้านการบันเทิง ซึ่งล้วนเป็นพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลเป็นหลัก ความสัมพันธ์ของนางสาวไทยกับรัฐบาลได้ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของนางสาวไทยในยุคนี้เป็นเสมือนบุคคลต้นแบบของประชาชน เป็นผู้ดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีของชาติ

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้ล้วนเป็นบุคคลที่มีภูมิหลังชีวิตที่ดี ทั้งด้านการศึกษา ครอบครัว สติปัญญาตามบริบทของสังคมในยุคนั้น เมื่อได้รับตำแหน่งนางสาวไทยซึ่งเป็นตำแหน่งระดับชาติแล้ว ส่งผลให้สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงธรรมดาเปลี่ยนแปลงไปคือการเป็นที่รู้จักของประชาชน ทำให้นางสาวไทยต้องมีบทบาทการพัฒนาตนเองมากขึ้น เริ่มจากการดูแลตนเองให้มีความงดงาม การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม การพบปะผู้คนตามงานสมาคมต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้นำมาซึ่งโอกาสในการเลือกคู่ครองและการประกอบอาชีพที่ดีภายหลังจากสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งนางสาวไทยต่อไป

เมื่อรูปแบบการประกวดเปลี่ยนแปลงไป มีการแสดงสรีระร่างกายของผู้เข้าประกวดนางสาวไทยมากขึ้นผ่านการแต่งกายด้วยชุดอาบน้ำ ทำให้เวทีนางสาวไทยถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสม รวมไปถึงสภาวะทางการเมืองต่าง ๆ ทำให้การประกวดมีลักษณะไม่ต่อเนื่องจนยุติการประกวดลงภายหลังจากที่ได้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2497 และกลับมาฟื้นฟูการประกวดขึ้นอีกครั้ง ในพ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สังคมไทยมีการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกดังที่จะกล่าวถึงในบทต่อไป

บทที่ 3

บทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2507-2515

หลังจากการจัดการประกวดนางสาวไทยได้ยุติไป ระหว่าง พ.ศ. 2498 – 2506 เนื่องจากภาวะความไม่มั่นคงทางการเมือง และการไม่ยอมรับจากประชาชนในสังคม การประกวดนางสาวไทยได้จัดขึ้นใหม่อีกครั้งใน พ.ศ. 2507 และเปลี่ยนจากยุคประชาสัมพันธรัฐธรรมนุญเข้าสู่ยุคแห่งการประชาสัมพันธประเทศ

สังคมไทยภายใต้การดำเนินนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัถน์ ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2502 ได้มุ่งเน้นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2507) ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศเติบโตเกือบทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขึ้น รวมทั้งการได้รับการติดต่อจากบริษัท Miss Universe ให้ส่งสตรีไทยเข้าประกวดนางงามจักรวาลที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้มีความจำเป็นต้องรื้อฟื้นการจัดการประกวดนางสาวไทยขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อค้นหาตัวแทนสตรีไทยทำหน้าที่ประชาสัมพันธประเทศและความมั่งคั่งของสตรีไทย ผ่านการเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล

รูปแบบการประกวดนางสาวไทยในช่วงเวลานี้ มีการเปลี่ยนแปลงผู้จัดงานจากรัฐบาลเป็นสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชน ทำให้รูปแบบการประกวดและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้เปลี่ยนแปลงไป ธุรกิจความงามเข้ามามีบทบาทต่อเวทีการประกวดมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในด้านต่าง ๆ ในเวลาต่อมา

ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการศึกษา โดยเริ่มจากพัฒนาการทางสังคมที่ส่งผลต่อเวทีการประกวดนางสาวไทย การดำเนินการจัดการประกวดนางสาวไทยของสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 และบทบาทต่าง ๆ ของนางสาวไทยในยุคนี้

3.1 พัฒนาการทางสังคมไทยกับการประกวดนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2502 – 2515

พัฒนาการทางสังคมไทย ระหว่าง พ.ศ. 2502 – 2515 นั้น เต็มไปด้วยบรรยากาศการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการสนับสนุนของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัถน์ ธุรกิจการค้าและโฆษณาได้เติบโตขึ้น รวมไปถึงธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ที่มีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว

แห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้จึงได้รับอิทธิพลจากสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

3.1.1 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัถน์

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัถน์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2502 สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญ จากแนวนโยบายเศรษฐกิจแบบชาตินิยมซึ่งใช้มาตั้งแต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม โดยให้เอกชนเข้ามาลงทุน และเพิ่มการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัถน์ ได้รับอิทธิพลทางความคิดและแรงผลักดันจากสหรัฐอเมริกา¹ พร้อม ๆ กับกระแสต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่มีแนวคิดที่ว่าถ้าสังคมไทยมีเศรษฐกิจที่ดี ประชาชนอยู่ดีกินดี จะเป็นการปิดกั้นการเข้ามาของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้อีกทางหนึ่งด้วย²

การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวเสรีนิยมของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัถน์นั้น มีการจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2507) โดยมีการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่ง พลังงาน การสื่อสาร การชลประทาน รวมทั้งมีการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในพ.ศ. 2506³ ส่งผลให้เกิดความเติบโตของธุรกิจการค้า เกิดการแข่งขันทางการค้า โดยเฉพาะธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม การโฆษณาด้วยสื่อต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการขาย โดยเริ่มจากการโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์⁴ การโฆษณาผ่านวิทยุกระจายเสียง จนถึงการใช้สื่อโทรทัศน์ในการโฆษณา ส่งผลต่อการขยายตัวทางการค้าเป็นอย่างมาก

ในพ.ศ. 2503 – 2516 มีจำนวนชาวต่างชาติมาลงทุนธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศไทยทั้งชาวอเมริกันและชาวญี่ปุ่น⁵ เป็นจำนวนมาก ทำให้มูลค่าการลงทุนในไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจเกิดการขยายตัว โดยเฉพาะธุรกิจการค้าประเภทต่าง ๆ เช่น ยาสูบ เครื่องดื่ม สิ่งพิมพ์ เคมีภัณฑ์ ฯลฯ เห็นได้จากการที่สินค้าเหล่านี้มีสัดส่วนการจดทะเบียนเพิ่มขึ้น⁶ มีการเติบโตของบริษัทร้านต่าง ๆ นำมาซึ่งการก่อสร้างห้างสรรพสินค้า อาคารสำนักงานสมัยใหม่ โดยเฉพาะในเขตย่านเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร เช่น ย่านปทุมวัน บางรัก พญาไท

¹ อุทกฤษฎ์ ปัทมานันท์. (2528). อิทธิพลขององค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจไทย กรณีศึกษาว่าด้วยอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา ใน *ทฤษฎีการพึ่งพากับสังคมเศรษฐกิจไทย*, รวบรวมโดย รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์; และ สมบูรณ์ ศิริประชัย. หน้า 250.

² สมบัติ จันทวงศ์; และ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2519). *รักเมืองไทย เล่ม 1*. หน้า 55-56.

³ รอง ศยามานนท์. (2520). *ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ*. หน้า 384.

⁴ ธนัญญา ประภาสโนบล. (2527). *วิวัฒนาการของการโฆษณาในประเทศไทย*. หน้า 10-11.

⁵ สมภพ มานะรังสรรค์. (2524). *การขยายตัวของระบบทุนนิยมในประเทศไทย (พ.ศ.2488-ปัจจุบัน)*. หน้า 62

⁶ แหล่งเดิม. หน้า 99.

และราชประสงค์ ซึ่งส่งผลให้มีตำแหน่งงานใหม่ที่รองรับศักยภาพของสตรีในยุคนี้ ทั้งการเป็นเลขานุการ เจ้าหน้าที่การเงิน นักบัญชี พนักงานธนาคาร ไปจนถึงผู้จัดการแผนก เป็นต้น¹ ส่งผลให้ผู้หญิงในยุคนี้มีโลกทัศน์และประสบการณ์ที่กว้างขึ้นจากยุคเดิม สะท้อนถึงค่านิยมการสร้างคุณค่าให้ตัวเองผ่านการทำงานสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

นอกจากนั้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เป็นอีกหนึ่งนโยบายสำคัญในสมัยนี้ เห็นได้จากคำกล่าวในรายงานการประชุมต่อองค์การสหประชาชาติขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในเรื่องความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนาที่มีการเติบโตและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศว่า

“...ประเทศที่กำลังพัฒนา เผชิญปัญหาต่างไปจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่ในระยะแรกของความเจริญทางการท่องเที่ยว และในหลายกรณีความเจริญทางการท่องเที่ยวในประเทศยังไม่ขยายตัวเท่าใดนัก ประเทศเหล่านั้นจึงทำถูกแล้วในการถือเรื่องการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกในการหารายได้เงินตราต่างประเทศ...”²

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์นั้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ทั้งยังจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ใน พ.ศ. 2502 ซึ่งส่งผลให้มีปริมาณนักท่องเที่ยวระหว่าง พ.ศ. 2503 – 2507 เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.98³

จากที่กล่าวมาข้างต้นการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาล ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้น มีตำแหน่งงานใหม่ ๆ ที่รองรับการทำงานของผู้นิยมมากขึ้น ทำให้มีผู้นิยมจำนวนมากออกมาทำงานนอกบ้านและมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น มีค่านิยมการสร้างคุณค่าให้ตนเองผ่านการหารายได้เลี้ยงครอบครัว ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้สนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการส่งตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประชุมทางงานจักรวาล จึงเป็นช่องทางทางประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ชาวต่างชาติรู้จัก เข้าใจ และอยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ อาภัสรา หงสกุล ที่ได้กล่าวว่า “...รู้สึกว่าการที่ต่าง ๆ เข้าใจประเทศไทยของเราดี

¹ ประทุมพร วัชรเสถียร. (2547). พระอาทิตย์ขึ้นที่สีลม. หน้า 54-55.

² องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2509). ผลงานในรอบ 5 ปี องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2503 – 2507. หน้า 3-4.

³ แหล่งเดิม. หน้า 9.

มากทีเดียวค่ะ ปู่พยายามทุกอย่างเพื่อประเทศของเรา แม้จะเหนื่อยก็ต้องยอม...”¹ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้รูปแบบการประกวดนางสาวไทยในช่วงเวลานี้มุ่งค้นหาสตรีที่มีความงามเพียบพร้อมมาเป็นผู้ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวของประเทศไทย

3.1.2 การประกวดนางสาวไทย ระหว่างพ.ศ. 2507 – 2515

แม้ว่าจะงดการจัดการประกวดนางสาวไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2497 – 2506 รวมเวลากว่า 10 ปี แต่ยังมีการประชันโฉมทางความงามของสตรีในเวทีต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ เช่น การประกวดเทพีลุมพินี นางสาวท้องถิ่นไทยงาม เทพีเชียงใหม่ และนางงามตุ๊กตาทอง เป็นต้น โดยเวทีที่ใหญ่ที่สุดในช่วงนี้คือ การประกวดนางงามวชิราวุธ ซึ่งจัดโดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ เนื่องในวันวชิราวุธานุสรณ์²

การประกวดนางงามวชิราวุธฯ จัดประกวดครั้งแรกใน พ.ศ. 2504 ต่อมาในพ.ศ. 2505 ได้เรียกชื่อการประกวดว่า การประกวดการแต่งกายสตรี ทั้งนี้เพราะได้เปลี่ยนชุดการประกวดจากชุดว่ายน้ำเป็นชุดกีฬาชาลัน โดยมีรูปแบบการจัดการประกวดที่คล้ายคลึงกับนางสาวไทยในยุคงานฉลองรัฐธรรมนูญ³ เห็นได้จากเงินรางวัลต่าง ๆ ของนางงามวชิราวุธ ทั้งมงกุฎเพชรเงินสด 20,000 บาท ถ้วยเกียรติยศ คทาทองคำ⁴ ล้วนมีความใกล้เคียงกับตำแหน่งนางสาวไทย จึงเป็นที่เข้าใจร่วมกันว่าตำแหน่งนางงามวชิราวุธ ก็คือตำแหน่งนางสาวไทยดังรายงานข่าวว่า “...การประกวดนางสาวไทยซึ่งได้ยกเลิกมานานแล้ว ภายหลังการประกวดได้กลายเป็นนางงามหรือเทพีอื่น ๆ ตามชื่อของแต่ละงานที่จัดขึ้น และเป็นที่รู้กันในระยะหลังว่า การประกวดนางงามงานวชิราวุธนั้น เป็นการประกวดนางสาวไทยโดยปริยาย...”⁵ ซึ่งการประกวดนางงามวชิราวุธได้จัดต่อเนื่องมาจนถึง พ.ศ. 2506 ก่อนมีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยในปีต่อมา

การประกวดนางสาวไทยได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2507 จัดโดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชน ในช่วงแรกการประกวดถูกคัดค้านอย่างหนัก เนื่องจากจอมพลถนอม กิตติขจร ไม่เห็นด้วยกับการให้เอกชนเป็นผู้จัดการประกวดนางสาวไทย ซึ่งถือเป็นตำแหน่งระดับชาติควรให้รัฐบาลเป็นผู้จัดงานมากกว่า ดังข้อความ

¹ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

² วันวชิราวุธานุสรณ์จัดขึ้นโดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งนับเป็นงานรื่นเริงที่ใหญ่ที่สุดในขณะนั้น การประกวดแต่งกายสตรีจึงเป็นรายการประชันความงามของผู้หญิงที่ใหญ่ที่สุดในช่วงเวลานั้น

³ สัมภาษณ์ประกอบเกียรติ ชาญเลขา. (2531, 28 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย สุพิศรา กอบกิจสุขสกุล.

⁴ หนังสือพิมพ์สารเสรี. (2504, 4 ธันวาคม). หน้า 1.

⁵ ชาวไทย. (2507, 12 สิงหาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

ว่า “...การที่รัฐบาลไม่สนับสนุนให้ใช้ชื่อนางสาวไทยเนื่องจากเอกชนเป็นผู้จัดงาน จอมพลถนอมมองว่าการประกวดนางสาวไทยควรให้รัฐบาลเป็นผู้จัดงานเอง...”¹

ในขณะเดียวกันแม้ว่าการประกวดนางสาวไทยได้ยุติลงไปแล้วแต่เวทีนางงามเวทีอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน สอดคล้องกับคำวิจารณ์ของหนังสือพิมพ์สารเสรีที่ได้กล่าวว่า “...การนำผู้หญิงน้อยหม่นน้อยมาเดินบนเวทีให้คนดูก็ไม่ผิดอะไรกับสมัยค้าทาสทั้งหลายอวดร่างกับนายทุนเพื่อที่จะเลือกซื้อไปทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ...”² การถูกลงโทษของประภัสสร พานิชกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 ที่ถูกรวบตัวกับบริเวณหลังได้รับตำแหน่งนางงามบ้านหมี่เนื่องจากไม่เห็นด้วยที่ประภัสสรแอบเดินทางไปประกวด ดังข้อความว่า “...ท่านทำโทษด้วยการกักบริเวณให้ดิฉันอยู่ในบ้านพื้นที่ 100 ตารางวา ทว่าภายในบ้านอุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้...การถูกกักบริเวณจึงไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตายสำหรับดิฉันเลย...”³ ถือเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติด้านลบของสังคมที่มีต่อการประกวดความงาม

จากกระแสการคัดค้านดังกล่าวทำให้ทางสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ โดยพลเอกประภาส จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้จัดการประกวดนางสาวไทย ได้ปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประกวดใหม่ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคม จากการมุ่งค้นหาสตรีที่มีความงามทางรูปร่าง หน้าตา และสุขภาพอนามัยที่ดีในยุคแรก เป็นการค้นหาสตรีที่มีคุณสมบัติพร้อมทั้งรูปร่าง หน้าตา อายุ การศึกษา และการปฏิบัติตนหลังได้รับตำแหน่ง เพื่อเรียกความนิยมของประชาชนและเฟ้นหาสตรีที่เหมาะสมกับชื่อเสียงของตำแหน่งนางสาวไทยตามรายงานดังนี้

“...การประกวดในปีนี้เป็นคณะกรรมการได้วางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ รัดกุมขึ้นกว่าเดิมเพื่อรักษาชื่อเสียงของการเป็นนางสาวไทย โดยต้องเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป ต้องไม่มีอาชีพและความประพฤติเป็นที่รังเกียจของสังคม ต้องมีอายุ ไม่น้อยกว่า 16 และไม่เกิน 25 และห้ามแต่งงานจนกว่าจะมีนางสาวไทยคนใหม่...”⁴

สอดคล้องกับรายงานข่าวก่อนการไปประกวดนางงามจักรวาลของ จีรนันท์ เศวตนันทน์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2508 ว่า “...การไปประกวดนางสาวจักรวาลครั้งนี้ เธอจะใช้สมองในการ

¹ สยามรัฐ. (2507, 19 ตุลาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

² สารเสรี. (2507, 14 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

³ จิตประภัสสร เทียนสุวรรณ. (2557). *กว่าชีวิตจะถึงจิตประภัสสร*. หน้า 20.

⁴ ชาวไทย. (2507, 15 ตุลาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

ประกวดให้มากที่สุดกว่าความงามของเธอที่มีเป็นรอง...”¹ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของการให้ความสำคัญกับสติปัญญาและการศึกษาบนเวทีการประกวดนางสาวไทย

ในขณะเดียวกันการใช้ชื่อตำแหน่งนางสาวไทยยังเป็นการรักษาชื่อเสียงและเกียรติยศของสตรีไทย และเป็นข้อย้ำเตือนถึงการต้องมีความประพฤติที่ดี ในเหมาะสมกับตำแหน่งนางสาวไทยที่ได้รับมา เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยที่ผ่านมาไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียมาก่อน ทั้งยังรู้จักรักษาชื่อเสียงตนเอง และมีฐานะทางสังคมที่ดี แตกต่างจากนางงามเวทีอื่น ๆ ดังนั้นการให้ใช้นางสาวไทยจึงเป็นกรอบควบคุมความประพฤติของนางงามอีกทางหนึ่งดังแถลงการณ์ของสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธดังนี้

“...นางสาวไทยที่ได้รับคัดเลือกแต่ต้นมา ไม่เคยทำความเสียหาย ต่างพร้อมแก่สตรีไทยแต่งงานเป็นหลักเป็นฐาน และทำราชการได้ดิบได้ดีทั้งนั้น แต่เมื่อมีการใช้ชื่ออื่นเช่น เทพีนันทน์ เทพีนที ก็ถูกชักจูงให้เสียหาย แม้แต่ไปเป็นเมียน้อยเขาก็มากมาย แต่หากใช้นางสาวไทยอย่างน้อยก็ทำให้ผู้ได้รับการคัดเลือกรู้จักรักษาชื่อเสียงตัวเอง...การประกวดป็นนี้จะได้นำขึ้นถึงพื้นเพเดิม และการศึกษาพอสมควร”²

แม้ว่าจะได้รับกระแสคัดค้านจากสังคมอยู่บ้าง แต่คณะกรรมการจัดงานวันวชิราวุธยังยืนยันที่จะจัดการประกวดนางสาวไทยขึ้น โดยจัดต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2507 – 2515

พร้อมกับการที่องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ได้รับการติดต่อจากบริษัท Miss Universe ให้ส่งสตรีไทยเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล โดยมีการออกหนังสือจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน ถึงกระทรวงการต่างประเทศของไทย เพื่อเสนอให้ส่งสตรีที่เป็นตัวแทนของประเทศ เข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลที่สหรัฐอเมริกา โดยประเทศไทยรับผิดชอบค่าใช้จ่าย เพียงค่าเครื่องแต่งกายและของที่ระลึกเท่านั้นดังรายงานต่อไปนี้

“...ด้วยวันนี้สถานเอกอัครราชทูตได้รับหนังสือจากนาย H.J.E van Oosten กงสุลใหญ่ ณ เมือง Los Angeles แจ้งมาว่า เนื่องจากที่มีสตรีไทยเข้าประกวดนางงามจักรวาลประจำปี ที่ Long Beach ในปีนี้ และได้รับการโฆษณาเป็นอย่างดี จึงเสนอความเห็นมายังสถานเอกอัครราชทูตว่า...กงสุลใหญ่ใคร่ที่จะจัดให้มีสตรีไทยจากพระนครเข้ามาประกวด

¹ สจข. (3) สร. 0201.21.2/30.

² สจข. (3) สร. 0201.21.2/30.

นางงาม โดยให้ International Beauty Congress เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ ผู้ที่จะมาเข้าประกวดจะต้องออกค่าใช้จ่ายก็แต่เพียงค่าเครื่องแต่งกายและของชำร่วยที่จะให้แก่ Mayor of Long Beach ซึ่งทั้งสี่ก็เป็นเงินจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น...”¹

ภายหลังจากได้รับคำเชิญจากบริษัท Miss Universe กระทรวงการต่างประเทศได้ออกเอกสารจากสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องเชิญให้ส่งสตรีไทยเข้าประกวดนางงามที่สหรัฐอเมริกา โดยหลวงวิจิตรวาทการ ปลัดบัญชาการสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อบอหมายให้องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ค้นหาสตรีเป็นตัวแทนประเทศไทย เข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีสตรีที่งดงาม สามารถปรากฏตัวให้นานาชาติได้ชื่นชมไม่ใช่ชาติป่าเถื่อนน่าเกลียดชัง รวมถึงเป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศซึ่งเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งดังเอกสารรายงานว่า

“...การที่ประเทศไทยจะส่งคนเข้าประกวด โดยเลือกสรรอย่างมีวิธีการ ก็จะมีผลในทางเผยแพร่ประเทศไทย และเมื่อเราไม่ต้องออกค่าใช้จ่าย จะต้องออกเพียงแค่ค่าเครื่องแต่งกาย และของชำร่วยเล็กน้อยเช่นนี้ ก็เป็นเรื่องที่น่าคิดอยู่บ้าง ข้าพเจ้าได้พยายามคิดหาองค์การที่ควรจะเป็นเจ้าภาพ จัดการเรื่องนี้ ก็ไม่เห็นใครจะเหมาะสมทำองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะถ้าเราสามารถแสดงได้ว่า ประเทศไทยมีคนที่สวยงามพอควรได้ หรือเพียงแต่เราไม่ใช่ชาติป่าเถื่อนน่าเกลียดชัง ก็จะเป็นการโฆษณาประเทศอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะเป็นผลดีแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบ้างเหมือนกัน...”²

สาเหตุที่บริษัท Miss Universe ทาบทามให้ไทยส่งนางงามเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาลนั้น เป็นผลมาจาก ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ระหว่าง พ.ศ. 2500 – 2515 ที่ไทยได้รับการสนับสนุนในกิจการต่าง ๆ จากสหรัฐอเมริกา ดังนั้นการส่งสาวงามเข้าร่วมการประกวดจึงถือเป็นการกระชับความสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่ง³ ทำให้สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ ต้องส่งสาวงามเพื่อเป็นตัวแทนประเทศไทยไปประกวดนางงามจักรวาล และมีเงื่อนไขว่า

¹ แหล่งเดิม.

² สจข. (3) สร. 0201.21.2/30.

³ สุพัตรวาท กอบกิจสุขสกุล. (2532). เล่มเดิม. หน้า 157.

จะต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยเท่านั้น ทำให้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องใช้ชื่อการประกวดในครั้งนี้ว่านางสาวไทยซึ่งสอดคล้องกับมติของคณะกรรมการว่า

“...คณะกรรมการได้พิจารณากันอย่างรอบคอบแล้ว และได้มีมติกันว่า การประกวดควรใช้ชื่อว่า ประกวดนางสาวไทย เพราะถ้าหากว่าในปีใดที่ผู้ชนะเลิศและได้รับเลือกเป็นนางสาวไทย เมื่อสตรีผู้นั้นมีการศึกษาและหน้าตาดี พอจะส่งไปประกวดนางสาวโลกแล้ว เราก็อาจส่งไปประกวด โดยอาจมีสปอนเซอร์สนับสนุนก็ได้...ด้วยเหตุนี้เองจึงต้องใช้ชื่อว่าการประกวดนางสาวไทยไปก่อน เพราะถ้าใช้ชื่อนางงามวชิราวุธ แล้วส่งไปประกวดนางงามโลกโดยเรียกชื่อในการส่งว่า นางสาวไทย ประชาชนจะตำหนิในภายหลัง...”¹

การประกวดนางสาวไทยจึงถูกจัดขึ้นภายใต้องค์การเอกชนคือสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ ตั้งแต่พ.ศ. 2507 จนถึง พ.ศ. 2515 เป็นปีสุดท้าย ถึงแม้ว่าจะมีการรายงานข่าวการประกวดนางสาวไทยในช่วงต้นเดือนกันยายน พ.ศ. 2516² แต่ด้วยเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ขึ้น ทำให้การประกวดนางสาวไทยและการจัดงานวชิราวุธานุสรณ์ต้องยุติลง

เหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 ส่งผลให้การประกวดนางสาวไทยต้องวางเว้นไป เนื่องจากการโค่นล้มอำนาจของ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นยุคที่ความคิดของประชาชนเบ่งบาน มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นมาก ทำให้กลุ่มปัญญาชนได้เข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่อุดมการณ์ใหม่ๆ ให้แก่สังคม โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องเสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานซึ่งแนวคิดเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับแนวคิดการประกวดนางงามในเชิงการค้าค้าน เกิดกลุ่มผู้นำการคัดค้านการประกวดนางงามใหม่ ๆ เช่น กลุ่มผู้หญิงของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มนิสิตหญิง คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขบวนการดอกไม้บาน เป็นต้น³ กลุ่มเหล่านี้ล้วนมีทัศนคติสอดคล้องกัน ในเรื่องของแนวคิดการสร้างค่านิยมใหม่ให้แก่สตรีในด้านสติปัญญา ความรับผิดชอบต่อสังคม และให้ยอมรับสตรีเป็นคนมากกว่าวัตถุทางเพศ ส่งผลให้ข่าวการประกวดนางงามไม่ได้รับความสนใจดังเช่นอดีต

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507-2515 ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการทางสังคมที่เกิดขึ้น การยุติการประกวดนางสาวไทยในระหว่าง

¹ สจข. ก/ป7/2507/บ19.14, งานวชิราวุธานุสรณ์.

² ไทยรัฐ. (2516, 10 กันยายน). หน้า 9.

³ บุญเรือง เนียมทอง. (2522). การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมืองที่จัดพิมพ์ขึ้นตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึงวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2518. หน้า 143.

พ.ศ. 2498 – 2506 เนื่องจากรัฐบาลไม่ให้การสนับสนุนรวมทั้งเวทีการประกวดนางงามอื่น ๆ ในเวลานั้นถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมในแง่ลบเป็นอย่างมาก ทำให้การรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นใหม่ในพ.ศ. 2507 ของสมาคมนักเรียนเกวาชिरารุช ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชนที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดงาน ต้องเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ผู้เข้าประกวด มีการกำหนดกฎเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าประกวดที่เข้มงวดขึ้น ปัจจัยด้านการศึกษาเริ่มมีส่วนในการพิจารณาผู้ที่เหมาะสมจะดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ในขณะเดียวกันผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยต้องเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลเพื่อเผยแพร่ความงามของสตรีไทยและประชาสัมพันธ์ประเทศอีกทางหนึ่ง จนถึง พ.ศ. 2516 เหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองและสังคมไทยเกิดอุดมการณ์ใหม่ ๆ เช่น แนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน ความเท่าเทียมระหว่างบุรุษกับสตรี เป็นต้น ทำให้การประกวดนางสาวไทยซึ่งถือเป็นการใช้สตรีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ของกลุ่มผู้มีอำนาจ ตามทัศนะของคนในสังคมยุคนั้น การประกวดนางสาวไทยจึงไม่ได้รับการยอมรับและยุติลง

3.1.3 ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515

จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการติดต่อกับต่างประเทศ ทำให้การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้เริ่มมีการเข้ามาของธุรกิจความงาม มีองค์กรเอกชนร่วมตัดสินตำแหน่งต่าง ๆ แทนหน่วยงานราชการ มีการเพิ่มรางวัลในส่วนของการอุปโภค บริโภค ทั้ง รถยนต์ โทรศัพท์ ตู้เย็น ซึ่งถือเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมในสังคมไทย จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจดังกล่าว ตลอดจนสังคมไทยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากสหรัฐอเมริกามากมาย เนื่องจากเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามเวียดนาม ทำให้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมสหรัฐอเมริกาผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ทั้ง ภาพยนตร์ เพลง และนิตยสาร ซึ่งส่งผลให้รูปแบบการแต่งกายของนางสาวไทยในยุคนี้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

ในขณะที่สถาบันเสริมความงามได้เข้ามามีบทบาทเป็นผู้รับสมัครสาวงามเข้าประกวดนางสาวไทย เริ่มจากโรงเรียนสอนตัดผมตัดเสื้อดาวรุ่ง ในพ.ศ. 2507 และได้ขยายสถานที่รับสมัครกระจายไปตามสถาบัน เสริมสวยต่าง ๆ 13 แห่งได้ดังนี้ โรงเรียนสอนตัดเสื้อวีวี โรงเรียนสอนตัดเสื้อระพี โรงเรียนสอนตัดเสื้องามวิไล โรงเรียนสอนตัดเสื้อพัชริน โรงเรียนสอนตัดเสื้อกาญจนา โรงเรียนสอนตัดเสื้อสุนิสา โรงเรียนสอนตัดเสื้อดวงใจ โรงเรียนสอนตัดเสื้อสปัน โรงเรียนสอนตัดผมจันทนา โรงเรียนสอนตัดผมศรีจันทร์ โรงเรียนสอนตัดผมงามวิไล โรงเรียนสอนตัดผม

แอนนา และสถานเสริมสวยร่างกายสเลนเดอร์¹ นอกจากจะเป็นสถานที่ในการรับสมัครแล้ว สถานเสริมความงามเหล่านี้ยังมีบทบาทเป็นผู้เฟ้นหาสตรีเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยด้วย

จากการที่เอกชนได้เข้ามามีบทบาทต่อการประกวดนางสาวไทยในช่วงเวลานี้ ส่งผลให้เกิดธุรกิจการจัดหานางงามหรือแมวมองขึ้น ซึ่งเป็นอาชีพใหม่ของสังคมไทยในขณะนั้น โดยผู้จัดหานางงามมักมีอาชีพเกี่ยวข้องกับวงการนางงาม² ในเวลาเดียวกัน เมื่อนางงามได้รับการฝึกซ้อมและมีความพร้อมในการประกวดเวทีต่าง ๆ แมวมองจะเป็นผู้ประสานงานกับสปอนเซอร์ และได้รับส่วนแบ่งจากเงินสนับสนุนจากสปอนเซอร์ ตัวอย่างบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการแมวมอง ได้แก่ ชูลี ไจยงค์ หรือ ป้าชูลี³ ซึ่งเป็นผู้ส่งเนาวรัตน์ รัชรา ให้ได้รับตำแหน่งรองนางสาวไทยในพ.ศ. 2507

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2507 - 2515 ประกอบด้วย อาภัสรา หงสกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2507 จีรนนท์ เศวตนันท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2508 ประภัสสร พานิชกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 อภันตรี ประยูทธเสนีย์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2510 แสงเดือน แม้นวงศ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2511 วารุณี แสงศิรินาวัน นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2512 นิภาภัทร สุดศิริ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2514 และกนกอร บุญมา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2515

อาภัสรา หงสกุล

นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2507 และนางงามจักรวาลประจำปี ค.ศ. 1965 ได้แก่ อาภัสรา หงสกุล หรือ ปุ๊ก⁴ เกิดเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2490 ที่บ้านพักในกรมทหารอากาศ ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรของนาวาอากาศเอก เฟิม หงสกุล และเกียร หงสกุล โดยอาภัสรา จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนศึกษาวิทยา ในระหว่างที่ศึกษานั้น อาภัสรา มีความสามารถในด้านกีฬาวิ่ง เน็ตบอล ปิงปอง วอลเลย์บอล และ กอล์ฟ เป็นอย่างดี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้ไปศึกษาเพิ่มเติมที่ โรงเรียนแมชี ปีนัง คอนแวนต์ ทำให้อาภัสรา มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี รวมทั้งใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนได้เล็กน้อย⁵ จากคำ

¹ ชาวไทย. (2511, 21 ตุลาคม). หน้า 7,10.

² อำไพ เกตุดี. (2531, 5 เมษายน). การประกวดนางสาวไทยไม่มีสาวงามจากค่ายป้าชูลี มีแต่สาวที่ป้าชูลีเทรน. *สกุลไทย*. 34:1746. หน้า 95.

³ สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). *เล่มเดิม*. หน้า 170.

⁴ ที่มีชื่อเล่นว่าปุ๊ก เพราะตอนเด็ก ๆ ชาวและอ้วนกระปุกลูก

⁵ สจข. ก/ป7/2507/บ19.14, งานวิชาการานุสรณ์.

สัมภาษณ์ของครูที่สอนอาภัสราได้กล่าวว่าอาภัสราเป็นนักเรียนที่มีความสามารถหลายด้าน เรียนร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่รักใคร่ของเพื่อน ๆ ดังนี้

“...ระหว่างที่เรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาลปฐมวัยเมื่อสมัย 5-6 ขวบ เธอเป็นคนที่ เรียนร้อย เฉลียวฉลาด เชื้อฟังครูบาอาจารย์ และพิถีพิถันในเรื่องระเบียบแบบแผนและ การแต่งกาย มีอุปนิสัยอ่อนโยนเป็นที่ชอบพอรักใคร่ของเพื่อนฝูงทั้งที่ร่วมชั้นและร่วมเรียน ปรารถนาแข็งแรงและชอบการกีฬา นอกจากนี้ยังเป็นเด็กที่สามารถสูงส่งที่สามารถ ปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงทุกชั้นทุกวัยได้เป็นอย่างดี...”¹

จากนั้นอาภัสราได้รับการทาบทามจาก หม่อมเจ้า รัชนิพัฒน์ รัชนี ซึ่งเป็น ผู้จัดการประกวดนางงามวชิราวุธโดยให้เหตุผลว่า ต้องการที่จะให้สตรีลูกผู้ดีมีการศึกษาสูง ๆ เข้า ประกวดนางสาวไทย โดยเป็นปีแรกที่มีการฟื้นฟูตำแหน่งนางสาวไทยขึ้นมาใหม่ หลังจากยุติไป ก่อนหน้านั้น โดยหม่อมเจ้ารัชพัฒน์ รัชนี ได้กล่าวต่อ นาวาอากาศเอกเพิ่ม บิตาของอาภัสรา ว่า ต้องการสตรีที่เป็นคนของประชาชนในยุคนี้ มีความเปล่งประกายที่จะไปแข่งขันกับต่างชาติได้ ดัง คำกล่าวต่อไปนี้

“...เพราะเราต้องการฟื้นฟูนางสาวไทยขึ้นมาอีก และนางสาวไทยคนใหม่นี้จะเป็น นางสาวไทยของประชาชนในยุคนี้จริง ๆ และจำต้องมี “ประกาย” พอที่จะส่งรัศมีไปแข่งขัน กับนางงามต่างชาติอื่นเขาได้โดยเฉพาะฝรั่งเขากำลังมองเมืองไทยเราอย่างไร คุณลุงจะรู้ แล้ว ผมเห็นว่าเด็กคนนี้ควรรับตำแหน่งและหน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดี...”²

ในขณะเดียวกันเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่หม่อมเจ้ารัชนิพัฒน์ต้องการให้อาภัสรา มา ประกวดนางสาวไทย เนื่องจากก่อนหน้านี้นี้มีกระแสด้านลบต่อการประกวดนางสาวไทย ดังนั้นอา ภัสราจึงเป็นสตรีคนหนึ่งที่จะสามารถกอบกู้ชื่อเสียงของนางสาวไทยได้ เนื่องจากมีความ เพียบพร้อมทั้งความงาม ชาติตระกูล และการศึกษา ทำให้อาภัสราตัดสินใจเข้าร่วมการประกวด นางสาวไทยในปีนั้นที่สุด

การประกวดนางสาวไทยจัดขึ้นในวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2507 โดยอาภัสราสามารถ คว่าตำแหน่งนางสาวไทยคนที่ 14 ความงามของอาภัสราได้รับคำชื่นชมจาก คุณหญิงสมจิตต์ กุล

¹ สิงห์ ผูกพานิช. (2508). อาภัสรา หงสกุล นางงามจักรวาลจากประเทศไทย โดย ทานตะวัน. หน้า 40

² แหล่งเดิม. หน้า 46-47.

ละวณียหนึ่ง ในคณะกรรมการได้กล่าวว่า “...ดิฉันเป็นกรรมการประกวดนางสาวไทยปี 2507 ด้วยคนหนึ่ง รู้สึกว่าอาภัสราสวยที่สุดและสะอาดตามากที่สุด แต่นาทีแรกที่ได้พบเห็นเธอทีเดียว...” จากนั้นได้รับการสวมมงกุฎจากสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ซึ่งการประกวดปีนี้เป็นปีแรกที่มีการออกแบบมงกุฎตามแบบมงกุฎเพชรของนางงามจักรวาล คือทำจากโลหะและอัญมณี พร้อมด้วยสัญลักษณ์ตราชราวุธประดับเพชรแทนรูปแบบเดิมที่ทำจากผ้ากำมะหยี่ปักด้นเงิน¹ ส่วนเงินรางวัลอื่น ๆ ประกอบด้วย ถ้วยทองคำ สร้อยคอเพชรราวุธ เงินสด 40,000 บาท รวมไปถึงเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นปีที่เพิ่มรางวัลจากการประกวดก่อนหน้านี้ตามสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

ตำแหน่งรองนางสาวไทยทั้ง 4 คน คือ อรัญญา นามวงษ์, เนาวรัตน์ วัชรา, เสาวนีย์ วรปัญญาสกุล และ ละอองดาว กิริยา ได้รับรางวัลเป็น ถ้วยเงิน สร้อยคอเพชรราวุธ และเงินสด 10,000 บาท ซึ่งในปีนี้มีกรมอบเงินรางวัล 5,000 บาทให้แก่ผู้เข้ารอบสุดท้ายด้วย

หลังจากได้รับตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว อาภัสราได้รับเกียรติเป็นตัวแทนผู้หญิงไทยไปประกวดนางงามจักรวาลที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้การสนับสนุนขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลคนแรกของไทย และคนที่ 2 ของทวีปเอเชียต่อจาก อากิโกะ โคจิมาะ นางงามจักรวาลจากประเทศญี่ปุ่น

การเดินทางกลับมายังประเทศไทยของอาภัสรา หลังได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลถือเป็นวาระแห่งชาติที่ประชาชนชาวไทยทุกคนรอคอยหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยรายงานถึงความตื่นตัวของประชาชนต่อการได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลของอาภัสราว่า “...มีการต้อนรับอาภัสราอย่างมโหฬารทุกวันจนกว่าจะกลับมา...”² และได้รับการต้อนรับจากประชาชนเป็นจำนวนมาก เมื่อเดินทางกลับมาถึงประเทศไทยแสดงถึงความนิยมของประชาชนต่อการได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลคนแรกในประวัติศาสตร์

จිරนันท์ เสวตนันท์

นางสาวไทยคนต่อมาคือ จิรนันท์ เสวตนันท์ หรือ เล็ก เป็นนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2508 และได้รับตำแหน่งรองอันดับ 2 ของการประกวดนางงามจักรวาลในปี ค.ศ. 1966 จิรนันท์ เกิดที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2484 บิดาและมารดาคือ พล.ต.ต. จรุง-นางอร่ามศรี เสวตนันท์ ต่อมาจิรนันท์ ได้เข้ารับการศึกษที่โรงเรียนเขมะสิริ

¹ สจข. ก/ป7/2507/บ.19.4. งานชราวุธานุสรณ์.

² พิมพ์ไทย. (2509, 14 มกราคม). ไม่ปรากฏหน้า.

อนุสรณ์ และโรงเรียนกรุงเทพการบัญชี หลังจากนั้นได้ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ และทำหน้าที่สอนภาษาไทยให้แก่ ม.ร.ว. นริศรา จักรพงษ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 – 2507

จิรนนท์ได้รับการทาบทามจาก คุณสนธิ โชติกเสถียร ให้เข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยประจำปี 2508 ซึ่งปีนี้เป็นปีที่พิธีกรจะพูดคุยกับผู้เข้าประกวดในรอบ 15 คนสุดท้าย หลังจากนั้นผู้เข้าประกวดจะต้องให้คณะกรรมการสัมภาษณ์หลังเวที โดยมี คุณหญิงสุนทร พงษ์โสภณ เป็นผู้ซักถามเพื่อดูบุคลิกภาพ กิริยามารยาท รวมทั้งความรู้รอบตัว ปฏิภาณไหวพริบของผู้เข้าประกวด² ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวให้ของสังคมที่เห็นความสำคัญของบุคลิกภาพและคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ของนางงาม มากกว่าความสวยงามทางร่างกายเพียงอย่างเดียว

จิรนนท์ เศวตนันท์ สามารถคว้าตำแหน่งนางสาวไทยในปีนั้นไปครองได้สำเร็จในวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2508³ ด้วยเสียงเอกฉันท์จากคณะกรรมการกว่า 59⁴ คน เอาชนะผู้เข้าประกวดจากทั้งหมด 104 คน ได้รับมงกุฎ สร้อยทองคำ สร้อยคอเพชรราหู เสื้อคลุม เงินสด 50,000 บาท ตัวเครื่องบินไป – กลับญี่ปุ่น 2 ที่นั่ง และกรรมสิทธิ์ประกันชีวิตจากบริษัทอาคเนย์ประกันภัย 500,000 บาท โดยมี สุทิศา พัฒนุช, ชัชฎาภรณ์ รักษาณาเวช, กิ่งกมล อุบลรักษ์ และมธุลี เขียมศิริรักษ์ ได้ตำแหน่งรองนางสาวไทยตามลำดับ ได้รับถ้วยเงิน สร้อยคอเพชรราหู และเงินสด 15,000 บาท⁵

การเตรียมความพร้อมในการเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลของจิรนนท์นั้น ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ ในด้านค่าใช้จ่ายสำหรับการประกวดนางงามจักรวาล รวมทั้งมีการเผยแพร่ภาพถ่าย ชุดไทยประยุกต์ และ ชุดอาบน้ำ ของจิรนนท์ภายใต้การสนับสนุนจากองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำให้มีความพร้อมในการประกวดนางงามจักรวาลในปีนี้เป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ของจิรนนท์ ก่อนการเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลว่า “...เลิกพร้อมทุกอย่างจะไม่เคยเลิกล้มความตั้งใจ เขียนได้เลยค่ะว่า เลิกอยู่ในสภาพที่พร้อมจะไปประกวด...”⁶ โดยจิร

¹ ธิดาของพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ที่มา : สจข. ก/ป 7/2509/บ 8. นางงาม.

² สจข. ก/ป7/2508/บ. 9.9. งานวชิราวุธานุสรณ์

³ การประกวดนางสาวไทยในปีนี้มีภาพถ่ายทอดทางโทรทัศน์เป็นครั้งแรกผ่านสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 รวมทั้งมีการออกอากาศทางวิทยุ ททบ. ที่มา: สจข.ก/ป /ผ/2508/บ.9.9. งานวชิราวุธานุสรณ์.

⁴ สจข. ก/ป 7/2508/บ. 19.4. งานวชิราวุธานุสรณ์.

⁵ สจข. ก/ป 7/2508/บ. 9.9. งานวชิราวุธานุสรณ์.

⁶ เดลินิวส์. (2509, 26 มิถุนายน). ไม่ปรากฏหน้า.

นันท์สามารถคว้ารางวัลรองอันดับ 2 จากการประกวดนางงามจักรวาลที่สหรัฐอเมริกามาได้ สร้างความชื่นชมยินดีแก่ชาวไทยเป็นอย่างมาก มีการรายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ถึงการปรากฏตัวขณะเดินทางมาถึงประเทศไทยหลังได้รับตำแหน่งของจีรนนท์ ถึงความตื่นตัวของประชาชนที่เดินทางไปต้อนรับอย่างมากมายว่า

“...รองนางสาวจักรวาลจีรนนท์ เสด็จนันท์ ตื่นตันใจจนน้ำตาคลอขณะก้าวลงจากเครื่องบินเมื่อเที่ยงวัน ประชาชนนับร้อย เฮโลเข้าแย่งช่อดอกไม้และจับไม้จับมือแสดงความยินดี...ขณะที่เธอก้าวลงจากรถยนต์รู้สึกเสียวของโรงเรียนสันติราษฎร์ ได้บรรเลงเพลงมาร์ช The Longest Day ต้อนรับอย่างกึกก้อง...”¹

การต้อนรับที่อบอุ่นจากประชาชนไทยต่อจีรนนท์ ยังแสดงให้เห็นถึงความนิยมของเวทีนางสาวไทย และการปฏิบัติตนเป็นที่ยอมรับ เป็นคนของประชาชนอย่างแท้จริงสอดคล้องกับการรายงานข่าวว่า “...รองนางสาวจักรวาลเล่นหัวกับกลุ่มนักเรียนเหมือนเด็ก ๆ อย่างน่ารักส่งเสียงกรีดกรีดด้วยการแย่งช่อดอกไม้...”²

ประภัสสร พานิชกุล

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 คือ ประภัสสร พานิชกุล หรือแดง เกิดวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2492 เป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวน 4 คน โดยบิดาเป็นผู้มีเชื้อสายจีนซึ่งมีภรรยาหลายคนตามความนิยมของชาวจีนในยุคนั้น ส่วนมารดาเป็นชาวจังหวัดราชบุรี ได้เสียชีวิตลงด้วยโรคหัวใจเมื่อประภัสสรอายุ 11 ปี ทำให้ประภัสสรต้องเดินทางไปอยู่กับน้าสาวในเวลาต่อมา หลังจากนั้นได้ประกอบอาชีพเป็นครูสอนเสริมสวຍอยู่ที่โรงเรียนนริศรา และได้รับตำแหน่งนางงามบ้านหมี่ หลังจากนั้นได้รับการเชิญชวนจากผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ให้เป็นตัวแทนจังหวัดลพบุรีเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย³

การจัดประกวดในปีนี้มีการรณรงค์ให้หน่วยงานราชการส่งสตรีเข้าร่วมการประกวด โดยหน่วยงานราชการจะได้รับเงินอุดหนุนมากกว่าหน่วยงานเอกชน ทำให้เมื่อมีการแถลงข่าวการจัดงานในปีนั้นเกิดขึ้น จึงได้รับความสนใจจากนายอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดพระนครและธนบุรี เข้าร่วมฟังการแถลงข่าว⁴ ทำให้มีผู้เข้าประกวดมากถึง 125 คน¹ ซึ่งมากกว่าการประกวดใน

¹ แดงเดิม

² เดลินิวส์. (2509, 13 สิงหาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

³ จิตประภัสสร เทียนสุวรรณ. (2557). *เล่มเดิม*. หน้า 123.

⁴ ไทยรัฐ. (2509, 17 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

ปีที่ผ่านมา ทั้งยังมีสาวงามที่มีคุณสมบัติด้านการศึกษาสูงขึ้น เช่น ลักษณะาวดี ภวนารถนุรักษ์ นักศึกษาวิชาการบริหารธุรกิจ จากกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา และ ภาสวรรณ พุฒรัตน์ ทำงานในแผนกต้อนรับบริษัทต่างประเทศ เป็นต้น² ทำให้การประกวดในปีนั้นจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ รวมไปถึงมีการให้ตำแหน่งรองชนะเลิศเข้าร่วมการประกวดนางงามโลก (Miss World) ที่ประเทศอังกฤษด้วย สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของของ นายเจิม ภูมิจิตร รองผู้อำนวยการกองประกวดนางสาวไทยว่า

“...เท่าที่ผมชาวเสียงดูมาเป็นเวลาหลายวันแล้ว ปรากฏว่าปีนี้การประกวดนางสาวไทยได้รับความสนใจจากประชาชนและร้านค้ามากกว่าปีก่อน บางรายนำนางงามมาให้ดูตัวไว้แล้วก็มี เชื่อว่าพื้นที่ที่เราประกาศรับสมัครนางสาวไทยออกไป จะมีคุณภาพสตรีมาสมัครมากมายกว่าปีที่แล้วแน่ คณะกรรมการของเราจะมีการประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นก็จะมีหนังสือเวียนไปทุกจังหวัดและทุกอำเภอเชิญชวนสุภาพสตรีเข้าประกวด... เราจะส่งนางสาวไทยของเราไปประกวดนางงามจักรวาล ส่วนรองนางสาวไทยเรายังจะพิจารณาส่งเข้าประกวดนางสาวโลกที่อังกฤษอีก เพราะผลดีจากการส่งนางงามเข้าประกวด ประสบผลสำเร็จมาแล้วถึง 2 ปี ได้มีส่วนสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติและคนไทยมากทีเดียว...”³

ในขณะเดียวการประกวดนางสาวไทยในปีนั้นกำหนดให้มีการเปิดรับสมัครที่โรงเรียนตัดผมตัดเสื้อดาวรุ่ง และที่สำนักงานกลางกองประกวดนางสาวไทย โดยมีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการประกวดให้มีความเข้มงวดมากขึ้น โดยห้ามเสริมแต่งจนผิดจากรูปทรงเดิม และห้ามใช้สิ่งเสริมสวยบางอย่างเช่น ขนตาปลอม ริมฝีปากปลอม การเขียนตา หรือการเขียนขอบตา เป็นต้น ดังรายงานข่าวต่อไปนี้

“...ชุดประกวดนางสาวไทยปีนี้ ได้รับการชี้แจงจากคณะกรรมการที่แถลงข่าวว่า ผู้ประกวดจะต้องแต่งกายด้วยชุดประกวดที่กองประกวดกำหนดขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการกลางแล้ว ลักษณะของชุดประกวดคือ ตัวเสื้อด้านหน้าเป็นคอกลมเล็ก

¹ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

² พิมพ์ไทย. (2509, 20 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

³ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

พองาม ตัวกระโปรงยาวปิดกางเกง ...และห้ามใช้โครงหรือลวด หรือพองน้ำหรือสิ่งเสริม
 สวยอื่น ๆ ที่จะทำให้อุปทรงผิดไปจากรูปทรงตามสัดส่วนของร่างกายจริงอย่างเด็ดขาด...”¹

แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการหาสภาพสตรีที่มีความงามที่เป็นธรรมชาติ มาดำรงตำแหน่ง
 นางสาวไทยของกองประกวดนางสาวไทย

ในคืนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2510² การประกวดรอบตัดสิน ประภัสสร เป็นผู้เข้า
 ประกวดหมายเลข 28 และเป็น 1 ในสาวงามที่ได้รับการคาดหมายว่าจะชนะเลิศในปีนั้น ประภัสสร
 ได้กล่าวกับสปัน คันทรงศ์ หนึ่งในผู้ออกแบบชุดราตรีให้กับผู้เข้าประกวดนางสาวไทยว่า “...หนูไม่มี
 เงิน ตัด ๆ ผ่อนส่งดูเหมือนยังไม่เสร็จเลย หนูคงไม่มีหวังหรอกค่ะ...”³ ทำให้ประภัสสร ถูกกล่าวถึง
 ในฐานะผู้เข้าประกวดนางสาวไทยที่น่าสงสาร ทำให้สปัน คันทรงศ์ มอบชุดราตรีและแต่งหน้า
 ให้กับประภัสสร จนสามารถชนะเลิศตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีนี้ได้สำเร็จ โดยประภัสสรถูก
 กล่าวถึงคุณสมบัติที่ทำให้ชนะการประกวดในครั้งนี้ว่า “...กล่าวขานกันว่าสาวประภัสสรสามารถ
 เอาชนะใจกรรมการได้ก็เพราะความงามที่ดูเป็นธรรมชาติ ประกายตาคมซึ่ง รอยยิ้มหวานบริสุทธิ์
 ไร้เดียงสา และสัดส่วนซึ่งงดงามลงตัวที่สุด...”⁴

รางวัลของนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 ได้แก่ มงกุฎเพชร ถ้วยทองคำ
 สร้อยคอเพชรารุณ คทา เลื่อนคลุม เงินสด 50,000 บาทและบัตรโดยสารเครื่องบินของบริษัทการบิน
 ไทย ไปกลับญี่ปุ่น 2 ที่นั่ง ส่วนรองนางสาวไทย ประกอบด้วย อุไรวรรณ งามบุญสืบ, นาทยา นิยม
 พงษ์, ภาสวรรณ พนุรัตน์ และ สุภาภรณ์ นิลเสรี ได้รับรางวัล ถ้วยเงิน สร้อยคอเพชรารุณ และเงิน
 สด 15,000 บาท⁵

¹ เกลนิวส์. (2509, 17 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

² การจัดงานวันทิวาราตรีในปีนั้น ต้องจัดตั้งปี พ.ศ. 2510 เนื่องจากต้องเลื่อนกำหนดการณั้จัดงานเพราะมีงานแสดงสินค้านานาชาติ
 แห่งเอเชีย (Asian Trade Fair) ที่รัฐบาลเป็นผู้จัดงาน ที่มา : ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์. (2558). *กำเนิดประเทศไทยภายใต้เผด็จ
 การ*. หน้า 238-239. ซึ่งการจัดงานแสดงสินค้านานาชาติ จัดขึ้นในช่วงต้นเดือนธันวาคม โดยมีการประกวด “มิสเทรตแฟร์” หรือ
 นางงามแสดงสินค้านานาชาติแห่งเอเชีย ซึ่งมีสาวงามจาก ฮองกง มาเลเซีย ปากีสถาน พม่า ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และ อินเดียเข้าร่วม
 การประกวดด้วย)

³ สจข ก/ป8/2510/92. บทบาทสตรีในด้านต่าง ๆ.

⁴ ประเสริฐ เจิมจุติธรรม. (2545). *สาวงาม สาวมงกุฎ*. หน้า 68.

⁵ ชาวไทย. (2510, 5 ธันวาคม). หน้า 16.

ปีนี้เป็นปีแรกที่มีเก้าอี้ประจำตำแหน่งให้นางสาวไทยนั่งตามแบบเวทีนางงามจักรวาล และประภัสสร ได้เป็นตัวแทนสตรีไทยไปประกวดราชินีแห่งภาคแปซิฟิก¹ โดยทางสมาคมนักเรียนวิชาวุฒ ก่อว่าว่า “...การไปประกวดครั้งนี้ของประภัสสร ถือเป็นการอุ่นเครื่องก่อนไปประกวดนางงามจักรวาล...” รวมทั้งเวทีนี้มีเงื่อนไขให้สามารถไปประกวดนางงามจักรวาล นางงามโลก และนางงามนานาชาติ ทำให้ประภัสสรได้รับโอกาสนี้และได้รับตำแหน่งนางสาวผู้ส่งงามจากเวที Miss Queen of Pacific กลับมาฝากชาวไทย²

ด้านชีวิตครอบครัวหลังพ้นจากตำแหน่ง ประภัสสร หรือ จิตประภัสสรในปัจจุบัน สมรสกับ พล.ต.ต.เทอดพงษ์ เทียนสุวรรณ มีทายาทด้วยกัน 3 คน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ กรุณพล เทียนสุวรรณ ดารา นักแสดง พิธีกร ปัจจุบันเปิดร้านอาหารจิตประภัสสร นอกจากนี้ ใน พ.ศ. 2557 ประภัสสรยังได้เขียนหนังสืออัตชีวประวัติเรื่อง “กว่าชีวิตจะถึงจิตประภัสสร” จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อมรินทร์ธรรมะ

อภันตรี ประยูทธเสนีย์

นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2510 คือ อภันตรี ประยูทธเสนีย์ หรือ บ๊วย เป็นบุตรของ พันเอก (พิเศษ) ยรรยง ประยูทธเสนีย์ ซึ่งเป็นข้าราชการทหารบกชั้นสูง ในด้านการศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ และศึกษาต่อที่ The convent of the Holy Infant Jesus สาขาสอนการ ร่วมประกวดนางสาวไทยในนามราชทูตถนอมัยสมาคมเป็นผู้ส่งเข้าประกวด โดยอภันตรีไม่เคยผ่านเวทีประกวดนางงามใด ๆ มาก่อนโดยกล่าวถึงเหตุผลในการเข้าร่วมการประกวดว่า มาประกวดนางสาวไทยผ่านคำแนะนำจากผู้ใหญ่ ดังนี้

“...สมัยก่อนดิฉันเรียนอยู่ปิ้ง ตอนนั้นใกล้จบแล้วก็กลับบ้าน พอมาอยู่กับครอบครัวก็มีความรู้สึกที่ไม่อยากกลับไปแล้วเพราะเป็นโรคติดบ้าน ดิฉันเป็นลูกทหารบังเอิญตอนนั้นผู้ใหญ่บอกว่าอย่าเพิ่งกลับไปเลยรอมาร่วมประกวดนางสาวไทยดีกว่าดิฉันเลยมีความรู้สึก

¹ การประกวดราชินีแห่งคาบสมุทรแปซิฟิก จัดขึ้นที่ นครเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 3-13 มกราคม 2510 มีประเทศเข้าร่วมชิงชัยกว่า 30 ประเทศ โดยทางประเทศออสเตรเลียได้มีหนังสือส่งมายังกองประกวดนางสาวไทย ให้ส่งสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดรวมทั้งมี คณะกรรมการเป็นคนไทยคือพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตรและชายา

² ประเสริฐ เจิมจุติธรรม. (2545). เล่มเดิม. หน้า 68.

ว่าดีเหมือนกันจะได้อยู่บ้านนาน ๆ แต่ไม่ได้คิดถึงว่าเราสวยอะไรเท่าไรแต่มีกองเชียร์
เชียร์กันใหญ่เลย...”¹

การประกวดนางสาวไทย พ.ศ. 2510 ได้มีการจัดประกวดขึ้นภายใต้การดำเนินงานของสมาคมนักเรียนเกวาชิววูช เป็นปีที่ 4 หลังจากประสบความสำเร็จจากการจัดประกวดตลอด 3 ปีที่ผ่านมา ในปีนี้ อภันตริ มีคู่แข่งคนสำคัญคือ รุ่งทิพย์ ภิบุญญ์ เจ้าของตำแหน่งนางสาวเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2510 ซึ่ง อภันตริและรุ่งทิพย์มีคะแนนเท่ากัน แต่สุดท้ายคณะกรรมการได้ลงคะแนนเลือกให้ อภันตริ ครองตำแหน่งอันทรงเกียรตินี้ได้รับรางวัลมงกุฎ ถ้วยทองคำ สร้อยคอชิววูชเพชร เสื้อคลุม เงินสด 50,000 บาท ตั๋วไป - กลับญี่ปุ่น 2 ที่นั่ง สร้อยไข่มุก จักรเย็บผ้า วิทยุทรานซิสเตอร์ นาฬิกาข้อมือสวิส บัตรเสริมสวย และ เครื่องแต่งกายจากพรเพ็ญใหม่ไทย

รองนางสาวไทย ประกอบด้วย รุ่งทิพย์ ภิบุญญ์², พินนระรัฐ ทนไนไชย³, พัชรินทร์ ไพรอุดมและ บุญตา ศรีแผ้ว โดยรองนางสาวไทยได้รางวัล ถ้วยเงิน สร้อยคอเพชรราชวาททองคำ เงินสด 15,000 บาท สร้อยไข่มุก วิทยุทรานซิสเตอร์ นาฬิกาข้อมือสวิส และเครื่องแต่งกายจากพรเพ็ญใหม่ไทย⁴ ต่อมาอภันตริได้เข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล ณ ไมอามี่ บีช รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกาโดยผ่านเข้ารอบ 15 คนสุดท้าย

ในขณะที่ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยคนอื่น ๆ ในปีนี้ล้วนถูกทาบทามให้ไปแสดงภาพยนตร์และโด่งดังทั้งสิ้น เช่น ปรีศนียา หรือ จารุวรรณ ปัญโญภาส, วลัยสุลี หรือ โฉมฉาย ฉัตรวิไล และดวงนภา เอี่ยมสินธร หรือ ดวงนภา อรรถพรพิศาล เป็นต้น⁵ แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าประกวดนางสาวไทยเมื่อผ่านการประกวดจากเวทีนี้แล้ว หลายคนเป็นที่รู้จักของบุคคลในสังคม ทำให้มีแมวมองมากมายได้ทาบทามให้ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยเข้าสู่วงการบันเทิงจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักจนถึงทุกวันนี้

แสงเดือน แม้นวงศ์

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี 2511 ได้แก่ แสงเดือน แม้นวงศ์ สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนศึกษานารีและเป็นดรัมเมเยอร์ของโรงเรียน จากนั้นได้เข้าทำงานเป็น

¹ ชุลิตา อาภัยพิพัฒนกุล. (2547). มงกุฎ. หน้า 173-174.

² ได้รองอันดับ 4 และขวัญใจช่างภาพจากการประกวด Miss International ที่ประเทศญี่ปุ่น

³ เป็นหญิงไทยคนแรกๆ ที่ไปประกวด Miss World โดยพินนระรัฐสามารถเข้ารอบ 15 คนสุดท้ายด้วย

⁴ พิมพ์ไทย. (2511, 15 พฤศจิกายน). หน้า 17.

⁵ ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). เล่มเดิม. หน้า 70.

พนักงานฝึกหัด ณ ธนาคารออมสิน ได้รับการชักชวนให้เข้าประกวดโดยมีมารดาเป็นผู้ผลักดัน ให้เข้ารับการดูตัวจากทางสปอนเซอร์ผู้สนใจในการสนับสนุนก่อนเข้าร่วมประกวดนางสาวไทย¹

การประกวดในปีนี้ได้กำหนดให้ มีการระบุในใบสมัครให้ชัดเจนว่าผู้เข้าประกวด จะต้องเป็นผู้ส่งเข้าประกวดหรือสปอนเซอร์ เนื่องจากการเข้าประกวดต้องมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัว ทางกองประกวดไม่ได้จัดสรรงบประมาณมาสนับสนุน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้เข้าประกวดนางสาวไทย จะต้องเป็นผู้ดูแลด้านค่าใช้จ่ายเอง อีกทั้งถ้าสาวงามมีสปอนเซอร์ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีการรับรองความประพฤติเพราะคงไม่มีห้างร้านใดที่จะยอมเสียชื่อจากการสนับสนุนผู้มีความประพฤติ อันไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมเข้าประกวดและถือเป็นการช่วยทางกองประกวดตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดนางสาวไทยในเวลาเดียวกัน² สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของแสงเดือน แม้นวงศ์ ที่ได้กล่าวถึงการดูตัวโดยสปอนเซอร์ว่า “...ตอนนั้นเราก็อยากลองดูว่าเราจะสวยพอเข้าประกวดได้ไหม...วันนั้นเข้าไปแคสติ้งเข้าไปทั้งชุดนักเรียนหน้าใสเข้าไปแต่เขามีอยู่แล้ว 2 คนแต่งตัวเต็มทีกี่คิดในใจคงไม่เลือกเราหรอกที่ไหนได้เขาเลือกคนที่ไม่ทำอะไรเลยคุณบุรินทร์ก็มองอย่าง Artist เาเองก็ไม่ได้เตรียมตัว”³

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้ได้มีการประกวดตำแหน่งขวัญใจช่างภาพ สื่อมวลชน (Miss Photogenic) เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การประกวดนางงามในประเทศไทย โดยเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนเป็นผู้ตัดสิน ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์จากไทย จีน และ อังกฤษ ช่างภาพกรมประชาสัมพันธ์ ช่างภาพสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ช่อง 7 และ ช่อง 9⁴ มีการพัฒนาการถ่ายทอดการประกวด จนสามารถนำผู้เข้าประกวดไปแสดงตัวทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 4⁵ ก่อนการประกวดรอบตัดสิน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมใหม่ของสังคมในขณะนั้น ผู้ได้รับตำแหน่งนี้ ได้แก่ ศรีมาย ทิพย์มณฑา ได้รับถ้วยเงิน และ เงินสด 10,000 บาท จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญกับการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างมาก สอดคล้องกับกิจกรรมแรกภายหลังจากได้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยต้องกระทำคือการเดินสายมอบช่อดอกไม้ขอบคุณสื่อมวลชน สำนักต่าง ๆ⁶ อิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกก็ได้ส่งผลให้เวทีนางสาวไทยมีการเปลี่ยนแปลง

¹ กองประกวดนางสาวไทย. (2514). สมุดภาพประกวดนางสาวไทย. ไม่ปรากฏหน้า.

² สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม : กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 91.

³ แสงเดือน แม้นวงศ์ ได้เข้าประกวดนางสาวไทยในนาม ของบริษัท เมืองทองไฮโก้ เป็นผู้ส่งเข้าประกวดและได้รับตำแหน่งนางสาวไทย หลังจากการได้รับตำแหน่งนั้นแสงเดือนได้เป็นพิธีเซ็นเตอร์ให้กับนาฬิกาไฮโก้

⁴ ชาวไทย. (2511, 19 พฤศจิกายน). หน้า 7, 14.

⁵ ชาวไทย. (2511, 22 พฤศจิกายน). หน้า 7.

⁶ ชาวไทย. (2512, 14 ธันวาคม). หน้า 5.

เครื่องแต่งกายของผู้เข้าประกวด โดยใช้ผ้าเย็บตัดเย็บสำเร็จรูปจากสหรัฐอเมริกา แทนการใช้ผ้าไหม ซึ่งทางกองประกวดเป็นผู้ดำเนินการให้นางงามทั้งหมด

ในคืนวันตัดสิน แสงเดือน แม่นวงศ์ ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2511 ได้รับรางวัล มงกุฎ ถ้วยทองคำสร้อยคอเพชรารุณ เสื้อคลุม เงินสด 80,000 บาทตัวเครื่องบินไป-กลับญี่ปุ่น 2 ที่นั่ง จักรเย็บผ้าซิงเกอร์, โทรทัศน์ รองนางสาวไทยทั้ง 4 ประกอบด้วย เนตรทราย ชลาธาร, ศรีมาย ทิพย์มณฑา, มิติพิรา ภัทรนาวัน และ จันทพร สุรินทร์ปาว์ ได้รับรางวัลถ้วยเงินสร้อยเพชรารุณ เงินสด 25,000 บาทโทรทัศน์ ฯลฯ¹

แสงเดือนได้เป็นตัวแทนสตรีไทยในการประกวดนางงามจักรวาล ที่หาดไมอามี สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2512 และยังได้รับรางวัลชนะเลิศการแต่งกายในชุดประจำชาติ ด้วยชุดไทยตามแบบละครรำสวนหมาก ถือเป็นรางวัลการแต่งกายชุดประจำชาติรางวัลแรกของประวัติศาสตร์การประกวดนางงามจักรวาลของไทย

วรุณี แสงศิรินาวัน

วรุณี แสงศิรินาวัน หรือ เปีย เป็นผู้ชนะเลิศการประกวดนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2512 โดยวรุณีเกิดที่กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีทัดสิงห์เสนีย์ และได้รับการทาบทามจากสมาคมพ่อค้าไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นผู้สนับสนุนส่งเข้าประกวด

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้เป็นปีแรกที่มีการจัดอันดับรองนางสาวไทยจากตำแหน่งรองอันดับ 1- 4 เพื่อให้ผู้ปฏิบัติภารกิจแทนนางสาวไทยในกรณีที่นางสาวไทยไม่สามารถทำหน้าที่ได้ เช่น เมื่อต้องเดินทางไปประกวดต่างประเทศ และความสะดวกในการส่งรองนางสาวไทยอันดับต่าง ๆ ไปประกวดต่างประเทศ² ดังต่อไปนี้ ตำแหน่งนางสาวไทยเป็นตัวแทนประกวดนางงามจักรวาล (Miss Universe) ตำแหน่งรองนางสาวไทยอันดับ 1 เป็นตัวแทนประกวดนางงามโลก (Miss World) ตำแหน่งรองนางสาวไทยอันดับ 2 เป็นตัวแทนประกวดนางงามนานาชาติ (Miss International) ตำแหน่งรองนางสาวไทยอันดับ 3 เป็นตัวแทนประกวดนางงามราชินีคาบสมุทรแปซิฟิก (Miss Queen of Pacific) และรองนางสาวไทยอันดับ 4 เป็นตัวแทนประกวดนางงามเอเชีย (Miss Asia) โดยกองประกวดจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายเฉพาะตำแหน่งนางสาวไทยเพื่อเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาล ส่วนตำแหน่งอื่น ๆ จะเปิดโอกาสให้เอกชนรายเป็นผู้สนับสนุน³

¹ ชาวไทย. (2511, 20 พฤศจิกายน). หน้า 7, 14.

² ชาวไทย. (2512, 24 ตุลาคม). หน้า 1, 3.

³ พิมพ์ไทย. (2512, 6 ธันวาคม). หน้า 16.

สำหรับเครื่องแต่งกายของผู้เข้าประกวด ทางกองประกวดได้จัดให้มีการประกวดเครื่องแต่งกายชุดไทยจิตรลดาขึ้นเป็นครั้งแรก ส่งผลให้การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2512-2515 นางสาวไทยจะใช้เครื่องแต่งกาย 2 ชุดหลักคือ ชุดว่ายน้ำและชุดไทย

ในคืนวันตัดสิน วารุณี แสงศิรินาวิน เป็นผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย และได้รับรางวัลประกอบด้วย มงกุฎ ถ้วยทองคำ สร้อยคอเพชรवारุณี เสื้อคลุม เงินสด 100,000 บาท และนาฬิกาข้อมือ ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทย คือ พนารัตน์ พิสุทธิศักดิ์, ลัดดาวัลย์ ยิ่งยง, บุษราภรณ์ ธีระทรัพย์ และปรีญา ศรีวิชัย ได้รับรางวัล ถ้วยเงิน และสร้อยเพชรवारุณี

วารุณีเป็นผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยถึง 2 ปีติดต่อกัน เนื่องจากได้รับตำแหน่งนางสาวไทยเมื่ออายุ 17 ปี ซึ่งไม่ตรงกับเงื่อนไขของการประกวดนางงามจักรวาลที่กำหนดให้ผู้เข้าประกวดต้องมีอายุ 18 ปี ทำให้ใน พ.ศ. 2513 วารุณี ต้องไปประกวด ราชนิเ็กส์โปที่ประเทศญี่ปุ่น ก่อนจะเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลใน พ.ศ. 2514¹ รวมทั้งในปีถัดมาสถานการณ์สงครามอินโดจีนอยู่ในภาวะรุนแรง สื่อมวลชนและนักการเมืองได้แสดงความคิดเห็นคัดค้านการประกวดนางสาวไทย โดยให้เหตุผลถึงความไม่เหมาะสมอันที่จะจัดงานสนุกสนานบันเทิง ขณะที่ภัยสงครามจากประเทศเพื่อนบ้านอาจจะถูกลามเข้ามาได้² มีกระแสคัดค้านเผยแพร่ออกมามากมายโดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์³ ส่งผลให้คณะกรรมการจัดงานวารุณีมีมติให้งดประกวดนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2513⁴ แม้ไม่มีการประกวดนางไทย แต่ในงานวันวารุณีนาอนุสรณ์ประจำปี พ.ศ. 2513 ยังมีการประกวดนางแบบ และการประกวดสาวมัณฑนาภายู

นิภาภัทร สุดศิริ

นางสาวไทยคนต่อมาคือ นิภาภัทร สุดศิริ หรือ เล็ก ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2514 ในด้านการศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ประกอบอาชีพเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัทการบินไทย โดยได้รับการติดต่อจากโรงเรียนสอนตัดเสื้อเจียรพรรณให้เข้าร่วมการประกวด⁵

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติด้านอายุของผู้เข้าประกวด โดยเปลี่ยนจาก 16-25 ปี เป็น 17-25 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับคุณสมบัติการประกวดนางงามจักรวาล ซึ่งต้องมีอายุครบ 18 ปี เป็นผลมาจากการที่ วารุณี แสงศิรินาวิน นางสาวไทย

¹ พิมพ์ไทย. (2514, 27 มิถุนายน). หน้า 1,16.

² สจข. ก/ป. 8 /2513/24. กรณีการประกวดนางสาวไทย.

³ พิมพ์ไทย. (2513, 26 ตุลาคม). หน้า 4,10.

⁴ สจข. ก/ป. 8 /2513/24. กรณีการประกวดนางสาวไทย.

⁵ พิมพ์ไทย. (2530, สิงหาคม). 4 คุณแม่(อดีต)นางสาวไทย. แพรว. 8(191): 136.

ประจำปี พ.ศ. 2512 มีปัญหาด้านอายุในการประกวดนางงามจักรวาล เนื่องจากมีอายุไม่ครบเกณฑ์กำหนดการประกวด¹

นิภาภัทรชนะเลิศการประกวดนางสาวไทย ได้รับรางวัล สร้อยเพชรราชู ถ้วยทองคำ เสื้อคลุม เงินสด 100,000 บาท ทั่วไปกลับญี่ปุ่น สร้อยไข่มุก จักรเย็บผ้า ตู้เย็น โทรทัศน์² และเป็นตัวแทนสตรีไทยเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาล ณ ประเทศเปอร์โตริโก โดยรองทั้ง 4 ประกอบด้วย สิริญา ทัดตวร, เปรมฤดี เสริมสิริ, ศรัญญา ทองขจร และ เยาวเรศ ภูมิศิลป์

กนกอร บุญมา

กนกอร บุญมา เป็นผู้ครอบครองตำแหน่งนางสาวไทยใน พ.ศ. 2515 โดยมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นอดีตนักเรียนเสริมสวยจากโรงเรียนเสริมสวยแอนนา เข้าร่วมประกวดนางสาวไทยโดยการชักชวนของอาจารย์ อรุณี สามโกเศศ เจ้าของโรงเรียนเสริมสวยแอนนา โดยมีผู้ส่งเข้าประกวดคือภักดาการแม่น้ำ และได้รับตำแหน่งนางสาวไทยเป็นตัวแทนไปประกวดนางงามจักรวาลที่ประเทศกรีซ ได้รับรางวัลประกอบด้วย มงกุฎ ถ้วยทองคำสร้อยเพชรราชู เงินสด 100,000 บาท และมีรองนางสาวไทยอีก 4 คน ได้แก่ แสงอรุณ จิตต์ใจ, สุดเจลิยว รอดบุญธรรม, สุดสวาท สมโนชัย และ ปริศนา โลหะนันท์ ได้รับรางวัลถ้วยเกียรติยศ สร้อยทองคำ วชิราชู เงินสด 30,000 บาท³

กล่าวโดยสรุปผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 ทั้ง 8 คน นั้น ล้วนเป็นตัวแทนประเทศไทยเดินทางไปประกวดยังเวทีต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศไทยและ ความงามของสตรีไทย ทำให้คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยนั้น มีการให้ความสำคัญ จากการศึกษามากขึ้น มีนางสาวไทยหลายคนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี เช่น อาภาสรา และ จีรันทน์ ฯลฯ ในขณะที่ผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจทำให้การประกวดมีผู้สนับสนุนมากขึ้น มีการเพิ่มเงินรางวัลจากการประกวดในปี พ.ศ. 2507 คือ 40,000 บาท จนถึง 100,000 บาทในปี พ.ศ. 2515

จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประกวดในทันสมัยมากยิ่งขึ้น มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การประกวดต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการประกวดนางงามจักรวาล รวมถึงการ ส่งรองนางสาวไทยเข้าร่วมการประกวดอื่น ๆ ในเวทีนานาชาติ ส่งผลให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยทุกคนต้องปรับตัวต่อสังคม ที่มีความเป็นสากลนิยมมากยิ่งขึ้นจากการติดต่อและรับอิทธิพล จากตะวันตก

¹ พิมพ์ไทย. (2513, 16 มิถุนายน). หน้า 1,16

² พิมพ์ไทย. (2515, 2 พฤศจิกายน). หน้า 16.

³ พิมพ์ไทย. (2515, 2 พฤศจิกายน). หน้า 16.

การประกวดนางสาวไทยล้วนมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในสังคมไทยเสมอ กล่าวคือเมื่อสังคมเกิดความไม่สงบ ก็จะทำให้การประกวดนางสาวไทยไม่สามารถดำเนินได้ ซึ่งส่งผลโดยตรงกับผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ที่ต้องดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมากกว่า 1 ปี ตลอดจนการเติบโตของธุรกิจความงามไปจนถึงการพัฒนาขององค์กรสื่อมวลชนในยุคนี้ ทำให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ ขึ้น เช่น อาชีพแมวมอง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการชักจูงสตรีไทยให้เข้าร่วมประกวดนางงามเวทีต่าง ๆ ไปจนถึงการสนับสนุนสาวงาม ให้เข้าสู่วงการบันเทิงและมีชื่อเสียงมากมายในเวลาต่อมา จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ได้ส่งผลต่อตัวผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย โดยเฉพาะบทบาทในด้านต่าง ๆ ดังจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

3.2 บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 - 2515

บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 - 2515 นั้น อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของสมาคมนักเรียนเก๋วชิราวุธฯ ซึ่งเป็นผู้จัดการประกวด ในระยะแรกลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของนางสาวไทยจะไม่มีพันธะผูกพันกับกองประกวด ดังคำสัมภาษณ์ของจิรันทน์ เสวตนันท์ ว่า “...หน้าที่มันเป็นไปโดยอัตโนมัติ ไม่มีพันธะผูกพัน กองประกวดไม่ได้มายุ่งเกี่ยวกับเรา จบแล้วก็จบกันเลย แต่งานการกุศลต่าง ๆ ก็ค่อยมาเชิญชวนเราไปไหนตลอด...”¹

เมื่อธุรกิจการค้ามีอิทธิพลต่อนางสาวไทยมากยิ่งขึ้น ทำให้ทางผู้จัดงานได้มีการออกข้อตกลง โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้านการกุศลและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเทศชาติแก่นางสาวไทยและรองนางสาวไทย เพื่อรักษาคุณค่าและภาพลักษณ์ของตำแหน่งนางสาวไทยในเวลาต่อมา

บทบาทของนางสาวไทยในยุคนี้ประกอบด้วย บทบาทการพัฒนาตนเองคือการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์และสาธารณประโยชน์ที่นับมาเป็นบทบาทที่โดดเด่นของนางสาวไทยในยุคนี้ บทบาทด้านงานบันเทิง และ บทบาทการเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลดังต่อไปนี้

3.2.1 บทบาทการพัฒนาตนเอง

นางสาวไทยในยุคนี้มีการพัฒนาตนเองมากกว่าในยุคแรก เนื่องจากต้องเป็นตัวแทนสตรีไทยในการเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลเพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศ ทำให้การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ มีความเข้มงวดมากขึ้น นำมาซึ่งการดูแลรูปร่างหน้าตาให้มีความงดงามตามสากลนิยม ประกอบกับสังคมไทยห่างจากการประกวดนางสาวไทยมาเป็นเวลากว่า 10 ปี ทำ

¹ พิมพ์สี. (2530). เล่มเดิม. หน้า 209.

ให้บทบาทการพัฒนาตนเองที่สำคัญอีกข้อหนึ่งคือ การอ้างเกียรติของสตรีไทย เพื่อเรียกศรัทธา และความนิยมของเวทีการประกวดนางสาวไทยให้กลับคืนมา โดยบทบาทการพัฒนาตนเองของนางสาวไทยในยุคนี้ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ และ การอ้างเกียรติของสตรีไทย ดังนี้

การพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ

บทบาทการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ของนางสาวไทยเริ่มต้นตั้งแต่ การดูแลรูปร่างหน้าตา แม้จะไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในด้านรูปร่างหน้าตาของผู้เข้าประกวดว่า จะต้องมีส่วนประกอบของใบหน้า ตา จมูก ปาก เป็นอย่างไร แต่การที่อาภัสรา หงสกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2507 นั้นสามารถครองตำแหน่งนางงามจักรวาลได้ ทำให้อาภัสรา ถือเป็นนางสาวไทยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมความงามของผู้หญิงไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่สามารถครอบครองมงกุฏนางงามจักรวาลคนแรกของไทย จึงทำให้สตรีหลายคนต้องมีรูปโฉมใบหน้าอ่อนหวาน มีกิจกรรมยาที่นุ่มนวลอ่อนโยนตามแบบฉบับกุลสตรีไทย ซึ่งเป็นเสมือนกับแบบฉบับของความงามของสตรีไทยในยุคนี้

จากค่านิยมความงามที่เป็นธรรมชาติแบบอาภัสรา ได้ส่งผลต่อรูปแบบการประกวดนางสาวไทย โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ที่มีการเพิ่มความเข้มงวดในการเสริมสวยด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยมีการออกกฎหมายไม่ให้ผู้เข้าประกวดเสริมทรวดทรงตนเองจนขาดความเป็นธรรมชาติตามรายงานดังนี้

“...ห้ามผู้เข้าประกวดใช้ของปลอมเสริมทรวง หรือเสริมสวยเด็ดขาด โดยคณะกรรมการจะพิจารณาถือเอาความงามตามธรรมชาติเป็นหลักในการให้คะแนน ความหวังในการเฟ้นหาตัวนางสาวไทยคนใหม่ คณะกรรมการมั่นใจจะได้คนสวยและมี ความเหมาะสมไม่แพ้ อาภัสรา หงสกุล และ จีรนันท์ เศวตนันทน์ อย่างแน่นอน...”¹

แม้ว่าการห้ามผู้เข้าประกวดใช้ของปลอมเสริมทรวงหรือเสริมสวยจะเป็นกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นใหม่ แต่ทางกองประกวดนางสาวไทย ยังยึดแบบอย่างความงามของอาภัสรา หงสกุล และ จีรนันท์ เศวตนันทน์ ซึ่งแสดงถึงรูปแบบนิยมและมุ่งผลิตซ้ำความงามตามแบบฉบับของอาภัสรา และ จีรนันท์ ตลอดการประกวดในยุคนี้ ซึ่งตรงกับคำสัมภาษณ์ของ นายเจิม ภูมิจิตร รองผู้อำนวยการกอง

¹ เกลนิวส์. (2509, 17 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า

ประกวดนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2510 ที่ได้กล่าวว่า “...เท่าที่เราหวังเอาไว้ในะครับ ปีนี้เราจะได้นางสาวไทยที่มีความงามและเก่งไม่แพ้ อาภัสราภกับจิรนนท์ สาว ๆ สมัยนี้สวยขึ้นทุกวันคุณว่าจริงไหม?...”¹ ทำให้ผู้เข้าประกวดปีต่าง ๆ พยายามปรับปรุงตนเองทั้งด้านรูปลักษณ์และบุคลิกภาพให้สอดคล้องกับอาภัสราและจิรนนท์

ในส่วนของบทบาทการเป็นตัวแทนของสตรีไทยในการประกวดนางงามจักรวาลนั้น ส่งผลให้นางสาวไทยต้องพัฒนา ปรับปรุง รูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพของตนเองอย่างหนักมากกว่านางสาวไทยในยุคประชาธิปไตยรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานความงามทรวดทรงตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งจะให้ความสำคัญกับขนาดของทรวดทรง อันได้แก่ ออก เอว สะโพก และความสูง ที่ต้องได้สัดส่วนสัมพันธ์กัน โดยบริษัท Miss Universe ได้ตั้งเกณฑ์มาตรฐานความงามของผู้เข้าประกวดดังต่อไปนี้

“...1. ทำเนียงตรงยึดหน้าอกให้ทั้งสองข้างต้องกว้างกว่าสะโพก 2. ลำคอระหงคอบเป็นฐานรองรับศีรษะอย่างถูกต้อง 3. ช่วงแขนควรทอดตามลำตัวอย่างเหมาะสม 4. ช่วงขาทั้งสองข้างควรได้สัดส่วนกลมกลืนกันกับสะโพก 5. สันเท้าเมื่อชิดอยู่ควรมีช่องว่างระหว่างขาพอสมควรศีรษะต้องสง่างามเป็นศรีแก่ลำตัวทรงผมรับกับศีรษะและกลมกลืนกับใบหน้า 7. ลำแขนควรอวบเต็มและอ่อนช้อยนิ้วควรเรียวยาวไม่ลีบเล็กควรแต่งให้สะอาดอยู่เสมอ 8. หน้าอกให้พอดีไม่ใหญ่หนาเกลียด 9. แผ่นหลังแบนราบไม่งอควรได้สัดส่วนกับความสูงของร่างกาย 10. เมื่ออายุเลย 20 ปีขึ้นไปต้องสูง 160 เซนติเมตรเป็นอย่างน้อยขนาดหน้าอกและสะโพกต้องได้ส่วนใกล้เคียงมาตรฐานที่สุดคือ 33-22-35 เซนติเมตรตามลำดับ...”²

โดยการดูแลร่างกายเพื่อเตรียมตัวไปประกวดนางงามจักรวาลของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2507-2515 นั้น จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะเอกชน ทำให้นางสาวไทยจะไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายเอง

การเสริมสวยในยุคนี้ มีการนำวิทยาศาสตร์ความงามเข้ามาใช้มากขึ้น แต่ยังไม่มีการทำศัลยกรรมตกแต่งโดยแพทย์ เห็นได้จากขั้นตอนการเตรียมตัวไปประกวดนางงามจักรวาล

¹ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

² เอื้อ บุษปะเกศ หงสกุล. (2516, 12 สิงหาคม). เบญจกัลยาณี 4 แบบ. ภาษาและหนังสือ. 8: 2.

ของ นิภาภัทร สุดศิริ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2514 ที่มีการรายงานขั้นตอนการบำรุงร่างกาย ทั้ง 7 ขั้นตอนของนิภาภัทร ไว้ดังนี้

“1. การบริหารด้วยมือเปล่าและเครื่องมือ เพื่อรักษาสวนสัดให้เต่งตึงและ กระปรี้กระเปร่า

2. นวด อาบ อบ เพื่อลดไขมันผิวสดชื่นเสริมด้วยครีมบำรุงผิว

3. ออกกำลังกายด้วยการวิ่งตอนเช้าเพื่อช่วยระบบหายใจและการไหลเวียน

ของโลหิต 4. อาบน้ำแร่ (น้ำอุ่น) เพื่อให้สดชื่น

5. อาบน้ำผึ้ง (เป็นการขลิบลูบไล้ทั้งร่างกายไม่ใช้การอาบ)

6. ควบคุมอาหาร ลดแป้งไขมัน เพิ่มผลไม้ผัก

7. บำรุงรักษาผิวดูด้วยครีมวิตามินในด้านค่าใช้จ่ายและเครื่องแต่งกายผู้เข้าประกวดนางสาวไทย”¹

จะเห็นได้ว่าการดูแลตนเองด้านความงามยังเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งยึดถือตามแบบฉบับค่านิยมความงามของอาภัสรา และจรีนันท์ มีการนำวิทยาศาสตร์ความงามเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนารูปลักษณ์ของนางสาวไทย นอกจากนี้นางสาวไทยในยุคนี้ยังต้องพัฒนาตนเองด้านภาษาอังกฤษเพื่อสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นในฐานะตัวแทนของประเทศไทยในการเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล

การดำรงเกียรติของสตรีไทย

บทบาทการพัฒนาตนเองที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของนางสาวไทยในยุคนี้คือ การดำรงเกียรติของสตรีไทย ซึ่งเกิดจากภาพลักษณ์การประกวดในเวทีต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่งดการประกวดนางสาวไทย ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักจากสังคมถึงความไม่เหมาะสมด้านคุณสมบัติและความประพฤติของผู้ที่ได้รับตำแหน่ง ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของตำแหน่งนางสาวไทย ซึ่งเป็นบุคคลระดับชาติต้องสร้างภาพลักษณ์ใหม่ ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติประกอบด้วย ความมีเกียรติ ทร่กูลดี ความรู้ดี ใ้หนรู้ มีความสวยเด่นพร้อม มีความประพฤติดี มีคุณค่า ยิ่งใหญ่ เพราะนางสาวไทยเป็นสุดยอดตำแหน่งความงามของสตรีไทย เป็นผู้

¹ พิมพ์ไทย. (2515, 4 กรกฎาคม) หน้า 7,12

ที่ช่วยเหลืองานกุศลโดยไม่ได้รับผลตอบแทน และเป็นกุลสตรีไทย¹ สอดคล้องกับคำกล่าวหลังได้รับตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2507 ของ อาภัสรา หงสกุล ว่า “...หนูจะพยายามรักษาชื่อเสียงเกียรติยศ นางสาวไทยให้ดีที่สุดตลอดไป โดยจะไม่ทำให้เสียหายเป็นที่เสื่อมเกียรติ...”²

อีกปัจจัยที่ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 ต้องคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรีของสตรีไทยอยู่ตลอดเวลา คือการที่ต้องเป็นตัวแทนสตรีไทย เป็นบุคคลระดับชาติ ที่นำความเป็นไทยไปเผยแพร่ยังเวทีระดับโลก โดยเฉพาะเวทีนางงามจักรวาล ดังคำกล่าวของ อาภัสรา หงสกุล ก่อนการเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลที่สหรัฐอเมริกาว่า “...ดิฉันขอฝากกราบขอพระคุณประชาชนทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจช่วยดิฉันตลอดมา ดิฉันขอสัญญาว่าจะกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อเกียรติของผู้หญิงไทยอย่างเต็มที่....”³ ในระหว่างการประกวดนางงามจักรวาลที่รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา อาภัสราในฐานะตัวแทนสตรีไทยยังได้ให้สัมภาษณ์ถึงการเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลของไทย ยังสามารถสร้างเกียรติยศแก่ครอบครัวและประเทศชาติได้อีกทางหนึ่งว่า “...นี่เป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยได้ส่งคนมาที่นี่และจะเป็นเกียรติยศอันยิ่งใหญ่หากคนไทยเป็นคน 1 ใน 15 ที่จะเข้าอยู่ในรอบสุดท้าย...ครั้งนี้จะเป็นเกียรติยศของประเทศชาติและแก่พ่อแม่ของดิฉัน...”⁴

นอกจากการดำรงเกียรติของสตรีในบทบาทการเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลแล้ว นางสาวไทยยังต้องดำรงเกียรติของสตรีผ่านการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้วย สอดคล้องกับ จีรนนท์ เศรษฐนันท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2508 ได้กล่าวเปิดใจก่อนมอบมงกุฎให้นางสาวไทยคนใหม่ ในคืนวันตัดสินการประกวดนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 ถึงความภาคภูมิใจที่ได้สร้างประโยชน์ต่อสังคมว่า

“...ถ้าเล็กไม่ได้ประกวดนางสาวไทย เล็กก็คงไม่ได้ทำตนเป็นประโยชน์ หน้าที่ของเล็กที่ได้ปฏิบัติมามันเป็นความภูมิใจอย่างที่สุดเล็กจะลืมไม่ได้...ช่วยฝากกล่าวคำขอบคุณต่อประชาชนด้วยค่ะ ที่ได้กรุณาส่งสาวเล็ก สนับสนุนเล็กด้วยดีตลอดมา สำหรับเล็ก

¹ สจข. ก/ป 7/2507/บ.19.4

² แหล่งเดิม.

³ สิงห์ ผูกพานิช. (2508). เล่มเดิม. หน้า. 114 .

⁴ แหล่งเดิม.

เพียงแต่ขอฝากผลงานที่เล็กทำมาเอาไว้ในความทรงจำของประชาชนและยังยินดีรับใช้
ประชาชนอยู่ตลอดเวลา...”¹

จะเห็นได้ว่าการดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีของสตรีไทยนั้น เป็นบทบาทที่นางสาวไทยต้องกระทำทั้งใน
ระหว่างดำรงตำแหน่ง และ พ้นจากตำแหน่ง

ความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของสตรีไทยและเวทีการประกวด
นางงาม ของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยนั้น นับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก นำมาซึ่งการ
ได้รับคำชื่นชมและยกย่องจากองค์กรต่าง ๆ เห็นได้จากเมื่อครั้งที่ อาภัสรา หงสกุล ได้ดำรงตำแหน่ง
นางงามจักรวาล และได้เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ อาภัสรา จะได้รับการต้อนรับที่ดีจากทุก
หน่วยงานอยู่เสมอ จากบทสัมภาษณ์ของ นาวาอากาศเอก เฟื่อง หงสกุล ที่ได้รับคำชื่นชมจากทหาร
อเมริกัน ในฐานะคุณพ่อของนางงามจักรวาลดังต่อไปนี้

“...ได้เดินทางผ่านฐานทัพอากาศสหรัฐอเมริกามากมายหลายแห่ง กำหนดโปรแกรม
เชิญไปดูงาน และจัดเลี้ยงรับรองอย่างเต็มที่ ครั้นจะปฏิเสธก็ไม่สมควรและยิ่งไปกว่า ผม
รู้จักนายทหารอากาศอเมริกันที่เคยมาอยู่เมืองไทยมากมายหลายคน พอเขารู้ว่าผม
เดินทางไปที่นี่เขาก็ต้อนรับขับสู้อย่างเต็มที่...คนที่นี่เรียกกันว่า DAUGHTER OF AIR
FORCE ก็แปลว่าลูกสาวทัพอากาศนั่นแหละครับ...เขาบอกว่าปลื้มใจเหลือเกินที่ลูกสาวทหาร
อากาศด้วยกันได้รับตำแหน่งอันสูงเกียรติเช่นนี้...”²

สอดคล้องกับ จีรันทน์ เสวตนันท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2508 ภายหลังจากได้ตำแหน่งรอง
อันดับ 2 นางงามจักรวาล และเดินทางมากลับมายังประเทศไทยนั้น ได้มีโอกาสเข้าพบท่านผู้หญิ
งกล กิตติขจร พร้อมทั้งได้รับคำกล่าวชื่นชมว่าเป็นสตรีไทยผู้นำเกียรติและชื่อเสียงมาสู่
ประเทศชาติ พร้อมกับการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติได้รู้จักดังนี้

“...เป็นสตรีไทยผู้หนึ่งที่ได้สร้างเกียรติและชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ พร้อมกับได้
เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้ต่าง ๆ ชาติได้รู้จักดียิ่งขึ้น ในการเข้าพบประมาณ 30 นาที ท่าน

¹ เดลินิวส์. (2509, 27 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

² ก/ป 7/2509/บ 8. นางงาม.

ผู้หญิงได้อวยพรให้รองนางสาวจักรวาลประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน และให้รักษาชื่อเสียงกับเกียรติคุณความดีเอาไว้ให้ยั่งยืนนาน”¹

กล่าวโดยสรุปบทบาทการพัฒนาตนเองของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 คือ การประกาศความงดงามของสตรีไทยแก่สายตาชาวโลกและประชาสัมพันธ์ประเทศ ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากบทบาทของนางสาวไทยในยุคก่อนหน้านี้ ที่เน้นการเป็นแบบอย่างของสตรีไทย และประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญเป็นหลัก ทำให้นางสาวไทยในยุคนี้ต้องดูแลรูปร่างหน้าตาของตนเองมากยิ่งขึ้น มีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลมากมาย

ค่านิยมความงามของสตรีไทยในยุคนี้เกิดขึ้นหลังจากการที่ อาภัสรา หงสกุล สามารถครองตำแหน่งนางงามจักรวาลได้ ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญของสังคมไทย ส่งผลให้ความงดงามและกีริยามารยาทของอาภัสรา กลายเป็นแบบอย่างแก่สตรีไทยในสังคมรวมไปถึงผู้เข้าประกวดนางสาวไทย ให้พัฒนาตนเองดูแลรูปร่างหน้าตาของตนเพื่อดำเนินตามความสำเร็จของอาภัสรา

จากการพัฒนาตัวเองด้านต่าง ๆ การทำหน้าที่สังคม และการทำหน้าที่ตัวแทนสตรีไทยในการประกวดนางงามจักรวาลทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้จึงเป็นเสมือนผู้อํารงเกียรติของสตรีไทย ได้รับการต้อนรับจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นเสมือนบุคคลสำคัญคนหนึ่งของคนไทย

3.2.2 บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล

การช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้ ถือว่าไม่เด่นชัดเท่ากับนางสาวไทยในยุคช่วยชาติและประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญ นางสาวไทยในยุคนี้มีการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลลดน้อยลง เนื่องจากการประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507-2515 ถูกจัดขึ้นโดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชน แต่ในขณะเดียวกันผู้บริหารของสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ ล้วนเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการ เช่น พลเอกประภาส จารุเสถียร ดำรงตำแหน่งเป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พลโทเกษม สี่วะรา ดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 1 เป็นต้น ทำให้ความสัมพันธ์ของการประกวดนางสาวไทยกับรัฐบาลยังคงอยู่ โดยบทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลสามารถแบ่งได้เป็น 2 บทบาทหลักคือ การประชาสัมพันธ์ประเทศไทย และการปลดอบขวัญทหารไทยในช่วงสงครามเวียดนาม

¹ เกลนิวส์. (2509, 21 สิงหาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

การประชาสัมพันธ์ประเทศไทย

บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ประเทศไทย เป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการติดต่อกับต่างประเทศของรัฐบาล ทำให้นางสาวไทยเป็นบุคคลที่มีส่วนในการประชาสัมพันธ์ประเทศ เป็นอย่างมาก เริ่มจากการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ในพ.ศ. 2509 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ถือเป็นบทบาทที่นางสาวไทยต้องแสดงความเป็นไทยให้สายตาชาวโลกได้เห็น¹ โดยอาภัสรา หงสกุล นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2507 และนางงามจักรวาลปี ค.ศ. 1965 ได้ถือป้ายประเทศนำขบวนนักกีฬาจากสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเป็นประเทศแรกที่เดินเข้าสู่สนามกีฬา ส่วนจิรนนท์ เสวตนันท์ นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2508 และรองอันดับ 2 นางงามจักรวาล เป็นผู้ถือป้ายของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศสุดท้ายที่เข้าสู่สนาม ร่วมกับสุภาพสตรีอีก 16 คน² รวมทั้งเป็นผู้เชิญเหรียญรางวัลในการแข่งขันด้วย³ ซึ่งก่อนหน้านี้ในระหว่างการประกวดนางงามจักรวาลที่สหรัฐอเมริกา จิรนนท์ได้มีการเผยแพร่ภาพตนเองใส่เสื้อยืด ที่มีการพิมพ์อักษรว่า “Asian Games in Bangkok” เพื่อประชาสัมพันธ์การจัดมหกรรมกีฬานี้ อีกทางหนึ่งด้วย⁴

ใน พ.ศ. 2509 ประภัสสร พาณิชกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 ได้เดินทางไปยังฮ่องกง, ไต้หวัน และเมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น ในฐานะทูตสันถวไมตรี เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและความงามของสตรีไทย⁵ นอกจากนั้นประภัสสรยังได้เดินทางไปประเทศลาวกับยุวพุทธิกสมาคมมีการจัดงานบายศรีต้อนรับนางสาวไทยอย่างอบอุ่น⁶ ในพ.ศ. 2510 จิรนนท์ เสวตนันท์ ได้รับเชิญไปยังกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดย “College of Editors Guild of the Philippines” โดยมีการรายงานพาดหัวข่าวว่า “Chiranand invited to London” เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในการประกวด Miss World ”⁷ รวมทั้งได้เข้าร่วมการแสดงแฟชั่นโชว์ที่ประเทศฟิลิปปินส์ มีสาวงามมากมายจากหลายประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา เข้าร่วมแฟชั่นโชว์นี้ด้วย⁸ ใน

¹ ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัฒน์. (2558). เล่มเดิม. หน้า 242.

² เดิมนั้นมีการระบุว่าคัดเลือกเอานักเรียนนายร้อย นายเรือ และนายอากาศ กับนักเรียนนายร้อยตำรวจเป็นผู้รับหน้าที่ถือป้ายชื่อประเทศต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้การเดินทางของนักกีฬามีความสวยงามและพร้อมเพรียงกันยิ่งขึ้น ดีกว่าใช้สุภาพสตรี

³ ไทยรัฐ. (2509, 13 ธันวาคม). หน้า 1.

⁴ ชาวไทย. (2509, 1 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

⁵ กองประกวดนางสาวไทยงานวชิราวุธานุสรณ์. (2510). สมุดภาพนางสาวไทย. ไม่ปรากฏหน้า.

⁶ จิตประภัสสร เทียนสุวรรณ. (2557). เล่มเดิม. หน้า 26.

⁷ สจข. ก/ป8/2510/92. บทบาทสตรีในด้านต่าง ๆ.

⁸ บางกอกโพสต์. (2510, 4 กันยายน). ไม่ปรากฏหน้า.

พ.ศ. 2511 แสงเดือน แม้นวงศ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2511ได้รับเชิญไปยังประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน และฮ่องกง เพื่อช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวไทย¹

ส่วนบทบาทที่เกี่ยวข้องกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้น จะมีการขอความร่วมมือกับนางสาวไทยให้เป็นตัวแทนประเทศในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อารักสา หงสกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ.2507 อภันตรี ประยูรธเสนีย์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2510 แสงเดือน แม้นวงศ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2511 และ วารุณี แสงศิรินาวัน นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2512 ได้รับการมอบหมายให้เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายต้อนรับขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) และกระทรวงพาณิชย์ ให้เดินทางไปร่วมแสดงเครื่องแต่งกายชุดไทยพระราชานิยม ในงานแสดงสินค้าเอ็กซ์โป ที่ประเทศญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2514²

การปลอบขวัญทหารในช่วงสงครามเวียดนาม

การปลอบขวัญทหารในช่วงสงครามเวียดนามเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของนางสาวไทยในระดับประเทศและนานาชาติ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ภายหลังจากการเข้าร่วมเป็นฝ่ายพันธมิตรของไทยในสงครามเวียดนาม โดยมีบทบาทสำคัญในการปลอบขวัญให้กำลังใจทหารและบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ประสบภัยในช่วงสงคราม เริ่มตั้งแต่ อภันตรี ประยูรธเสนีย์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2510 ได้เดินทางไปบำรุงขวัญทหารยังสมรภูมิเวียดนามได้ร่วมกับ แสงเดือน แม้นวงศ์นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2511³ ต่อมาใน พ.ศ. 2515 กนกอร บุญมานางสาวไทยประจำปีนี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับนางสาวไทยในปีที่ผ่านมา เนื่องจากสถานการณ์ในเวลานั้นยังไม่มีสงบทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการต่อสู้ระหว่างทหารไทยกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งกนกอรได้กล่าวว่า

“...ตอนที่อยู่ในตำแหน่งนางสาวไทยจำได้ว่าไปงานบ่อยมาก ๆ และสมัยนั้นทหารไทยเรายังมีการสู้รบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์อยู่ ดิฉันได้มีโอกาสไปปลอบขวัญทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ตามชายแดนด้วย เพราะปีนั้นรู้สึกว่าการค่อนข้างมากเลยคะ ส่วนใหญ่แล้วเป็นงานการกุศล อาจเป็นเพราะดิฉันเป็นนางสาวไทยคนสุดท้ายในยุคนั้นด้วย...”⁴

¹ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 98.

² วิกร. (2528, มกราคม). เปิดตัว “นางสาวไทยทั้ง 7”. ดิฉัน. 8(189): 166.

³ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 99.

⁴ ชุติดา อารีย์พิพัฒน์กุล. (2547). เล่มเดิม. หน้า 230.

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐบาลของนางสาวไทยดังที่กล่าวมานั้น มีความแตกต่างจากนางสาวไทยในยุคแรก จากเหตุผลของสมาคมนักเรียนเก๋าวชิราวุธ ผู้จัดการประกวดที่เป็นหน่วยงานเอกชนไม่ใช่รัฐบาลดังเช่นอดีต แต่ด้วยความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลในสมาคมนักเรียนเก๋าวชิราวุธกับหน่วยงานราชการ ทำให้นางสาวไทยในยุคนี้ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับราชการอยู่แต่จะไปร่วมกิจกรรมตามที่ได้รับการร้องขอมาเท่านั้น

3.2.3 บทบาทต่อสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์

การปฏิบัติหน้าที่ด้านการกุศล สังคมคมสงเคราะห์ และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507-2515 นับว่าเป็นกิจกรรมที่มีความโดดเด่นมากที่สุดของนางสาวไทยในยุคนี้ บทบาทต่อสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์นั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของ จีรนนท์ เสวตนันท์ ที่ได้กล่าวไว้ก่อนขึ้นอำลาตำแหน่งถึงความคาดหวังต่อนางสาวไทยคนถัดไปที่จะมีส่วนช่วยงานด้านการกุศล ซึ่งถือเป็นประเด็นที่นางสาวไทยให้ความสำคัญเป็นสิ่งแรก ก่อนทำกิจกรรมอื่น ๆ ดังนี้ “...เล็กดีใจด้วยซ้ำไปค่ะ ที่ดีใจก็เพราะประเทศไทยเราจะได้นางสาวไทยคนใหม่เพิ่มขึ้นอีก และคงจะสว่น่ารักกว่าเล็ก อีกอย่างก็จะได้มาช่วยกันทำงานการกุศลให้มากยิ่งขึ้น...”¹ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ อารักษ์ราถึงบทบาทด้านการกุศลของนางสาวไทยนั้นมีมากมาย ในบางครั้งต้องปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวถึงวันละ 4-5 งาน และต้องออกค่าใช้จ่ายเองตั้งแต่ก่อนการเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลว่า

“...ตอนเป็นนางสาวไทยยังไม่มียานพวกพรีเซ็นเตอร์ เพราะต้องไปงานการกุศลส่วนใหญ่ ไปวันละ 3-5 งาน คุณพ่อ คุณแม่ต้องออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด ค่าคนขับรถ ค่าเสื้อผ้า จนกระทั่งไปเรียนต่อ และเรียกกลับมาเพื่อเตรียมตัวไปประกวด Miss Universe...”²

การมุ่งเน้นกิจกรรมด้านการกุศลของนางสาวไทยในยุคนี้เริ่มขึ้นตั้งแต่รูปแบบการรับสมัคร ที่มีการกำหนดให้มีสัญญาต่อกองประกวด โดยผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยจะต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ต่อสังคม สอดคล้องกับที่ นายคำนึ่ง ชาญเลขา

¹ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

² สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 100.

เลขาธิการสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ ที่ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์นี้ไว้ ก่อนการประกวดนางสาวไทย ใน พ.ศ. 2509 ว่า

“...ผมจะให้ทำสัญญาไว้ก่อนและจะตกอยู่ภายใต้สัญญาของเราตลอดไปทีเดียว แต่เป็นสัญญาเพื่อประเทศชาติและคนไทยส่วนรวมเท่านั้น เช่นตัวอย่างง่าย ๆ นี่แหละครับ ขอตัวมาเดินถือธงให้แก่งานกีฬาหรืองานแสดงสินค้านานาชาติ หรือจะส่งตัวไปช่วยปลอบขวัญราษฎรประสบภัยธรรมชาติในที่ต่าง ๆ งานที่จะเป็นส่วนรวมเช่นนี้ต้องถือเป็นหน้าที่ของนางสาวไทยและรองทุกคนจะต้องทำ ผมตั้งใจจะเขียนข้อกำหนดข้อผูกพันไว้เช่นนี้ นับแต่ปีนี้เป็นต้นไปเลย...”¹

ทำให้บทบาทการปฏิบัติกิจกรรมสาธารณกุศลของนางสาวไทยนั้น เริ่มขึ้นตั้งแต่การมอบรายได้การขายบัตรเข้าชมการประกวดในทุก ๆ ปี ให้กับสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ โดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ จะเป็นผู้พิจารณาในการนำไปช่วยเหลือกิจการด้านการกุศลทั้งหน่วยงานราชการและเอกชนต่อไป โดยเริ่มตั้งแต่การประกวดนางสาวไทยใน พ.ศ. 2507 ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“...ผู้อำนวยการกองประกวดเปิดเผยว่า เฉพาะคืนตัดสินคืนนี้คืนเดียว คาดว่าจะเก็บค่าผ่านประตูได้ถึงแสนบาทเศษ เพราะขณะนี้จำหน่ายบัตรล่วงหน้าไปได้ถึงเก้าหมื่นบาทแล้ว...การประกวดนางสาวไทยปีนี้ จะทำเงินรายได้ร่วมสามแสนบาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว เงินส่วนที่เหลือจะได้ส่งสมทบทุนการกุศลของสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธต่อไป...”²

โดยสามารถแบ่งงานด้านการกุศลได้เป็นกิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้นโดยภาครัฐ กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสื่อ และกิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้นโดยภาคเอกชนอื่น ๆ ดังนี้

¹ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

² สจข. ก/ป 7/2507/บ.19.4.

กิจกรรมทางสังคมที่จัดโดยภาครัฐ

กิจกรรมทางสังคมที่จัดโดยภาครัฐที่นางสาวไทยมีส่วนร่วมประกอบด้วย การร่วมร้องเพลงการกุศล การร่วมงานกาชาดตามจังหวัดต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ จีรนนท์ เศตน์นธ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2508 ได้ร่วมร้องเพลงการกุศลอธิบดีกรมตำรวจ¹ หลังจากได้รับตำแหน่ง ไปจนถึงการร่วมงานกาชาดตามจังหวัดต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น จีรนนท์ เศตน์นธ์ ได้ทำงานด้านการกุศลอย่างหนักจนล้มป่วยภายหลังการเดินทางไปช่วยงานการกุศลที่จังหวัดเชียงใหม่และลำปาง ในงานกาชาด ซึ่งจีรนนท์ได้ร้องเพลงและถือขันเพื่อรับเงินบริจาคไปรอบ ๆ เวที มีการรายงานข่าวดังนี้

“...ด่วน นางสาวไทย จีรนนท์ เศตน์นธ์ เกิดล้มป่วยกระทันหันภายหลังจากตรำงานหนักถูกรับเชิญให้ไปปรากฏตัวไม่เว้นแต่ละวันทั้ง ๆ ที่ไม่สบายอยู่ก่อนแล้ว ขณะทำการแสดงเต้นโมเดิร์นด้านหน้าพระที่นั่งวันปิดงานกาชาด เมื่อคืนวานนี้ หมอสั่งห้ามออกงานสังคมเด็ดขาดให้เก็บตัว 1 อาทิตย์ พ่อแม่เตรียมส่งตัวหนีออกงานสังคมต่างจังหวัดเพื่อให้พักผ่อนได้เต็มที่...”²

นับตั้งแต่ดำรงนางสาวไทยมา จีรนนท์ได้เงินบริจาคจากการร้องเพลงถึง 50,000 บาท สอดคล้องกับที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้รับบริจาคเงินจากการร้องเพลงเป็นจำนวนมากไว้ว่า “...เป็นความจริงค่ะ เล็กไม่สบายมาก และไม่สบายเรื่อยมาตั้งแต่อยู่เมืองไทย...จนกระทั่งไปแสดงหน้าพระที่นั่งเมื่อคืนนี้เกือบเป็นลมกลางเวที”³

กิจกรรมทางสังคมที่จัดโดยองค์กรสื่อมวลชน

สื่อมวลชนนับว่ามีความสำคัญต่อนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างมาก ดังนั้นกิจกรรมทางสังคมที่จัดโดยองค์กรสื่อจึงเป็นสิ่งที่นางสาวไทยทุกคนให้ความสำคัญ เนื่องจากสื่อเป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างภาพลักษณ์ของนางสาวไทย ตั้งแต่เริ่มประกวดจนถึงวันตัดสิน และระหว่างปฏิบัติหน้าที่จนกระทั่งถึงวันสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ของนางสาวไทยในปีนั้น ๆ⁴

¹ สจข. ก/ป7/25082บ9.9. งานวชิราวุธานุสรณ์.

² สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

³ เดลินิวส์. (2509, 12 มกราคม). ไม่ปรากฏหน้า

⁴ อังคเรศ บุญทองล้วน. (2537). กระบวนการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความงามทางสรีระของผู้หญิงในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการประกวดนางสาวไทย. หน้า 100.

กิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้นโดยสื่อมวลชน เริ่มต้นตั้งแต่ภายหลังจากสิ้นสุดการประกวด นางสาวไทยจะเดินสายขอบคุณสื่อตามช่องต่าง ๆ และปฏิบัติกิจกรรมด้านการกุศลที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนมากมาย เช่น การเล่นละครการกุศลทางสถานีโทรทัศน์ของ อภันตริ ประยูทธเสนีย์ นางสาวไทย พ.ศ. 2510 เรื่องซ้องนาง, ธิดาเย้า¹ รวมไปถึง ในพ.ศ. 2511 นางสาวไทยและรองนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2507-2511 ร่วมกันจัดงานแสดงทางโทรทัศน์ เพื่อหาเงินช่วยทหารทั่วประเทศและทหารชายแดน โดยแบ่งการแสดงออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น ร้องเพลง จำเป็นโหมก ตามความถนัดของนางงามแต่ละบุคคล² ตลอดจนงานการกุศลของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในพ.ศ. 2512 คณะกรรมการมูลนิธิไทยรัฐ โดยนายกำพล วัชรพล ได้เชิญ อภันตริ ประยูทธเสนีย์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2510 ทำหน้าที่เทพีเซียบอลงานกุศล ในการแข่งขันฟุตบอล ระหว่างทีมข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชน จังหวัดลพบุรี เพื่อนำรายได้สมทบทุนสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 (บ้านหัวช้าง)

กิจกรรมการกุศลจากหน่วยงานเอกชน

กิจกรรมการกุศลจากหน่วยงานเอกชนนางสาวไทยจะได้รับเกียรติเป็นผู้เปิดงานเป็นผู้มอบรางวัลต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากเป็นบุคคลสำคัญที่สังคมรู้จักและยกย่องสอดคล้องกับคำกล่าวของประภัสสร พานิชกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 ถึงการปฏิบัติกิจกรรมการกุศล ขณะดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ที่มักจะถูกเชิญไปเปิดงานต่าง ๆ ทั้งงานฟุตบอลประเพณี จุฬา - ธรรมศาสตร์ หรือไปจัดงานบอลเพื่อหาเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่จังหวัดขอนแก่นดังนี้

“...งานจุฬาฯ - ธรรมศาสตร์หารายได้การกุศล นางสาวไทยต้องไปทุกวันเราเลือกไม่ได้ เมื่อเป็นงานการกุศลจริง ๆ ไม่มีผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น สมัยดิฉันมีน้ำท่วมหนักที่อุดรฯ หนองคายเราก็ต้องไป ไปจัดงานบอลที่ขอนแก่น...”³

การร่วมงานการกุศลของชาวโคราช เพื่อนำเงินช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนท่ามกลางผู้คนตั้งแต่เด็กจนถึงคนแก่เปี่ยมเลื่อมใสศรัทธาอย่างหลวมไหล⁴ รายงานข่าวในที่ 7 พฤศจิกายน 2509 ดังกล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้านการกุศลของ จีรนนท์ เศรษฐนันท์ ซึ่งได้รับคำเชิญจากสมาคมธรรมศาสตร์และมูลนิธิธรรมศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา และได้รับการต้อนรับเป็น

¹ พิมพ์ไทย. (2511, 13 กรกฎาคม). หน้า 14.

² พิมพ์ไทย. (2511, 28 ธันวาคม). หน้า 11.

³ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 99.

⁴ เกล็นวิธ. (2509, 7 พฤศจิกายน). หน้า 16

อย่างดีจากผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา โดยภายในงานมีกิจกรรมการแข่งขันชกมวย และฉายภาพยนตร์ เพื่อหารายได้ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ ได้รับมอบเงินการกุศลทั้งสิ้น แปดหมื่นบาทเศษ รวมทั้งเป็นผู้ขายบัตรสมนาคุณกาชาดใบละ 10 บาท ได้เงินเป็นจำนวน 2,000 บาท นอกจากนั้นยังได้เดินทางไปร่วมงานทอดกฐินที่วัดใหญ่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จีรนนท์ได้ร่วมขับร้องเพลง สวรรค์ในเรือนใจ ร่วมพิธีกวนข้าวกระยาทิพย์ มีผู้คนมากมายมาต้อนรับ มีการรายงานว่ “...ที่วัดใหญ่นี้เองรอนางสาวจักรวาลต้องพบกับความบอบช้ำ คือถูกยื้อยุดข้อมือจากผู้คนนับร้อยนับพันจนข้อมือทั้งสองข้างแดงเป็นผื่น...”¹ แสดงถึงความนิยมและการเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนในตัวนางสาวไทย

นอกจากนั้น อาภัสรา หงสกุล ยังได้ทำหน้าที่สวมมงกุฎ คล้องพวงมาลัย และส่ายสะพาย ให้แก่ผู้ที่ได้รับตำแหน่ง มิสเอ.ซี.² จีรนนท์ เศวตนันท์ ได้ร่วมโยนโบว์ลิ่งในงานวันฉลองเปิดสถานโบว์ลิ่งแห่งใหม่ชื่อว่า อโคกโบว์ล³ และได้ร่วมแจกของขวัญในงานประกวดดนตรีประเภทชาโดว์โดยยุวสมาคมแห่งประเทศไทย⁴ ตลอดจนในพ.ศ. 2510 ประภัสสร พาณิชกุล ได้ร่วมแจกอาหารเด็กยากจนของสมาคมสตรีไทย⁵

กิจกรรมการกุศลด้านการร้องเพลงและการแสดงละครนั้น มีนางสาวไทยหลายคนได้ช่วยเหลือกิจกรรมการกุศลโดยการอัดแผ่นเสียง ตลอดจนงานการกุศลอื่น ๆ อีกมากมาย ดังนี้ ในพ.ศ. 2509 จีรนนท์ เศวตนันท์ ได้แสดงละครการกุศลเรื่อง “อนุภาพพ่อนุรารามคำแหง” เพื่อหารายได้สร้างอนุสาวรีย์พ่อนุรารามคำแหง ณ โรงละครแห่งชาติ⁶ และได้รับเชิญจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล ให้อัดแผ่นเสียงร้องเพลง “วันนั้น” คู่กับ ชรินทร์ นันทนาคร และเพลง “สวรรค์ในใจ” ที่ห้องอัดเสียงอัศวินภาพยนตร์ เป็นจำนวน 1 หมื่นแผ่น เพื่อจำหน่ายในราคาแผ่นละ 20 บาท เพื่อนำเงินที่ได้มาบำรุงมูลนิธิสมาคมต่อต้านโรคมะเร็งแห่งประเทศไทย สมาคมปราบยาเสพติดให้โทษ และสมทบทุนสร้างสถานพักฟื้นคนชรา ของกรมประชาสงเคราะห์⁷

¹ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

² การประกวดมิส เอ.ซี. จัดขึ้นในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2509 โดยผู้ได้รับตำแหน่งได้แก่ นางเยาวดี ทัดตานนท์ ซึ่งจัดขึ้นโดยสมาคมศิษย์เก่าอัสสัมชัญ ในงาน เอ.ซี.บอลล์ ประจำปี 2509 ณ สวนลุมพินี

³ เดลินิวส์. (2409, 10 มิถุนายน). ไม่ปรากฏหน้า.

⁴ สจข. ก/ป7/2508/บ.9.9. งานวชิราวุธานุสรณ์.

⁵ ไทยรัฐ. (2510, 14 มกราคม). หน้า 9.

⁶ รัตน. (2531, 2 สิงหาคม). สัมภาษณ์พิเศษช่วงชีวิตที่เลือกหนีไปจากสังคม ของจีรนนท์ เศวตนันท์. *สกุลไทย* 34(1763): 24.

⁷ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

การปฏิบัติกิจกรรมด้านการกุศลของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 เกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนของสมาคมนักเรียนเก่าวิชารัฐฯ ซึ่งเห็นความสำคัญของการกิจการด้านนี้ เริ่มตั้งแต่การออกกฎเกณฑ์แก่ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย การนำเงินค่าบัตรผ่านประตูไปบริจาคแก่องค์กรการกุศล การปฏิบัติหน้าที่ของนางสาวไทยในด้านการกุศลนั้น ประกอบด้วยกิจการจากภาครัฐ รวมถึงงานสังคมสงเคราะห์ที่จัดโดยองค์กรสื่อมวลชน ซึ่งนับว่าในยุคนี้องค์กรสื่อมีความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์นางสาวไทยเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย จะให้ความร่วมมือกับกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรสื่อมวลชน ตลอดจนกิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้นโดยองค์กรเอกชนอื่น ๆ ซึ่งจะให้เกียรตินางสาวไทยเป็นผู้เปิดงาน หรือเป็นสัญลักษณ์ประจำงานนั้น ๆ เพื่อเรียกความสนใจจากประชาชนและผู้มาร่วมงาน ดังที่กล่าวข้างต้น กิจกรรมการกุศลจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญของนางสาวไทยในยุคนี้ที่นอกจากเป็นการทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วมสร้างความภาคภูมิใจแก่ตัวผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ยังทำให้ภาพลักษณ์ของนางสาวไทยเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมในยุคนี้เป็นอย่างมาก

3.2.4 กิจกรรมด้านบันเทิง

บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507-2515 ด้านการค้าและพาณิชย์นั้น มีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจกล่าวคือ เมื่อมีการเติบโตของสินค้าต่าง ๆ ทำให้การโฆษณามีความสำคัญในการเพิ่มยอดขายของสินค้าชนิดนั้น รวมทั้งการพัฒนาสื่อโดยเฉพาะโทรทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับการที่นางสาวไทยเป็นดำรงตำแหน่งอันเป็นที่รู้จักของสังคม ทำให้มีองค์กรเอกชนมากมายมีความต้องการประชาสัมพันธ์สินค้าของตนผ่านตัวนางสาวไทย เริ่มตั้งแต่การเป็นสนับสนุนการประกวด การให้นางสาวไทยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์สินค้า รวมไปถึงงานบันเทิงต่าง ๆ ประกอบด้วยบทบาทในการโฆษณาสินค้าและบทบาทด้านการแสดง

เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ที่การพัฒนาการถ่ายทอดสดของช่อง 7 สามารถถ่ายทอดสดการจัดงานเลี้ยงวันเกิดของ อาภัสรา หงสกุล ซึ่งนับว่าเป็นการถ่ายทอดสดการจัดงานฉลองวันเกิดของนางสาวไทยเป็นครั้งแรก ซึ่งจัดที่ช่อง 7 มีรายงานการเตรียมงานต้อนรับซึ่งมี พลเอกถนอม ชูช่วย ประสิทธิ์เป็นหัวหน้าฝ่ายจัดรายการ ดังนี้

“...นางงามจักรวาลจะเดินทางมาถึงเมืองไทย เพื่อฉลองวันเกิดของเธอในวันรุ่งขึ้น คือวันที่ 15 และสถานที่ที่จะจัดงานเฉลิมฉลองอายุย่างเข้า 19 ปีของเธอ จะมีขึ้นที่ ที.วี. ช่อง 7...มีพลเอกถาวร ช่วยประสิทธิ์เป็นหัวหน้าฝ่ายจัดรายการ...”¹

นอกจากนั้นยังมีการให้บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เข้ามาร่วมการจัดแสดงสินค้า ทำให้งานวันเกิดของ อารักสราถือเป็นมิติใหม่ของวงการสื่อมวลชนที่สามารถถ่ายทอดสดงานเลี้ยงวันเกิดของบุคคล สำคัญได้

การจัดการถ่ายทอดสดงานเลี้ยงวันเกิดของอารักสรา หงสกุล แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันของ ชื่อเสียงของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนใน สังคม กับการพัฒนาเทคโนโลยีการถ่ายทอดทางโทรทัศน์ ซึ่งนำมาซึ่งการแสวงหาผลประโยชน์ ทางธุรกิจในเวลาต่อมา

บทบาทด้านการโฆษณาสินค้า

บทบาทด้านการโฆษณาสินค้าของนางสาวไทย เริ่มตั้งแต่การจัดหาผู้เข้าประกวด นางสาวไทยเข้าประกวด ซึ่งเอกชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ส่วนหน่วยงานราชการได้ส่งผู้เข้า ประกวดลดน้อยลง² มีสถาบันเสริมความงามและแมวมอง เป็นผู้ส่งนางสาวไทยส่งเข้าประกวด เช่น นิภาภัทร สุดศิริ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2514 มีห้องตัดเสื้อเจียรพรรณส่งเข้าประกวด จันทรพร สุรินทร์ปาว์ รองนางสาวไทย ประจำปีพ.ศ. 2511 ที่มีโรงเรียนสอนตัดเสื้อพัชรินเป็นผู้ส่ง เข้าประกวด³ และแสงอรุณ จิตต์ใจ รองนางสาวไทย ประจำปีพ.ศ. 2515 ที่โรงเรียนสอนตัดเสื้อ ดวงใจเป็นผู้ส่งเข้าประกวด⁴ เป็นต้น

นอกจากองค์กรธุรกิจจะเป็นผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทยแล้ว ยังให้ นางสาวไทยทำหน้าที่โฆษณาสินค้าให้แก่ตนเองด้วย ดังเช่น แสงเดือน แม้นวงษ์ นางสาวไทย ประจำปี พ.ศ. 2511 เป็นนางสาวไทยคนแรกที่ได้รับตำแหน่งในนามของผู้จัดส่งที่เป็นบริษัทการค้า คือบริษัทเมืองทองซึ่งเป็นผู้แทนจำหน่ายนาฬิกา SEIKO ซึ่งผลประโยชน์ทางอ้อมที่บริษัทผู้ส่งเข้า ประกวดจะได้รับการประชาสัมพันธ์รวมทั้งเป็นสื่อโฆษณาดังจะเห็นได้จากภาพของแสงเดือน แม้น วงศ์ที่ตีพิมพ์ตามหน้าหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

¹ พิมพ์ไทย. (2509, 13 มกราคม). ไม่ปรากฏหน้า.

² สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). เล่มเดิม. หน้า 167.

³ ชาวไทย. (2511, 5 ธันวาคม). หน้า. 1,16.

⁴ พิมพ์ไทย. (2515, 5 ธันวาคม). หน้า. 1,16.

แม้ว่าบริษัทการค้าจะไม่ได้เป็นผู้จัดส่งนางสาวไทยเข้าร่วมประกวด แต่ด้วยชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของตำแหน่งนางสาวไทย ทำให้มีเจ้าของธุรกิจมากมายได้เชิญนางสาวไทยไปถ่ายโฆษณา เริ่มจาก อาภัสรา หงสกุล ซึ่งได้ถ่ายโฆษณาไว้หลายชิ้น เช่น ยาสีฟัน สถานเอกอัครราชทูต เครื่องสำอาง ฯลฯ โดยอาภัสรา ได้กล่าวถึงภายหลังจากการที่ได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลและเดินทางกลับมายังประเทศไทย ถึงความน่าเชื่อถือของตำแหน่งนางงามจักรวาลที่มีผลต่อการได้รับโอกาสให้ถ่ายแบบโฆษณาว่า

“...ตอนกลับมาจากการประกวด Miss Universe ได้เป็นพรีเซนเตอร์หลายชิ้น โดยได้ค่าตอบแทน ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่มีใครทำมาก่อนเลย ตอนนั้นเป็นเป็นที่ฮือฮาเหมือนกันว่าเสียเกียรติ เพราะเป็นนางงามสมัยนั้นรับเงินไม่ได้ แต่พอเห็นว่าที่เมืองนอกทำ กลับมาก็ทำ ซึ่งค่าตัวค่อนข้างแพง เล่นหนึ่งเรื่องได้ 300,000 บาท ซึ่งดารายอดนิยมได้ 50,000 บาท โฆษณาก็เป็นแสน ซึ่งตอนนั้นมากที่สุด...สำหรับการทำธุรกิจในตอนนั้น ถ้ามีตำแหน่งก็ช่วยไม่ว่าจะทำอะไร เพราะเราเป็นพรีเซนเตอร์เองได้ ซึ่งเราเป็นที่น่าเชื่อถืออยู่...”¹

นางสาวไทยคนอื่นๆ ที่มีงานด้านการโฆษณาสินค้า เช่น นิภาภัทร สุดศิริ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2514 ได้เป็นแบบโฆษณาให้กับการบินไทย นอกจากนั้นนางสาวไทยในยุคนี้นิยมเป็นนางแบบให้กับโรงเรียนสอนทำผม และร้านตัดเสื้อชื่อดัง อีกด้วย

บทบาทด้านการแสดง

บทบาทในด้านการแสดงของนางสาวไทยในยุคนี้ ปรากฏในรูปแบบทั้งละครและภาพยนตร์ เช่น อาภัสรา หงสกุล ได้เป็นนางเอกภาพยนตร์เรื่อง พรายพิฆาต ซึ่งการแสดงภาพยนตร์ในครั้งนี้ อาภัสราได้รับเงินค่าตอบแทนเป็นจำนวน สามแสนบาท² โดย น้อย กมลวาทิน ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ไว้ว่า

“...ผมคำนึงถึงเรื่องเกียรติของนางงามจักรวาล ซึ่งแก็ปเป็นขวัญใจของประชาชนมาก จึงยอมสู้ราคาให้คุณปิ๊กแกมาแสดงนำในหนังของผม และเป็นหนังที่สร้างอย่างมาตรฐานลงทุนมากก็อยากจะทำทุกอย่างให้ดีที่สุด...”³

¹ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 102.

² บางกอกโพสต์. (2509, 4 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

³ เดลินิวส์. (2509, 3 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

ในขณะเดียวกันทางผู้สร้างภาพยนตร์ได้แบ่งรายได้จากต่างประเทศของภาพยนตร์เรื่องนี้ ร้อยละ 20 และรายได้จากในประเทศร้อยละ 30 ให้แก่อภิสราอีกด้วย จากการรายงานข่าวดังกล่าวมีการอธิบายถึงรูปแบบของภาพยนตร์และบทบาทต่าง ๆ ของอภิสราอย่างละเอียด ทั้งนี้สอดคล้องกับสถานภาพและตำแหน่งนางสาวไทยและนางงามจักรวาลของอภิสรา ที่ย่อมได้รับการสนใจจากสังคมและอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอหากบทบาทต่าง ๆ ที่ได้รับนั้น ไม่เหมาะสม โดยภายหลังจากการตอบตกลงเซ็นสัญญาแสดงภาพยนตร์เรื่องนี้ของอภิสรา ทางคณะผู้จัดทำภาพยนตร์ได้จัดงานเลี้ยงฉลองเพื่อเป็นเกียรติแก่นางงามจักรวาลในเวลาต่อมา

การร่วมงานกับบริษัทเอกชนในครั้งนี้ทำให้นายคำนึง ชาญเลขา เลขาธิการสมาคมนักเรียนเก่าชิราวุธ ได้แสดงทัศนคติไม่เห็นด้วยเนื่องจากการที่นางสาวไทยอันมีฐานะทางสังคมอันทรงเกียรติ การเห็นความสำคัญขององค์กรธุรกิจก่อนการทำงานให้ประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ไม่สมควร ทำให้มีการสร้างกฎระเบียบใหม่เพื่อให้นางสาวไทยกลับมาเป็นคนของประชาชนโดยแท้จริงดังนี้

“...ผมรู้สึกสลดใจอย่างบอกไม่ถูก เมื่อผมได้ยินข่าวว่าอภิสรา หงสกุลที่สมาคมของเราส่งเสริมเธอจากหญิงไทยธรรมดาขึ้นมาเป็นนางสาวไทย...ยอมทุ่มเงินเป็นเรือนแสนส่งไปชิงนางสาวจักรวาลจนได้มาแล้ว เพื่อให้กลับมาเป็นคนของชาติและของประชาชนทั่วประเทศคาดไม่ถึงว่าจะตกอยู่ภายใต้สัญญาเพื่อการค้าของบริษัทเอกชนเช่นนี้...ในการประชุมกรรมการบริหารของสมาคมเมื่อเร็ว ๆ นี้ ผมจึงได้เสนอต่อที่ประชุมว่า ต่อไปนี้จะได้วางระเบียบและกำหนดเป็นข้อผูกไว้กับนางสาวไทยทุก ๆ คน ในอนาคต รวมทั้งรองนางสาวไทยอีก 4 ตำแหน่ง เมื่อได้รับเกียรติอันนี้จากสมาคมของเราไปแล้วแม้จะออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว หรือไปรับจ้างทำงานให้แก่ใคร ๆ ก็ตาม แต่ถ้าเป็นงานที่ประเทศชาติหรือประชาชนส่วนรวมเรียกร้องต้องการให้ไปรับใช้ จะต้องรับทำทันที...”¹

สาเหตุสำคัญมาจากการที่อภิสราไม่ได้รับการยินยอมจากบริษัทที่ผู้มิดสัญญา ให้ไปทำหน้าที่เชิญธงชาตินำขบวนนักกีฬาในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ใน พ.ศ. 2509 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ แต่ภายหลังมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักทำให้อภิสราต้องมาทำหน้าที่นี้ในที่สุด²

¹ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

² แหล่งเดิม

นอกจากนั้นอาภัสรา ยังได้ร่วมแสดงละครเรื่อง “คนใจบอด” ร่วมกับ เพชรา เชาวราษฎร์ และ ประภัสสร พานิชกุล นางสาวไทย ประจำปี พ.ศ. 2509¹ อภันตรี ประยูทธเสนีย์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2510 ได้แสดงเรื่อง “แสงสุริย์” ร่วมกับ ภิญญู ทองเจือ และเรื่อง “ศึกกลาง” ร่วมกับ แสงเดือน แม้นวงศ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2511 และ วารุณี แสงศิรินาวัน นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2512

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมด้านความบันเทิงของนางสาวไทยในยุคนี้ เริ่มต้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารทางโทรทัศน์ ทำให้ธุรกิจการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ เติบโตขึ้น ชื่อเสียงของนางสาวไทยจึงเป็นที่ต้องการของกลุ่มธุรกิจการค้าต่าง ๆ โดยเป็นผู้สนับสนุนนางสาวไทย ตั้งแต่การประกวด ไปจนถึงให้นางสาวไทยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์สินค้า ในส่วนของบทบาทด้านการแสดงนั้นถือเป็นงานที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่นางสาวไทยได้เป็นจำนวนมาก แต่ยังเป็นสิ่งที่คณะกรรมการประกวดนางสาวไทยมองว่าไม่เหมาะสม ทำให้ต้องมีการออกกฎเกณฑ์เพื่อให้ นางสาวไทยยังคงเป็นบุคคลที่เน้นการทำงานเพื่อประชาชนมากกว่าตนเอง

3.2.5 การเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล

บทบาทการเป็นตัวแทนสตรีไทยเพื่อเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยนั้น เกิดขึ้นจากการที่บริษัท Miss Universe ต้องการให้รัฐบาลไทยส่งสตรีไทยเข้าร่วมประกวดเพื่อค้นหาตำแหน่งนางงามจักรวาล สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ จึงเห็นว่าการส่งสตรีไทยไปประกวดนางงามจักรวาลจะเป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศไทย ในช่วงเวลาที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ทางหนึ่ง ทำให้คณะกรรมการจัดงานมีมติให้ รื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้น เพื่อให้ตรงตามเงื่อนไขของกองประกวดนางงามจักรวาลที่ต้องการสาวงามในฐานะตัวแทนของประเทศนั้น ๆ ในขณะที่เดียวกันผู้จัดการประกวดนางสาวไทยมีความเชื่อว่าสตรีไทยมีความงดงาม มีกิริยาที่อ่อนหวาน ไม่แพ้ชาติไทยในโลก โดยนางสาวไทยคนแรกที่เป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลคนแรกและได้รับตำแหน่งนี้ คือ อาภัสรา หงสกุล ดังแสดงการณของกองประกวดนางสาวไทยดังต่อไปนี้

“น่าจะเรียกได้ว่าเป็นประเพณีที่งานวชิราวุธานุสรณ์จะต้องผนวกการจัดการประกวดเกี่ยวกับความงามของสตรีเข้าไว้ด้วยกัน เพราะได้จัดติดต่อกันเป็นเวลาหลายปีแล้ว สำหรับปีนี้คณะกรรมการจัดงานมีมติเห็นพ้องกันว่าโดยที่ประเทศไทยเราจะละทิ้งการประกวดความงามของสตรีที่เรียกว่านางสาวไทย มาเป็นเวลานานแล้ว

¹ ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). เล่มเดิม. หน้า 120 .

ในขณะที่เกือบทุกประเทศทั่วโลกมีการจัดประกวดนางสาวประจำชาติของเขาทุกปี เฉพาะอย่างยิ่งที่น่าใจก็คือประเทศไทยได้จัดการประกวด และส่งนางสาวประจำชาติของเขาไปประกวดนางสาวโลกและได้รับตำแหน่งอันมีเกียรติมาแล้ว... อีกประกาศหนึ่งคงเป็นที่ยอมรับกันอย่างน่าภาคภูมิใจแล้วว่าสภาพสตรีไทยเรามีทั้งความอ่อนหวานละมุนละไม และมีทั้งความงามตามธรรมชาติ ประกอบด้วยผิวพรรณอันละเอียดอ่อน ไม่แพ้ความงามของสตรีชาติหนึ่งชาติใดในโลก เมื่อเป็นเช่นนั้น ประกอบด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วจึงน่าจะได้ช่วยกันส่งเสริม ให้ความงามของสตรีไทยเด่นชัดและปรากฏแก่สายตาชาวโลกทั่วไป การคัดเลือกและการส่งเสริมจะกระทำได้กว้างขวางและเป็นธรรมก็ด้วยการจัดประกวดประจำปีขึ้นเท่านั้น ด้วยเหตุหลายประการที่กล่าวมาแล้วนี้ คณะกรรมการอำนวยการจัดงานวิชาการสุนทรภู่ จึงได้มีมติเห็นพ้องต้องกันให้จัดการประกวดนางสาวไทยขึ้นในงานนี้ด้วย โดยมีเจตจำนงไว้ว่าจะส่งเสริมสุภาพสตรีที่เข้าประกวด และได้รับการคัดเลือกให้ไปประกวดนางสาวโลกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาต่อไป หากสุภาพสตรีที่ได้รับการคัดเลือกนั้น มีทั้งความงามและคุณสมบัติเหมาะสมพอจะส่งไปประกวดได้”¹

บทบาทของนางสาวไทยที่สำคัญที่สุดในการเดินทางไปประกวดยังเวทีระดับโลก คือ การประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมและความงดงามของสตรีไทย สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ จีรนนท์ เศวตนันท์ ที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 จากการประกวดนางงามจักรวาลที่สหรัฐอเมริกา² พร้อมทั้งได้กล่าวถึงความภูมิใจที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศได้เป็นปีที่ 2 ต่อจากอาภัสรา ที่สามารถครอบครองตำแหน่งนางงามจักรวาลได้ ซึ่ง จีรนนท์ได้เผยว่า “...คนทางบ้านหนูเขาไม่คาดคิดด้วยซ้ำไปว่าหนูจะได้เข้ารอบสุดท้าย เขาส่งหนูมาเพื่อแสดงถึงสปีริตเมืองไทยเท่านั้น แต่ว่าบัดนี้หนูสามารถจะนำเกียรติกลับไปบ้านเมืองได้แล้ว...”³ หลังจากเสร็จสิ้นการประกวดที่ไม่อามี จีรนนท์ได้เดินทางไปนิวยอร์ก สวมชุดไทยสีชมพู เพื่อเผยแพร่ความเป็นไทยก่อนเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร⁴

¹ กองประกวดนางสาวไทย งานวิชาการสุนทรภู่. (2507). *สมุดภาพนางสาวไทย*. หน้า 2.

² โดยผู้ที่ได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลได้แก่ สาวงามจากสวีเดน ตำแหน่งรองอันดับ 1 ได้แก่สาวงามจากฟินแลนด์

³ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. (2509, 18 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

⁴ แหล่งเดิม.

การนำความภาคภูมิใจกลับมายังประเทศไทยของจิรนนท์ เศวตนันท์ ภายหลังจากได้รับตำแหน่งรองนางงามจักรวาล องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ณ นครนิวยอร์ก ได้จัดงาน “Thai Evening” เพื่อเฉลิมฉลองให้แก่ความสำเร็จครั้งนี้อย่างยิ่งใหญ่ มีการเชิญแขกร่วมงานนับพันคนรวมถึงอาภัสรา หงสกุลด้วย โดยจิรนนท์ได้ร่วมร้องเพลง Getting to know you เดินแฟชั่นชุดไทย และแจกของขวัญแก่ผู้ร่วมงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ทำด้วยผ้าไหมไทย¹ จิรนนท์ ยังได้เดินทางไปยังกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เพื่อเข้าร่วมงานเลี้ยงแสดงความยินดีที่จัดขึ้นโดยสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน มีผู้ร่วมงานทั้งชาวไทย และชาวอเมริกันทั้งยังได้ตีพิมพ์ข่าวลงหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา² นอกจากนั้นจิรนนท์ยังได้เดินทางไปเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ที่ลอนดอน ประเทศอังกฤษ ก่อนเดินทางกลับประเทศไทย³ ความสำเร็จของอาภัสราและจิรนนท์ นับเป็นช่วงเวลาที่น่าสาวไทยประสบความสำเร็จบนเวทีนางงามจักรวาลเป็นอย่างมาก ทำให้สตรีไทยกลายเป็นสินค้าส่งออกความงามที่โลกรู้จัก⁴

การเผยแพร่ความเป็นไทยที่สามารถสื่อสารให้นานาชาติได้รับรู้อย่างชัดเจนที่สุด คือ การแต่งกายด้วยชุดไทย การประกวดนางงามจักรวาลจะมีการประกวดในรอบชุดประจำชาติ ซึ่งนางสาวไทยจะนำชุดไทยที่มีรูปแบบแตกต่างกันไปสวมใส่ โดยคุณค่าของชุดประจำชาติไทยจะสามารถสื่อสารถึง เรื่องราวภูมิประเทศ วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ดังตารางต่อไปนี้⁵

¹ หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย. (2509, 19 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

² สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

³ ชาวไทย. (2509, 7 สิงหาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

⁴ ไทยรัฐ. (2509, 19 กรกฎาคม). หน้า 16 .

⁵ ประภัสสร พาณิชกุล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2509 ไม่ได้เข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาลเนื่องจากอายุไม่ถึงเกณฑ์ที่กองประกวดนางงามจักรวาลกำหนดไว้ ที่มา : ดนัย เรียบสกุล. (2554, มกราคม - มิถุนายน). ชุดประจำชาติไทย .*อารยธรรมศึกษา* ไซง - สาละวิน. 7(1): 45-56.

ตาราง 1 ชุดประจำชาติที่นางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 สวมใส่ในการประกวดนางงามจักรวาล

นางสาวไทย	ชุดที่สวมใส่
อาภัสรา หงสกุล	ชุดไทยพระราชานิยมสีส้ม
จิรนนท์ เสวตนันท์	ชุดไทยพระราชานิยมสีทอง
อภันตรี ประยุทธเสนย์	ชุดไทยพระราชานิยมสีส้ม
แสงเดือน แม้นวงศ์	ชุดไทยละครสีแดงและสีเขียว
วารุณีแสง ศิรินาวัน	ชุดไทยพระราชานิยมสีชมพู
นิภาภัทร สุดศิริ	ชุดไทยท้องถิ่นนิยมสีดำ
กนกอร บุญมา	ชุดไทยละครสีแดงและสีเขียว

ที่มา: ดนัย เรียบสกุล. (2554, มกราคม - มิถุนายน). ชุดประจำชาติไทย .อารยธรรมศึกษาเชิง – สาละวิน. 7(1): 45-56.

ความสำเร็จของการประกวดชุดประจำชาติของนางสาวไทยคือ การที่แสงเดือน แม้นวงศ์ ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดชุดประจำชาติ ในการประกวดนางงามจักรวาลปี ค.ศ. 1969 ด้วยชุดนางละครไทยและยังถูกเชิญให้ไปเยือนสถานีโทรทัศน์ของฮ่องกง ซึ่งสมพันธ์หุ่นขี้ผึ้งได้ปั้นรูปจำลองของ แสงเดือน แม้นวงศ์ ในชุดไทยเรือนต้น สวมมงกุฏ พร้อมทั้งคาดสายสะพาย Miss Thailand ซึ่งถูกจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งร่วมกับดารายอดนิยมชื่อดัง และ บุคคลสำคัญที่หลายคน นับเป็นเกียรติแก่ตัวนางสาวไทยและประเทศชาติ¹

นอกจากการเผยแพร่ความเป็นไทยผ่านชุดประจำชาติแล้วยังมีชุดอื่น ๆ ที่นางสาวไทยใช้ในการทำกิจกรรมที่ต่างประเทศ ซึ่งล้วนได้รับความสนใจจากสื่อต่างประเทศ สอดคล้องกับที่ จิรนนท์ เสวตนันท์ กล่าวว่า “...ทุกชุดที่เอาไปจากเมืองไทยได้รับความสนใจเป็นอย่างมากของขวัญแบบไทย ๆ ที่เอาไปก็เหมือนกัน กรรมการเค้าชอบกันเหลือเกิน²” ในขณะเดียวกันการสวมชุดไทยของอาภัสรา หงสกุล นางงามจักรวาลคนแรกของไทย ก็เป็นเสมือนภาพคุ้นเคยเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของอาภัสรา เวลาไปปรากฏตัวยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น การสวมชุดไทยแสดง

¹ ประเสริฐ เจมจุติธรรม. (2545). เล่มเดิม. หน้า 72.

² ไทยรัฐ. (2509, 19 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

นาฏศิลป์ไทยในการประกวด มิสยูเอสเอ โดยอาภัสราฉายอย่างสวยงาม¹ รวมไปถึงในระหว่างที่อาภัสราเดินทางไปยังกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นพร้อมทั้งได้เข้าเยี่ยม นายอิซากุ ซาโต นายกรัฐมนตรี มีการรายงานข่าวอาภัสราสวมใส่ชุดไทยโดยสำนักข่าวต่าง ๆ มากมาย²

อาภัสรา ยังได้เข้าเยี่ยมพิพิธภัณฑ์ทางปรมาณู มีการปรากฏตัวในรายการทางโทรทัศน์ที่สหรัฐอเมริกา คือรายการสัมมนานักสืบตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งนางงามจักรวาลอาภัสรา ได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเขียนบันทึกการเดินทางที่มีชื่อว่า “อนุทินหนึ่งในจักรวาล” และมอบลิขสิทธิ์การตีพิมพ์ให้แก่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐในเวลาต่อมา³

จากเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลของนางสาวไทย แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการปรากฏตัวของสตรีไทยต่อสังคมภายนอก ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือการมุ่งประชาสัมพันธ์ประเทศไทยและเผยแพร่ความงดงามของวัฒนธรรมไทยแก่นานาชาติ การได้รับรางวัลต่าง ๆ ประกอบด้วย ตำแหน่งนางงามจักรวาลของอาภัสรา หงสกุล ตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 2 นางงามจักรวาลของจิรนนท์ เสวตนันท์ และ ตำแหน่งชุดประจำชาติยอดเยี่ยม ของแสงเดือน แม้นวงศ์ จึงเป็นเสมือนความสำเร็จของนางสาวไทยที่สามารถสร้างชื่อเสียงแก่ประเทศไทยในระดับนานาชาติ

3.3 สรุป

การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 ได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นอีกครั้ง ภายหลังจากยุติการจัดการประกวดไปกว่า 10 ปี โดยปัจจัยที่ทำให้ต้องมีการจัดการประกวดนางสาวไทยขึ้นอีกครั้ง ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือปัจจัยภายในประเทศ และ ปัจจัยภายนอกประเทศ

ในส่วนของปัจจัยภายในประเทศ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยที่รัฐบาลของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้นโยบายสนับสนุนนโยบายด้านเศรษฐกิจ ส่งผลต่อความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมต่าง ๆ และธุรกิจการค้า ทำให้มีการแข่งขันทางการค้าผ่านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ มีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารโดยเฉพาะธุรกิจโทรทัศน์ขึ้น มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสังคมมากมายเปิดโอกาสให้สตรีสามารถออกมาทำงานนอกบ้านและมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น ในขณะเดียวกันการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมากเช่นกัน

¹ สยามนิกร. (2509, 24 พฤษภาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

² สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

³ สจข. ก/ป7/2509/บ.8. นางงาม.

ปัจจัยภายนอกประเทศได้แก่การรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมตะวันตก ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในสังคมไทยหลายด้าน ทั้งการแต่งกาย เครื่องอุปโภคบริโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งการได้รับการติดต่อจากองค์กร Miss Universe ให้ไทยส่งสาวงามที่เป็นตัวแทนของประเทศเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล ที่สหรัฐอเมริกา เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศไทยและความงามของสตรีไทยรูปแบบหนึ่ง

ปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดได้ผลักดันให้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นอีกครั้งหนึ่งในพ.ศ. 2507 โดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ โดยจัดการประกวดในวันวชิราวุธานุสรณ์ รูปแบบการประกวดในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งกฎเกณฑ์การรับสมัคร การพิจารณาคุณสมบัติด้านการศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายให้ใกล้เคียงกับวัฒนธรรมตะวันตกมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการประกวดนางงามจักรวาล ในขณะที่การเติบโตทางเศรษฐกิจได้ทำให้องค์กรจากเอกชน เข้ามามีบทบาทในการประกวดนางสาวไทยมากขึ้น ทั้งการเป็นผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวด เป็นกรรมการตัดสิน เป็นผู้รับสมัครผู้เข้าประกวด นำมาซึ่งจุดเริ่มต้นของการแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบธุรกิจการประกวดความงาม แม้ว่าการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้จะดำเนินการภายใต้หน่วยงานเอกชนแต่ยังมีความสำคัญในระดับชาติเช่นเดิม เห็นได้จากการมีบุคคลสำคัญของประเทศเข้ามามีส่วนร่วมกับการประกวดทั้งการเป็นผู้มอบรางวัล ผีเสื้อ และสนับสนุนด้านต่าง ๆ

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้มีความแตกต่างจากยุคที่ผ่านมา โดยเฉพาะคุณสมบัติด้านภาษาและบุคลิกภาพ เนื่องจากนางสาวไทยต้องเป็นตัวแทนสตรีไทยเพื่อเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล ภายใต้วัตถุประสงค์คือการมุ่งประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ ส่งผลให้นางสาวไทยจะต้องพัฒนาด้านความงามให้มีความพร้อม มีความสามารถที่เป็นสากล มีการฝึกฝนที่เข้มงวดมากกว่าในยุคแรก โดยความสำเร็จของการได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลของ อาภัสรา หงสกุล ตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 2 นางงามจักรวาลของ จิรนนท์ เสวตนันท์ และ รางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมของ แสงเดือน แม้นวงศ์ นอกจากการสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศแล้ว ยังทำให้ความนิยมของเวทีนางสาวไทยกลับคืนมาและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอีกครั้งหนึ่ง และเป็นการสร้างบรรทัดฐานด้านความงามที่ส่งอิทธิพลต่อการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างมาก

บทบาทผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 ได้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคเดิมที่มุ่งช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลเป็นหลัก เป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น มีความเกี่ยวโยงในหลายภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน เนื่องจากการประกวดในยุคนี้มีเอกชนเป็นผู้

จัดงานแทนรัฐบาล ทำให้นางสาวไทยถูกลดบทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลลง โดยมีหน้าที่ไปช่วยงานราชการตามที่ได้รับร้องขอมาเพียงเท่านั้น ในขณะที่บทบาทด้านการกุศลของนางสาวไทยในยุคนี้โดดเด่นเป็นอย่างมาก มีการออกงานตามสมาคมต่าง ๆ ทั้งนี้การปฏิบัติงานการกุศลได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ดีของนางสาวไทยในฐานะคนของประชาชน ส่วนบทบาทงานบันเทิงเกิดจากการที่ตำแหน่งนางสาวไทยเป็นที่รู้จักของคนในสังคม ทำให้ได้รับความสนใจจากธุรกิจการโฆษณาเป็นอย่างมาก พัฒนาการดังกล่าวชี้ให้เห็นชัดเจนถึงการเริ่มต้นของธุรกิจความงามในเวทีนางสาวไทย แต่อย่างไรก็ตามบทบาทด้านการบันเทิงของนางสาวไทยในยุคนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมมากนัก เนื่องจากประชาชนและผู้จัดการประกวดยังมองว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้ตำแหน่งนางสาวไทยมุ่งหารายได้แก่ตนเองจนลืมหน้าที่ต่อประชาชนซึ่งเป็นหน้าที่หลัก

การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ดำเนินมาจนถึง พ.ศ. 2515 ถือเป็นปีสุดท้ายที่มีการจัดการประกวดนางสาวไทย เนื่องจากในปีถัดมาได้เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ขึ้น จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต่อจาก จอมพล ถนอม กิตติขจร ที่ลาออก ซึ่งรัฐบาลชุดใหม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างกว้างขวาง มีแนวคิดอุดมการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะแนวคิดด้านสิทธิสตรี ส่งผลให้สังคมมองการประกวดนางงามเป็นการใช้สตรีเพื่อหาผลประโยชน์รูปแบบหนึ่ง ทำให้การประกวดนางสาวไทยและงานวันวิสาขบูชาอันสุภรณ์ได้ถูกยกเลิกไปและได้รื้อฟื้นขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในพ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นยุคการประกวดเพื่อการพาณิชย์ดังจะกล่าวถึงในบทต่อไป

บทที่ 4

บทบาทของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ.2527 - 2542

ช่วง พ.ศ. 2527 – 2542 นั้น ถือเป็นช่วงเวลาที่ยุคสมัยไทยมีการพัฒนาในหลายด้าน เริ่มตั้งแต่การเกิดแนวคิดการพัฒนาตนเองของสตรีในด้านสติปัญญาและความสามารถซึ่งเป็นผลมาจากการรณรงค์ขององค์กรสตรีต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาการด้านเศรษฐกิจที่มีรูปแบบเป็นทุนนิยมมากขึ้น มีการเติบโตของกลุ่มภาคธุรกิจหลากหลายมิติ ตลอดจนมีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ส่งผลต่อการประกวดนางสาวไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งการมีกลุ่มผู้จัดการประกวดและกลุ่มผู้สนับสนุนการประกวดจากภาคเอกชนมาเข้าร่วมสนับสนุนเป็นจำนวนมาก รูปแบบการประกวดที่สอดคล้องกับการประกวดนางงามจักรวาลมากยิ่งขึ้น ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยมีคุณสมบัติด้านความงาม การศึกษา สติปัญญา และไหวพริบปฏิภาณตามพัฒนาการทางสังคม ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้มีอิสระทางความคิดมากขึ้น

บทบาทของนางสาวไทยในยุคนี้ ถูกกำหนดโดยผู้จัดการประกวดนางสาวไทยกับกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ทำให้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านการค้าและพาณิชย์เป็นหลัก นอกจากนั้นนางสาวไทยยังมีบทบาทด้านสาธารณกุศลที่ทำร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงโครงการที่ตนเองเป็นผู้ริเริ่ม ตลอดจนเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลเพื่อเผยแพร่ความงามของสตรีไทยและวัฒนธรรมไทยต่อไป

ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการศึกษาโดยเริ่มจาก พัฒนาการทางสังคมที่ส่งผลต่อเวทีการประกวดนางสาวไทย ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การดำเนินการจัดการประกวดนางสาวไทย ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 และบทบาทด้านต่าง ๆ ของนางสาวไทยในยุคนี้

4.1 พัฒนาการทางสังคมไทย ระหว่าง พ.ศ. 2527-2542

การประกวดนางสาวไทยยุติลงภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สังคมไทยเผชิญปัญหาหลาย ๆ ด้าน ทั้งความไม่สงบทางการเมือง มีการเดินขบวนประท้วงเรียกร้องต่าง ๆ มากมาย เช่น การเรียกร้องของกลุ่มกรรมกรลูกจ้างเพื่อขอขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ การเรียกร้องของชาวนาเพื่อขอให้ทางราชการคุ้มครองเรื่องผลผลิตทางการเกษตรที่ท้องสนามหลวง ในพ.ศ. 2517¹ การประท้วงของกลุ่มนักศึกษาปัญญาชนเพื่อเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกา

¹ บุญเรือง เนียมหอม. (2522). การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมือง. หน้า 56.

ถอนกำลังทหารออกจากประเทศไทย ที่มีความรุนแรงมีผู้เสียชีวิต ในพ.ศ. 2519 เป็นต้น¹ รวมถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ คือการขึ้นราคาน้ำมันจากกลุ่มโอเปค (OPEC) เมื่อ พ.ศ. 2516 ส่งผลให้รัฐบาลต้องรณรงค์ให้มีการประหยัดไฟฟ้าโฆษณาตามท้องถนน มีการกำหนดเวลาเปิด - ปิด ของสถานเริงรมย์² ตลอดจนการเกิดแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับสตรีที่ไม่สนับสนุนให้สตรีเข้าร่วมการประกวดนางงาม ทำให้กระแสการประกวดนางงามในประเทศไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น ถึงภาพลักษณ์ที่ไม่เหมาะสมทั้งรูปแบบการประกวดและบุคลิกภาพของนางงาม จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลของนายสัญญา ธรรมศักดิ์ และรัฐบาลชุดต่อ ๆ มา ไม่สนับสนุนให้มีการจัดการประกวดนางสาวไทยขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - 2526

ต่อมาในพ.ศ. 2527 เมื่อสภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้น มีการพัฒนาระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีให้มีความทันสมัย กลุ่มธุรกิจต่าง ๆ เติบโต และต้องการประชาสัมพันธ์สินค้าตนเอง ตลอดจนมีการติดต่อจากบริษัท Miss Universe ผู้จัดการประกวดนางงามจักรวาล ให้ส่งสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้การประกวดนางสาวไทยถูกรื้อฟื้นขึ้นอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2527 แม้ว่าจะมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่กระแสแนวความคิดไม่สนับสนุนให้สตรีเข้าร่วมประกวดนางงามยังคงอยู่ ส่งผลให้ผู้จัดการประกวดต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกวดให้มีความเป็นสากลและนำเสนอภาพลักษณ์ของสตรีที่มีสติปัญญาและการศึกษาที่ดีให้ได้รับการยอมรับจากสังคมต่อไป

4.1.1 แนวคิดทางสังคมเกี่ยวกับสตรี

การประกวดนางสาวไทยดำเนินมาจนถึง พ.ศ. 2515 แต่ต้องหยุดชะงักลงเพราะเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ทำให้สังคมไทยว่างเว้นจากการมีผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยถึง 10 ปี คือ ระหว่าง พ.ศ. 2516 – 2526 ในช่วงนี้นับเป็นเวลาที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสตรี ซึ่งส่งผลต่อการประกวดนางสาวไทยและการประกวดความงามเวทีอื่น ๆ ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

สังคมไทยระหว่าง พ.ศ. 2516 – 2526 นับเป็นช่วงเวลาที่แนวคิดต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะเรื่องความเสมอภาค สิทธิมนุษยชน และยอมรับฐานะของสตรีในด้านต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ ส่งผลต่อการจัดการประกวดนางงามในเชิงคัดค้านไม่เห็นด้วย โดยกลุ่มที่มี

¹ รอง ศยามานนท์. (2520). *ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ*. หน้า 429.

² สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). *การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2530)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 155.

บทบาทเป็นผู้นำในการคัดค้านการประกวดนางงาม ได้แก่ กลุ่มผู้หญิงของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุมนุมนิสิตหญิงคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹ เป็นต้น

จากสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไปดังกล่าว ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับสตรีและการประกวดความงาม กล่าวคือบุคคลในสังคมมองการประกวดนางงามเป็นสัญลักษณ์ของการกดขี่ทางเพศ ใช้สตรีเป็นวัตถุสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง และการประกวดความงามยังเป็นธุรกิจการค้ารูปแบบหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับรูปร่าง หน้าตา สัดส่วน ลักษณะทางภายนอกของสตรี มากกว่าสติปัญญาและความสามารถ ทำให้การประกวดนางสาวไทยได้ถูกยกเลิก และการประกวดความงามเวทีอื่น ๆ ก็ไม่ได้รับการยอมรับมีการกล่าวโจมตีการประกวดความงามอยู่เสมอ ดังบทความเรื่อง ประวัติศาสตร์การประกวดนางสาวไทย ดังต่อไปนี้

“...การประกวดนางงามเป็นสัญลักษณ์ของการกดขี่ทางเพศและการประกวดนางงามถือเป็นธุรกิจการค้าอย่างหนึ่ง ซึ่งเห็นผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ นิยมความสวยงามทางรูปร่าง สัดส่วนของผู้หญิงเป็นของดีมีราคา ส่วนผลของการประกวดที่ออกมา ก็มี 2 ทาง ทางดีคือได้รางวัลต่าง ๆ และทางเสียก็คือนางงามบางคนอาจถูกคนบางกลุ่มชักจูงเข้าสู่ขบวนการค้าหญิงโดยให้หลบนอนกับชาย เพื่อแลกกับเงินหรือเป็นภรรยาของชายผู้มั่งคั่ง...”²

กระแสคัดค้านจากสังคมได้ส่งผลให้ ในเวลาต่อมาเมื่อบริษัท Miss Universe เดินทางมาดูสถานที่ของประเทศไทยใน พ.ศ. 2526 และเสนอให้ไทยเป็นเจ้าภาพการจัดการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี พ.ศ. 2526 (ค.ศ. 1983) แม้ว่าฝ่ายไทยมีสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เป็นผู้ให้การสนับสนุน และได้มีการเสนอผ่านคณะกรรมการร่วมรัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.)³ เพื่อพิจารณาให้มีการจัดการประกวดนางงามจักรวาลในประเทศไทยขึ้นแล้ว แต่ข้อเสนอดังกล่าวถูกโต้แย้งจากผู้ไม่เห็นด้วยกับการจัดประกวดนางงามจักรวาลในประเทศไทย ผ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งมีบทความต่าง ๆ เช่น ร่วมกันคัดค้านการประกวด

¹ ชลธิชา พันธุ์พานิช. (2537). *สิทธิคุณค่าของความเป็นมนุษย์กับการประกวดนางงาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 36.

² ชลธิชา พันธุ์พานิช. (2537). *เล่มเดิม*. หน้า. 45.

³ มติชน. (28 กันยายน 2526). หน้า 3

นางงามการกดขี่ทางเพศ¹ ประทศชาอ่อน ได้ไม่เท่าเสีย² นางงามจักรวาลประเมิณผลได้ผลเสียทางเศรษฐกิจและสังคม³ และ กรณีประกวดนางสาวไทย⁴ เป็นต้น โดยเหตุผลสำคัญที่สังคมให้การคัดค้านคือ การประกวดนางงามจักรวาลเป็นธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไรของผู้จัด มีการกดขี่ทางเพศ มีการลงทุนสูง และ ช่วงเวลาที่จัดประกวดอยู่ในฤดูฝน ทำให้สภาพอากาศไม่เหมาะสมต่อการจัดงาน⁵ รวมทั้งเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ไม่ดีให้กับเยาวชนที่เป็นผู้หญิง ให้ใช้เรือนร่างของตนเองประกอบอาชีพแทนการทำงานในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งในช่วงเวลานี้ันับว่าแรงงานสตรีมีความสำคัญกับภาคการผลิตโดยคิดเป็น 47.6 % ของแรงงานทั้งประเทศ⁶ มีผลทำให้ความคิดที่จะจัดการประกวดนางงามจักรวาลในประเทศไทยใน พ.ศ. 2526 ต้องล้มเลิกไป

นอกจากนั้นยังมีกระแสคัดค้านการประกวดจากหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ หลายฉบับ เนื่องจากการประกวดนางสาวไทยมีการแต่งกายที่เปิดเผยสัดส่วนผู้เข้าประกวดมากขึ้นมีการออกหนังสือจากกระทรวงศึกษาธิการห้ามนักเรียน – นักศึกษาเข้าร่วมการประกวดนี้ หากฝ่าฝืนจะได้ออกจากสถานศึกษา ดังรายงานข่าวต่อไปนี้

“...ประกวดนางงามต่าง ๆ จึงไม่มีอะไรฮือฮาเท่ากับการประกวดนางสาวไทย เพราะนุ่งน้อยห่มน้อยมากที่สุด ฮือฮากระทั่งกระทรวงศึกษาธิการทนไม่ไหว ต้องประกาศออกมาว่า ถ้าเมื่อผู้เข้าประกวดนั้นเป็นนักเรียน นักศึกษา และหากทางกระทรวงค้นพบหลักฐานได้จะไล่ออกจากสถานศึกษาทันที...”⁷

สังคมไทยในช่วงเวลานี้จึงมุ่งเน้นให้สตรีพัฒนาตนเองด้านสติปัญญา มีบทบาทความรับผิดชอบมากขึ้น เพื่อให้ได้รับการยอมรับในศักยภาพและความสามารถเทียบเท่ากับบุรุษ แนวคิดนี้ได้ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนคุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งนางสาวไทย โดยนอกจากการมีรูปลักษณ์ภายนอกที่งดงามแล้ว ต้องเป็นผู้ที่มีความฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบ มีความเป็น

¹ มติชน. (5 เมษายน 2529). หน้า 9.

² มาตุภูมิ. (26 กันยายน 2526). หน้า 4.

³ มติชน. (17 ตุลาคม 2526). หน้า 5.

⁴ มติชน. (5 เมษายน 2527). หน้า 4.

⁵ ไทยรัฐ. (29 ตุลาคม 2526). หน้า 9.

⁶ มติชน. (5 เมษายน 2529). หน้า 9.

⁷ สยามรัฐ. (2528, 17 พฤษภาคม). หน้า 3.

ธรรมชาติ และมีส่วนสูงตามมาตรฐานสากล ดังคำกล่าวของ คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร หนึ่งในคณะกรรมการตัดสินการประกวดนางสาวไทยว่า

“...หลักการเกณฑ์การตัดสินของเราก็มีฟอร์มอยู่ นอกจากจะต้องดูรูปร่างหน้าตา ท่วงท่าต่าง ๆ แล้วยังต้องดูปฏิภาณไหวพริบประกอบด้วย...ดิฉันมองว่าการประกวดนางสาวไทยของเราเดี๋ยวนี้เป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น แต่ก่อนผู้เข้าประกวดไม่ว่าจะเรื่องการแต่งตัว การเดิน เธอกระมัดกระเมี้ยน เดี๋ยวนี้เป็นธรรมชาติ...ที่ผ่านมานางสาวไทยเราไม่เข้ารอบ เพราะเตี้ยเกินไป นางสาวไทยของเราบางที่ได้คนสูงแต่องค์ประกอบอย่างอื่นไม่สมบูรณ์แบบ คนของเราสวยเมื่อไปเทียบกับเขาแล้วของเราเตี้ยเลยอดตำแหน่ง...เดี๋ยวนี้สายตาที่มองนางงามเป็นสากลขึ้นคือมองหลาย ๆ อย่าง ไม่ใช่สวยเฉพาะหน้า แต่มีส่วนอื่นประกอบด้วย...”¹

แม้ว่าจะมีกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับการจัดการประกวดนางสาวไทย แต่ยังมีกลุ่มผู้สนับสนุนให้มีการประกวดขึ้นโดยให้เหตุผลว่า การประกวดนางงามจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองของสตรีในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สังคมยอมรับคุณค่าสติปัญญา ความสามารถของสตรีผ่านเวทีประชันความงาม² ทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของสตรี ให้มีความกล้าแสดงออกทางความคิด คำพูด ความมั่นใจ มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เมื่อมีการรื้อฟื้นประกวดนางสาวไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ขึ้น มีการเพิ่มเกณฑ์การตัดสินในรอบ 5 คนสุดท้าย โดยเพิ่มการพิจารณาด้านบุคลิกภาพ และปฏิภาณไหวพริบ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของชุตินา นัยนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 ที่กล่าวว่า “...หากตอบคำถามอะไรไม่ได้จะกลายเป็นว่าผู้เข้าประกวดนางสาวไทยปีนี้งัดนั้นอยากให้ทุกคนกล้าที่จะพูดคุย...”³ รวมไปถึงคำกล่าวของ สุรางคนางค์ สุนทรพนาเวช รองนางสาวไทยปี 2534 ที่กล่าวถึงการที่ตนได้รับตำแหน่งรองนางสาวไทยนั้นนอกจากความงดงามภายนอกแล้ว ตนเองยังมีคุณสมบัติด้านการศึกษา ความสามารถ ความคิด บุคลิกภาพด้วยดังข้อความต่อไปนี้

¹ มติชน. (2 เมษายน 2529). หน้า 3.

² สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). เล่มเดิม. หน้า 214.

³ มติชน. (2532, 31 มีนาคม). หน้า 20.

“...การที่ตาได้ร่อนนางสาวไทยเพราะตาเรียนธรรมศาสตร์ เพราะว่าเรามีการศึกษา การมีการศึกษาทำให้เรามีความคิดในการที่เราจะพูดต่อหน้าคณะกรรมการมีส่วนร่วมให้ กรรมการให้คะแนนบุคลิกภาพ และคิดว่าตนเองสวยตั้งแต่เริ่มเข้าประกวด เพราะว่าทำให้ เราเริ่มสนใจความสวยคิดว่าตนเองสวยตอนนั้น...”¹

นอกจากนั้นกลุ่มผู้สนับสนุนยังกล่าวว่าการประกวดนางสาวไทย เป็นเวทีที่มีเกียรติ มีความเป็นสากล การทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นการนำเสนอสิ่งที่ดีไม่ใช่เรื่องของกามารมณ์ ดังนั้น สังคมไทยควรเปิดกว้างมากขึ้น ดังเช่น หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การประกวดนางสาวไทยไม่เสียหาย เป็นการโชว์สิ่งที่ดี สามารถลบภาพพจน์ ด้านกามารมณ์และชั่วสงครามอย่างที่เราต่างชาติเพ่งเล็งได้...การประกวดนางสาวไทยมีมา นานถึง 51 ปี และเป็นเรื่องที่ดีที่จะช่วยโชว์สิ่งที่ดีสวยงามอย่าไปคิดเรื่องกามารมณ์อย่าง เดียว ชูดีที่ประกวดก็เป็นธรรมดาเป็นสากลคนยอมรับไม่ใช่่ง ๆ ปิด ๆ ปิด ๆ...คนที่มา ประกวดก็ถูกหลานคนดีมีสกุล มาประกวดอย่างมีเกียรติไม่ได้ลับ ๆ ล่อ ๆ โลกปัจจุบันเป็น อย่างไร ทุกคนตั้งแต่ชาวบ้านถึงรัฐมนตรีควรเปิดใจกว้างยอมรับ อย่าคิดแคบ ๆ ...”²

กล่าวโดยสรุปการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของสตรีในยุคนี้เป็นผลมาจากการที่สังคมไทย มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวางเปิดเผยขึ้น ประกอบกับมีการชุมนุมของนัก เคลื่อนไหวต่าง ๆ ซึ่งมุ่งเน้นความเท่าเทียมระหว่างบุรุษกับสตรี และเมื่อมีการประกวดความงาม ขึ้นกลุ่มคนเหล่านี้จึงมองว่าเป็นการกดขี่สตรีและใช้สตรีแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ นำมา ซึ่งการคัดค้านการประกวดความงามเวทีต่าง ๆ อย่างไรก็ตามด้วยกระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ได้ผลักดันให้การประกวดนางสาวไทยเกิดขึ้นอีกครั้ง แต่แนวคิดที่เปลี่ยนไปของสตรีในยุคนี้ได้ส่ง อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประกวด คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย และ บทบาทต่าง ๆ ของนางสาวไทยต่อไป

¹ ชลธิชา พันธุ์พานิช. (2537). เล่มเดิม. หน้า 163.

² ไทยรัฐ. (2528, 15 พฤษภาคม). หน้า 18.

4.1.2 พัฒนาการทางเศรษฐกิจกับการประกวดนางสาวไทย

สภาพเศรษฐกิจไทยในช่วงเวลานี้มีการเติบโตของธุรกิจต่าง ๆ เป็นอย่างมาก อันเป็นผลมาจากการเข้าไปมีบทบาทในรัฐบาลของกลุ่มนักธุรกิจ รวมไปถึงการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการเจริญเติบโตในทุกมิติ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการประกวดนางสาวไทยหลายประการดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจในยุคนี้เริ่มตั้งแต่หลังจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่กลุ่มภาคธุรกิจสามารถเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐบาลอย่างเปิดเผย รวมทั้งสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองต่าง ๆ ให้ดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากพรรคการเมืองเหล่านั้นต้องใช้งบบริหารพรรค ให้สามารถสร้างความนิยมจากประชาชน¹ ส่งผลให้กลุ่มนายทุนสามารถเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐได้อีกทางหนึ่ง

ด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสารนั้น มีการพัฒนาสื่อต่าง ๆ ทั้ง หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ในการประกวดนางสาวไทย รวมทั้งถ่ายทอดการประกวดให้ประชาชนทั่วประเทศได้รับชม ส่งผลให้ธุรกิจโฆษณาส่งเสริมการขายเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น เห็นได้จากงบประมาณด้านการโฆษณาจากสื่อทุกประเภท ใน พ.ศ. 2526 มีมูลค่า 3,535 ล้านบาทโดยเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2525 ถึง 30.35%²

จากการเติบโตดังกล่าวทำให้การโฆษณาเชิงธุรกิจ เข้ามามีอิทธิพลต่อการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างมาก เริ่มจากการเข้ามาของบริษัทคอลเกต ปาล์มโอลีฟ ที่ต้องการพัฒนาสินค้าให้เหนือคู่แข่ง และใช้การประกวดนางสาวไทยเป็นอีกช่องทางในการประชาสัมพันธ์สินค้าตน ทั้งการให้ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยเดินทางไปเยี่ยมชมโรงงานและสำนักงานของบริษัทคอลเกต ปาล์มโอลีฟ ในระหว่างการเก็บตัว และการสนับสนุนรางวัลต่าง ๆ³ ดังคำกล่าวของ มร. แวนกาส ที่กล่าวถึงการให้การสนับสนุนการประกวดนางสาวไทยของบริษัทคอลเกต ปาล์มโอลีฟ ว่า

¹ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม : กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า. 103 – 104.

² ธัญญา ประภาสโนบล. (2527). วิวัฒนาการของการโฆษณาในประเทศไทย. หน้า. 121.

³ มติชน. (2532, 31 มีนาคม). หน้า 20.

“...ทางด้านโปรโมชั่นเรามีแคมเปญใหญ่อิงกับนางสาวไทย... เราจะจัดประกวดนางสาวไทยร่วมกับสมาคมศิษย์เก่าวิชาวุธซึ่งแถลงข่าวไปแล้วในนามของคอลเกต ปาล์มโอลีฟ เพราะตอนนั้นยังไม่ Launch สินค้าตัวนี้...แต่ความจริงแล้วเราต้องการเอาสปูปาล์มโอลีฟไปผูกกับนางสาวไทย...ถ้าประสบความสำเร็จเราจะทำไปทุกปี...”¹

การเป็นผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทยของบริษัทคอลเกต-ปาล์มโอลีฟ จึงเป็นช่องทางการสร้างความเชื่อถือในสินค้าของตนได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งบริษัทคอลเกต-ปาล์มโอลีฟ ได้ใช้เงินหลายล้านบาทสำหรับการได้รับสิทธิ์ในพื้นที่โฆษณา และใช้สิทธิ์ในตัวนางสาวไทยเป็นตัวแทนสร้างภาพลักษณ์ให้สินค้าของตน ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ใช้ในการแข่งกันกับบริษัท ลิเวอร์ บราวเธอร์ ผู้ผลิตสปูล์กส์ ที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้าประเภทเดียวกันประมาณ 30% ในช่วงเวลานั้น²

ในช่วง พ.ศ. 2531-2533 เศรษฐกิจไทยมีการเติบโตขึ้นแบบก้าวกระโดด มีการเกิดธุรกิจต่าง ๆ มากมาย ทั้งสนามกอล์ฟ รีสอร์ท บ้านจัดสรร รวมทั้งการซื้อ - ขายที่ดินเพื่อเก็งกำไร มีการกู้เงินจากสถาบันการเงินต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ หลักทรัพย์ เงินตราจากต่างประเทศ อุตสาหกรรมเหล็ก ปิโตรเคมี การประกอบรถยนต์ ผลจากการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดนี้ ทำให้ในช่วง พ.ศ. 2539 – 2540 เจ้าของธุรกิจต่าง ๆ ไม่สามารถหาผลตอบแทนได้เพียงพอ ต่อต้นทุนของปัจจัยการผลิต เป็นเหตุให้ธุรกิจเหล่านี้ขาดทุน เกิดหนี้ภายในและนอกประเทศสูงถึง 355.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ ร้อยละ 197.9 ของผลิตภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ใน พ.ศ. 2539 นำมาซึ่งการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540³ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะเกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นใน พ.ศ. 2540 แต่การประกวดนางสาวไทยก็ยังคงจัดการประกวดอยู่เช่นเดิม

กล่าวโดยสรุปพัฒนาการทางเศรษฐกิจไทยในช่วงนี้มีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่การมีนักธุรกิจเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น ไปจนถึงการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร นำมาซึ่งความเติบโตของธุรกิจโฆษณา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นใหม่ เนื่องจากบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ต้องการใช้เวทีนางสาวไทยเป็นช่องทางในการ

¹ ยุทธจักรสปู 2 พันล้าน ระเบิดยกที่หนึ่ง. (2528, มีนาคม). คู่แข่ง. 5(54): 147.

² อังเรศ บุญทองล้วน. (2537). กระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะความงามทางสตรีระของผู้หญิงในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการประกวดนางสาวไทย. หน้า 102.

³ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 104.

ประชาสัมพันธ์สินค้าตนเอง ในขณะที่บางช่วงเวลาที่ประเทศประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่การประกวดนางสาวไทยก็ยังสามารถดำเนินการได้อยู่เช่นเดิม

4.1.3 ผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทย

การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 นั้นเป็นช่วงเวลาที่เทคโนโลยีทางการสื่อสาร ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มีส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ในการประกวดนางสาวไทย รวมทั้งมีการถ่ายทอดการประกวดผ่านทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ที่สามารถถ่ายทอดการประกวดไปได้ทั่วประเทศ ตามโครงการขยายสัญญาณโทรทัศน์จากส่วนกลางไปชนบท ทำให้การประชาสัมพันธ์การประกวดนางสาวไทยเป็นไปอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

แม้ว่าในระยะแรกของการประกวดนางสาวไทยจะไม่ได้ได้รับการยอมรับจากประชาชน แต่การปรับเปลี่ยนรูปแบบของการประกวดที่มุ่งเน้นให้สตรีได้แสดงความสามารถทางสติปัญญา มากขึ้นของกองประกวดนางสาวไทย และการร่วมมือกันของกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ทำให้กระแสนิยมของการประกวดนางสาวไทยกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่งในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการประกวดนางสาวไทยขึ้นทั้งกลุ่มผู้จัดงาน กลุ่มธุรกิจ และกลุ่มผู้สนับสนุนการประกวด ดังต่อไปนี้

การประกวดนางสาวไทยถูกรื้อฟื้นขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2527 เริ่มต้นจากการเข้ามาของบริษัท Miss Universe ที่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1983 แม้ว่าจะไม่สำเร็จ แต่ก็เป็นหนึ่งในแรงผลักดันให้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยใน พ.ศ. 2527 ขึ้น ต่อมาเมื่อมีการประชาสัมพันธ์ถึงการรื้อฟื้นประกวดนางสาวไทยใหม่ขึ้นผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น ในระยะแรกได้มีบุคคลหลายฝ่ายออกมาแสดงความไม่เห็นด้วยกับการจัดการประกวดนี้ เนื่องจากการประกวดนางสาวไทยควรเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยภาครัฐ มากกว่าเอกชน ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่หวังประโยชน์จากสถานภาพของตำแหน่งนางสาวไทย ดังการบรรยายต่อไปนี้

“...แรกทีเดียวการจัดประกวดนางงามในประเทศของเราถือได้ว่าเป็นงานของรัฐ
...คำว่านางสาวไทยจึงค่อนข้างมีความหมายในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศ แต่ต่อมา
กิจกรรมนี้ได้ค่อย ๆ แปรเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งของภาคเอกชน คำว่านางสาวไทยก็เป็นเพียง
แค่การสมมติขึ้นของคนะบุคคลกลุ่มหนึ่ง...”¹

¹ มติชน. (2527, 5 เมษายน). หน้า 4.

แต่ด้วยความพยายามของ ผู้จัดงานหลักคือสมาคมนักเรียนเก่าวิชราวุธฯ ที่ร่วมกับ กลุ่มธุรกิจการค้า และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สามารถผลักดันให้การประกวดนางสาวไทยเกิดขึ้นได้อีกครั้ง

วัตถุประสงค์หลักของการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้นอกจากการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมจะดำรงตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว ยังต้องการฟื้นฟูภาพลักษณ์ของสตรีไทยเพื่อไปประกวดยังเวทีนางงามจักรวาลที่จัดขึ้นในทุกปี ทำให้มีการเพิ่มข้อตกลงขึ้นใหม่ระหว่างผู้จัดการประกวดนางสาวไทย กับบริษัท Miss Universe เรื่องการส่งตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นดังนี้ “...ผู้จัดการประกวดในประเทศไทยต้องจัดการประกวดเพื่อคัดเลือกสาวงามส่งให้แก่บริษัทนางงามจักรวาล โดยการประกวดในประเทศไทยจะช้ากว่าวันที่ 15 มีนาคม ไม่ได้และสาวงามที่ได้รับการคัดเลือกแล้วต้องเตรียมตัวเดินทางทันทีที่มีคำสั่งมาถึง...”¹

ในขณะเดียวกันผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจในสังคมช่วงนี้ ทำให้การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 มีกลุ่มผู้สนับสนุนจากภาคธุรกิจเพิ่มมากขึ้นโดยสามารถแบ่งกลุ่มผู้สนับสนุนการประกวดออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้สนับสนุนการจัดงานหลักซึ่งให้การสนับสนุนกองประกวดนางสาวไทย และกลุ่มผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวดที่ให้การสนับสนุนผู้เข้าประกวดในการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ได้รับรางวัลจากการประกวดดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้สนับสนุนการจัดงานหลัก

กลุ่มผู้สนับสนุนการจัดงานหลัก มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากการประกวดนางสาวไทยในยุคเดิม เนื่องจากกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ต้องการให้การประกวดนางสาวไทยเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ให้สินค้าของตน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นกลุ่มบริษัทผลิตเครื่องสำอาง บริษัทรถยนต์ บริษัทเครื่องอุปโภค - บริโภค โรงเรียนเสริมสวย สถาบันพัฒนาบุคลิกภาพ เครื่องใช้ไฟฟ้า และกลุ่มโรงแรม - รีสอร์ท ซึ่งกลุ่มธุรกิจเหล่านี้จะได้รับผลตอบแทนทางตรงและทางอ้อม โดยผลตอบแทนทางตรงคือ กลุ่มผู้สนับสนุนหลักจะได้รับการประดับป้ายชื่อสินค้าของตนบนสถานที่ต่าง ๆ ในระหว่างที่มีกิจกรรมการประกวด รวมทั้งมีสัญลักษณ์สินค้าของตนอยู่ตอนท้ายช่วงการโฆษณาการประกวดนางสาวไทย ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์เป็นเวลาประมาณ 3 เดือน ในส่วนผลตอบแทนทางอ้อม คือภาพลักษณ์ที่ดีและชื่อเสียงแก่สินค้าตน ในฐานะผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทย ดังเช่น บริษัทแคทรีน่าผู้สนับสนุนชุดว่ายน้ำที่ใช้ในการประกวด ได้ใช้ความงามทางสรีระ สัดส่วนที่งดงามและมีความเป็นสากลของผู้เข้าประกวดนางสาว

¹ สัมภาษณ์ ชุมพล ยูสานนท์. (2551, 6 มกราคม). สัมภาษณ์โดย สุจิรา อรุณพิพัฒน์.

ไทย สร้างภาพลักษณ์ที่ทันสมัยให้แก่สินค้าของตน¹ รวมถึงโรงเรียนสอนตัดเสื้อระพี โดยลำยอง บัญยรัตนพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้แสดงทัศนะว่าการสนับสนุนชุดแก่นางสาวไทยนำมาซึ่งชื่อเสียงให้โรงเรียนของตน ดังคำกล่าวต่อไปนี้ “...เพราะฉะนั้น ไม่ว่าเราจะทำชุดให้นางงามคนไหน ได้รางวัลอะไรก็ตามที่ เราไม่อยากจะอะไรนอกจากชื่อเสียง...”² เป็นต้น

กลุ่มผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวด

กลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่มต่อมา คือ กลุ่มผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวด ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีกลุ่มพี่เลี้ยงนางงาม และกลุ่มธุรกิจการค้า เข้ามาสนับสนุนผู้เข้าประกวดนางสาวไทยในยุคนี้นี้มากขึ้น แตกต่างจากการประกวดในยุคเดิมที่ผู้เข้าประกวด จะได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดต่าง ๆ โดยมีภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ฝึกสอน ซึ่งมีเป้าหมายคือรางวัลจากการประกวดและการสร้างชื่อเสียงประชาสัมพันธ์จังหวัดของตนเอง สำหรับการประกวดในยุคนี้นี้กลุ่มผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวดได้แปรเปลี่ยนเป็นกลุ่มที่เลี้ยงนางงาม และกลุ่มสปอนเซอร์ห้างร้านต่าง ๆ

บทบาทของกลุ่มพี่เลี้ยงนางงาม เริ่มตั้งแต่การฝึกสอน สนับสนุนเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับต่าง ๆ แก่ผู้เข้าประกวด ซึ่งผลตอบแทนที่พี่เลี้ยงนางงามได้รับ คือเงินรางวัลที่ได้หลังจากการประกวดสิ้นสุดลงตามข้อตกลงหากผู้ที่ตนสนับสนุนได้รางวัล สำหรับบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านการเป็นพี่เลี้ยงนางงามในยุคนี้นี้ ได้แก่ ชูลี ไจยงค์ หรือ ป้าชูลี ที่ประสบความสำเร็จในการส่งสตรีเข้าร่วมการประกวดในเวทีต่าง ๆ มากมาย จนเกิดเป็นวาทกรรมในยุคนั้นว่า “นางงามจากค่ายป้าชูลี” รวมไปถึง ศรีเวียง ต้นฉาย (ชูลีอีสาน) เป็นต้น การเข้ามามีบทบาทมากขึ้นของกลุ่มพี่เลี้ยงนางงามได้แปรเปลี่ยนให้การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้นี้เป็นรูปแบบธุรกิจเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น ดังทัศนะของ ชูลี ไจยงค์ ว่า “...เมื่อก่อนรู้สึกจะทำแบบเป็นราชการ พวกคุณนายผู้ว่านี่จะต้องเตรียมเทรนนางงามหลายอย่างเลย แต่ในปัจจุบันก็ต้องมีบริษัทห้างร้านส่งแทน เพราะคล้ายกับว่าสมัยนี้อะไรก็เป็นธุรกิจกันไปหมด ทุกคนจะต้องมีผลพลอยได้จากความเหนื่อยยาก...”³

บทบาทของกลุ่มธุรกิจการค้าหรือสปอนเซอร์ผู้ให้การสนับสนุนนางงาม คือการให้เงินสนับสนุนผู้เข้าประกวดในการเตรียมความพร้อมก่อนการประกวด ประกอบด้วย กลุ่มธุรกิจสถานเสริมสวย เครื่องสำอาง เครื่องแต่งกาย กลุ่มโรงแรม - รีสอร์ท กลุ่มชมรม - สมาคม ธุรกิจอุปโภค - บริโภค เป็นต้นโดยสปอนเซอร์เหล่านี้จะออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่ผู้เข้าประกวด เช่น ค่าใช้จ่ายในการเสริมสวย นวดหน้า อบไอน้ำ การทำหน้าอก ทำจมูก เขียนคิ้วถาวร ซึ่งมีค่าใช้จ่าย

¹ มติชน. (2532, 19 มีนาคม). หน้า 20.

² มติชน. (2532, 21 มีนาคม). หน้า 20.

³ มติชน. (2532, 26 มีนาคม). หน้า 9.

โดยเฉลี่ยประมาณ 50,000 บาทต่อผู้เข้าประกวด 1 คน¹ ทำให้เป็นการตอกย้ำความเป็นยุคแห่งธุรกิจความงามยิ่งขึ้น สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ภัสราภรณ์ ชัยมงคล นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2533 ว่า“...การประกวดนางสาวไทย...ต้องพึ่งพาสถานเสริมสวย เพื่อขัดผิว นวดหน้า นวดตัว และอีกสารพัดอย่าง ให้ตัวเองสวยพร้อมสรรพที่สุดก่อนเข้าประกวด ซึ่งเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็ได้รับการสนับสนุนจากค่าสายสะพายของสปอนเซอร์...คือ สปอนเซอร์จะให้เงินมาก่อนหนึ่ง...”²

การที่สปอนเซอร์ผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวดนางสาวไทยใช้เงินจำนวนมากเป็นค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวของผู้เข้าประกวดนั้น เพื่อต้องการให้ผู้เข้าประกวดนางงาม เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์สินค้าของตนโดยการสวมสะพายชื่อสินค้าตนขึ้นเวทีการประกวด ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้ง โทรทัศน์ทางช่อง 7 สี และหนังสือพิมพ์ที่มีการแพร่ภาพในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนางสาวไทยอยู่เสมอ ตลอดจนนิตยสารรายสัปดาห์ต่าง ๆ ซึ่งผู้เข้าประกวดมักจะกล่าวถึงสปอนเซอร์ที่ให้การสนับสนุนตนเองเมื่อมีโอกาสได้พูด ดังคำสัมภาษณ์ของ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2531 ว่า “สปอนเซอร์ที่ส่งประกวดในครั้งนี้นักที่บ้าน ใช้ชื่อ ลิตเติล ดิกส์ ไฮเติ้ล...ที่ดิสโก้ ดิกส์ มันอยู่ในลิตเติล ดิกส์ ไฮเติ้ล เป็นของคุณน้ำดิฉันเอง”³ แสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุนของตนเองอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุปการประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 เกิดขึ้นจากการผลักดันของสมาคมนักเรียนเก่าชิราวุธ ซึ่งเป็นผู้จัดงานหลัก รวมทั้งกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาสตรีที่มีความเหมาะสมมาดำรงตำแหน่งนางสาวไทย และเฟ้นหาตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล

ในยุคนี้มีกลุ่มธุรกิจผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทยเพิ่มขึ้นจากเดิมเนื่องจากกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ต้องการประชาสัมพันธ์สินค้าของตนผ่านการแพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ที่สามารถออกอากาศได้ทั่วประเทศ ในส่วนของตัวผู้เข้าประกวดนางสาวไทยนั้น ได้มีกลุ่มพี่เลี้ยงนางงามให้การฝึกสอนเตรียมความพร้อมในการประกวด เกิดเป็นนางงามค่ายต่าง ๆ ขึ้น และยังมีกลุ่มสปอนเซอร์ที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประกวดอีกทางหนึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการสะท้อนภาพการเข้าสู่ยุคแห่งธุรกิจเต็มรูปแบบของการประกวดนางสาวไทย ภายใต้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นจากการเฟ้นหาสาวงามของพี่เลี้ยงนางงาม สู่อำนาจได้รับเงินสนับสนุนการประกวดของสปอนเซอร์ ไปจนถึงภารกิจการ

¹ สุดใจ เพียรสุขใจ. (2531, พฤษภาคม). ปฏิรูปความสวย นางสาวไทยยุคไฮเทค. กรุงเทพฯ 30. 2(19): 100.

² กัลย์. (2533, สิงหาคม). โคมคาย โคมงาม นางสาวไทย. แพรว. 375: 126.

³ รุจนิย์. (2531, 19 มีนาคม). ก่อนจะขึ้นเวที. ขวัญเรือน. 19: 150.

ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มผู้สนับสนุนการจัดการประกวดของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย อย่างไรก็ตามการประกวดนางสาวไทยจะไม่สามารถจัดขึ้นได้ หากไม่ได้รับความนิยมน การสนับสนุน ชื่นชม ยกย่องและยอมรับจากประชาชน

4.2 ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542

4.2.1 รูปแบบการประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542

การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประกวดหลายด้าน ทั้งการกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้นใหม่ การเปลี่ยนรูปแบบเครื่องแต่งกาย และการเฟ้นหาสาวงามที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมมากขึ้น ทั้งในด้านรูปลักษณ์ภายนอกและสติปัญญา ทำให้บุคคลที่มีความต้องการจะครอบครองตำแหน่งนี้ต้องปรับเปลี่ยนตนเอง ให้สอดคล้องกับคุณสมบัติที่กองประกวดต้องการ

จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้ ผู้เข้าประกวดส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีพีเลี่ยน เป็น ผู้สนับสนุนฝึกฝนทักษะและแนะนำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ชนะการประกวด ในขณะที่เดียวกันการมอบเงินรางวัลแก่ผู้ได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้นของกองประกวดนางสาวไทย จึงเปิดโอกาสให้กลุ่มธุรกิจผู้ส่งนางงามเข้ามามีส่วนสำคัญกับการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ดังบทความต่อไปนี้

“...สมัยนี้ต้องเข้าค่ายหรือคอกหรือเล้า มีเจ้าของค่ายเจ้าของคอกและเจ้าของเล้า ดูแลคัดเลือก ฝึกปรี๊ดเก็บตัว กันเป็นแรมปีแรมเดือน เสียค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูนางงามในสังกัด หรือนางงามในคอก เป็นเรือนแสนเพื่อเข้าชิงชัยนะ...สมัยก่อนรางวัลสำหรับนางสาวไทย ก็มีแค่ขันน้ำพานรอง มงกุฎ สายสะพาย เงินสดสักสี่ห้าพันบาท ก็นับว่าเพียงพอกับตำแหน่งนางสาวไทยเพราะประกวดเอาเกียรติยศมากกว่าสมัยนี้มีทั้งมงกุฎเพชร สายสะพายฝังเพชร เงินสดเป็นแสน ๆ รถยนต์ ตัวเครื่องบิน และรางวัลมีค่าอีกมากมาย ...”¹

ในด้านการแต่งกายมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเป็นสากลมากขึ้น มีการกำหนดให้ผู้เข้าประกวดต้องแต่งกายด้วยชุดไทยจิตรลดาที่ผู้เข้าประกวดต้องเตรียมมาเอง² และการแต่งกายชุดว่ายน้ำซึ่งทางกองประกวดเป็นผู้จัดหาให้ ซึ่งจะมีลักษณะรัดรูป เผยสัดส่วนของผู้เข้าประกวดอย่างชัดเจน และเพิ่มการเปิดเผยสัดส่วนมากกว่าเดิมในปีต่อ ๆ มา มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความ

¹ มติชน. (2529, 1 เมษายน). หน้า 7.

² กองประกวดนางสาวไทย. (2530). *สูจิบัตรนางสาวไทย ปี 2530*. หน้า 19.

ไม่เหมาะสมของชุดว่ายน้ำหลายครั้ง แต่ในทางตรงข้ามผู้เข้าชมการประกวดนางสาวไทยกลับเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังรายงานข่าวว่า

“...การประกวดนางสาวไทยเริ่มบูมขึ้นอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ชุดประกวดเริ่มอะร่าอวาม คือเป็นชุดว่ายน้ำเต็มรูป เน้นสัดส่วนนางงามอย่างชัดเจนขึ้น...ในปีต่อ ๆ มาชุดว่ายน้ำที่รัดรูปอยู่แล้ว ก็เริ่มเว้า ๆ แหว่ง ๆ เรียกเสียงวิพากษ์จากผู้เข้าชมว่า ไปเหลื่อเกิน แต่ก็จะเป็นที่ถุกอกกูกใจของผู้ชม...ในช่วงหลัง ๆ ไม่ใช่เฉพาะเว้า ๆ แหว่ง ๆ เท่านั้น บางปีชุดว่ายน้ำก็เว้าลึกไปถึงไหนต่อไหน จนเป็นที่หวาดเสียวไปทั้งเมือง...”¹

สำหรับทัศนคติของผู้เข้าประกวดนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคก่อน กล่าวคือนางสาวไทยหลายคนในยุคก่อน ตัดสินใจเข้าร่วมการประกวดเพราะถูกชักชวนมาประกวดเพื่อช่วยเหลือชาติ และเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูลของตนมากกว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แต่เจตจำนงในการเข้าประกวดของนางสาวไทยในยุคนี้ คือการได้รับใบเบิกทาง เพื่อสร้างรายได้ เข้าสู่วงการบันเทิง และเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

ในส่วนของรูปแบบการประกวดในยุคนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีการเก็บตัวผู้เข้าประกวดต่างจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดนั้น มีการเพิ่มกิจกรรมเพื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ดีแก่การประกวด ไปจนถึงมีการกำหนดคุณสมบัติด้านการศึกษาของผู้เข้าประกวดสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากพัฒนาการทางสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้จากการตัวอย่างของการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้าประกวดนางสาวไทยใน พ.ศ. 2530 ดังต่อไปนี้

“...ต้องมีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 17 ปี และไม่เกิน 25 ปี ต้องเป็นโสดไม่เคยผ่านการสมรสหรือให้กำเนิดบุตรมาก่อนแต่อย่างใด มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นม.3 หรือเทียบเท่า ต้องไม่เคยประกอบอาชีพหรือมีความประพฤติอันเป็นที่รังเกียจของสังคม เป็นผู้มีความประพฤติดีไม่มีโรคที่สังคมรังเกียจและหรือโรคที่เกี่ยวกับความงาม...”²

¹ มติชน. (2534, 30 มีนาคม). หน้า 6.

² กองประกวดนางสาวไทย. (2530). *สูจิบัตรนางสาวไทย ปี 2530*. ไม่ปรากฏหน้า.

4.2.2 ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542

จากพัฒนาการทางสังคมที่เกิดขึ้นส่งผลให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2527 - 2542 มีคุณสมบัติเพียบพร้อมมากขึ้น โดยในหัวข้อนี้จะอธิบายถึงเรื่องราวชีวิตโดยสังเขป เพื่อให้เห็นพัฒนาการ ชีวิตของนางสาวไทยแต่ละบุคคลประกอบด้วย สาวิณี ปะการะนัง นางสาวไทยประจำปี 2527 ธารทิพย์ พงษ์สุข นางสาวไทยประจำปี 2528 ทวีพร คลังพลอย นางสาวไทยประจำปี 2529 ชุตติมา นัยนา นางสาวไทยประจำปี 2530 ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทยประจำปี 2531 ยลดา รongหานาม นางสาวไทยประจำปี 2532 ภัสราภรณ์ ชัยมงคล นางสาวไทยประจำปี 2533 จิระประภา เสวตนันท์ นางสาวไทยประจำปี 2534 อรอนงค์ ปัญญาวงศ์ นางสาวไทยประจำปี 2535 ฉัตรทริกา อุบลศิริ นางสาวไทยประจำปี 2536 อาริยา สิริโสภา นางสาวไทยประจำปี 2537 ภาวดี วิเชียรรัตน์ นางสาวไทยประจำปี 2538 สรวงสุดา ลาวัณย์ประเสริฐ นางสาวไทยประจำปี 2540 ชลิดา เกาต์ชาติ นางสาวไทยประจำปี 2541 และ อภิสมัย ศรีรังสรรค์ นางสาวไทยประจำปี 2541 รวมไปถึงเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อรูปแบบการประกวดนางสาวไทยและผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในปีนั้น ๆ ดังต่อไปนี้

สาวิณี ปะการะนัง

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2527 คือ สาวิณี ปะการะนัง หรือ เอ๋ เกิดวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2508 เป็นชาวจังหวัดสมุทรปราการ เป็นธิดาของ นายสุข กับ นางวณี ปะการะนัง ในวัยเด็กได้เดินทางไปอาศัยอยู่ที่รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา และสำเร็จการศึกษาระดับไฮสกูล จากนั้นปฏิบัติงานเป็นอาจารย์สอนแอโรบิคแดนซ์อยู่ที่สหรัฐอเมริกา ก่อนเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย ประจำปีพ.ศ. 2527 เคยได้รับตำแหน่งธิดาโดมที่รัฐแคลิฟอร์เนีย¹ ซึ่งสาวิณี กล่าวถึงการประกวดธิดาโดมถึงบุคลิกภาพของตนเองและการได้รับการสนับสนุนจากมารดาว่า “...ยังจำได้เลยว่า คุณแม่เอ๋พูดคำแรกเลยว่า อู๋ย ลูกสิงอย่างเอ๋หรือคะจะไปประกวดกับเขาได้ แชนชา ยาว ตัวก็ดำอย่างนี้...แต่คุณแม่ก็โอเค ให้มาประกวด แล้วก็ตัดชุดราตรีที่ใช้ประกวดให้เองด้วยคะ ...”²

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้นับเป็นปีแรกที่มีการรื้อฟื้นการประกวดขึ้น แม้ว่า จะมีกระแสการคัดค้านจากประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการแนวความคิดของสตรีติงที่ได้กล่าวมาในขั้นต้นแล้ว แต่ด้วยการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเข้ามาของบริษัท Miss Universe ที่ต้องการให้ประเทศไทยส่งสตรีรวมประกวดนางงามจักรวาล จึงทำให้คณะผู้จัดงานได้

¹ มติชน. (2527, 9 เมษายน). หน้า 2.

² ชลิดา อาริย์พิพัฒน์กุล. (2547). มงกุฎ. หน้า 280.

จัดการประกวดนางสาวไทยในปีนั้น โดยสถานที่ที่ใช้ในการประกวดนั้นจัดขึ้นที่ โรงแรมแกรนด์ พาลาส พัทยา เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เนื่องจากไม่ได้จัดการประกวดที่กรุงเทพมหานคร ทำให้ในปีนี้มีผู้เข้าชมการประกวดไม่มาก จึงมีการเสนอให้เปลี่ยนสถานที่จัดงานใหม่ โดยให้จัดภายใน กรุงเทพมหานครร่วมกับงานใหญ่ ๆ ที่มีความสำคัญ มากกว่าการไปจัดที่เมืองพัทยาซึ่งเป็นเสมือนนางสาวพัทยาไม่ใช่นางสาวไทย ดังรายงานข่าวนี้

“...การประกวดนางสาวไทยน่าจะอยู่ในกรุงเทพฯ และจะต้องจัดคู่กับงานอะไรก็ได้ ซึ่งเป็นงานใหญ่ของกรุงเทพฯ อย่างเช่น งานฉลองรัฐธรรมนูญ หรือ งานวชิราวุธานุสรณ์ ซึ่งถือกันว่าเป็นงานใหญ่ประจำปีของในยุคนั้น...เมื่อไปจัดงานที่อื่นก็มีสิทธิ์เพียงแค่ว่าเป็นตัวแทน หรือนางสาวของสถานที่นั้นเท่านั้น อย่างคราวนี้ผู้คนคงจะยอมรับแค่เป็น “นางสาวพัทยา” มากกว่าจะยอมรับอย่างลึก ๆ ว่าเป็นนางสาวไทย...”¹

จึงทำให้การประกวดในปีต่อมาถูกจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร โดยในพ.ศ. 2528 จัดการประกวดที่สวนสยาม เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครและปีถัด ๆ มา จัดการประกวดที่โรงแรมไฮแอทเซ็นทรัลพลาซ่า เนื่องจากผู้จัดการประกวดนางสาวไทยได้รับการสนับสนุนสถานที่จัดงานจากทางโรงแรม²

เมื่อถึงการประกวดในรอบตัดสินในวันที่ 7 เมษายน 2527 สาวิณี ปะการะนัง ซึ่งบริษัทเป๊ปซี่เป็นผู้ส่งเข้าประกวด ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2527 โดยตำแหน่งรองนางสาวไทยประกอบด้วย วรรณญา วรากรณ์, วาสิฏฐี ศรีโลฟุ้ง, ประทุมทิพย์ ฉันทะ และพิศเพลิน พงษ์เจริญ จากจำนวนผู้เข้าประกวดทั้งสิ้น 54 คน³ โดยความมั่งคั่งของสาวิณี ได้รับคำกล่าวชื่นชมว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมโดยเฉพาะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษจากเจิม ภูมิจิตร ประธานกรรมการตัดสินว่า “...คุณสาวิณีมีคุณสมบัติเหมาะสมหลายอย่างถ้าพูดถึงความสวย ถึงแม้ไม่ได้ยอดเยี่ยมแต่ไม่แพ้คนอื่น ส่วนคุณสมบัตินั้นชนะคนอื่น เช่นว่า ด้านภาษาพูดได้หลายภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ...”⁴

จากนั้นสาวิณี ปะการะนัง ได้เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาลในปี 1984 ที่ James L. Knight Convention Center รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา โดย

¹ ไทยรัฐ. (2527, 9 เมษายน). หน้า 5.

² สุพัตรา. (2532). เล่มเดิม. หน้า 226.

³ มติชน. (2527, 8 เมษายน). หน้า 1.

⁴ ไทยรัฐ. (2527, 9 เมษายน). หน้า 16.

สามารถผ่านเข้ารอบ 10 คนสุดท้าย ในรอบการสัมภาษณ์ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างมีความมั่นใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างความแปลกใจแก่พิธีกรถึงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของสตรีไทยเป็นอย่างมาก จากนั้นได้เดินรอบชุดว่ายน้ำและชุดราตรี ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยจากการประกวด อยู่ที่ 8.905 ได้คะแนนเป็นลำดับที่ 6 จากผู้เข้าแข่งขันทั้งหมด 81 ประเทศ¹ ซึ่งถือเป็นการประสบความสำเร็จอย่างมากของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย หลังจากที่ไม่ได้เข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาลเป็นเวลาหลายปี

ธารทิพย์ พงษ์สุข

นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2528 คือ ธารทิพย์ พงษ์สุข มีภูมิลำเนาที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีศรีน่าน ก่อนเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย ธารทิพย์เคยประกวดเวทีต่าง ๆ และได้ตำแหน่งมาก่อน เช่น ตำแหน่งรองนางสาวน่าน รองนางสาวแพร่ รองนางสาวไหมขอนแก่น จากนั้นได้รับการฝึกฝนการเป็นนางงามจาก ชูลี ไจรงค์ พี่เลี้ยงนางงามชื่อดัง โดยได้รับคำชื่นชมถึงรูปร่าง และผิวพรรณ ที่งดงาม ว่า “...ธารทิพย์ พงษ์สุข เด็กบ้านนอกจังหวัดน่าน ผิวพรรณดี รูปร่างสวย บ้านอยู่ป่าทุ่งช้าง แข็งชาสวย สะโพกกลม แต่ความรู้น้อย...”² โดยธารทิพย์ ได้รับการสนับสนุนเพื่อเข้าประกวดจากน้ำมันพืช มรกต จนสามารถครองตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2529 ได้สำเร็จ โดยมีรองทั้ง 4 คน ประกอบด้วย ลีลาวดี วัชรโบล, ศศิมาภรณ์ ไชยโกมล, สุจิตรา รัตนประยูร และ ดวงฤทัย กุญชร

การประกวดในปีนี้เป็นสถานที่จัดงานจากเมืองพัทยา มาจัดที่สวนสยาม เขต มีนบุรี กรุงเทพฯ ซึ่งใช้เวทีขนาดใหญ่บริเวณกลางทะเลน้ำจืด พร้อมทั้งมีการแสดงคอนเสิร์ตตลอดการประกวด โดยทางผู้จัดงานต้องการดึงดูดความสนใจจากผู้ชมให้ได้มากที่สุด เนื่องจากการประกวดในปี 2527 ที่ผ่านมามีความสนใจจากประชาชนน้อย สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้จัดการประกวดดังต่อไปนี้

“...การจัดคอนเสิร์ตครั้งนี้ ถ้านับตัวเวทีด้วยก็นับได้ว่าเป็นการทุ่มทุนครั้งยิ่งใหญ่อันอาจกล่าวได้ว่าเป็นครั้งแรกที่สวนสยามจัดคอนเสิร์ตกลางแจ้งมูลค่านับล้านบนเวทียักษ์กลางทะเลน้ำจืดพร้อมระบบแสงเสียง โดยน่านักร้อง 22 คู่ ที่ร้องเพลงในชุด 18 กระวัดพร้อมด้วยวงดนตรีคณะเดอะวอล...”³

¹ สาวินี ประระนัง บณเวทีประกวดนางงามจักรวาล 1984. (2563). (วีดิทัศน์).

² อังครศ บุญทองล้วน. (2537). เล่มเดิม. หน้า 48.

³ สยามรัฐ. (2528, 17 พฤษภาคม). หน้า 3.

โดยในปีนี้มีผู้สมัครเข้าแข่งขันทั้งสิ้น 87 คน เพิ่มขึ้นจากพ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นผลจากการประชาสัมพันธ์และสังคมให้การยอมรับการประกวดมากขึ้น โดยเฉพาะมุมมองของผู้เข้าประกวดที่ให้ความเห็นว่า การประกวดนางสาวไทยเป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิต ได้เงินรางวัลหาเลี้ยงชีพ เป็นการปูพื้นฐานที่ดีในอนาคต และสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง¹

ทวิพร คลังพลอย

ทวิพร คลังพลอย หรือ วี เป็นสาวงามผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2529 เกิดที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรสาวคนที่ 7 ในจำนวน 8 คน ของนายธีระ และนางประทวน คลังพลอย ก่อนเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย ทวิพรได้ศึกษาอยู่ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเข้าประกวดโดยได้รับการชักชวนจากพี่ชายโดยมีบริษัทเอสแอนด์พี กรุ๊ปเป็นผู้สนับสนุน

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้ได้เปลี่ยนสถานที่จากสวนสยาม เขตมีนบุรี มาจัดที่ห้องคอนเวนชัน ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าลาดพร้าว โดยคณะกรรมการได้ประกาศผลการตัดสินให้ ทวิพร คลังพลอย หมายเลข 29 เป็นนางสาวไทยประจำปีนี้ ได้รับเงินรางวัล 300,000 บาท มงกุฎเพชร รอยนต์ 1 คัน ทิวี ตู้เย็น และของรางวัลอื่น ๆ”² โดยมีรองทั้ง 4 ประกอบด้วย สรารัตน์ ห่อมเรืองวงศ์, สุมิตรา กิจประเสริฐ, วิรินทรา วิริยาภรณ์ และพัชรภรณ์ จันทรวงศ์

หลังเสร็จสิ้นการประกวดนางสาวไทยในปีนี้เป็นปีที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมของตำแหน่งที่ได้รับเป็นอย่างมาก มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับลงข่าวถึงความงามของผู้ได้รับตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับที่ 1 คือ สรารัตน์ ห่อมเรืองวงศ์ ว่ามีความเหมาะสมมากกว่า ทวิพร คลังพลอย มีบทสัมภาษณ์จากผู้เข้าประกวดมากมายถึงการไม่ยอมรับคำตัดสินของคณะกรรมการ ในประเด็นต่าง ๆ เช่น มีคนที่รูปร่างหน้าตาสวยมากมายที่ไม่ได้ผ่านเข้ารอบ มีการตัดสินบนในการตัดสิน เป็นต้น สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์จาก พัชรินทร์ ขาวละออ ผู้เข้าประกวด หมายเลข 41 ที่ได้กล่าวไว้ดังนี้

¹ อังครศ บุญทองล้วน. (2537). เล่มเดิม. หน้า 48.

² มติชน. (2529, 5 เมษายน). หน้า 22.

“...ผลการตัดสินหรือคะ ก็ดูเอาสิคะ อย่างตำแหน่งขวัญใจนางงาม ก็ให้เราเขียนลงไปบนแผ่นกระดาษแล้วส่งให้พี่เลี้ยง พี่เลี้ยงก็จะนำเอาแผ่นกระดาษของเราไปอีกที่ ช่วงนี้มีอะไรหรือไม่ ไม่ทราบ แต่ตัวคนที่ได้ตำแหน่งนี้ก็ไร้เดียงสาดีนะ ไร้เดียงสาจนน่ารัก ส่วนผลการตัดสินทั้งหมด ตามหลักแล้วไม่ยุติธรรมแน่นอน สวยอย่างไรก็ได้ เพื่อนที่ได้ติด 1 ใน 5 รอบท้ายสุด มีสปอนเซอร์เชียร์แรงเกินไปผิดปกติ...”¹

ในขณะเดียวกัน ประกอบเกียรติ ชาญเลขา ประธานคณะกรรมการตัดสินได้ให้สัมภาษณ์ ถึงเหตุผลที่มอบตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีนี้ให้กับทวีพรว่า เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่น มีมารยาท และความรู้ดังนี้ “...เลือกตรงที่ความงาม ความสวย การเดิน การพูดจา ที่ผ่านมานี้ก็พัฒนาขึ้นกันมาก เน้นให้ผู้เข้าประกวดรู้จักสังคม มีมารยาท มีความรู้รอบตัว แต่การศึกษาไม่สำคัญเท่ากับความงาม...”² นอกจากนั้นยังมีกรรมการบุคคลอื่นได้แสดงทัศนะว่า กรรมการนั่งดูการประกวดอย่างใกล้ชิดทำให้เห็นรูปร่างหน้าตาของงามได้ชัดเจนมากกว่า เหตุผลที่ ทวีพร ได้คะแนนมากกว่า สรารัตน์ นั้นเกิดจากการที่พี่เลี้ยงของสรารัตน์ใช้แบ่งท่าตามร่างกายมากเกินไปจนเห็นได้ชัดเจนว่าอาจใจปิดจุดด้อยของตนเอง³

แม้ว่าจะมีกระแสโจมตีถึงการความไม่เหมาะสมในการได้รับตำแหน่งนางสาวไทยของ ทวีพร คลังพลอย แต่เมื่อได้รับตำแหน่งแล้ว ทวีพร ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่และอดทนต่อกระแสด้านลบของสังคมให้ได้ ดังคำสัมภาษณ์ว่า “...เสียวหรือเสียวไหมที่มีขณะนั้นก็ได้สนใจ เพราะว่าเขาก็ไม่ได้มาเป็นคนตัดสินให้เราได้ แต่กรรมการตัดสินตั้งหากล่ะและเราเองก็ไม่ได้ตัดสินว่าเราเองจะได้...”⁴ โดยทวีพรได้เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1986 ณ กรุงปานามาซิตี ประเทศปานามา

ชุดิมา นัยนา

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ประจำปี พ.ศ. 2530 คือ ชุดิมา นัยนา หรือ อุมพร นัยนานนท์⁵ เป็นชาวกรุงเทพมหานครโดยกำเนิด เป็นลูกสาวคนเล็กของ นาวาเอกพาณิชนัย และ นาวาตรีหญิงญาดา นัยนานนท์ มีพี่สาว 1 คน จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาจาก โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) และได้เข้ารับการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

¹ มติชน. (2529, 6 เมษายน). หน้า 7.

² เดลินิวส์. (2529, 5 เมษายน). หน้า 20.

³ แหล่งเดิม. หน้าเดิม

⁴ มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.

⁵ ชุดิมา เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นในระหว่างเดินทางไปประกวดนางสาวไทยงาม ซึ่งต้องสวมชุดว่ายน้ำและบิวดาไม่เห็นด้วยกับการประกวดนี้ จึงต้องตั้งชื่อขึ้นใหม่และใช้ชื่อนี้ประกวดนางสาวไทยต่อมา ที่มา: มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.

ก่อนเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย ชุติมาเคยได้รับตำแหน่งชนะเลิศจากเวทีนางสาวถิ่นไทยงาม ซึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนจากบิดา เนื่องจากเป็นกังวลเรื่องกายแต่งกายที่เปิดเผยรูปร่างมากเกินไป ดังคำสัมภาษณ์ว่า “...ครั้งแรกคุณพ่อไม่สนับสนุนแต่คุณแม่สนับสนุน ตอนหลังพวกญาติ ๆ มาช่วยพูดว่าตำแหน่งที่ได้รับคือนางสาวถิ่นไทยงามนั้นไม่เสียหายอะไร และเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ คุณพ่อก็ฟังและอนุญาตให้มาประกวดนางสาวไทยได้อีกครั้ง...”¹

หลังจากได้รับการอนุญาตจากบิดาด้วยเหตุผลว่า การประกวดนางสาวไทยไม่ได้สร้างความเสียหายแต่อย่างใดและเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ ชุติมาจึงสามารถเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยได้ และยังใช้ทัศนคติไม่เห็นด้วยกับกิจกรรมนี้ของบิดาตน เป็นแรงบันดาลใจในการประกวด เห็นได้จากการตอบคำถามคณะกรรมการว่า “...ตอนสัมภาษณ์รอบแรกนางงามส่วนใหญ่จะพรูเซนต์กันสวยงามมาก ว่าอยากมาประกวดเพราะอย่างงั้นอย่างนี้ มั่นใจอะไรต่าง ๆ เอ็กก็บอก ว่ามาประกวดเพราะอยากเอาชนะคุณพ่อคุณแม่ค่ะ ก็ไม่ได้มั่นใจนะคะแต่อยากมาหาประสบการณ์”²

โดยภายหลังจากที่ชุติมาได้รับตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว นาวาเอกพณิษฐ์ ผู้เป็นบิดาได้กล่าวแสดงความยินดี และกล่าวว่าแท้จริงแล้วการประกวดนางงามเป็นกิจกรรมที่ดี กิจกรรมหนึ่งดังต่อไปนี้ “...ที่ผมไม่เห็นด้วยกับลูกสาวตอนต้นนั้นเพราะเห็นว่า การแต่งกายอย่าง การศึกษาอย่าง เป็นห่วงตั้งแต่แรกที่เขาไปประกวดนางสาวถิ่นไทยงามก็จะไปดิ่งตัวกลับ แต่แล้วคล้าย ๆ ว่าผมก็เชื่อมั่นว่าการที่เขาไปประกวดเป็นทางที่ดีและไม่มีใครพาเขาไปเสียในทางอื่นก็เลยยอมเขา...”³ จะเห็นได้ว่าเมื่อสังคมมองการประกวดนางสาวไทยแบบผิวเผิน ก็จะเป็นกิจกรรมที่เพียงแค่ประชันความงามของสตรีเพียงเท่านั้น แต่หากได้ทราบถึงรูปแบบการประกวด เป้าหมายที่แท้จริง ของกิจกรรมนี้จะสามารถเปลี่ยนมุมมองของสังคมให้เห็นว่านางสาวไทยเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติเป็นความภาคภูมิใจของครอบครัว

การประกวดนางสาวไทยประจำปี 2530 มีการเก็บตัวที่จังหวัดภูเก็ตก่อนการประกวดรอบตัดสินที่กรุงเทพมหานคร เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต ทำให้ได้รับความสนใจจากประชาชนมากขึ้น มีกลุ่มธุรกิจการค้าแสดงเจตจำนงที่จะเป็นผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวดมากมาย เพราะต้องการให้นางงามสวมสวยสะพាយที่มีชื่อเสียงของตน ปราบกฏตัวตามสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะช่อง 7 สี ที่สามารถแพร่ภาพการประกวดนางสาวไทยไปได้ทั่วประเทศ⁴ มีการ

¹ มติชน. (2530, 29 มีนาคม). หน้า 7.

² ชุติมา อารีย์พิพัฒนกุล. (2547). เล่มเดิม. หน้า 323.

³ มติชน. (2530, 29 มีนาคม). หน้า 7.

⁴ ไทยรัฐ. (2530, 1 มีนาคม). หน้า 2.

เปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายโดยให้ใช้ชุดว่ายน้ำที่มีความเป็นสากลมากขึ้น โดยอิงรูปแบบจากชุดว่ายน้ำที่ใช้ในการประกวดนางงามจักรวาล

ด้วยความฉลาดและความสวยงามของชุดีมา ทำให้สามารถเอาชนะคู่แข่งชั้นคนอื่นและดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 โดยรางวัลที่ได้รับในปีนั้นประกอบด้วย มงกุฎเพชร, ถ้วยเกียรติยศ, เงินสด 300,000 บาท, รถยนต์ 1 คัน, ที่วีดี 1 เครื่อง, ตู้เย็นขนาด 5 คิว 1 ตู้, ผลิตภัณฑ์ปาล์มโอลีฟใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ¹ ส่วนตำแหน่งรองทั้ง 4 คน ประกอบด้วย ดวงเดือน จิโธรงค์, ศิริกัลยา โชคมณีพันธ์, มัลลิกา เกรียงไกร และ ประภาพรรณ บำรุงไทย จากนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1987 ที่ประเทศสิงคโปร์

ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก

ต่อมานางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2531 คือ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก หรือ ปุ้ย เป็นชาวจังหวัดฉะเชิงเทรา และไปเติบโตอยู่ที่สหรัฐอเมริกาตั้งแต่เด็ก ทำให้ภรณ์ทิพย์มีความสามารถทางภาษาอังกฤษดีเยี่ยม แต่ด้วยการที่เติบโตมาจากการเลี้ยงดูแบบไทย ๆ ทำให้ภรณ์ทิพย์มีบุคลิกภาพที่อ่อนหวานตามแบบกุลสตรีไทย ดังคำสัมภาษณ์ว่า “...ดิฉันไม่เคยคิดว่าดิฉันเป็นอเมริกัน แม้จะไปโตที่นั่น แต่พ่อแม่ก็เลี้ยงแบบไทย ดิฉันไม่ได้หวังว่าจะชนะตำแหน่ง เพราะตำแหน่งนั้นมันใหญ่เหลือเกิน...”² ดังนั้นแม้จะมีปัญหาเล็กน้อยในการสื่อสารภาษาไทย ก็ยังมีกิริยาท่าทางและมีนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตนแบบไทยอยู่

การประกวดนางสาวไทยในปีนี้มีกลุ่มธุรกิจห้างร้านให้การสนับสนุนมากมาย เช่นเดิม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของไทยใน พ.ศ. 2531 ที่มีการเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ดังการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐว่า “...เศรษฐกิจปีนี้ดี เพราะมีสินค้าเป็นจำนวนมากสนใจส่งนางงามเข้าประกวด...”³ ส่งผลให้การจัดการประกวดมีรูปแบบการจัดงานที่ใหญ่ขึ้น

ด้วยคุณสมบัติด้านภาษาและความงามทำให้ ภรณ์ทิพย์ สามารถคว้าตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2531 ไปได้ โดยรางวัลที่ได้รับประกอบด้วย มงกุฎเพชร ถ้วยเกียรติยศ เงินสด 300,000 บาทรถยนต์ 1 คันที่วีดี 1 เครื่อง ตู้เย็นขนาด 5 คิว 1 ตู้ ผลิตภัณฑ์ปาล์มโอลีฟใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ⁴ สำหรับตำแหน่งรองนางสาวไทยนั้นประกอบด้วย ปรียานุช ปานประดับ พิมพิไล ไชโย ศุภรณันท์ พันธุจิตร และ อิศราภรณ์ จงเจริญ แม้ว่าจะมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึง

¹ กองประกวดนางสาวไทย. (2530). *สุจิตรนางสาวไทย ปี 2530*. หน้า 20.

² มติชน. (2531, 22 พฤษภาคม). หน้า 2.

³ ไทยรัฐ. (2531, 1 มีนาคม). หน้า 2.

⁴ กองประกวดนางสาวไทย. (2531). *สุจิตรนางสาวไทย ปี 2531*. หน้า 14.

การใช้ภาษาไทยของภรณ์ทิพย์ แต่คุณหญิงพันธุ์เครือ ยงใจยุทธ ประธานคณะกรรมการการตัดสินนางสาวไทยประจำปีนี้ ได้แสดงทัศนะว่า การพูดภาษาไทยไม่ชัดนั้นไม่ใช่ปัญหากับการเป็นนางสาวไทย เพราะเมื่อเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเป็นหลักจึงถือเป็นจุดดีมากกว่าจุดด้อย ดังนี้

“...ความจริงปีนี้เกณฑ์ตัดสินเราพูดได้เพียงอยากได้นางสาวไทยที่มีหน้าตาไทย ๆ เป็นหลัก นอกนั้นก็ดูรูปร่าง บุคลิกและปฏิภาณไหวพริบ...คนนี้เค้าเหมาะสมแล้ว...เรื่องพูดไทยไม่ชัดเจนนิดหน่อยไม่เป็นไร อย่างน้อยเค้าก็ฟังได้พูดได้เพียงแต่สำเนียงเป็นฝรั่ง...แต่ถ้าจะพูดถึงภาษาอังกฤษที่เค้าจำเป็นต้องใช้เวลาไปประกวดมิสยูนิเวิร์สนั้น ดิฉันว่าคนนี้มีภาษาดีกว่านะคะ...”¹

ความสำเร็จสูงสุดของภรณ์ทิพย์ในฐานะนางสาวไทยคือการได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลและชนะเลิศชุดประจำชาติ ประจำปี 1988 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 ณ Lin Kou Stadium ประเทศไต้หวัน ในปีนี้มีผู้เข้าประกวด 66 คน จากทั่วโลก ในระหว่างการประกวดนางงามจักรวาลนั้น มีการขึ้นชมภรณ์ทิพย์ จากผู้ฝึกซ้อมการเดินรำและผู้ประสานงานด้านการแต่งกายระหว่างการประกวดนางงามจักรวาล ถึงความงดงามของรูปลักษณ์ภายนอก ความฉลาด ความไร้เดียงสา และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษว่า

“...จากการพบปะและเห็นภาพของเธอ นางสาวไทยเป็นผู้หญิงที่สวยงามมาก (VERY PRETTY) ก็เหมือนกับนางสาวสวย ๆ หลาย ๆ คนจากประเทศอื่น ๆ แต่เมื่อได้พูดคุยกับเธอซึ่งพูดภาษาอังกฤษที่หาที่ติไม่ได้ (PERFECT ENGLISH) ได้ค้นพบความเฉลียวฉลาด (INTELLIGENT) ในความไร้เดียงสา (INNOCENT) ของเธอ ก็ทำให้อดที่จะรักเธอไม่ได้ และทำให้เราเห็นว่าเธอเป็นนางงามที่งดงาม (BEAUTIFUL) มากที่สุด...”²

ทำให้ภรณ์ทิพย์ ได้รับตำแหน่งนางจักรวาลประจำปี 1988 และเป็นนางงามจักรวาลคนที่ 2 ของประเทศไทย ต่อจาก อาภัสรา หงสกุล นางงามจักรวาลปี 1965 มีกลุ่มบุคคลหลายกลุ่มวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ให้ภรณ์ทิพย์ได้เป็นนางงามจักรวาลมากมาย เช่น เป็นบุคคลที่มี

¹ มติชน. (2531, 4 เมษายน). หน้า 10.

² มติชน. (2531, 22 พฤษภาคม). หน้า 2.

ปฏิกิริยาไหวพริบ มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีความสามารถด้านการเสริมสวย และความเป็นธรรมชาติ เป็นต้น ดังบทสัมภาษณ์ของ กมลทิพย์ พัทธ์วิเชียร ผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัท คอลเกตปาล์มโอฟ ผู้สนับสนุนรายใหญ่ในการจัดการประกวดนางสาวไทย ที่ได้กล่าวไว้ว่า “...สิ่งที่ทำให้ภรณ์ทิพย์พิชิตใจคณะกรรมการตัดสิน เพราะความฉลาด สามารถตอบคำถามกรรมการได้อย่างจะแจ่ม...นอกจากนี้ความฉลาดหลักแหลม ความคิดความอ่านที่ดีแล้ว การพูดภาษาได้ทั้งภาษาอังกฤษ สเปน ทำให้เธอได้เปรียบผู้อื่นอีกมาก...”¹

หลังจากได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลแล้ว ได้เกิดกระแส “บู๊ ฟีเวอร์” เรียกกร้องให้ภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดงานต้อนรับ ภรณ์ทิพย์ ให้ยิ่งใหญ่เช่นเมื่อครั้งที่ อภิสรฯ ได้รับตำแหน่งมา เนื่องจากเป็นบุคคลที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย และเป็นการแสดงความอบอุ่นให้กับนางงามจักรวาล รวมทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับรายงานข่าวจากสำนักพิมพ์มติชนรายวัน ว่า

“...เป็นความจำเป็นที่เมืองไทยควรจัดงานต้อนรับเธอ เพื่อแสดงความดีใจและควรจะขอบคุณเธอด้วยซ้ำที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ทั้งโลกกำลังมองดูเราอยู่ ถ้าเราเฉย ๆ ไม่มีพิธีอะไรเลย เขาจะหาว่าคนไทยนี่ยังงั้นนะ ประสาหรือเปล่า ไม่มีความรู้สึกเลยหรือ ถ้าจะจัดงานควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนร่วมกัน...”²

การประสบความสำเร็จของกองประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ที่สามารถคัดเลือกตัวแทนจากประเทศไทย ให้ได้รับชัยชนะในเวทีนางงามจักรวาลได้ จึงเป็นเสมือนจุดเปลี่ยนให้ประชาชนนิยมในตัวนางสาวไทยมากยิ่งขึ้น และจุดประกายฝันให้ผู้หญิงหลาย ๆ คน อยากเป็นแบบภรณ์ทิพย์ (ฟู้) คือมีลักษณะความงามที่เป็นแบบสากล มีปฏิภาณไหวพริบ มีบุคลิกภาพเชื่อมั่นในตนเอง และช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ มากมาย

ยลดา รongหานาม

ยลดา รongหานาม หรือ น้อง คือ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2532 เป็นชาวกรุงเทพมหานคร ก่อนมาประกวดนางสาวไทย ได้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และสอบได้ภาคสมทบที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สาขาวัฒน จาก

¹ มติชน. (2531, 25 พฤษภาคม). หน้า 3.

² มติชน. (2531, 28 พฤษภาคม). หน้า 3.

การที่ได้สำเร็จการศึกษาด้านนาฏศิลป์ทำให้ยอดดามีความสามารถในการจัดระเบียบร่างกายและมีบุคลิกภาพที่ดี¹

การประกวดในปีนี้มีผู้เข้าประกวดมากมายที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร มีการสัมภาษณ์ผู้เข้าประกวดรอบแรกเป็นภาษาอังกฤษ มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนักเรียนนอกที่เข้าร่วมประกวดในครั้งนี้ ประกอบด้วย เพชรรัตน์ ศรีแก้ว เดินทางมาจากออสเตรเลีย กชกร เทือกสุบรรณ เดินทางมาจากชิลากิ กฤษติกา ศิริจรรยา เดินทางมาจากออสเตรีย และ อริสา เจริญผล เดินทางมาจากลอนดอน

รูปแบบการตอบคำถามในรอบสัมภาษณ์ของผู้เข้าประกวดนั้น ได้มีการเชื่อมโยงถึงประเด็นทางสังคมด้านต่าง ๆ ทั้ง เด็กด้อยโอกาส คุณภาพชีวิตคนจน การสร้างภาพพจน์ที่ดีของสตรีไทย การศึกษาและอาหารมากยิ่งขึ้น ด้วยรูปแบบการประกวดที่เปลี่ยนไป การค้นหาผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยจึงถือหลักด้านปฏิภาณไหวพริบมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับทัศนคติของ อริสา เจริญผล ที่ได้กล่าวไว้ว่า “...มาประกวดครั้งนี้ไม่ได้เตรียมตัวอะไรเตรียมแต่สมองที่จะตอบคำถามกรรมการเท่านั้น...”²

การได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลของภรณ์ทิพย์ ยังส่งผลให้ความนิยมต่อเวทีการประกวดนางสาวไทยมีมากขึ้นจากเดิม เห็นได้จากบัตรในรอบตัดสินการประกวดนางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2532 ขึ้นจาก 2,000 เป็น 4,000 บาท และจำหน่ายได้หมดก่อนที่การประกวดจะเริ่มขึ้น³ ทั้งยังมีการเพิ่มที่นั่งในการประกวดรอบตัดสิน⁴ และมีช่างภาพจำนวนมากมาร่วมถ่ายภาพการประกวด โดยมีการรายงานข่าวเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุภายในงานการประกวดรอบตัดสิน โดยมีช่างภาพบางคนปีนโต๊ะเพื่อถ่ายภาพผู้เข้าประกวดจนได้รับอุบัติเหตุ ยิ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความนิยมและความสนใจในการประกวดนางสาวไทยประจำปีได้อีกประการ ดังรายงานว่า “...ระหว่างการประกาศชื่อนางงามที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ ปรากฏว่า ช่างภาพปีนโต๊ะเพื่อบันทึกภาพในแง่มุมที่สวยงามที่สุด และโต๊ะทานน้ำหนักไม่ไหว พังครืนลงมา แต่ไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ...”⁵

การประกวดรอบตัดสินนั้นจัดขึ้นวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2532 ที่ห้องบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลพลาซาลาดพร้าว ผลการตัดสินคือ ยอดดา ร่องหานาม ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย โดยได้ตอบคำถามในการประกวดรอบสุดท้าย เกี่ยวกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

¹ มติชน. (2532, 3 เมษายน). หน้า 22.

² มติชน. (2532, 25 มีนาคม). หน้า 20.

³ มติชน. (2532, 1 เมษายน). หน้า 1.

⁴ มติชน. (2532, 2 เมษายน). หน้า 20.

⁵ มติชน. (2532, 2 เมษายน). หน้า 20.

ของกรุงเทพมหานครด้วยความมั่นใจว่า “...อย่างสมัยก่อนนะคะ กรุงเทพฯเป็นเมืองที่สวยงาม เรียกได้ว่าเป็นเมืองสวรรค์...สมัยก่อนนี้รถไม่ค่อยมีผู้คนไม่ค่อยจะมีวัฒนธรรมเท่าไร สมัยนี้ก็มีวัฒนธรรมมาก ก็คือชอบรถคันไหนคันนี้คันไหนสวย รถมากขึ้นทีนี้เปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งคือจรรยาบรรณติดขัด...”¹ แสดงถึงการนำสถานการณ์ในสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการประกวดนางสาวไทย

คุณหญิงพันธุ์เครือ ยงใจยุทธ ประธานกรรมการการตัดสิน ได้ให้เหตุผลถึงการเลือกยลดาเป็นนางสาวไทย ว่าเป็นบุคคลที่มีความงามโดดเด่น มีผิวพรรณที่ดี มีหน้าตาเป็นไทย มีรูปร่างสูงโดดเด่น ดังนี้ “...คนนี้สวยแบบไทยแท้ ๆ โดยเฉพาะรูปร่างเด่นได้สัดส่วน ถึงผิวจะไม่ขาว แต่ก็ผิวพรรณของคนไทย ส่วนสูงยังได้ขนาดมาตรฐาน ยิ่งตอนเหลือ 20 คน นี้เขาจะเด่นกว่าคนอื่น ๆ มากทีเดียว...”² ในขณะที่ผู้ดำรงตำแหน่งรองนางสาวไทยประกอบด้วย เพชรรัตน์ ศรีแก้ว ได้ตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 1 รัชส์สุดา สินวัฒนาได้ตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 2 จริญญา หาญณรงค์ ได้ตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 3 และ ทิพาพร เพชรรัตน์ ได้ตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 4³

จากนั้นยลดาได้เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลที่ Fiesta Americana Condesa Hotel เมืองแคนคูน ประเทศเม็กซิโก และได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 การประกวดชุดประจำชาติ โดยในปีนี้มีผู้เข้าประกวด 76 คน จากทั่วโลก

ภัสราภรณ์ ชัยมงคล

ต่อมาใน พ.ศ. 2533 ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในปีนั้น คือ ภัสราภรณ์ ชัยมงคล เป็นชาวจังหวัดสงขลา ได้รับฉายาว่าหมวยอินเตอร์ ก่อนประกวดนางสาวไทยได้เรียนอยู่ที่ สาขาการตลาด สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจรัลพงษานุรักษ์

การประกวดในปีนี้มีผู้สมัครเข้าร่วมการประกวดประมาณ 120 คน ผู้เข้าประกวดนางสาวไทย ต้องเดินทางไปทำกิจกรรมที่จังหวัดตรัง⁴ โดยได้รับการสนับสนุนจาก นายสุรินทร์ โตทับเที่ยง หรือ เจ้าพ่อบ่มบู้ ประธานหอการค้าจังหวัดตรัง โดยมีการให้ผู้ที่สนใจสามารถร่วมติดตามผู้เข้าประกวดในตลอดระยะเวลาที่ทำกิจกรรมโดยเสียค่าใช้จ่าย 10,000 บาท⁵ แสดงถึงการที่ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนมากขึ้น รวมทั้งการได้รับความนิยมนอกจากประชาชนในเขตภูมิภาคของเวทีนางสาวไทยด้วย

¹ นางสาวไทย พ.ศ.2532. (วีดีทัศน์).

² มติชน. (2532, 3 เมษายน). หน้า 22.

³ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 จากการประกวดราชินีบุปผชาติหรือฟลาวเวอร์ควีน ที่กรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น ที่มา:มติชน . (2533, 14 เมษายน). หน้า 7.

⁴ ผู้จัดการ. (2533, 19-25 มีนาคม). หน้า 8.

⁵ มติชน. (2533, 2 มีนาคม). หน้า 24.

ในส่วนเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการประกวด มีการเพิ่มการเปิดเผยร่างกายในชุดว่ายน้ำมากขึ้น โดยปรับให้มีส่วนเว้าด้านข้างมาก ส่งผลให้ผู้เข้าประกวดหลายคนเกิดความไม่มั่นใจขณะสวมใส่ชุดว่ายน้ำเดินโชว์ตัวบนเวที แต่กลับเรียกความสนใจกับผู้ชมการประกวดได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันทางกองประกวดให้เหตุผลถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนชุดว่ายน้ำว่าต้องการนำเสนอสัดส่วน และบุคลิกภาพกล้าแสดงออกของผู้เข้าประกวดที่แท้จริง เมื่อต้องปรากฏตัวต่อหน้าประชาชน¹

มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมของผู้เข้าประกวดในปีนี้อยู่หลายครั้ง โดยทางผู้จัดการประกวดได้ให้ความเห็นว่าหากทำศัลยกรรมและเหมาะสมกับรูปลักษณ์ของตนเองก็สามารถทำได้ ยกเว้นการสักคือ ติดขนตาปลอม ซึ่งเป็นสิ่งที่สาکยยังไม่ให้การยอมรับ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประกวดไม่ได้มีข้อห้ามในการทำศัลยกรรม เช่น จมูก หน้าอก ผิวหนัง เป็นต้น สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนกที่กล่าวว่า “...เรื่องนี้ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ จุดสำคัญอยู่ที่ความสามารถของผู้หญิงคนนั้น คือ ต้องสวย เดินสวย พุดดี มีความมั่นใจในตนเอง และที่สำคัญต้องฉลาด...”²

ในการประกวดรอบตัดสินมีความวุ่นวายเล็กน้อย เมื่อมีการแจกใบปลิวเพื่อโจมตีข่าวเสียหายของผู้เข้าประกวดบางคนแต่ทางผู้จัดงานได้จัดการเก็บใบปลิวเหล่านั้นจนหมดไป เป็นการแสดงถึงการมุ่งหวังชัยชนะของผู้เข้าประกวดรวมทั้งพี่เลี้ยงของผู้เข้าประกวด โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้เข้าประกวดคนอื่น ๆ ที่จะเกิดตามมา จากนั้นกรรมการได้ลงความเห็นให้ ภัสราภรณ์ ชัยมงคล เป็นผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2533 ซึ่งภัสราภรณ์ตอบคำถามในการประกวดรอบตัดสินเกี่ยวกับ วงการโฆษณาในประเทศไทยว่า “...โฆษณาเป็นงานที่ทำขายและหญิงก็เรียนทางด้านการตลาดมา เลยอยากใช้ความสามารถตนเองในการสร้างสรรค์...วงการโฆษณาในไทยทัดเทียมกับต่างประเทศ การออกแบบโฆษณานี้เรารู้ต่างประเทศเขาได้...”³

ผู้ดำรงตำแหน่งรองนางสาวไทยได้แก่ เบญจมาภรณ์ เดชสุภา รองชนะเลิศอันดับ 2 ได้แก่ วิภาวรรณ จันทรวงศ์ รองชนะเลิศอันดับ 3 ได้แก่ ภัชธิยา กลิ่นสนิท และ รองชนะเลิศอันดับ 4 ได้แก่ ทิพย์สุตา วัฒนศฤงฆาร ภายหลังจากการตัดสินได้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมของผลการตัดสินเป็นอย่างมาก มีการเขียนบทความแสดงทัศนะว่าการประกวดในปีนี้มีบุคคลที่มีรูปร่างหน้าตางดงามไม่ได้ตำแหน่งซึ่งเป็นบุคคลที่ดวงไม่ถึง⁴

¹ ไทยรัฐ. (2533, 4 มีนาคม). หน้า 21.

² ไทยรัฐ. (2533, 4 มีนาคม). หน้า 21.

³ นางสาวไทย (2533). (2562). (วิศทัศน์).

⁴ มติชน. (2533, 5 มีนาคม). หน้า 22.

ภายหลังจากได้รับตำแหน่งภัสราภรณ์ ได้เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลปี 1990 ซึ่งรอบตัดสินได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2533 ณ Shubert Theatre รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในปีนี้มีผู้เข้าประกวด 71 คน จากทั่วโลก ซึ่งภัสราภรณ์ ได้รับรางวัลชนะเลิศขวัญใจช่างภาพ (Miss Photogenic) มาได้ ซึ่งถือเป็นนางสาวไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลนี้จากการประกวดนางงามจักรวาล

จิระประภา เสวตนันท์

นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2534 คือ จิระประภา เสวตนันท์ หรือเก๋ มีชื่อจริงว่า อุมารภรณ์ เสวตนันท์ เกิดเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2516 เป็นธิดาของ พ.ต.ต.ตะวัน เสวตนันท์ นายตำรวจประจำกรมตำรวจ และ นางศิริลักษณ์ เสวตนันท์ ศึกษาที่โรงเรียนเซนต์จอร์ห์น ซึ่งจิระประภาได้เข้าร่วมการประกวดนางงามเวทีอื่น ๆ มาแล้วหลายครั้ง โดยได้รับตำแหน่งมิสพิทยา นางงามสันติภาพ จ.กาญจนบุรี และ นางงามปีใหม่ของ ททบ. 5 ก่อนจะมาเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย¹

การประกวดในปีนี้มีผู้สมัครเข้าร่วมการแข่งขันประมาณ 138 คน มีผู้เข้าประกวดลูกครึ่งเดินทางมาประกวดกันมากมาย มีการเพิ่มขึ้นของกลุ่มธุรกิจด้านความงาม เนื่องจากมีการเพิ่มเงินสนับสนุนให้ผู้เข้าประกวดมากขึ้น โดยบางรายได้เงินสนับสนุนถึง 300,000 บาท ดังรายงานข่าวต่อไปนี้

“...มีกระแสข่าวระบุว่า ในปีนี้ธุรกิจนางงามอู้ฟู่มาก ดูได้จากสปอนเซอร์ที่เข้าอุปถัมภ์ในเรื่องค่าใช้จ่ายของนางงามนั้น จะท่วมกันไม่อัน ผู้ประกวดคนใดมีแนวโน้มว่าจะคว้าตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ค่าตัวก็จะพุ่งพรวดพราด สาวงามบางรายมีค่าตัวสูงถึง 3 แสนบาท ส่วนคนที่มีความงามพอถูไถไปได้ ค่าตัวก็เฉียด ๆ แสนเข้าไปแล้ว...”²

จากพัฒนาการประกวดการดังกล่าว ทำให้มาตรฐานทางสรีระของผู้เข้าประกวดในปีที่สูงขึ้นจากปีก่อน ๆ โดยส่วนสูงเฉลี่ยของนางงามทั้งหมดอยู่ที่ประมาณ 170 เซนติเมตร³

¹ มติชน. (2534, 2 เมษายน). หน้า 6.

² มติชน. (2534, 25 มีนาคม). หน้า 2.

³ ไทยรัฐ. (2534, 22 มีนาคม). หน้า 17.

ในส่วนของกิจกรรมการประกวด มีการเก็บตัวทำกิจกรรมที่จังหวัดตรัง และมีการมอบรางวัลพิเศษเพิ่มขึ้นอีก 7 รางวัล เช่น นางงามความสามารถดีเด่น นางงามบุคลิกภาพดีแก่นางงามผงาม นางงามใบหน้านาง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการประกวดความสามารถด้านการแสดงทั้งการ รำไทย ร้องลิเก ดนตรีไทย เปียโน เพิ่มขึ้นมาด้วย

จิระประภา ได้รับตำแหน่งขวัญใจชาวตรัง แม้ว่าจะไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ ต่อมาในคืนวันประกวดรอบตัดสินซึ่งในปีนี้เป็นปีแรกของยุคนี้¹ ที่ผู้เข้าประกวด 2 คนสุดท้ายมีคะแนนเท่ากัน คือ จิระประภา และ วรณิดา ทำให้คณะกรรมการต้องมีการลงความคิดเห็นตัดสินผู้เหมาะสมที่จะได้รับตำแหน่งนางสาวไทยอีกครั้ง ด้วยความโดดเด่นของจิระประภา การมีความสวยงามแบบไทย ๆ มีบุคลิกภาพที่ดี และเกิดที่เมืองไทย แตกต่างจากวรรณิดาที่เกิดในต่างประเทศ² รวมทั้งการตอบคำถามอย่างมั่นใจเกี่ยวกับสิ่งที่อยากให้กรุงเทพมหานครปรับปรุง นอกจากการจรรยาว่า “...คิดว่าเรื่องการรักษาความสะอาดนะค่ะ เพราะว่าประเทศไทยสังเกตได้ว่าตามถนนหนทางจะมีเศษขยะทิ้งอยู่มาก และพนักงานทำความสะอาดของ กทม. ก็ไม่สามารถทำความสะอาดได้อย่างทั่วถึง ก็อยากให้พี่น้องประชาชนร่วมกันรักษาความสะอาดค่ะ...”³

ทำให้จิระประภา ได้รับชัยชนะในการประกวดรอบสุดท้ายเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2534 โดยรางวัลที่ได้รับประกอบด้วย มงกุฎเพชร, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เงินสด 350,000 บาทรถยนต์ 1 คัน, ทีวีสี 1 เครื่อง, ตู้เย็นขนาด 5 คิว 1 ตู้, ผลิตภัณฑ์ปาล์มโอเลฟใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ⁴ ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยประกอบด้วย วรณิดา กุญชร, อภัสร์นันท์ สุทธิกุล, ศิรินทรา ไสยประจำ และ สุรางคนา สุนทรพนาเวช

ภายหลังจากได้รับตำแหน่งนางสาวไทย จิระประภาได้เป็นตัวแทนเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลปี 1991 ซึ่งเป็นการจัดการประกวดนางงามจักรวาลครั้งที่ 40 ณ Aladdin Theatre for the Performing Arts ลาสเวกัส รัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในปีนี้มีผู้เข้าประกวด 73 คน จากทั่วโลก

¹ ก่อนหน้านี้เคยมีนางสาวไทยที่คะแนนเท่ากับรองนางสาวไทย คือในปี พ.ศ. 2510 คือ อภันตรี ประยุทธเสนีย์ และ รุ่งทิพย์ ภิบุญโญ ซึ่งอภันตรีสามารถเอาชนะคะแนนรอบสุดท้ายและคว้ามงกุฎนางสาวไทยไปครองได้

² ไทยรัฐ. (2534, 31 มีนาคม). หน้า 22.

³ นางสาวไทย พ.ศ.2534. (2560). (วีดิทัศน์).

⁴ กองประกวดนางสาวไทย. (2534). *สุจิตร์นางสาวไทย ปี 2534*. หน้า 16.

อรอนงค์ ปัญญาวงศ์

อรอนงค์ ปัญญาวงศ์ คือผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2535 เป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่ จบการศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่และได้เป็นนางสาวไทยปี พ.ศ. 2535 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2535 จากนั้นได้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอรอนงค์ กล่าวถึงเหตุผลที่มาร่วมประกวดในครั้งนี้ว่า ต้องการหาประสบการณ์และมุ่งหวังนำเงินรางวัลไปเป็นเงินทุนการศึกษา ดังกล่าวต่อไปว่า “... เหตุผลหลักที่เข้ามาประกวดเพราะต้องการหาประสบการณ์ และถ้าได้เงินจากการประกวดจะเป็นทุนสำหรับการศึกษาต่อไป...”¹

การประกวดในปีนี้ได้ได้รับความสนใจจากผู้เข้าประกวดที่มาจากต่างประเทศเหมือนเช่นทุกปี โดยการตัดสินรอบ 4 คนนั้น มีผู้เข้าประกวดที่เป็นลูกครึ่งผ่านเข้ามาได้ถึง 3 คน โดยมีอรอนงค์คนเดียวที่มีความงดงามแบบไทยแท้ เห็นได้จากการแสดงความสามารถการฟ้อนสาวไหมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเหนือ ทำให้สามารถเอาชนะผู้เข้าประกวดคนอื่นและดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2535 โดยรางวัลที่ได้รับในปีนี้อยู่ประกอบด้วย มงกุฎเพชร, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เงินสด 350,000 บาท, รถยนต์ 1 คัน, ที่วีล 1 เครื่อง, ตู้เย็นขนาด 5 คิว 1 ตู้, ผลิตภัณฑ์ปาล์มโอลีฟใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ² สำหรับตำแหน่งรองนางสาวไทยประกอบด้วย จิตภา ภาณ ลำเลียง, นารณวลี ศรีสกุล, พัชรู้ง ชาริรักษ์ และ อลิสา สุวรรณวงศ์

ภายหลังมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึง อรอนงค์ว่ามีความสวยน้อยกว่า จิตภา ซึ่งเป็นรองนางสาวไทย โดยคณะกรรมการการตัดสินได้ออกมาชี้แจงว่าต้องการนางสาวไทยที่มีความเป็นไทยแท้ มีผิวพรรณที่ดีและมีความสามารถด้านนาฏศิลป์ ดังต่อไปนี้

“...ผลที่ออกมาเป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะกรรมการส่วนใหญ่ต้องการได้นางสาวไทยที่เป็นไทยแท้ เพื่อไปแข่งขันกับนางงามต่างประเทศ ให้ความเห็นส่วนตัวของตนแล้วคิดว่านางสาวอรอนงค์ สามารถชนะใจกรรมการได้เพราะมีผิวพรรณที่สวยงามกว่าเพื่อนในจำนวน 5 คนสุดท้าย แบบไทย ๆ มากที่สุดทั้งยังมีความสามารถเรื่องการรำนนาฏศิลป์ซึ่งเป็นการแสดงออกความเป็นไทยแท้ของเธอ...”³

¹ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 119.

² กองประกวดนางสาวไทย. (2535). *สุจิตราสาวไทย ปี 2535*. หน้า 15.

³ ไทยรัฐ. (2535, 29 มีนาคม). หน้า 22.

อรอนงค์ได้ปฏิบัติภารกิจเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1992 ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ซึ่งถือเป็นการจัดการประกวดนางงามจักรวาลครั้งแรกในประเทศไทยด้วย โดยอรอนงค์ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 การประกวดชุดประจำชาติ

ฉัตริกา อุบลศิริ

นางสาวไทยคนต่อมาคือ ฉัตริกา อุบลศิริ หรือ ปุ๊ก เป็นชาวกรุงเทพมหานคร ที่สามารถเอาชนะคู่แข่งคนอื่นเป็นนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2536 โดยเป็นสาวงามที่ถูกจับตามองและคาดหมายว่าจะได้ครอบครองมงกุฎมาตั้งแต่เริ่มมีการประกวด¹

การประกวดในปีนี้มีผู้สมัครทั้งสิ้น 152 คน ทั้งยังเข้มงวดกับผู้เข้าประกวดมากเป็นพิเศษ โดยห้ามพี่เลี้ยงพอกแป้งหากพบว่าการกระทำดังกล่าวจะเอาน้ำลูบออกทันที เพื่อให้กรรมการเห็นผิวพรรณที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ระดับการศึกษาของผู้เข้าประกวดส่วนใหญ่จะศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย² รูปแบบการประกวดได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการคัดเลือกรอบสุดท้ายให้เหลือผู้เข้าประกวดเพียง 3 คน และสวมใส่ชุดราตรียาว ซึ่งการประกวดก่อนหน้านี้นางสาวไทยจะใส่ชุดว่ายน้ำรับมงกุฎ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเวทีการประกวดนางงามจักรวาลและความสง่าเมื่อสวมมงกุฎของนางสาวไทย³

ในการประกวดรอบตัดสิน ฉัตริกา ได้ตอบคำถามเกี่ยวกับแนวคิดของสตรีในระบบประชาธิปไตย โดยเน้นให้สตรีกล้าแสดงความคิดเห็นทัดเทียมกับสุภาพบุรุษ จนสามารถเอาชนะผู้เข้าประกวดคนอื่น ๆ ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยในที่สุด ทักษะของกรรมการที่มอบตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีนี้ให้แก่ ฉัตริกา เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีรูปร่างได้สัดส่วน มีใบหน้าหวานแบบไทย และยังมีสติปัญญาที่ดี ดังต่อไปนี้ “...นางสาวฉัตริกาเหมาะสมที่สุดที่ได้สวมมงกุฎเพชรเพราะไม่ว่าจะเป็นเรือนร่างที่ได้สัดส่วน สูงโปร่ง ผิวพรรณเนียนงาม หน้าอกไม่หย่อนยานแต่ชูช่อรับกับสัดส่วนเอวและสะโพก ส่วนใบหน้าหวานแบบไทย ๆ และที่สำคัญ คือมีสติปัญญาเฉียบแหลมตอบคำถามด้วยความมั่นใจ...”⁴

โดยรางวัลที่นางสาวไทยในปีนี้ได้รับประกอบด้วย มงกุฎเพชร, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เสื้อคลุม, เงินสด 500,000 บาท, รถยนต์มิตซูบิชิ 1.6 เกียร์อัตโนมัติ 1 คัน, ทีวีสี 1 เครื่อง,

¹ ประเสริฐ เจริญจิตรธรรม. (2545). *สาวงามสาวมงกุฎ*. หน้า 104.

² ไทยรัฐ. (2536, 29 มีนาคม). หน้า 4.

³ ประเสริฐ เจริญจิตรธรรม. (2545). *หน้าเดิม*.

⁴ ไทยรัฐ. (2536, 29 มีนาคม). หน้า 15.

วีดีโอ 1 เครื่อง, ตู้เย็นขนาด 5 คิว 1 ตู้, ผลิตภัณฑ์ปาล์มโอฟใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ¹ ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยประกอบด้วย มาริสา ทิพย์วังเมธ และ กชกร นิมากรณ์

หลังจากนั้นฉัตรทริกา ได้เข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1993 ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ณ Auditorio Nacional เมืองเม็กซิโกซิตี ประเทศเม็กซิโก มีผู้เข้าประกวดทั้งหมด 79 คน จากทั่วโลก

อารียา สิริโสภา

นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2537 คือ อารียา สิริโสภา หรือ ป๊อปป อาศัยอยู่ที่สหรัฐอเมริกาตั้งแต่เด็กและจบการศึกษาด้านสื่อสารมวลชน จากมหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตต (Michigan State University) ประเทศสหรัฐอเมริกา เคยรับราชการเป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มียศร้อยโทหญิง จนได้รับฉายาที่คนทั่วไปเรียกกันว่า “หมวดป๊อปป” โดยภายหลังได้ลาออกจากการเป็นอาจารย์

อารียาได้กล่าวถึงเหตุผลในการเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย คือต้องการเงินเพื่อไปเที่ยวยุโรป ดังนี้ “...หลายคนบอกว่า เป็นนางสาวไทยเข้าประกวดเพราะอยากได้ประสบการณ์...ไม่ใช่ค่ะ อยากได้เงิน เพราะอยากไปเที่ยวยุโรปต่อ...”² แสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพที่โดดเด่นกล้าคิดกล้าพูด ตามรูปแบบของนางงามที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ โดยคุณหญิงจินตนา ยศสุนทร คณะกรรมการตัดสินนางสาวไทย ได้กล่าวถึงอารียาว่าเป็นบุคคลที่สวยและมีการศึกษาที่ดี ดังนี้ “...ดิฉันให้คะแนนนางสาวไทยคนนี้เพราะเขาสวย...สวยที่สุด ตั้งแต่รอบแรก ๆ...เรื่องการศึกษาของเขาก็สำคัญเหมือนกัน...”³

ในการประกวดรอบตัดสินอารียาตอบคำถามเกี่ยวกับการทำประโยชน์เพื่อสังคม โดยแสดงทัศนคติถึงความสำคัญของการได้รับการศึกษาที่สูง หากบุคคลมีการศึกษาที่สูงจะมีความมั่นใจในตนเอง อยากให้คนไทยศึกษาให้สูง ซึ่งถือเป็นการช่วยเหลือสังคมไทยรูปแบบหนึ่ง คณะกรรมการจึงคัดเลือกให้อารียาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในปีนั้น โดย พล.ต.ท. สันต์ ศรุตานนท์ หนึ่งในคณะกรรมการการตัดสินได้กล่าวถึงเหตุผลในการเลือกอารียาเป็นนางสาวไทยว่า “...อารียา สิริโสภา บัณฑิตสาวจากอเมริกาผู้มีใบหน้าสวยหวานแบบไทยแท้ ส่วนผู้ที่ได้ตำแหน่งรองอันดับ 1 เป็นสาวงามจากสหรัฐอเมริกาเช่นกัน ความงามของนางสาวไทยคนใหม่ได้รับการกล่าวถึงในสายตาสื่อมวลชนว่า ผู้มีใบหน้าหวานหยดย้อย ประทับลักยิ้มนุ่มทั้งสองแก้ม...”⁴

¹ กองประกวดนางสาวไทย. (2536). *สุจิตร์นางสาวไทย ปี 2536*. หน้า 17.

² ชูลิตา อารีย์พิพัฒน์กุล. (2547). *เล่มเดิม*. หน้า 393.

³ อังคเรศ บุญทองล้วน. (2537). *เล่มเดิม*. หน้า 59.

⁴ อังคเรศ บุญทองล้วน. (2537). *เล่มเดิม*. หน้า 59.

โดยรางวัลที่นางสาวไทยในปีนี้ได้รับคือ มงกุฎเพชร, เครื่องประดับเพชรมูลค่า 300,000 บาท, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เงินสด 500,000 บาท, รถยนต์มิตซูบิชิ 1 คัน, เครื่องใช้ไฟฟ้า และรางวัลอื่น ๆ รวมมูลค่า 1,500,000 บาท ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทย ประกอบด้วย ปารณนา ไชยโรจน์ และ อารีวรรณ จตุทอง

หลังจากนั้นอารียาได้เดินทางไปเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1994 จัดขึ้นในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 ณ Philippine International Convention Center กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งในปีนี้มีผู้เข้าประกวด 77 คน จากทั่วโลก โดยอารียาสสามารถคว้ารางวัลนางงามยิ้มสวย (Miss Kodak Smile) มาได้

ภาวดี วิเชียรรัตน์

ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี 2538 คือ ภาวดี วิเชียรรัตน์ หรือ มะปราง โดยก่อนประกวดนางสาวไทยนั้น ภาวดีเคยได้รับตำแหน่งเทพีสงกรานต์ที่วัดไทยในแอลเอ และตำแหน่งประกวดธิดาโตม ก่อนเดินทางมาอาศัยอยู่ที่ประเทศไทย โดยให้เหตุผลในการประกวดนางสาวไทยเพราะต้องการหาทุนการศึกษาต่อ¹

การประกวดในปีนี้จัดขึ้นที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร มีการให้รางวัลพิเศษคือ ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น จากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การพูดถูกต้องตามอักขระวิธี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน แสดงถึงการให้ความสำคัญแก่การเป็นแบบอย่างด้านวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทยของเวทีนางสาวไทย

ภาวดีสามารถเอาชนะผู้เข้าประกวดคนอื่น ได้เป็นนางสาวไทย ของรางวัลประกอบด้วยมงกุฎเพชร, สร้อยคอเพชร, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เงินสด 700,000 บาท, รถยนต์มิตซูบิชิ 1 คัน, และของรางวัลอื่น ๆ โดยรองนางสาวไทยอันดับ 1 คือ น้ำทิพย์ วีระขจร และ รองชนะเลิศอันดับ 2 คือ จิตรานุช ธรรมมงคล

หลังได้รับตำแหน่งภาวดีได้ให้สัมภาษณ์ถึงภารกิจที่ต้องการทำคือการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เพราะมองว่าการท่องเที่ยวจะสามารถพัฒนาประเทศได้ ดังนี้ “...มะปรางอยากช่วยด้านการท่องเที่ยว เพราะเมืองไทยของเรานี้สวยมาก ถ้าคนทราบว่าเมืองไทยสวยเขาต้องการมา และถ้าการท่องเที่ยวของดินะคะ เมืองไทยของเราก็คะเจริญดีขึ้นคะ...”² ต่อ

¹ ชูลิตา อารีย์พิพัฒน์กุล. (2547). เล่มเดิม. หน้า 408.

² Miss Thailand 1995 News and Selection of Thai Representative for Miss Universe 1996. (2555). (วีดีทัศน์).

มาภาวดีได้เดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1995 จัดขึ้นในวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 ณ กรุงวินด์ฮุก สาธารณรัฐนามิเบีย มีตัวแทนสาวงามเข้าร่วมประกวดทั้งหมด 82 ประเทศ

สรวงสุดา ลาวัณย์ประเสริฐ

หลังจากงดการจัดการประกวดนางสาวไทยใน พ.ศ. 2539 เนื่องจากเนื่องจากงานพระบรมศพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และกลับมาจัดการประกวดอีกครั้ง ใน พ.ศ. 2540 โดย สรวงสุดา ลาวัณย์ประเสริฐ หรือ น้ำฝน คือผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปีนี้ สรวงสุดา เป็นชาวอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เกิดเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 จบการศึกษาระดับชั้น ม.6 โรงเรียนมาลาสุวรรณพิทยาคม และระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เนื่องจากบิดาต้องทำงานอยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ทำให้ในวัยเด็กสรวงสุดาต้องช่วยมารดาทำงานอยู่เสมอ และมีความต้องการประกอบอาชีพรับราชการทหารเนื่องจากเคยมีประสบการณ์ขโมยขึ้นบ้านในวัยเด็กดังคำกล่าวที่ว่า

“...การที่ขโมยขึ้นบ้านและเขาทำร้ายแม่เรา เราทำอะไรไม่ได้มันเลยทำให้เราฝังใจว่า เป็นผู้หญิงอ่อนแอเราจะถูกคนรังแก...นั่นคือความรู้สึกว่า อ้อฉันเป็นผู้หญิงไซ้ไหม ฉันปกป้องแม่ไม่ได้ไซ้ไหม ฉันจะต้องทำอะไรก็ได้ที่ทำให้รู้สึกว่าย่มารังแกแม่ฉัน ย่มาารังแกฉัน เลยสมัครเรียนรักษาดินแดน...นั่นคือสิ่งที่ทำให้ฉันรู้สึกว่าฉันถูกฝึกอย่างมีหลักการ...”¹

ต่อมาสรวงสุดาได้รับการฝึกฝนโดยสมชาย นิลวรรณ ซึ่งมีการฝึกสอนในด้านการเดินและการพัฒนาสรีระต่าง ๆ เพื่อเป็นนางงามโดยกล่าวถึงการเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยที่เป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองดังคำกล่าวต่อไปนี้

“...คือจริง ๆ ต้องบอกตามตรงเลยนะค่ะว่า ความโชคดีของเราคือเราเจอพี่เลี้ยงที่ดี...เรามาอยู่กับบ้านลุงสมชาย นิลวรรณ และลุงสมชายเอง เขาก็มีพื้นฐานในการฝึกพี่ ๆ ทั้งพี่ปูก ฉัตรทริกา พี่ลูกเกด เมทินี ซึ่งแต่ละพี่ ๆ เขาก็มีพื้นฐานในการฝึก พอเราเป็นน้องใหม่เรามา เราก็ต้องถูกฝึกเหมือนพี่ ๆ ซึ่งสำหรับตัวฝนแล้ว... เราไม่รู้หรอกว่าสิ่งที่เราทำ

¹ แก้ว กวาง บ่าง ชะนี | สรวงสุดา - อรอนงค์ | 08-09-60 | Ch3Thailand. (2560). (วีดิทัศน์).

เราจะได้ไปต่อในความเป็นนางสาวไทยไหม แต่นั่นคือโอกาสของเด็กคนหนึ่งในการเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิต ไม่อย่างนั้นเราคงไปปั้นต้นไม้ไปเป็นทหาร...”¹

การประกวดในปีนี้จัดขึ้นที่ ห้องบางกอกคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ เซ็นทรัลลาดพร้าว โดยสรวงสุดาได้รับตำแหน่งนางสาวไทยและได้รางวัลประกอบด้วย มงกุฎเพชร, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เสื้อคลุม, เงินสด 780,000 บาท, รถยนต์มิตซูบิชิ 1 คัน, สร้อยคอเพชรมูลค่า 300,000 บาท, ทีวีสี 1 เครื่อง, เครื่องเสียง 1 ชุด, ตู้เย็นขนาด 6 คิว 1 ตู้, ผลิตภัณฑ์ปาล์มโอลีฟใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ² ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยคือ วรรัตน์ สุวรรณรัตน์ และ ณาตยา พิมพ์พันธุ์ และได้เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1997 โดยจัดขึ้นวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 ณ รัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในปีนี้มีตัวแทนสาวงามเข้าร่วมประกวดทั้งหมด 74 ประเทศ

ชลิดา เกวร์ชาลี

ต่อมาผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2541 คือ ชลิดา เกวร์ชาลี หรือนก เกิดที่เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2517 เป็นบุตรของ ดร. ชัชว และนางเพ็ญศิริ เกวร์ชาลี หลังจากนั้นได้ย้ายกลับมาอยู่ที่ประเทศไทย โดยเริ่มเข้าศึกษาที่ โรงเรียนอนุบาลนครปฐม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนโพธิสารพิทยากร กรุงเทพฯ และกลับไปยังมลรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาต่อระดับมัธยมปลายที่ Downer Grove High School เตรียมพยาบาลที่ University of Illinois at Chicago ต่อด้วยระดับปริญญาตรีสาขาวิทยาศาสตร์พยาบาลจาก Aurora University

การประกวดรอบตัดสินขึ้นที่ ห้องบางกอกคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ เซ็นทรัลลาดพร้าว และ ชลิดาสามารถครอบครองตำแหน่งนางสาวไทยได้ โดยตอบคำถามในการแข่งขันรอบตัดสินเกี่ยวกับเยาวชนที่ติดยาเสพติดและโทษว่าเกิดจากครอบครัวว่า

“...นึกคิดว่าไม่จริงเสมอไปนะคะ เพราะว่าบางครั้งครอบครัวที่ไม่อบอุ่นทำให้คนเหงาและหันไปพึ่งพายาเสพติดซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดได้ แต่ว่าเขามีทางเลือกอื่นที่จะแก้ปัญหาการแก้ปัญหาโดยใช้ยาเสพติดเป็นการแก้ปัญหาชั่วคราว เขาก็ยังจมอยู่กับปัญหานั้นมัน

¹ แหล่งเดิม

² กองประกวดนางสาวไทย. (2540). *สุจิตร์นางสาวไทย ปี 2540*. หน้า 17.

ไม่ได้ทำอะไรเลย นึกคิดว่าแทนที่จะใช้ยาเสพติดเขาควรจะใช้สติปัญญาที่มีอยู่แก้ปัญหา และให้หลุดพ้นมาจากปัญหานั้นล่ะ...”¹

สำหรับรางวัลที่ได้รับในปีนี้ประกอบด้วย มงกุฎเพชรจากเพชรบุรีดี, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เสื้อคลุม, เงินสด 800,000 บาท, รถยนต์มิตซูบิชิ 1 คัน, สร้อยคอเพชรมูลค่า 300,000 บาท, ผลิตภัณฑ์จากฟิเตเน่, ทีวีสี 1 เครื่อง, เครื่องเสียง 1 ชุด, ตู้เย็นขนาด 5.9 คิว 1 ตู้, ผลิตภัณฑ์ถนอมผิวเนื้อมีเดียโดยบริษัท ไบเออร์สต็อฟ (ประเทศไทย) จำกัดใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ² โดยรองนางสาวไทยประกอบด้วย สิริดา ชูณหงษาติ และ มณฑนา ไหศิริ

จากนั้นได้เป็นตัวแทนประเทศไทยไปประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1998 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในปีนี้มีตัวแทนสาวงามเข้าร่วมประกวดทั้งหมด 81 ประเทศ นอกจากนั้นชลิดายังทำหน้าที่เป็นผู้ถือป้ายประเทศเกาหลีใต้ ในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่กรุงเทพมหานครด้วย

แพทย์หญิงอภิสมัย ศรีรังสรรค์

นางสาวไทยคนสุดท้ายในยุคนี้นี้คือ แพทย์หญิงอภิสมัย ศรีรังสรรค์ หรือ เบิร์ท เกิดเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2517 เป็นชาวจังหวัดนครปฐม จบชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนฐานบิน กำแพงแสน มัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน มัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนสตรีวิทยา และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น การประกวดนางสาวไทยของอภิสมัยได้เกิดกระแส วิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมของอาชีพแพทย์ ที่การประกวดจะทำให้ความน่าเชื่อถือในวิชาชีพลดลง แต่ก็มีบุคคลที่ออกมาสนับสนุนว่าแท้จริงเป็นสิทธิส่วนบุคคลและยกระดับเวทีให้มี คนเก่งมาประกวดมากยิ่งขึ้น³

การประกวดรอบตัดสินจัดขึ้นที่ ห้องบางกอกคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ เซ็นทรัล ลาดพร้าวซึ่ง อภิสมัย ศรีรังสรรค์ เป็นแพทย์คนแรกที่ได้ตำแหน่งนางสาวไทยตั้งแต่เริ่มมีการ ประกวดมา โดยรางวัลที่ได้รับในปีนี้ประกอบด้วย มงกุฎเพชรจากผลิตภัณฑ์ฟิเตเน่พลัส, สายสะพาย, ถ้วยเกียรติยศ, เสื้อคลุม, เงินสด 800,000 บาท, รถยนต์มิตซูบิชิ 1 คัน, สร้อยคอ เพชรมูลค่า 300,000 บาท, ผลิตภัณฑ์จากฟิเตเน่, ทีวีสี 1 เครื่อง, เครื่องเสียง 1 ชุด, ตู้เย็นขนาด 6 คิว 1 ตู้, เครื่องซักผ้า 1 เครื่อง, ผลิตภัณฑ์ถนอมผิวเนื้อมีเดียโดยบริษัท ไบเออร์สต็อฟ (ประเทศไทย)

¹ การประกวดนางสาวไทย 2541 ๔/๔. (2562). (วีดีทัศน์).

² กองประกวดนางสาวไทย. (2541). *สุจิตร์นางสาวไทย ปี 2541*. หน้า 12.

³ ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). *เล่มเดิม*. หน้า 110.

จำกัดใช้ตลอดปี และรางวัลอื่น ๆ¹ ส่วนตำแหน่งรองนางสาวไทยคือ นฤมล จินะแก้ว และ พรพิมล นิยมวานิช

หลังจากนั้นอภิสมัยได้เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล ประจำปี 1999 จัดขึ้นในวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ณ เมืองซากัวรามาส ประเทศตรินิแดด และโตเบโก โดยในปีนี้มีตัวแทนสาวงามเข้าร่วมประกวดทั้งหมด 84 ประเทศ อภิสมัยถือเป็นนางสาวไทยคนสุดท้ายที่ได้เข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล ก่อนการเกิดขึ้นใหม่ของเวทีมิส ไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส (Miss Thailand Universe) ที่เป็นลิขสิทธิ์ของช่อง 7 สี ซึ่งได้รับสิทธิ์การส่งนางงามเข้าประกวดนางงามจักรวาลแทนเวทีนางสาวไทย ทำให้การประกวดนางสาวไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมาย้ายไปออกอากาศที่ช่องไอทีวี โดยเปลี่ยนรูปแบบการประกวดใหม่ไม่มีการสวมใส่ชุดว่ายน้ำ และมีวัตถุประสงค์หลักในการประกวดคือ การค้นหาทูตวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่จะสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ซึ่งผู้ชนะในปี พ.ศ. 2543 ได้แก่ ปนัดดา วงศ์ผู้ดี²

กล่าวโดยสรุปผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 ทั้ง 15 คนนั้น ล้วนเป็นตัวแทนประเทศไทยเดินทางไปประกวดยังเวทีนางงามจักรวาลทั้งสิ้น ตามพันธสัญญาที่กองประกวดนางสาวไทยกระทำร่วมกับบริษัท Miss Universe เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศ ความงามของสตรีไทย และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ผลจากการเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลของประเทศไทย สามารถสำเร็จบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก สามารถคว้าตำแหน่งนางงามจักรวาลให้กับประเทศไทยได้อีกครั้งและสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยได้ ทำให้การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ได้รับสนใจและเป็นที่นิยมของประชาชนอย่างมาก

ในขณะที่เงินรางวัลจากการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้มีการเพิ่มเงินรางวัลจากการประกวดยุคเดิม อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้กลุ่มธุรกิจต้องการโฆษณาสินค้าและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่สินค้าตนผ่านเวทีการประกวดนางสาวไทย กองประกวดนางสาวไทยจึงมีผู้สนับสนุนมากขึ้น ส่งผลให้มีสตรีที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมมากมาย ทั้งในและต่างประเทศเดินทางมาร่วมการแข่งขัน ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้จึงมีระดับการศึกษาสูงขึ้น มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันได้เกิดระบบธุรกิจความงามอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีกลุ่มพี่เลี้ยงนางงามเป็นผู้ให้การสนับสนุนผู้เข้า

¹ กองประกวดนางสาวไทย. (2542). *สุจิตร์นางสาวไทย ปี 2542*. หน้า 12.

² ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). *เล่มเดิม*. หน้า 112.

ประกวดในหลาย ๆ ด้าน ทำให้นางสาวไทยในยุคนี้นี้ต้องพึ่งพาการดูแลจากพี่เลี้ยงเพื่อแลกกับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

ในด้านสังคมผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยทุกคนต้องปรับตัวต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ที่เป็นสากลนิยมมากยิ่งขึ้น การสวมใส่ชุดในการประกวดโดยเฉพาะชุดว่ายน้ำ ได้มีการเปิดเผยสัดส่วนเพื่อแสดงความงามทางสรีระมากขึ้น ในขณะที่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สามารถเข้าถึงประชาชนผ่านการพัฒนาทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้ในหลาย ๆ ครั้ง นางสาวไทยถูกสังคมโจมตี โดยเฉพาะประเด็นเรื่องความไม่เหมาะสมของผลการตัดสิน จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อบทบาทต่าง ๆ ของนางสาวไทยยุคนี้ ในหลายด้านดังจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

4.3 บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 - 2542

บทบาทของนางสาวไทยในยุคนี้นี้เกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ของสมาคมนักเรียนเก่าวิชราวุธฯ เจ้าของเวทีการประกวดกับกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ นำโดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สี ในการกำหนดรูปแบบของภารกิจต่าง ๆ ที่นางสาวไทยจะต้องปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการผูกมัดหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น โดยผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยต้องเซ็นสัญญากับกองประกวดเป็นเวลา 15 เดือนตั้งแต่ได้รับตำแหน่ง ต้องย้ายมาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเพื่อความสะดวกในการติดต่อกับกองประกวด มีการกำหนดกรอบบทบาทด้านสาธารณกุศลให้ปฏิบัติงานด้านนี้ไม่ต่ำกว่า 12 ครั้ง ต้องเป็นตัวแทนสตรีไทยไปประกวดนางงามจักรวาล รวมไปถึงนางสาวไทยจะต้องยกเลิกสัญญาในด้านกิจกรรมความบันเทิง การประชาสัมพันธ์และอื่น ๆ ที่ได้ทำไว้ก่อนได้รับตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติตามสัญญาของกองประกวดและสปอนเซอร์เท่านั้น¹

จากเงื่อนไขดังกล่าวจะเห็นได้ว่านางสาวไทยในยุคนี้นี้มีบทบาทหลากหลายมิติมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยกองประกวดและกลุ่มธุรกิจการค้า สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ช่อนกลิน นาคหิรัญกนก มารดาของ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ที่กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของภรณ์ทิพย์ ใน 1 วัน จะต้องออกงานต่าง ๆ จนทำให้ไม่ได้ออกกำลังกาย และทานอาหารไม่ครบทุกมื้อส่งผลการเตรียมตัวเพื่อเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาลดังนี้

¹ กองประกวดนางสาวไทย. (2530). *สุจิตร์นางสาวไทย ปี 2530*. หน้า 20-21.

“...คือเราไม่มั่นใจกันเท่าไร เพราะรู้ว่าปู่เขาไม่ค่อยพร้อม เค้ามีเวลาเตรียมตัว น้อยมาก ก่อนที่จะไปประกวดมิสยูนิเวิร์สแค่อาทิตย์เดียว เค้าก็ต้องมีโปรแกรมไปโน่น มานี่ไม่ได้หยุด...วันนึงออกตั้ง 5-6 งาน นอนดึกตื่นเช้าทุกวัน ไม่ได้ออกกำลังกาย ไม่ได้ทานอาหารครบมื้อ น้ำหนักก็ลดไปตั้ง 2 กิโล...”¹

การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของนางสาวไทยในยุคนี้ยังส่งผลต่อสุขภาพของนางสาวไทย เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่ติดต่อกันทุกวัน เริ่มทำงานแต่เช้าและกลับถึงบ้านดึก ดังคำกล่าวของ ชุติมา นัยนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 ว่า

“...เดี๋ยวต้องออกจากบ้านตั้งแต่หกโมงเช้า กว่าที่จะกลับเข้าบ้านก็ประมาณเที่ยงคืนตี สองทุกคืน ไม่มีวันไหนที่จะได้อยู่บ้านเร็ว ๆ บางวันงานติดกันสี่งาน เดี๋ยวไม่ไหว บางครั้งก็ ต้องแอบไปเป็นลมอยู่ข้างหลัง เพราะถ้าเผลอเหนื่อยมาก ๆ จะเป็นลมง่าย...”²

อย่างไรก็ตามการที่นางสาวไทยในยุคนี้มีบทบาทมากมายในสังคม ได้สะท้อนให้เห็นถึงความนิยม ในตัวนางสาวไทยได้อีกทางหนึ่ง

บทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 ประกอบด้วย บทบาทการพัฒนา ตนเอง บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์และ สาธารณประโยชน์ บทบาทด้านงานบันเทิง และ บทบาทการเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการ ประกวดนางงามจักรวาลดังต่อไปนี้

4.3.1 บทบาทการพัฒนาตนเอง

บทบาทด้านการพัฒนาตนเองของนางสาวไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเป็นผล มาจากภายหลังจากการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นอีกครั้ง ในพ.ศ. 2527 มีกลุ่มบุคคลมากมาย ออกมาแสดงทัศนคติด้านการประกวดและกล่าวถึงความไม่เหมาะสมในการจัดการประกวด ด้วย สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปมีการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับสตรีมากขึ้น จึงมองว่าการประกวดเป็นการกดขี่สตรี โดยใช้สตรีเป็นวัตถุทางเพศและการค้า ทำให้นางสาวไทยในยุคนี้ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นที่

¹ มติชน. (2531, 1 พฤษภาคม). หน้า 7.

² มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.

ยอมรับของสังคม โดยต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมประกอบด้วย ความสวยงาม พร้อมทั้งมีสติปัญญาที่ดี มีไหวพริบปฏิภาณ เพื่อดำรงเกียรติของนางสาวไทย ซึ่งตำแหน่งนี้จะติดตัวนางสาวไทยไปตลอดไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร สอดคล้องกับคำกล่าวของ อารียา สิริโสภาว่า “...เราเป็นนางสาวไทยประจำปี 2537 คือเราเป็นตลอดชีวิต คนก็ยังมองว่าเราเป็นนางสาวไทยประจำปีนั้น ๆ ...ไม่ว่าเราจะไปเป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นนักเขียน หรือเป็นทหาร สิ่งติดตัวเรามาคือคำว่านางสาวไทย...”¹

บทบาทการพัฒนาตนเองของนางสาวไทยในยุคนี้จึงมากกว่าการดูแลตนเองให้มีความงดงาม แต่ยังต้องพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพ ภาษาอังกฤษ ความอดทนอดกลั้น และ การสูญเสียชีวิตความเป็นส่วนตัว ดังต่อไปนี้

การดูแลความงามและบุคลิกภาพ

การดูแลความงามและบุคลิกภาพ เป็นบทบาทพื้นฐานของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย เนื่องจากต้องเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาล และต้องแข่งขันกับผู้เข้าประกวดจากภายนอก การดูแลความงามจึงเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่นางสาวไทยทุกคนต้องปฏิบัติ ทั้งการดูแลผิวพรรณ หน้า ผม ดังคำกล่าวของ สิริวงษ์ วงษ์สกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนสอนตัดผมจนทนมาถึงภรณ์ทิพย์ก่อนเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลว่า “...ก่อนไปได้ห้วนปุ๋ยเค้าก็แะมาที่ร้านคะ มาขอคำแนะนำเรื่องการทำให้ตัวเอง เพราะไปที่ไหนปุ๋ยต้องช่วยตัวเองทุกอย่าง แต่งหน้าทำผมเอง...ปุ๋ยเค้าเป็นคนพิถีพิถันกับทรงผมมาก เห็นได้จากการที่เขาสนใจขอคำแนะนำและเรียนรู้วิธีที่จะทำผมให้กับตัวเองจากเรา...”²นอกจากนี้นางสาวไทยจะต้องดูแลสุขภาพของตนให้แข็งแรงอยู่เสมอ โดยการออกกำลังกายและรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ซึ่ง ชุติมา นัยนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 ได้นำเสนอไว้ว่า “...สำหรับตัวเ็องนี้ะคะ เ็จะออกกำลังกายตอนเช้า และรับประทานอาหารพวกผลไม้ คึมน้ำส้มคั้น ออกกำลังกายด้วยการวิ่ง และว่ายน้ำวันเสาร์ – อาทิตย์...”³

¹ ชูลิตา อารีย์พิพัฒน์กุล. (2547). เล่มเดิม. หน้า 395-396.

² มติชน. (2531, 29 พฤษภาคม). หน้า 7.

³ มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.

พัฒนาตนเองด้านภาษาอังกฤษ

ในยุคที่สังคมไทยมีการติดต่อกับโลกภายนอก และมีการรับวัฒนธรรมตะวันตก เข้ามามากขึ้นผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยก็ย่อมต้อง พัฒนาตนเองด้านภาษาอังกฤษด้วย เนื่องจากเป็นภาษาที่สำคัญในการประกวดนางงามจักรวาล หลาย ๆ ครั้งเมื่อมีการสัมภาษณ์ถึงความพร้อมในการประกวด ส่วนใหญ่นางสาวไทยมักจะมี ความมั่นใจในรูปร่างหน้าตาตนเอง มากกว่าภาษาอังกฤษดังเช่นคำสัมภาษณ์ของชุดิมา นัยนาว่า “...ตอนนี้เก็เตรียมฝึกภาษา แต่การแสดงไม่มีเวลาซ้อมเลย คิดว่าจะไปเซ็งให้เขาดู...ที่กลัวก็มีเรื่องภาษานิดหน่อย เพราะกลัวว่า พุดกับเขาแล้วไม่เข้าใจ...ไปครั้งนี้เก็ก็คิดจะเอาบุคลิกของตนเอง ความมั่นใจ และก็ยิ้มแบบไทย ๆ นี่แหละคะ ไปสู้กับเขา...”¹

ภาพลักษณ์ของสตรีไทยในระดับสากล ยังมองว่าสตรีไทยขาดทักษะทาง ภาษาอังกฤษอยู่ เห็นได้จากการประกวดนางงามจักรวาลในรอบการสัมภาษณ์ ในหลาย ๆ ครั้ง เมื่อตัวแทนจากประเทศไทยบางปีที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้นั้น มักจะสร้างความแปลกใจให้แก่ พิธีกรชาวต่างชาติอยู่เสมอ ดังตัวอย่าง การประกวดนางงามจักรวาลปี 1984 ที่ สาวิณี ปะการะนัง นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2527 สามารถได้ตอบกับพิธีกรเป็นภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว ซึ่ง บ็อบ บาร์คเกอร์ (Bob Barker) ผู้ทำหน้าที่พิธีกรในปีนั้นได้แสดงอาการประหลาดใจ ถึง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย สอดคล้องกับ การรายงานข่าวของ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2531 ในระหว่างการทำกิจกรรมการประกวดนางงาม จักรวาลประจำปี 1988 ที่ประเทศไต้หวัน ก็ได้สร้างความแปลกใจแก่นักข่าวจากประเทศต่าง ๆ ถึง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของสตรีไทย ดังนี้

“...นางสาวไทยของเรากำลังเป็นที่นิยมชมชื่นของบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายที่ เดินทางไปทำข่าวการประกวดครั้งนี้ มีการติดตามถ่ายภาพตีพิมพ์เผยแพร่ไปทั่วโลก แม้กระทั่งตอนที่เธอกำลังหม่ำอาหาร ท่ามกลางความแปลกใจนิด ๆ ว่าเอ๊ะ ทำไมนางสาว ไทยคนนี้พูดภาษาอังกฤษคล่องจัง...”²

¹ มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.

² มติชน. (2531, 22 มีนาคม). หน้า 2.

การได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลของภรณ์ทิพย์ เป็นอีกปัจจัยที่ผลักดันแก่ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในปีถัดมา ให้มีความสามารถทางภาษาอังกฤษและระดับการศึกษาที่ดี เช่นเดียวกับภรณ์ทิพย์ ดังการรายงานข่าวการประกวดนางสาวไทยใน พ.ศ. 2534 ว่า “...ถือเป็นสุดยอดของการประกวดนางสาวไทยที่ปีนี้มีสาวสวยแถมรวยความรู้อีกต่างหากพากันหอบหลักฐานมาสมัครเพียบ...”¹ ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานเวทีการประกวดนางสาวไทยให้มีสตรีที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาร่วมประกวดมากขึ้น

ความอดทนอดกลั้น

ในขณะที่ยุคสมัยไทยมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีพัฒนาขึ้น การรับรู้ถึงตัวตนบทบาทต่าง ๆ ข่าวสาร เกี่ยวกับนางสาวไทย สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อนางสาวไทยได้มากขึ้นตามไปด้วย นางสาวไทยในยุคนี้จึงต้องมีความอดทนอดกลั้น ต่องานที่ทำและต้องอดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคม ดังคำสัมภาษณ์ของทวีพร คลังพลอยต่อไปนี้

“...รื้ออยากให้เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยสำหรับผู้ที่จะมาเป็นนางสาวไทยคนต่อไป... รื้ออยากให้ทุกคนนึกถึงปัจจัยที่ว่าด้วยการทำงานทุกอย่างจะต้องมีความอดทน อดทนต่อทุกสิ่งทุกอย่าง อย่างเช่นคำวิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้นและอดทนต่องานที่เราไปทำ ต้องไปออกจากสังคมหรืองานอะไรก็ตามจะต้องมีความอดทนคืออดทนต่อความเหนื่อยยาก... งานนี้ถึงแม้เราเหนื่อยเราก็ต้องบอกว่าไม่เหนื่อย เมื่อเราต้องบอกว่าไม่เมื่อย สนุกไหม เราก็บอกว่าสนุก...นอกจากนั้นแล้วเราต้องมีความอดกลั้นด้วย เขาว่าอะไรมาเราก็ยิ้มสู้เข้าไปนะคะ...”²

การอำรงภาพลักษณ์ที่ดีของนางสาวไทยนอกจากจะต้องอดทนอดกลั้นต่อสิ่งต่าง ๆ แล้ว ยังต้องรู้จักการวางตัวในสังคมด้วยเช่นกันทั้งการมีมารยาทที่ดี และความเสียสละ ดังคำกล่าวของชุตินา นัยนา ที่ว่า “...คิดว่าต้องระวังเรื่องมารยาท การวางตัวในสังคม เพื่อไม่ให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ เมื่อ

¹ มติชน. (2534, 6 เมษายน). หน้า 20.

² มติชน. (2530, 22 มีนาคม). หน้า 6.

ได้รับตำแหน่งแล้วต้องทำให้ดีที่สุด คือเวลาเชิญออกงานเราต้องไปงานให้เขาทุกครั้งไม่มีการที่จะหนีไปไหน...”¹

การวางตัวในที่สาธารณะ

การดำรงตำแหน่งนางสาวไทยถือเป็นรู้จักของคนในสังคม ทำให้การสูญเสียชีวิตความเป็นส่วนตัวเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นางสาวไทยหลาย ๆ คนไม่สามารถใช้ชีวิตได้เหมือนปกติก่อนการได้รับตำแหน่ง ไม่สามารถเดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้า รับประทานอาหารข้างทางได้ ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยต้องเสียสิทธิความเป็นตัวของตัวเองเพื่อแลกกับสถานภาพนางสาวไทยที่ได้รับดังการรายงานข่าวชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของ ภรณ์ทิพย์ ว่า

“...ระหว่างอยู่ในตำแหน่ง สำหรับตัวปุ๋ยเธอแทบจะไม่มีความเป็นตัวของตัวเองให้เห็นเลยด้วยซ้ำ เพราะแต่ละวันทุกอย่างมีกำหนดการตีกรอบมาให้เรียบร้อย อยากไปช้อปปิ้งก็ไปไม่ได้ เพราะปัญหาความปลอดภัย อยากกินอาหารข้างถนนก็ได้รับอนุญาต...เธอแทบจะเอาถุงคลุมหัวออกจากโรงแรม นี่เทียวให้หายเบื่อ...”²

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ จิระประภา เสวตนันท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2534 ที่กล่าวถึง การเป็นนางสาวไทยแล้วจะทำให้เป็นที่สนใจของสังคม ไม่สามารถขึ้นรถประจำทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้เหมือนดังเดิม ดังต่อไปนี้

“...ชีวิตของก็ต้องเปลี่ยนไปอย่างแน่นอนนะคะ แต่ตัวเองก็จะพยายามทำตัวให้เหมือนเมื่อก่อนที่จะได้รับตำแหน่งนางสาวไทย ที่เปลี่ยนแปลงอาจจะเป็นว่า เมื่อก่อนเก้ขึ้นรถเมล์ไปเรียนหนังสือได้แต่ตอนนี้คงจะทำได้ยากแล้ว เพราะไม่อยากจะตกเป็นเป้าสายตาใคร ปกติแล้วจะขึ้นรถเมล์ไปโรงเรียนประจำคะ ไม่ใช่ว่าต่อไปนี้เก้จะขึ้นรถเมล์

¹ มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.

² วิไล รัมภาภรณ์. (2538). รู้จักยังไม่มากพอที่จะรัก ยังไม่รู้จักรักมากพอที่จะเกลียด. หน้า 111.

ไม่ได้แล้วนะคะ ถ้าจะขึ้นรถเมล์ก็คงจะต้องทำตัวเป็นคนธรรมดา ๆ ไม่แต่งหน้าทาปาก
อะไรอย่างนี้ค่ะ...”¹

กล่าวโดยสรุปบทบาทการพัฒนาตนเองของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 นั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน โดยเป็นผลมาจากการพัฒนาของสังคม และความสำคัญของการเป็นตัวแทนสตรีไทยไปประกวดนางงามจักรวาล ส่งผลให้นางสาวไทยในยุคนี้ นอกจากการดูแลสุขภาพและความงามของตนแล้ว ยังต้องพัฒนาตนเองในด้านความสามารถ สติปัญญา และการใช้ภาษาอังกฤษอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของ ประชาชนที่มากขึ้นอันเป็นผลมาจากการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้เกิดกระแสข่าว ต่าง ๆ ทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์และความรู้สึกของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาว ไทยอยู่เสมอ จึงทำให้นางสาวไทยในยุคนี้ต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน อดกลั้น ต่อข่าวสารต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้น รวมทั้งเสียสละชีวิตความเป็นส่วนตัวของตนเองตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหรือ จนกว่าจะไม่ได้ได้รับความสนใจจากประชาชน

4.3.2 บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล

บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลของนางสาวไทยในยุคนี้ กล่าวคือมีการ ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลลดน้อยลง เนื่องจากการประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 จัดขึ้นโดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ ร่วมกับ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 และกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นหน่วยงานเอกชนทั้งสิ้น ทำให้ความสัมพันธ์ของการ ประกวดนางสาวไทยกับรัฐบาลลดน้อยลง ตามการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการประกวดที่เน้นไป ในด้านการค้าและการพาณิชย์มากกว่า

สำหรับบุคคลที่มีบทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลเด่นชัดที่สุดคือ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทยประจำปี 2531 เนื่องจากเป็นนางสาวไทยที่ได้รับตำแหน่งนางงาม จักรวาลซึ่งถือเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของประเทศ ทำให้หน่วยงาน ภาครัฐมองเห็นความสำคัญของตำแหน่งที่ได้รับมา เห็นได้จากคำกล่าวแสดงความยินดีของ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ รักษาการนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้กล่าวถึงการได้รับตำแหน่ง นางงามจักรวาลของภรณ์ทิพย์ เป็นความภาคภูมิใจของชาวไทย และมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ ความสามารถของสตรีไทย และ การท่องเที่ยวของไทยแก่ประเทศอื่น ๆ ดังนี้

¹ มติชน. (2534, 7 เมษายน). หน้า 5.

“...ขอแสดงความยินดีกับผู้หญิงไทยที่สวยงามที่สุดในโลก การได้เป็นนางงามจักรวาล เป็นการแนะนำสตรีไทยให้โลกรู้จัก ผู้หญิงไทยคนอื่น ๆ ควรจะภูมิใจ และในฐานะที่เป็นผู้ชายก็รู้สึกภูมิใจด้วย การได้ตำแหน่งนางงามจักรวาลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น...”¹

การได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลของ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ทำให้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นทูตสันถวไมตรีกิตติมศักดิ์จากกระทรวงการต่างประเทศ โดยการออกหนังสือเดินทางทางการทูตให้เป็นระยะเวลา 1 ปี² ซึ่งถือเป็นกรณีพิเศษเพราะตำแหน่งนี้จะมอบให้แก่พระบรมวงศานุวงศ์ หรือข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้น ภรณ์ทิพย์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ทูตสันถวไมตรีกิตติมศักดิ์จากกระทรวงการต่างประเทศ โดยการขึ้นกล่าวสุนทรพจน์ต่อที่ประชุมกรรมการว่าด้วยกิจการเพื่อสังคมและมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ ในฐานะตัวแทนประเทศไทย เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทั่วโลกให้ความสนใจกับปัญหาเด็กอย่างกว้างขวาง ภรณ์ทิพย์ ขึ้นกล่าวสุนทรพจน์ด้วยความเชื่อมั่น มีท่วงท่าสง่างาม และมีทัศนคติการมองปัญหาอย่างชัดเจน โดยใจความสำคัญของการปราศรัยประกอบด้วย ปัญหาสวัสดิการ การสงเคราะห์เด็ก รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากเด็กในทางมิชอบ และเรียกร้องให้ทั่วโลกให้ความสำคัญและร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ และจบการกล่าวสุนทรพจน์ด้วยประโยคที่ว่า “...หลังจากนั้นชัยชนะของเราก็จะเป็นชัยชนะของเด็ก ๆ ทั่วโลกร่วมกัน แล้วพวกเขาก็จะกลายเป็นผู้สืบเจตนารมณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งในอนาคต...”³

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้อาจไม่ได้จัดขึ้นโดยรัฐบาล แต่ด้วยชื่อของตำแหน่งนางสาวไทยนั้น ได้ส่งผลให้นางสาวไทยเป็นบุคคลของประเทศชาติทางหนึ่ง การปฏิบัติภารกิจ ต่าง ๆ จึงต้องมีการพูดถึงประเทศไทยอยู่เสมอ สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ ภรณ์ทิพย์ที่ว่า “...ถ้าปุ๋ยเกิดได้ตำแหน่งนางงามจักรวาลขึ้นมา ซึ่งปุ๋ยก็ไม่คิดว่าจะได้ ปุ๋ยก็จะไม่ได้เป็นนางงามจักรวาลเพื่อตัวเอง ปุ๋ยก็ต้องเป็นเพื่อประเทศชาติ...”⁴ ในขณะเดียวกันผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ก็ยังมีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ เห็นได้จาก ชุติมา นัยนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 เคยให้สัมภาษณ์ว่าติดตามการทำงานของรัฐบาลอยู่เสมอทั้ง พล.อ.เปรม

¹ มติชน. (2531, 25 เมษายน). หน้า 2.

² ไทยรัฐ. (2531, 4 มิถุนายน). ไม่ปรากฏหน้า.

³ วิไล รัมภาภรณ์. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 181-185.

⁴ มติชน. (2531, 25 พฤษภาคม). หน้า 3.

ดิณสุลลันนท์ นายกรัฐมนตรี พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบก โดยดูรูปแบบการบริหารบ้านเมืองอยู่เสมอ¹

กล่าวโดยสรุปบทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลของนางสาวไทยในยุคนี้ ไม่มีความเด่นชัดมากเนื่องจากการประกวดนางสาวไทยมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจการค้ามากกว่า จะมีเพียงแค่ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ที่ได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาล ทำให้มีส่วนช่วยงานรัฐบาลด้านต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ความสามารถของสตรีไทย การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และ เป็นทูตสันถวไมตรีกิตติมศักดิ์จากกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น สำหรับนางสาวไทยคนอื่น ๆ แม้จะไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางตรงกับรัฐบาลในด้านการปฏิบัติงานแต่ยังติดตามข่าวสารบ้านเมือง และการบริหารงานของรัฐบาลอยู่เสมอ

4.3.3 บทบาทต่อสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์

การปฏิบัติหน้าที่ด้านการกุศล สังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เห็นได้จากระเบียบการประกวดนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 ว่า “...นางสาวไทยจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในงานอันเป็นสาธารณกุศลหรืออื่น ๆ ตามที่ได้รับความคิดเห็นชอบจากกองประกวดหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ ไม่น้อยกว่า 12 ครั้ง...”² ทำให้นางสาวไทยในยุคนี้มีการออกงานช่วยเหลือการกุศลและบริจาคเงินรางวัลช่วยเหลือสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เช่น สถานสงเคราะห์คนชรา สถานสงเคราะห์คนพิการ เป็นต้น³

แม้ว่าบทบาทของนางสาวไทยในยุคนี้จะเปลี่ยนไปในรูปแบบของการค้าและการพาณิชย์มากขึ้น ด้วยลักษณะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่การเป็นคนของประชาชนและต้องปฏิบัติภารกิจของสังคม การพบกับประชาชน ก็ยังมีความสำคัญเป็นภารกิจที่สำคัญของนางสาวไทยอยู่ เห็นได้จากคำกล่าวของ ทวีพร คลังพลอย นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2529 ได้ให้สัมภาษณ์ถึงความประทับใจในงานการกุศลทุกงานที่ได้เข้าว่า “...จะบอกว่าประทับใจอะไรที่สุดคงไม่ได้ เพราะงานส่วนมากเป็นงานการกุศลไปทั่วตัว ไปช่วยเหลือ พบปะเยี่ยมเยียนสถานที่ต่าง ๆ ไปไหนก็ประทับใจ...”⁴ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ชุตติมา นัยนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 ที่ได้กล่าวไว้ก่อนการอำลาตำแหน่งนางสาวไทยของตนว่า “...เอ๊ะ นะคะก็ทั้งดีใจและเสียใจ ดีใจก็คือจะได้เน.ส.ไทยมาแทน เสียใจก็คือเราคงจะมีเวลาพบประชาชนและมีโอกาสพูดคุยกับประชาชน

¹ มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.

² กองประกวดนางสาวไทย. (2530). *สูจิบัตรนางสาวไทย ปี 2530*. หน้า 20.

³ สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2531). *เล่มเดิม*. หน้า 256.

⁴ มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.

น้อยลง...”¹ บทบาทด้านสังคมของนางสาวไทยในยุคนี้จึงมีความสำคัญที่จะเป็นช่องทางสร้างความใกล้ชิดระหว่างตัวนางสาวไทยกับประชาชน นำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีและเพิ่มคุณค่าของการเป็นนางสาวไทย

กิจกรรมทางสังคมในยุคนี้เริ่มต้นตั้งแต่การเก็บตัวทำกิจกรรม ที่มีการจัดให้นางสาวไทยทำงานการกุศลอย่างเป็นรูปธรรมและมีการทำโครงการรณรงค์เพื่อสังคมต่าง ๆ เมื่อได้รับตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว ก็ยังต้องทำกิจกรรมทางสังคมและสาธารณประโยชน์อยู่เสมอ ทั้งการสงเคราะห์เด็ก การแสดงทัศนคติที่ดีต่อสังคม ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

กิจกรรมเก็บตัวระหว่างประกวดนางสาวไทย

เริ่มตั้งแต่เมื่อมีการเก็บตัวผู้เข้าประกวด กองประกวดได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนางสาวไทยออกเดินทางไปทำกิจกรรมด้านการกุศลมากมาย ดังเช่น การประกวดนางสาวไทยในปี พ.ศ. 2532 มีการนำผู้เข้าประกวดร่วมเดินทางไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด มีการรายงานข่าวว่ามีผู้เข้าประกวดร้องไห้เพราะไม่เคยเห็นเด็ก ๆ อยู่ในสภาพนี้มาก่อน² ในปีถัดมาได้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าประกวดเดินทางไปเยี่ยมบ้านพักคนชรา เด็กพิการและทหารบาดเจ็บ³ และการประกวดในปี พ.ศ. 2534 มีการให้ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยร่วมเก็บขยะกับโครงการตาวิเศษ ย่านถนนวิภาวดี⁴ แสดงให้เห็นถึงการปลูกฝังค่านิยมในการพัฒนาสังคมกับตัวผู้เข้าประกวดของกองประกวดนางสาวไทย

การแสดงทัศนคติที่ดีต่อสังคม

บทบาทต่อมาคือการแสดงทัศนคติที่ดีต่อสังคม เริ่มตั้งแต่การประกวดนางสาวไทยเริ่มขึ้น โดยผู้เข้าประกวดจะต้องพบกับการสัมภาษณ์จากสื่อต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นจากยุคก่อน ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่จะได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ในสังคมให้ประชาชนได้รับรู้ สะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาที่จะพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทยให้ดีขึ้น ในประเด็นดังต่อไปนี้ จิระประภา เสวตนันท์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2534 ได้ให้ความสำคัญกับ ปัญหาโสเภณีที่เกิดจากการไม่รักษานวลสงวนตัวของผู้หญิงไทย โดยกล่าวว่า “...สิ่งที่เป็นปัญหาของสังคมไทยในขณะนี้เท่าที่มองคือ ปัญหาโสเภณีที่แก้กันไม่ตก จึงอยากจะขอให้ผู้หญิงไทยเรา รักษานวลสงวนตัวมากขึ้นค่ะ...”⁵ ในขณะเดียวกันจิระประภา ยังมีความสนใจในปัญหาเรื่องการคมนาคมในกรุงเทพฯ โดยมี

¹ มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.

² มติชน. (2532, 29 มีนาคม). หน้า 1.

³ ผู้จัดการ. (2533, 19-25 มีนาคม). หน้า 8.

⁴ มติชน. (2534, 25 มีนาคม). หน้า 2.

⁵ มติชน. (2534, 30 มีนาคม). หน้า 20.

การเสนอให้เพิ่มรถเมล์เพื่อความสะดวกต่อความต้องการของประชาชน และช่วยลดเวลาในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้ ดังนี้ “...ปัญหาที่เห็นมากที่สุดคือรถเมล์ไม่พอเพียงค่ะ โดยเฉพาะช่วงเช้ารถเมล์มาแต่ละคันจะแน่นมากเลย ถึงกับห้อยโหนกันออกมาจนบางครั้งรถต้องจอดครึ่งชั่วโมงก็ยังไม่ได้ไปเลยค่ะ เพราะรถเต็มเบียดขึ้นไม่ได้...”¹

ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก เป็นนางสาวไทยที่ให้ความสำคัญกับสังคมเช่นกัน โดยได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาว่า “...ปฏิกิริยาที่เห็นมากที่สุดในชีวิตเรานั้นอาจมีใครเอาไปจากเราได้ แต่ความรู้ การศึกษานี้ จะอยู่กับเราตลอดชีวิตของเรา...”² นอกจากนั้น ภรณ์ทิพย์ได้แสดงทัศนะด้านสิ่งแวดล้อมโดยเชิญชวนให้ประชาชนแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจปัญหาและคำนึงว่าธรรมชาติที่ดีไม่ได้อยู่กับเราตลอดไป ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...สิ่งแรกที่สุด เราไม่ควรจะขจัดแหล่งกำเนิดธรรมชาติของเราเองไปเสีย ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ น้ำ ป่าไม้หรือทุกอย่าง และเที่ยวทักท้วงว่า ทุกอย่างจะมีอยู่ตลอดไป ความผิดของมนุษย์ก็คือ การที่ทักท้วงเอาว่าทุกอย่างทุกอย่างจะจริง และพอสิ่งเหล่านั้นหมดไปถึงจะนึกออกมาว่า ตายแล้ว มันหมดไปแล้ว เราทำอะไรลงไป...เราควรรู้สภาพของเราในขณะนี้ และหาทางที่จะเลี่ยงไม่ทำผิดซ้ำเติมอีกต่อไป...”³

การสงเคราะห์เด็ก

บทบาทด้านการสงเคราะห์เด็ก เป็นกิจกรรมทางสังคมที่ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2531 ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กเป็นอย่างมาก โดยมีความคิดที่จะช่วยเหลือเด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส เพราะเด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีความบริสุทธิ์ และต้องการช่วยโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งภรณ์ทิพย์ได้กล่าวไว้ว่า

¹ มติชน. (2534, 7 เมษายน). หน้า 5.

² วิไล รัชมภากรณ์. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 92.

³ *แหล่งเดิม*. หน้า 263.

“...ดิฉันรักเด็ก ๆ เนื่องจากเด็ก ๆ เป็นสิ่งบริสุทธิ์ เด็กยากจนนั้น เพียงสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ทำให้ชีวิตของเขามีค่า สิ่งเล็กน้อยที่เราให้เขา กลับเป็นสิ่งมีความหมายมากกว่าชีวิตของเขา ทำให้ดิฉันอยากช่วยเหลือพวกเขามากขึ้น การช่วยเหลือเด็ก ๆ ทำให้ดิฉันมีความสุข โดยที่ดิฉันไม่ปรารถนาสิ่งตอบแทน...”¹

หลังจากดำรงตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว ภรณ์ทิพย์ได้ทำงานด้านสาธารณประโยชน์เกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสมากมายเริ่มตั้งแต่การแบ่งเงินรางวัล และขายของรางวัลที่ได้รับบางอย่างจากการประกวดนางสาวไทย ให้เป็นทุนช่วยเหลือเด็กกำพร้าในประเทศไทย สอดคล้องกับคำกล่าวของ อมรรตน์ ศิริปรีชาพงษ์ นางสาวของภรณ์ทิพย์ที่ได้เปิดใจไว้ว่า

“...ก่อนหน้าที่ปุ๋ยจะไปประกวดมิสยูนิเวิร์ส ปุ๋ยได้ขายของรางวัลที่ได้จากการประกวดนางสาวไทยไปหลายชิ้นเพื่อนำเงินไปมอบเป็นกองทุนช่วยเหลือเด็กกำพร้าในไทย ยกเว้นรถเลดี้แคมป์ มิตรชุบิชีชมพูนุชอันหวานที่เป็นรางวัลอีกชิ้นหนึ่งจากการประกวดนางสาวไทยเพราะกองทุนเขาห้ามขายเลยต้องเก็บไว้...”²

ความตั้งใจในการสงเคราะห์เด็กของภรณ์ทิพย์ทำให้มูลนิธิไทย – อเมริกัน ขึ้นชมและยกย่อง มีการส่งจดหมายมาอวยพรก่อนการเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาล และกล่าวชื่นชมภรณ์ทิพย์ในฐานะผู้หญิงที่งดงามที่สุดของเด็ก ๆ ดังต่อไปนี้

“...มูลนิธิไทย - อเมริกัน ส่งจดหมายถึงปุ๋ยอวยพรให้เธอโชคดีในการประกวดครั้งนี้ และสุดท้ายของจดหมายหมายความว่า ไม่ว่าผลการประกวดจะเป็นอย่างไร ปุ๋ยก็เป็นผู้หญิงที่งดงามที่สุดของเด็ก ๆ ผู้ด้อยโอกาสในประเทศไทย เพราะความงามของปุ๋ยนั้นไม่ใช่เพียงรูปลักษณ์แต่ปุ๋ยยังมีหัวใจที่งดงาม...และนั่นคือความงามที่ยั่งยืนตลอดกาล...”³

เมื่อภรณ์ทิพย์ได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลประจำปี ค.ศ. 1988 งานด้านการสงเคราะห์เด็กได้สร้างความตื่นตัวให้กับสังคมไทยเป็นอย่างมาก หลาย ๆ ครั้งที่ได้ปรากฏตัว ออกรายการทีวี หรือพบปะบุคคลต่าง ๆ ภรณ์ทิพย์จะนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กยากจนและด้อยโอกาสของประเทศไทย ไปเสนอเพื่อขอรับการช่วยเหลือดังเช่น ที่สถานีโอโคโนมิคส์ของอเมริกา ดังคำกล่าวที่ว่า “...

¹ แหล่งเดิม. หน้า 81

² มติชน. (2531, 28 พฤษภาคม). หน้า 10.

³ มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.

ป๊ามีเพื่อนช่วยติดต่องานปรากฏตัวตามรายการต่าง ๆ ของสถานีโทรทัศน์ในอเมริกา เช่น สตาร์เซอรัซ รายการแฟมิลีฟิวด์ เพื่อช่วยหาเงินให้องค์กรการกุศล...งานโปรเจกต์สำคัญมากมาย...”¹ ไปจนถึงการเข้าพบมิสเตอร์มัลคัม ฟอর্বส์ กับ เอลิซาเบท เทย์เลอร์ ดังบทสัมภาษณ์ใจความว่า

“...เรารู้ว่าป๊ายช่วยเด็กยากจน เขาบอกกับป๊ายว่าตัวเขาเองก็ช่วยอุปการะเด็กคนหนึ่งมา 5 ปีแล้ว โดยบริจาคผ่าน ซี.ซี.เอฟ คริสเตียน ซิลเดรน ฟันด์ เขาได้เห็นภาพเด็กทุก ๆ ปี ทางองค์การส่งมาให้พร้อมจดหมาย แต่เขาไม่เคยส่งรูปไปให้เด็กดูเลย ป๊ายบอกว่าเด็ก ๆ ไทยเป็นเด็กที่น่ารักมาก...วันที่ป๊ายไปเยี่ยมเด็ก ๆ นั้นจะจะเป็นวันที่ป๊ายรับมิสเตอร์มัลคัม ฟอর্বส์ กับ เอลิซาเบท เทย์เลอร์ด้วย แปลกดีไหมคะ เป็นนางสาวไทยนี่ตอนเข้าป๊ายได้พบเด็ก ๆ ที่ยากจนที่สุดในโลก พอตอนป๊ายป๊ายได้พบกับคนที่รวยที่สุดในโลก...”²

นอกจากนั้นได้มีร้านขนมไทยที่ลอสแอนเจลิสชื่อเสริมมิตร ได้จัดทำกล่องบริจาคโดยมีรูปของภรณีทิพย์วางไว้จำหน่าย เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนในประเทศไทย³ รวมทั้งการประมูลรูปขนาดเท่าตัวจริงของภรณีทิพย์ ในงานเลี้ยงก่อนการประกวดนางสาวไทยรอบตัดสินประจำปีพ.ศ. 2532 ซึ่งผู้ชนะการประมูลในราคา 50,000 บาท ได้แก่ ดิสโก้ธศ นาสาสเปติโดรม⁴ และในปัจจุบันภรณีทิพย์ก็ยังทำโครงการช่วยเหลือเด็กในประเทศไทยเพื่อมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนและช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ มากมายภายใต้ชื่อ มูลนิธิแองเจิ้ลวิง (Angels Wings Foundation International)⁵

โครงการรณรงค์ต่าง ๆ

นอกจากนั้นนางสาวไทยยังในยุคนี้ยังได้ปฏิบัติ โครงการรณรงค์ต่าง ๆ เช่น ทวีพร คลังพลอย นางสาวไทยประจำปี 2529 ได้ร่วมแสดงทัศนะในงานรวมคำแหง 32 จัดขึ้นที่โรงแรมบางกอกพาเลส กรุงเทพมหานคร⁶ ชุติมา นัยนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 ได้ถูกรับเชิญไปร่วมงานสังสรรค์สมาชิกสโมสรโรตารี บางเขน ภายหลังจากรับตำแหน่งนางสาวไทย ซึ่งได้รับ

¹ วิไล รัชมภรณ์. (2538). เล่มเดิม. หน้า 113.

² มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.

³ มติชน. (2531, 28 พฤษภาคม). หน้า 3.

⁴ มติชน. (2532, 2 เมษายน). หน้า 21.

⁵ ศศิมา ตาแสง. (2551). 100 สตรีแถวหน้าแห่งประเทศไทย. หน้า 118.

⁶ มติชน. (2532, 18 มีนาคม). หน้า 19.

ความสนใจจากสื่อมวลชนเป็นจำนวนมาก¹ นอกจากนั้นได้จัดโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการให้คนไทยทั่วประเทศสามารถอ่านออกเขียนได้ รวมไปถึง ภาวดี วิเชียรรัตน์ นางสาวไทย ประจำปี พ.ศ. 2539 ได้จัดโครงการ Care for Kids² เป็นต้น การดำเนินโครงการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความสามารถของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้อย่างชัดเจน ในการมีอิสระทางความคิดและเลือกทำประโยชน์แก่สังคมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่านางสาวไทยและกองประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการกุศลอยู่ เริ่มตั้งแต่มีการกำหนดข้อตกลงในการทำงานเพื่อสังคมที่ออกโดยกองประกวดนางสาวไทย ไปจนถึงการนำกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บตัวในระหว่างทำการประกวด ทำให้ผู้เข้าประกวดนางสาวไทย ต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ทางสังคมเป็นอย่างดี หากต้องการชนะการประกวด ในขณะเดียวกันภายหลังจากการได้รับตำแหน่งแล้ว นางสาวไทยหลายคนได้ดำเนินโครงการเพื่อสังคม สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้กลับมายอมรับและเห็นคุณค่าของการประกวดนางสาวไทยอีกครั้งหนึ่ง

4.3.4 กิจกรรมด้านความบันเทิงและการพาณิชย์

บทบาทด้านความบันเทิงและการพาณิชย์ของนางสาวไทยในยุคนี้นั้นถือเป็นบทบาทที่สำคัญของนางสาวไทยในยุคนี้ เนื่องจากสังคมไทยเป็นช่วงเวลาแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้า ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมการประกวดความงาม ยังสามารถผลิตบุคลากรเข้าสู่วงการบันเทิงได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่างเว้นจากการประกวดนางสาวไทยไปเป็นเวลา 12 ปี โดยยังมีนางงามจากเวทีอื่น ๆ ที่สามารถสร้างชื่อเสียงและมีผลงานในวงการบันเทิงมากมาย เช่น ศิริขวัญ นันทศิริ ผู้ชนะจากเวทีนางสาวไทยจักรวาล เรวดี ปัตตะพงษ์ ผู้ชนะจากเวทีมิสฮอลีดาซ นัยนา ชีวานันท์ จากเวทีนางงามแพซ่า รวมทั้งเพ็ญพักตร์ ศิริกุล ผู้ได้รับตำแหน่งนางงามตุ๊กตาทอง พ.ศ. 2519 ก็กลายเป็นดาราที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

เมื่อได้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นใน พ.ศ. 2527 กิจกรรมด้านความบันเทิงของนางสาวไทยได้ขยายขอบข่ายงาน โดยมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าและพาณิชย์มากยิ่งขึ้น การประกวดนางสาวไทยจึงกลายเป็นการลงทุนทางธุรกิจที่มีการมุ่งสร้างผลกำไร และมี

¹ มติชน. (2530, 2 เมษายน). หน้า 8.

² สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 129.

กระบวนการแสวงหาผลประโยชน์กับการประกวดนี้เป็นระบบ ทั้งการมีผู้สนับสนุนการประกวด ผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวด ไปจนถึงผลิตภัณฑ์ และ ธุรกิจการค้าต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ส่งผลให้บทบาทของของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 จึงมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมด้านความบันเทิง การค้าและพาณิชย์มากกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ

กองประกวดมีข้อสัญญาทางธุรกิจที่มีจุดมุ่งหมายทางตรงต่อตัวนางสาวไทย แตกต่างจากในยุคก่อน ที่ธุรกิจเป็นผลทางอ้อมจากการที่นางสาวไทยเป็นที่รู้จักของคนในสังคม ดังเช่นที่ผ่านมา การกำหนดข้อสัญญาดังกล่าวที่ว่าด้วยสิทธิและผลประโยชน์ของนางสาวไทยและกองประกวดนางสาวไทย เช่น การทำนิติกรรมหรือข้อตกลงใด ๆ ในการถ่ายโฆษณา งานแสดงของนางสาวไทยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองประกวดก่อน ไปจนถึงค่าตอบแทนที่นางสาวไทยได้รับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ผ่านกองประกวดถือเป็นสิทธิ์ของกองประกวดและจะมีการแบ่งให้นางสาวไทยตามความเหมาะสม เป็นต้น¹ สอดคล้องกับคำกล่าวของ อรอนงค์ ปัญญาวงศ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการหักรายได้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางธุรกิจของช่อง 7 และกองประกวด เป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างพี่เลี้ยงดูแลตนเองว่า

“...เรามีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น มีกิจกรรมที่ให้เราไปร่วมไม่ว่าจะเป็นงานของราชการ หรือเอกชนที่ต้องให้เราไปร่วมงาน ซึ่งตอนนั้นช่อง 7 ดูแล จะมีผู้จัดการกองประกวดไปด้วย ทุกครั้ง เวลาออกงานภาคเอกชน รายได้ที่ได้จากการไปโชว์ตัว จะผ่านทางช่อง 7 และช่อง 7 จะแบ่งให้ ซึ่งเขาก็มีรายจ่ายในการจ้างพี่เลี้ยงและอื่น ๆ ซึ่งทางเขาคงไม่ได้อะไร...”²

หากพิจารณาถึงรายได้ที่นางสาวไทยได้รับ นอกจากรางวัลต่าง ๆ ที่กองประกวดมอบให้หลังจากได้รับตำแหน่งแล้ว กองประกวดไม่ได้มีการให้ค่าใช้จ่ายแก่นางสาวไทยเป็นรายเดือนอีกด้วย ดังนั้นการทำกิจกรรมด้านพาณิชย์จึงเป็นการสร้างรายได้ให้แก่นางสาวไทยอีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับคำกล่าวของสาวิณี ปะการะนัง นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2527 ดังต่อไปนี้

¹ กองประกวดนางสาวไทย. (2530). *สุจิตร์นางสาวไทย ปี 2530*. หน้า 21.

² สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). *เล่มเดิม*. หน้า 133.

“...ในระหว่างดำรงตำแหน่งนางสาวไทย 1 ปี ทางกองประกวดไม่ได้มีเงินเดือนให้ แต่ถ้าภารกิจใดของนางสาวไทยมีค่าตอบแทน ทางกองประกวดจะหักค่าใช้จ่ายไว้อย่างน้อยร้อยละ 40 ซึ่งหากนางสาวไทยไม่มีงานก็จะไม่มีรายได้...”¹

ดังนั้นกิจกรรมด้านบันเทิงและพาณิชย์จึงมีความสำคัญกับนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นสัญญาด้านผลประโยชน์ของผู้จัดการประกวดกับผู้สนับสนุนการประกวด ไปจนถึงเป็นแหล่งรายได้ของตัวผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยอีกทางหนึ่ง

กิจกรรมด้านความบันเทิงและพาณิชย์ของนางสาวไทย ระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 ประกอบด้วย บทบาทในการแสดงตัวตามงานบันเทิงต่าง ๆ บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์สินค้า บทบาทด้านการแสดง บทบาทด้านพิธีกร และบทบาทด้านการเป็นนักร้อง ดังต่อไปนี้

การแสดงตัวในงานบันเทิงต่าง ๆ

นางสาวไทยในยุคนี้ได้มีการแสดงตัวในงานบันเทิงต่าง ๆ มากมาย โดยมากจะถูกเชิญไปเป็นเกียรติกับงาน เพื่อเปิดงานและดึงดูดความสนใจจากประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ชุตินา นัยนา นางสาวไทยประจำปี 2530 ได้เข้าร่วมงานบิวตี้แฟร์ 87 ที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว และได้ประสบอุบัติเหตุเวทีพังบริเวณลานน้ำพุในวันเปิดงาน ทำให้กระโปรงที่สวมใส่ขาดเป็นความยาว 2 นิ้ว โดยได้กล่าวความรู้สึกไว้ว่า “...ก่อนเวทีจะพังนะเอ็งก็มีความรู้สึกเหมือนกันว่าคล้าย ๆ เวทีจะล้มแล้วมันก็ล้มลงมา ตอนนั้นตกใจแล้วก็ใจสั้นไปหมดเลย ค่ะ แต่ไม่เจ็บตรงไหน...”² ในขณะที่ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ได้รับการติดต่อให้เข้าร่วมคอนเสิร์ต “เพื่ออีสานเขียว” ที่สหรัฐอเมริกา จัดโดย พ.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา³ ในคอนเสิร์ตมีการแสดงของวงคาราบาวและเพื่อนซันฟรานซิสโก และถ่ายทอดสดข้ามทวีปมาให้อย่างประเทศไทยในรายการโลกดนตรี ทางช่อง ททบ.5⁴ ยลดา ร่องหนาม นางสาวไทยประจำปี 2532 ได้ไปร่วมรายการที่กรุงเทพฯ ที่ออกอากาศทางช่อง 7 สี และได้เข้าร่วมเดินแฟชั่นสวมชุดที่ตัดโดยห้องเสื้อระพี ในงานประกวดนางสาวสงกรานต์แห่งประเทศไทย ของเขตบางกอกใหญ่ มีการแพร่ภาพออกอากาศทางช่อง 5⁵ และอรอนงค์ ปัญญาวงศ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2535 เข้าเยี่ยมชมคอนเสิร์ตของเฝ้า Naturalizer ณ ห้างสรรพสินค้าไทยเอยฮัน โดนได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี⁶

¹ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 33.

² มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.

³ หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการข่าว ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก

⁴ มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 2.

⁵ มติชน. (2532, 6 เมษายน). หน้า 20.

⁶ สยามรัฐ. (2535, 25 เมษายน). หน้า 10.

การเดินทางไปขอบคุณผู้สนับสนุนการประกวด

เนื่องจากการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้นี้ เป็นยุคแห่งธุรกิจการค้าทำให้นางสาวไทยต้องเดินทางไปขอบคุณผู้สนับสนุนการประกวด รายต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการโทรทัศน์ ซึ่งมีการรายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ ดังนี้

“...เลียงคนสวย...เลวิส พอเกอร์ กรรมการผู้จัดการบริษัทคอลเกต ปาล์มโอลีฟ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทยปีนี้ ได้จัดงานเลี้ยงแสดงความยินดีกับธารทิพย์ พงษ์สุข นางสาวไทย และนางสาวไทยผิวนี้น รวมทั้งรองนางสาวไทยและขวัญใจนางงาม...”¹

บทบาทด้านการแสดง

บทบาทด้านการแสดงของนางสาวไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เป็นต้นมานั้น ได้รับการสนับสนุนจากช่อง 7 สี ที่เป็นผู้ร่วมจัดการประกวด ทำให้สามารถนำนางสาวไทยไปเป็นนักแสดงในช่องของตนได้ ในขณะเดียวกันการแข่งขันที่เข้มข้นธุรกิจโทรทัศน์ และวงการภาพยนตร์ไทย ทำให้การประกวดนางสาวไทยเป็นการผลิตบุคลากรเพื่อป้อนเข้าสู่วงการบันเทิงได้อีกทางหนึ่ง² สอดคล้องกับคำกล่าวของอรอนงค์ ปัญญาวงศ์ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2535 ที่กล่าวถึงความสำคัญของตำแหน่งนางสาวไทย ที่เป็นใบเบิกทางให้ตนเองเข้าสู่วงการบันเทิงได้ ดังต่อไปนี้ “...ก่อนหน้าประกวดนางสาวไทย ไม่เคยทำงานวงการบันเทิงมาก่อน ถือว่าการประกวดนางสาวไทยเป็นครั้งแรกที่ได้เข้ามาทำงาน ซึ่งถ้าไม่ได้ (ตำแหน่ง) ก็คงไม่ได้อยู่ในวงการบันเทิง พอได้ก็เป็นการเปิดโอกาส และเป็นบันไดให้ก้าวมาอยู่ทุกวันนี้...”³

การเข้าสู่วงการบันเทิงในฐานะนักแสดงของนางสาวไทยได้นั้น ขึ้นอยู่กับเวลาและโอกาสที่เหมาะสม กล่าวคือ นางสาวไทยบางคนได้เป็นนักแสดงตั้งแต่ยังดำรงตำแหน่ง และนางสาวไทยบางคนได้เป็นนักแสดงหลังจากพ้นจากตำแหน่งนางสาวไทยไปแล้ว ยกตัวอย่างเช่น สาวินี ปะการะนัง นางสาวไทยประจำปี 2527 ได้แสดงละครเรื่อง หัวใจนี้เพื่อเธอคู่กับสรพงษ์ ชาตรี ต่อมา ชุตติมา นัยนา ได้แสดงละครเรื่องแผลเก่าและเรื่องผยองและมีผลงานการแสดงอีกมากมาย นางสาวไทยประจำปี 2532 ยลดา รongหานาม ได้แสดงละครเวที เรื่อง เฮฮาหน้าเตียง โดยได้ให้สัมภาษณ์ว่า “...ที่จะมีก็เป็นละครเวทีมณเฑียรทอง เรื่องเฮฮา หน้าเตียง บทจะกรีดกรีด

¹ มติชน. (2528, 28 พฤษภาคม). หน้า 12.

² ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). เล่มเดิม. หน้า 118.

³ สุจิตรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 134.

เอาแต่ใจตัวเอง...เปรี้ยว..."¹ โดยยลตามองว่าการแสดงละครและงานพิธีกร เป็นความสามารถที่เหมาะสมกับตนเองและได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่จริง ๆ² นางสาวไทยคนต่อมาที่ผลงานด้านการแสดงคือ อรอนงค์ ปัญญาวงศ์ ได้แสดงละครเรื่อง นางเลิ้ง ละครเวที ภาพ ออกอากาศทางช่อง 7 สี และมีผลงานภาพยนตร์อีกหลายเรื่อง อารียา สิริโสภา นางสาวไทยประจำปี 2537 ได้แสดงละครเรื่องนิรมิต สรวงสุดา ลาวธัญประเสริฐ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2540 ได้แสดงละครเรื่อง อำนาจ เริงมายา และมีผลงานด้านการแสดงอีกมากมาย ตลอดจน ชลิดา เกียรติชาติ นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2541 ได้แสดงละครเรื่องลูกทาสและสี่แผ่นดิน เป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีรองสาวไทย และ ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยปีต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในงานด้านการบันเทิงมากมาย เช่น วรัญญา วรากร รองนางสาวไทยปี 2527 เคยได้รับหน้าที่พิธีกรคู่กับไตรภพ ลิมปพัทธ์ ในรายการเกมละครปริศนา วาสสิฐี ศรีไผ่ รองนางสาวไทยปี 2527 ได้แสดงละครเรื่องเชลยศักดิ์ ออกอากาศทางช่อง 7 สี ต่อมา ชไมพร จตุรภุช ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยพ.ศ. 2527 เริ่มงานแสดงละครกับทางช่อง 7 สี เรื่อง เทพสามฤดู จากนั้นได้มีผลงานต่อมาเรื่อย ๆ จนได้รับรางวัลมากมายทั้งรางวัลโทรทัศน์ทองคำ สาขาดาราสนับสนุนหญิงดีเด่นจากละครเรื่องจำเลยรัก รางวัลราชบัณฑิตยสถานสรเสริญ ประจำปี 2533 ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น สาขานักแสดงสมทบหญิง จากละครเรื่องเลื่อมพรายลายรัก เป็นต้นลีลาวดี วัชรโรบล รองนางสาวไทย ปี 2528 เข้าสู่วงการบันเทิงด้วยการแสดงเป็นนางเอก ได้แสดงภาพยนตร์และละครโทรทัศน์หลายเรื่อง เช่น นายร้อยสอยดาว คู่กับ อธิป ทองจินดา รักกันเล่นๆ (ไม่เห็นเป็นไร) คู่กับ สราวุธ คณานุรักษ์ ละครเรื่อง ปิ่นเถื่อน คู่กับ สรพงษ์ ชาตรี และละครอีกหลายเรื่อง ต่อมา รัชนี สุดา สนิวัฒนา รองนางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2532 มีผลงานด้านการแสดง ละครเรื่อง กำแพงบุญ ละอองดาว ลอดลายมังกร และ ร่วมแสดงภาพยนตร์เรื่อง ปีศาจสงคราม แกร่งรักพยาบาล สงครามเมีย เป็นต้น รองนางสาวไทยคนต่อมาที่เป็นนักแสดงคือ ปิรยานุช ปานประดับ รองนางสาวไทย พ.ศ. 2531 และมิสเอเชียแปซิฟิก ประจำปี 1988 ได้แสดงละคร เรื่อง สงครามเงิน ปราสาทมืด น้ำเซาะทราย และได้รับรางวัลโทรทัศน์ทองคำ ดารานำหญิงดีเด่น จากเรื่อง สงครามเงิน ปี 2532 และ วรรัตน์ สุวรรณรัตน์ รองนางสาวไทยปี 2540 ได้แสดงละครเรื่องเพชรดาเมว และ อังกอร์ นอกจากนี้เวทีนางสาวไทยยังมีนักร้องที่มีชื่อเสียงมากมายเคยเข้าร่วมประกวดด้วย เช่น ตรีจินดา อาภิลักษณ์กุล หรือ คริสติน่า อาภิลาร์ เป็นต้น³

¹ มติชน. (2533, 12 เมษายน). หน้า 16.

² มติชน. (2533, 14 มีนาคม). หน้า 16.

³ ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). เล่มเดิม. หน้า 127.

บทบาทการโฆษณา

งานด้านการโฆษณา นับเป็นกิจกรรมทางพาณิชย์ที่สำคัญของนางสาวไทย เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงที่นางสาวไทยจะต้องทำให้แก่กองประกวดและผู้สนับสนุนการประกวด โดยเฉพาะ บริษัทคอลเกต – ปาล์มโอลีฟ ไปจนถึงบริษัทอื่น ๆ เช่น ธารทิพย์ พงษ์สุข นางสาวไทย ประจำปี 2528 ได้ถ่ายแบบโฆษณา ภาพยนตร์โฆษณา และโปสเตอร์สบูंपาล์มโอลีฟ ให้กับบริษัท คอลเกต - ปาล์มโอลีฟ ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้จัดการประกวดนางสาวไทย ได้รับค่าตอบแทน 50,000 บาท ซึ่งการถ่ายแบบและภาพยนตร์โฆษณาของบริษัทปาล์มโอลีฟตั้งแต่ พ.ศ. 2528 – 2535 นั้น ถือเป็นผลงานคลาสสิกและภาพจำของนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างดี¹

ด้วยการเป็นผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทยทำให้ในเวลาต่อมา กิจกรรมการถ่ายแบบโฆษณาให้กับบริษัทคอลเกต – ปาล์มโอลีฟของนางสาวไทยนั้น เป็นบทบาทที่ได้ถูกระบุไว้ในข้อสัญญาอย่างชัดเจนโดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย เล่นภาพยนตร์โฆษณากับบริษัท 3 เรื่อง โดยที่บริษัทไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ให้แก่นางสาวไทย² นอกจากนี้นางสาวไทยยังต้องถ่ายแบบโฆษณาให้กับสปอนเซอร์ผู้สนับสนุนตนเองในระหว่างประกวดด้วย เช่น ธารทิพย์ พงษ์สุข นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2528 ได้เป็นแบบโฆษณาให้กับน้ำมันพืชมรกต³ ภัสราภรณ์ ชัยมงคล ได้ถ่ายแบบโฆษณาให้กับโครงการ ชวนชื่น ฟลอราวิล⁴ เป็นต้น

บทบาทงานพิธีกร

นางสาวไทยคือบุคคลที่มีความสามารถและทักษะในการพูดเป็นอย่างดี ทำให้บทบาทในงานพิธีกร เป็นสิ่งที่นางสาวไทยหลายคนได้ปฏิบัติ ดังเช่น ธารทิพย์ พงษ์สุข นางสาวไทยประจำปี 2528 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเขียนบทละคร และ งานพิธีกร โดยได้ผลิตรายการโทรทัศน์ชื่อ เศรษฐกิจทั่วไทย และรายการรอบบ้านผ่านเมือง⁵ ยลดา ร่องนาม นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2532 เคยให้สัมภาษณ์ว่าต้องการเป็นนักกีฬาแบดมินตันและวอลเลย์บอล แต่เมื่อได้รับตำแหน่งนางสาวไทยแล้ว จึงเข้าสู่วงการบันเทิง โดยการเป็นพิธีกรรายการตามล่าหาที่สุด และรายการซ้อปปิ้ง กร๊ง 7 สี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรายงานการซื้อขายหลักทรัพย์จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดังนี้

¹ แหล่งเดิม. หน้า 154.

² เทพมีเดียฟัน. (2530, เมษายน). คู่แข่ง. 7(79): 71.

³ สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 132.

⁴ มติชน. (2533, 10 มีนาคม). หน้า 24.

⁵ มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.

“...ทำรายการนี้ตื่นเต้นนะคะ เพราะเป็นรายการแรกที่เป็นพิธีกรคู่ชายหญิง วันแรกที่ทดสอบหน้ากล้องนี่ตื่น นื่องเป็นคนที่ไม่ค่อยถูกกับกล้องเท่าไรหรอก แม้ว่าจะได้รางวัลขวัญใจช่างภาพมา แต่ไม่รู้ว่เวลาของกล้องแล้วต้องย่งไร เพราะเวลาเข้ากล้องนี่ต้องมีเทคนิค...”¹

นอกจากนั้นยังมีนางสาวไทยที่เคยรับหน้าที่เป็นพิธีกรอีก เช่น อรอนงค์ ปัญญาวงศ์ นางสาวไทย พ.ศ. 2535 เป็นพิธีกรรายการยุทธการเด็ดดอกฟ้า ชลิดา เกวราชลี นางสาวไทย พ.ศ. 2541 เป็นพิธีกรรายการ ทัศศวรรษไทยแลนด์ และ พงษ์สิทธิ์ศวรรษย์ รวมไปถึง อภิสมัย ศรีรังสรรค์ นางสาวไทย พ.ศ. 2542 เป็นผู้ประกาศข่าวที่มีชื่อเสียง และเคยเป็นพิธีกรรายการเพราะฉันคือผู้หญิง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมด้านการบันเทิงและพาณิชย์ของนางสาวไทยในยุคนี้นั้น เริ่มต้นจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้ธุรกิจการค้าและการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ ได้เติบโตขึ้น นำมาซึ่งการมีผู้นับสนุนการจัดการประกวดนางสาวไทยมากขึ้น และมีการเกิดขึ้นของกลุ่มผู้นับสนุนผู้เข้าประกวดหรือสปอนเซอร์ที่ต้องใช้การประกวดนางสาวไทยประชาสัมพันธ์สินค้าของตน กิจกรรมด้านการค้าและพาณิชย์จึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับการประกวดอย่างเต็มรูปแบบ

ในขณะที่เวทีนางสาวไทยสามารถผลิตบุคลากรที่มีความสามารถมากขึ้น ทั้งการถ่ายแบบ การแสดง และการเป็นพิธีกร ทำให้นางสาวไทย รองนางสาวไทย และผู้เข้าประกวดนางสาวไทย ในยุคนี้นี้หลายคนมีผลงานในวงการบันเทิงและมีชื่อเสียงจนถึงทุกวันนี้

4.3.5 การเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล

บทบาทการเป็นตัวแทนสตรีไทยเพื่อเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยนั้น เกิดขึ้นจากการที่บริษัท Miss Universe ต้องการให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประกวดนางงามจักรวาลในปี 1983 แม้การประกวดจะไม่ได้มีขึ้นเพราะการคัดค้านจากสังคมและปัจจัยด้านความพร้อม แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลอีกครั้งในปี 1984 ที่สหรัฐอเมริกา

การเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาลจึงเป็นหน้าที่ทำสำคัญประการหนึ่งของนางสาวไทยในยุคนี้นี้ โดยเห็นได้จากข้อกำหนดของกองประกวดที่ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยจะต้องเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล ซึ่งนางสาวไทยทุกคนในยุคนี้นี้ได้ปฏิบัติตามภารกิจนี้เป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่ สาวิณี ปะการะนัง นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2527 ไปจนถึง อภิสมัย ศรีรังสรรค์ นางสาวไทยประจำปีพ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นนางสาวไทยคนสุดท้ายที่ร่วมประกวดในเวทีนี้ ก่อนที่จะยุติบทบาทเป็นทูตวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวในปีถัดมา

¹ มติชน. (2533, 12 เมษายน). หน้า 16.

ความสำเร็จสูงสุดบนเวทีนางงามจักรวาลคือการที่ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทยประจำปี 2531 สามารถครอบครองตำแหน่งนี้ไว้ได้ ในขณะเดียวกันนางสาวไทยคนอื่นๆ ก็ปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนสตรีไทยบนเวทีนางงามจักรวาลเช่นกัน โดยในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้แบ่งบทบาทการเป็นตัวแทนสตรีไทยในเวทีนางงามจักรวาลไว้ประกอบด้วย การเตรียมตัวเพื่อเข้าร่วมการประกวด การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ระหว่างทำการประกวด การเผยแพร่ความไทย และรางวัลต่าง ๆ ที่นางสาวไทยได้รับจากการประกวดดังต่อไปนี้

การเตรียมความพร้อมในการประกวดนางงามจักรวาล

ก่อนเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลนอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ที่กองประกวดกำหนดให้ทำแล้ว นางสาวไทยยังต้องพัฒนาตนเองในหลาย ๆ ด้าน ทั้งความงาม สติปัญญา และ บุคลิกภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวดนางงามจักรวาล ดังบทสัมภาษณ์ของ สาวิณี ปะการะนัง นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2527 ที่กล่าวถึงความตั้งใจในการไปประกวดนางงามจักรวาลซึ่งเป็นเวทีที่ตนเองติดตามมาตั้งแต่เด็ก ๆ ว่า “การประกวดนางงามจักรวาลไม่มีปัญหาอะไรน่าหนักใจ ยินดีมากและจะทำให้เต็มที่ที่สุด การเตรียมตัวแล้วแต่กองประกวด และเคยดูการประกวดนางงามจักรวาลมาตั้งแต่เด็ก ๆ”¹ ในขณะเดียวกันนางสาวไทยต้องเตรียมความสามารถพิเศษและพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการประกวดนางงามจักรวาล ดังเช่น ชุตินา นัยนา นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 ได้กล่าวถึงความพร้อมของตนและการนำความสามารถด้านการแข็งไปแสดงให้ทั่วโลกชม พร้อมทั้งให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษไปจนถึงบุคลิกภาพและรอยยิ้มแบบไทย ว่า

“...ตอนนี้ก็เตรียมฝึกภาษา แต่การแสดงไม่มีเวลาซ้อมอะไรเลย คิดว่าจะไปตั้งให้เขาดูเพราะเอ๊ะเคยหัดแข็งที่โรงเรียนบดินทร์มาสมัยเรียนหนังสือที่นั่น...เรื่องภาษาดีขึ้นแล้วค่ะ แต่คิดว่าถ้าเวลาโดนสัมภาษณ์หากเอ็ดิต 1 ใน 10 คงจะใช้ล่ามเพราะทำให้เกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น...เอ๊ะจะเอาบุคลิกภาพของตนเอง ความมั่นใจ แล้วก็ยิ้มแบบไทย ๆ นี่แหละค่ะไปสู่เขา...”²

¹ มติชน. (2527, 9 เมษายน). หน้า 2.

² มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.

นอกจากการเตรียมตัวด้านทักษะความสามารถและความงามแล้ว นางสาวไทยบางคนมีการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือเพื่อสร้างความมั่นใจให้ตัวเองอีกทางหนึ่ง ดังเช่น ชุติมา นัยนา ได้กล่าวถึงการขอพรจากพระพรหมเอราวัณของตนว่า “...ก่อนไปประกวดนางงามจักรวาลได้ฝันว่ามีคนมาบอกอยากกินขนมปังน้ำแดง ก็เลยไปบอกท่าน (พระพรหม) ไว้ว่า ถ้าติดจะกลับมาแก้บนให้ท่าน...”¹ ในขณะที่ครอบครัวของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย ก็มีความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์เช่นกัน เห็นได้จาก การที่ ชอนกลีน นาคหิรัญกนก นางสาวของภรณ์ทิพย์ได้กล่าวถึงการขอพรจากพระพรหมก่อนการเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลดังต่อไปนี้

“...คือก่อนที่จะมาเมืองไทยนั้นดิฉันไปบนพระพรหมที่บ้านเพื่อนอาจารย์...บนไว้ ถ้าปุยได้ตำแหน่งนางสาวไทยก็จะกลับมาแก้บนท่านด้วย หมู เห็ด เป็ด ไก่ และ เหล้ายาปลาปิ้ง พร้อมกับมาลัย 7 สี ยาว 7 ศอก...หลังจากนั้นดิฉันคิดว่าจะบนท่านต่อ บนให้กับการประกวดมิสยูนิเวิร์สของปุยไฉะ...”²

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่าการเป็นตัวแทนของประเทศของนางสาวไทย จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและส่งผลต่อบทบาทในการเตรียมของนางสาวไทยในหลายด้าน

การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในระหว่างประกวดนางงามจักรวาล

ต่อมาเมื่อเดินทางไปเก็บตัวร่วมทำกิจกรรมกับกองประกวดนางงามจักรวาลแล้ว การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในระหว่างประกวดนางงามจักรวาล เป็นสิ่งที่นางสาวไทยทุกคนของเผชญ์ ดังเช่น การประกวดนางงามจักรวาลปี 1989 ที่เมืองแคนคูน ประเทศเม็กซิโกนั้น มีสภาพอากาศที่ร้อนมากทำให้ยลดา มีอาการคันที่นัยน์ตา ผู้สื่อข่าวชาวไทยรายงานว่า

“...เพราะอากาศร้อนมากเลยทำให้เขาเกิดอาการแพ้เครื่องสำอาง เนื่องจากมาสมัครว่าที่เข้านั้นสร้างปฏิกิริยา ดิฉันจึงต้องไปซื้อคลินิกซ์เครื่องสำอางที่ขึ้นชื่อว่าอ่อนที่สุดมาเปลี่ยนให้ทั้งชุด เธอจึงค่อยยังชั่วและสามารถขึ้นยืนประชันโฉมกับสาวงามอีก 75 ประเทศ บนเวทีวันประกวดจริงได้อย่างไม่มีปัญหา...”³

¹ มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.

² มติชน. (2531, 1 พฤษภาคม). หน้า 7.

³ มติชน. (2532, 30 พฤษภาคม). หน้า 20.

จะเห็นได้ว่าการเดินทางไปประกวดยังต่างประเทศนั้นเกิดปัญหาเฉพาะหน้าได้เสมอ โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ นางสาวไทยจึงต้องดูแลตนเองและต้องมีพี่เลี้ยงที่สามารถช่วยเหลือได้ด้วย

การเผยแพร่ความเป็นไทยให้ทั่วโลกได้รู้จัก

บทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งบนเวทีการประกวดนางงามจักรวาลของนางสาวไทย คือ การเผยแพร่ความเป็นไทยให้ทั่วโลกได้รู้จัก นางสาวไทยทุกคนได้นำวัฒนธรรมไทยทั้งด้านการแต่งกาย การไหว้ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย เผยแพร่กับผู้อื่นอยู่เสมอ ดังเช่น การประกวดนางงามจักรวาลปี 1987 ที่ ชุตินา นัยนา เป็นตัวแทนจากประเทศไทยเข้าร่วมการประกวด ซึ่งได้นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศไทยให้แก่เพื่อนนางงามจากประเทศอื่น จนหลายคนอยากจะมาเที่ยวเมืองไทยดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้ “...เอ๋บอกเขาไปว่า เมืองไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย รู้สึกคนสิงคโปร์ตื่นตื่นและอยากมาเที่ยวเมืองไทยกันมาก และเอ๋ได้ชวนเพื่อนนางงามประเทศปานามา อิสราเอล ฮองกงมาเที่ยวเมืองไทยด้วย ซึ่งเขาก็ตอบรับที่จะมา...”¹

ในขณะที่ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนกได้นำวัฒนธรรมไทยด้านการไหว้ ไปเผยแพร่บนเวทีนางงามจักรวาลที่ประเทศไต้หวัน โดยกล่าวว่าคนในกองประกวดชอบการไหว้แบบไทยมาก ดังนี้

“...การไปร่วมประกวดนางงามจักรวาลนี้ จึงนับเป็นงานทางการงานแรกที่ปุ๊ภูมิใจและเห็นว่าเป็นการทำหน้าที่ของสาวไทย ตอนนั้นคนในกองประกวดรู้จักการไหว้แบบไทยเรา และชอบกันมากคะ ปุ๊สอนให้เขาว่าการไหว้ผู้ใหญ่ต้องก้มลง และเวลาไหว้พระต้องกราบแป่มือ...”²

นอกจากนั้นนางสาวไทยยังใช้การแต่งกายด้วยชุดไทย สื่อความหมายของความเป็นไทย เริ่มตั้งแต่ก่อนขึ้นเครื่องบินเพื่อเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลยังประเทศต่าง ๆ เช่น ชุตินา นัยนา ได้สวมชุดผ้าไหมไทยสีเขียว รวมทั้งนำชุดใจกระเบนสำเร็จรูปสีทอง สไบสีชมพู ไปใส่ในระหว่างการเก็บตัวที่ประเทศสิงคโปร์³ เป็นต้น

การแข่งขันรอบต่าง ๆ เช่น การประกวดนางงามจักรวาลในปี 1990 ที่ภัศราภรณ์ ชัยมงคล เป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมประกวดและใส่ชุดไทยในการประกวดรอบขวัญใจ

¹ มติชน. (2530, 29 พฤษภาคม). หน้า 2.

² มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.

³ มติชน. (2530, 28 เมษายน). หน้า 2.

ช่างภาพ (Miss Photogenic)บนเวทีนางงามจักรวาลจนสามารถครอบครองรางวัลนี้ได้เป็นคนแรกของนางสาวไทย จากการลงคะแนนจากสื่อมวลชนทั่วโลกประมาณ 200 คน โดยภัสราภรณ์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “...ดีใจและตื่นเต้นมากค่ะ นี่ก็ไม่ถึงว่าตัวเองจะได้ตำแหน่งขวัญใจช่างภาพในครั้งนี้...”¹ รวมทั้งกล่าวถึงเหตุผลที่ได้รับรางวัลนี้ว่า “...เป็นเพราะชุดไทยศิวิลิสัยประยุกต์ตัดด้วยผ้าไหมสีดำยกดินทองทั้งตัว ปักหน้านางและชายด้วยเลื่อมสีทอง สไบปักเลื่อมลายกระหนกสวยงามมากที่นำไปสวมใส่นั้นมีความสวยงามโดดเด่นสะดุดตา ซึ่งภัสราภรณ์กล่าวทั้งน้ำตาแห่งความดีใจที่ได้รับรางวัลนี้...”²

สำหรับชุดประจำชาติที่นางสาวไทยยุคนี้ใช้สวมใส่ ประกอบด้วยชุดไทยประยุกต์ ชุดไทยพระราชนิยม และชุดไทยพื้นถิ่น โดยชุดไทยประยุกต์เป็นชุดที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในยุคนี้ โดยในแต่ละปีจะมีการสลับสับเปลี่ยนรูปแบบและสีของชุดให้แตกต่างกันออกไป มีห้องเสื้อระพีเป็นผู้ออกแบบและจัดทำชุดขึ้น นางสาวไทยในยุคนี้จะได้สวมใส่ชุดที่มีเทคนิคการตัดเย็บทันสมัยมากขึ้น เช่น การใช้ชิปเดรสเข้ามาใส่ในชุดไทยเป็นต้น เนื่องจากเพื่อเกิดความสะดวกรวดเร็ว เพราะนางสาวไทยต้องเป็นผู้สวมใส่ชุดนี้ด้วยตัวเอง และความสะดวกรวดเร็วในการเปลี่ยนชุดในระหว่างทำการประกวดนางงามจักรวาล โดยนางสาวไทยแต่ละปีสวมใส่ชุดดังตารางต่อไปนี้³

ตาราง 2 ชุดประจำชาติที่นางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 – 2542 สวมใส่ในการประกวดนางงามจักรวาล

นางสาวไทย	ชุดที่สวมใส่
สาวิณี ปะการะนัง	ไทยประยุกต์พร้อมพวงมาลัย
ธารทิพย์ พงษ์สุข	ไทยพระราชนิยมสีฟ้า / ขาว
ทวีพร คลังพลอย	ไทยประยุกต์สีแดงเลือดหมู
ชุติมา นัยนา	ไทยพื้นถิ่นนิยมสีส้มแสด/ขาว
ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก	ไทยพระราชนิยมสีม่วงเม็ดมะปราง
ยลดา ร่องหานาม	ไทยประยุกต์สีฟ้าน้ำเงิน

¹ มติชน. (2533, 13 พฤษภาคม). หน้า 21.

² มติชน. (2533, 13 เมษายน). หน้า 21.

³ เมนาถ ธนลักษณ์ณี. (2560). พัฒนาการชุดประจำชาติของนางสาวไทยในการประกวดนางงามจักรวาล. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า 23.

ตาราง 2 (ต่อ)

ภัสราภรณ์ ชัยมงคล	ไทยประยุกต์สีเขียวเหลืองดำ
จิระประภา เศวตนันท์	ไทยประยุกต์สีเขียวมรกต
อรอนงค์ ปัญญาวงศ์	ไทยประยุกต์สีครีมงาช้าง
ฉัตรทริกา อุบลศิริ	ไทยประยุกต์สีส้มสด
อารียา ศิริโสภา	ไทยท้องถิ่นนิยมสีทอง/แดง
ภาวดี วิเชียรรัตน์	ไทยประยุกต์สีม่วงเปลือกมังคุด
สรวงสุดา ลาวัณย์ประเสริฐ	ไทยประยุกต์สีแดง
ชลิดา เถาว์ชาลี	ไทยพระราชานิยมสีขาว/ฟ้า
อภิสมัย ศรีรังสรรค์	ไทยพระราชานิยมสีขาวครีมงาช้าง

ที่มา: เมนาถ ธนลักษณะณี. (2560). พัฒนาการชุดประจำชาติของนางสาวไทยในการประกวดนางงามจักรวาล. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า 23.

ความสำเร็จของการประกวดชุดประจำชาติไทยนั้น นอกจากจะประจักษ์จากการที่นางสาวไทยได้สวมใส่ชุดไทยแสดงความเป็นไทยให้ทั่วโลกได้รับรู้แล้ว ยังมีรางวัลที่ได้รับจากการประกวดชุดประจำชาติยอดเยี่ยมบนเวทีนางงามจักรวาลดังนี้ รางวัลชนะเลิศการประกวดชุดประจำชาติในปี 1988 โดยภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ได้สวมชุดไทยจักรีประยุกต์สีม่วงเม็ดมะปรางทั้งชุด ออกแบบและตัดเย็บโดยห้องเสื้อระพีมูลค่า 90,000 บาท¹ มีลักษณะการออกแบบเป็นเชิงประเพณีไทย เป็นชุดไทยจักรีประยุกต์และตัดเย็บเป็นเสื้อทั้งสไบ ด้านหลังตัดเย็บแบบมีชิปทำให้สวมใส่ง่ายสะดวกทันเวลา การสวมใส่ชุดนี้และการได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมของภรณ์ทิพย์ ได้รับความชื่นชมในความงดงาม สง่า และความประณีตของชุด ดังคำสัมภาษณ์ของ มาริโอ วาเลติโน หนึ่งในคณะกรรมการการตัดสิน ว่า

¹ มติชน. (2531, 29 พฤษภาคม). หน้า 7.

“...ชุดราตรีที่ภรณ์ทิพย์ใส่ นั้นสวยสง่า ในห้าคนสุดท้ายนั้นถ้าคิดกันแล้วชุดของไทย ไม่ได้ดูทันสมัย แต่ดูคลาสสิก หรือ และมีมือละเอียดมากกว่าชุดของนางงามคนอื่น ๆ ส่วนชุดไทยผมไม่ทราบว่าเป็นจริง ๆ เป็นอย่างไร แต่เคยเห็นจากภาพสมเด็จพระนางเจ้าฯ ทางทีวี ทางหนังสือพิมพ์ ว่าคล้าย ๆ กับแบบนี้ชุดนี้ดูสวยที่มีมือปัก และการจับเดรพ ดูก็ไม่ได้ใช้เครื่อง รู้เลยว่าตั้งใจทำมา...”¹

ในขณะที่ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ได้กล่าวความรู้สึกถึงความภูมิใจของตนที่ได้รับรางวัลและการนำเสนอวัฒนธรรมไทยในชุดประจำชาติที่สวมใส่ว่า “...ภูมิใจที่กรรมการซึ่งตัดสินให้ประเทศไทยได้ชุดประจำชาติยอดเยี่ยม...ภูมิใจวัฒนธรรมขึ้นไปบนเวทีด้วย ไม่ได้ใส่เฉพาะชุดอย่างเดียว...”² การได้รับรางวัลของภรณ์ทิพย์จึงสะท้อนให้เห็นว่า การจะชนะรางวัลชุดประจำชาติได้นั้น ไม่ใช่เพียงแค่นางงามต้องสวมใส่ชุดที่งดงามเท่านั้น หากแต่ต้องใส่ใจจิตวิญญาณของตน และนำความเป็นวัฒนธรรมของชาติตนผ่านชุดที่สวมใส่ด้วย

การประกวดนางงามจักรวาลในปีถัดมา ตัวแทนประเทศไทยคือ ยลดา รอนหานาม นางสาวไทยประจำปี 2532 สามารถคว้ารางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 ชุดประจำชาติมาได้³ โดยสวมใส่ชุดไทยประยุกต์ที่ออกแบบและตัดเย็บโดยห้องเสื้อระพี โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการออกแบบช่วงคอกมาจากมโนราห์ และปักดินทองเพื่อให้เกิดความโดดเด่นเมื่อกระทบกับแสงไฟบนเวทีนับเป็นการได้รับรางวัลชุดประจำชาติของไทยบนเวทีนางงามจักรวาลอีกครั้งหนึ่ง⁴

สำหรับรางวัลชุดประจำชาติที่นางสาวไทยในยุคนี้นี้ได้รับอีก 1 รางวัล คือ การประกวดนางงามจักรวาลประจำปี 1992 โดยการเป็นเจ้าภาพของประเทศไทยนั้น จัดขึ้นที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดยตัวแทนจากประเทศไทยคือ อรอนงค์ ปัญญาวงศ์ นางสาวไทยประจำปี 2535 สามารถคว้ารางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1⁵ การประกวดชุดประจำชาติมาได้ ด้วยชุดไทยดุสิตสีคราม จากการออกแบบตัดเย็บจากห้องเสื้อระพี ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากวรรณคดีไทยเรื่องกสินรี เป็นชุดไทยประยุกต์ที่มีการเพิ่มกรองคอปักด้วยดินเลื่อมทองเพิ่มความโดดเด่น พร้อมเครื่องประดับบนศีรษะที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจากปีก่อน ๆ โดย อรอนงค์ ได้กล่าวถึงความภูมิใจที่ได้รับรางวัลนี้และมอบรางวัลนี้ให้คนไทยเป็นเจ้าของ ว่า “...ชุดไทยเป็นชุดที่ดูเรียบแต่เก๋ในตัว

¹ เมณฑา ธนลักษณ์ณี. (2560). *เล่มเดิม*. หน้า 38-40.

² มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.

³ มติชน. (2532, 30 พฤษภาคม). หน้า 20.

⁴ เมณฑา ธนลักษณ์ณี. (2560). *เล่มเดิม*. หน้า 40-41.

⁵ มติชน. (2535, 4 พฤษภาคม). หน้า 22.

รางวัลที่ได้รับในครั้งนี้น้องอรไม่คิดว่าเป็นรางวัลของน้องอรคนเดียว หากแต่เป็นรางวัลที่คนไทยทั้งประเทศก็มีสิทธิ์เป็นเจ้าของด้วยค่ะ...”¹

กล่าวโดยสรุปการเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาลของนางสาวไทย ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญด้านหนึ่ง ที่นางสาวไทยจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมที่สุดทั้งความงามและความสามารถ เพื่อร่วมแข่งขันกับผู้เข้าประกวดจากประเทศทั่วโลก สำหรับเป้าหมายในการส่งนางสาวไทยไปประกวดนางงามจักรวาลนั้น คือการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เผยแพร่ความงดงามและความสามารถของสตรีไทยแก่นานาชาติ ซึ่งนางสาวไทยทุกคนล้วนทำหน้าที่นี้อย่างเต็มที่

ในขณะที่การได้รับรางวัลต่าง ๆ จากการประกวดนางงามจักรวาลของนางสาวไทยในยุคนี้ประกอบด้วย ตำแหน่งงามจักรวาลและชนะเลิศชุดประจำชาติของ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ตำแหน่งรองชนะเลิศอันดับ 1 ชุดประจำชาติของ ยศลา ร่องหานาม และ อรอนงค์ ปัญญาวงศ์ และตำแหน่งขวัญใจช่างภาพของภัสราภรณ์ ชัยมงคล จึงเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จในบทบาทของนางสาวไทยยุคนี้ ที่สามารถนำชื่อเสียงเกียรติยศและความภาคภูมิใจกลับมายังประเทศไทยและทำให้การประกวดนางสาวไทยได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้น

4.4 สรุป

ภายหลังจากยุติการจัดการประกวดนางสาวไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2516 – 2526 เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 รวมทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการขึ้นราคาน้ำมันของตลาดโลก ตลอดจนมีการต่อต้านการประกวดความงามจากองค์กรต่าง ๆ อันเป็นผลจากการพัฒนาแนวคิดสตรีให้มีความทัดเทียมกับบุรุษ โดยมองว่าการประกวดความงามเป็นการกดขี่ทางเพศและใช้สตรีเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจ เป็นผลให้การประกวดนางสาวไทยต้องยุติลงเป็นเวลา 10 ปี

ต่อมาสังคมไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากขึ้น มีการเกิดธุรกิจการค้าต่าง ๆ ที่มุ่งหวังการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าของตน ผ่านสื่อและเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ทันสมัยมากขึ้น ประกอบกับการเข้ามาของบริษัท Miss Universe ที่ต้องการให้ประเทศไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล เป็นผลให้มีการผลักดันให้รื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นใหม่โดยเริ่มมีการประกวดอีกครั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เป็นต้นมาโดยสมาคมนักเรียนเก๋วชิราวุธเป็นผู้จัดการประกวด

กลุ่มผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้เพิ่มขึ้นจากยุคก่อน ๆ เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น ทำให้กองประกวดนางสาวไทยได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการจัด

¹ มติชน. (2535, 7 พฤษภาคม). หน้า 22.

งานมากขึ้น ส่งผลให้มีรูปแบบการประกวดที่ยิ่งใหญ่ขึ้น มีสถานที่จัดงานที่รองรับผู้ชมได้เป็นจำนวนมาก มีการตกแต่งเวทีการประกวดให้มีความเป็นสากล รวมทั้งมีเงินรางวัลและของรางวัลต่าง ๆ มากขึ้น จึงทำให้ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยในยุคนี้มีจำนวนมากขึ้นจากยุคก่อนหน้านี้ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันของผู้เข้าประกวดและกลุ่มพี่เลี้ยงนางงาม ซึ่งเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ฝึกสอน และแนะนำวิธีการต่าง ๆ แก่ผู้เข้าประกวดนางสาวไทย โดยมีข้อตกลงทางผลประโยชน์จากเงินรางวัล เกิดเป็นธุรกิจการประกวดความงามอย่างเต็มรูปแบบ

ค่านิยมเกี่ยวกับสตรีในสังคมช่วงนี้เปลี่ยนแปลงไป มีการมุ่งเน้นให้สตรีพัฒนาตนเองทางสติปัญญาและความสามารถ อิทธิพลของค่านิยมนี้ส่งผลให้การประกวดนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 - 2542 ได้มุ่งเฟ้นหาสตรีที่มีความงาม พร้อมด้วยปฏิภาณ ไหวพริบ ความฉลาด ทนต่อเหตุการณ์บ้านเมือง และมีการศึกษาที่ดี ทำให้คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้มีพัฒนาการสูงขึ้นจากยุคเดิม ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยในยุคนี้ มีความหลากหลายทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพมากขึ้น นางสาวไทยหลายคนจบการศึกษาจากต่างประเทศ และนำเสนอตนเองในรูปแบบของผู้หญิงเก่งมากขึ้น สอดรับกับพัฒนาการทางสังคม นางสาวไทยยุคนี้ปฏิบัติจึงมีอิสระในการทำกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น สามารถริเริ่มดำเนินการโครงการต่าง ๆ ของตนเองได้ และเปลี่ยนบทบาทการนำเสนอตนเองจากการเป็นกุลสตรีที่เรียบร้อยงดงามเป็นแบบอย่างของผู้หญิงยุคใหม่ที่กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ ตามแบบฉบับของความงามที่เป็นสากล

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นส่งผลให้บทบาทผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2527 - 2542 เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมีการเพิ่มขึ้นของบทบาทต่าง ๆ ในทุกมิติ โดยบทบาทการพัฒนาตนเองนั้นนอกจากนางสาวไทยในยุคนี้จะต้องดูแลตนเองในด้านความงาม ยังต้องพัฒนาตนเองในด้านสติปัญญา ความสามารถ และการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการประกวดนางงามจักรวาล นอกจากนั้นยังต้องเป็นผู้มีความอดทนอดกลั้นจากข่าวสารด้านลบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อรักษาภาพลักษณ์และเกียรติยศของตนเอง

ในขณะที่บทบาทการช่วยเหลือกิจการของรัฐบาลของนางสาวไทยในยุคนี้ไม่มีความโดดเด่นมากนัก เพราะเป็นยุคที่เอกชนเข้ามาจัดงานอย่างเต็มรูปแบบ นอกจากภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ซึ่งได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาลทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญมากกว่านางสาวไทยคนอื่น ๆ ในฐานะบุคคลที่ทำชื่อเสียงแก่ประเทศชาติ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับรัฐบาลแต่นางสาวไทยในยุคนี้ยังให้ความสนใจและติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เสมอ

บทบาทด้านการกุศลของนางสาวไทยในยุคนี้ยังมีความสำคัญอยู่เช่นเดิม เห็นได้จากการระบุในข้อตกลงของกองประกวดในนางสาวไทยที่นางสาวไทยจำเป็นต้องทำกิจกรรมเพื่อสังคม

หลังได้รับตำแหน่ง รวมทั้งการมีกิจกรรมการกุศลในระหว่างการเก็บตัวของกองประกวด ไปจนถึง การตอบคำถามนักข่าวเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ทำให้นางสาวไทยในยุคนี้ต้องมีทัศนคติที่ดี มีความรู้และความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ทางสังคมอย่างชัดเจน

กิจกรรมความบันเทิงและพาณิชย์ถือเป็นอีกหนึ่งบทบาทที่นางสาวไทยในยุคนี้ต้องปฏิบัติ โดยเป็นข้อบังคับของกองประกวดที่นางสาวไทยจะต้องถ่ายโฆษณาให้ผู้สนับสนุนการประกวด รวมทั้งมีการระบุในสัญญาเกี่ยวกับผลประโยชน์ของนางสาวไทยชัดเจน ซึ่งนางสาวไทยในยุคนี้ นอกจากเงินรางวัลแล้วจะไม่ได้รับค่าตอบแทนรายเดือน ทำให้งานด้านการพาณิชย์เป็นบทบาทที่ นางสาวไทยยุคนี้ต้องทำเพื่อเป็นช่องทางหารายได้ของตน เจตจำนงการเข้าร่วมประกวด นางสาวไทยของผู้เข้าประกวดในยุคนี้จึงเปลี่ยนจากการมุ่งหวังการเลื่อนสถานภาพทางสังคม เป็นการมุ่งหวังการประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจเพราะการประกวดเป็นเสมือนประตูที่เปิดสู่วงการ บันเทิง ทำให้นางสาวไทย รองนางสาวไทย และ ผู้เข้าประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ประกอบอาชีพ ในวงการบันเทิงมากมาย

บทบาทการเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมประกวดนางงามจักรวาลนั้น นางสาวไทยในยุคนี้ ทุกคนล้วนปฏิบัติเพื่อเผยแพร่ความเป็นไทย และประกาศความสามารถของสตรีไทยให้ทั่วโลกได้รู้ ทั้งยังสามารถคว้ารางวัลต่าง ๆ กลับมาได้มากมาย คือตำแหน่งนางงามจักรวาล ตำแหน่งขวัญใจ ช่างภาพ ตำแหน่งชนะเลิศและรองชนะเลิศชุดประจำชาติ ซึ่งสร้างชื่อเสียงและความภาคภูมิใจแก่ คนไทยเป็นอย่างมาก

การเป็นตัวแทนประเทศไทยไปประกวดนางงามจักรวาลของนางสาวไทยดำเนินการมา จนถึง พ.ศ. 2542 เป็นปีสุดท้าย เนื่องจากมีเวทีการประกวดใหม่คือ Miss Thailand Universe ที่ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เป็นผู้จัดการประกวดและได้รับลิขสิทธิ์การส่งสตรีไทยเข้าร่วม การประกวดนางงามจักรวาลแทนเวทีการประกวดนางสาวไทย ทำให้ถ่ายทอดการประกวด นางสาวไทยใน พ.ศ. 2543 ได้เปลี่ยนไปออกอากาศทางช่อง ไอทีวี และเปลี่ยนวัตถุประสงค์การ ประกวดเป็นการค้นหาทูตวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป

งานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ.2477 – 2542 เป็น การศึกษาการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยในแต่ละยุคที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ประการแรกพัฒนาการทางสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งล้วนส่งอิทธิพลต่อการประกวดนางสาวไทยในแต่ละ ช่วงเวลา โดยการประกวดนางสาวไทยในยุคที่ 1 ระหว่าง พ.ศ. 2477 - 2497 เกิดขึ้นภายใต้การ งานวันฉลองรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นกิจกรรมดึงดูดความสนใจให้ประชาชนมาชมงาน ทั้งยังเป็นการ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งตอบสนองนโยบายต่าง ๆ ของ รัฐบาล ในขณะเดียวกันเมื่อเกิดภาวะความไม่ปกติต่าง ๆ ขึ้น เช่น สงครามโลกครั้งที่ 2 และปัญหา ทางเศรษฐกิจ ทำให้การประกวดนางสาวไทยในระยะแรกนี้มีลักษณะไม่ต่อเนื่องและต้องยุติลง ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 – 2506

เมื่อสังคมไทยมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้นในระหว่าง พ.ศ. 2507 – 2515 ทำให้ ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากภายนอก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตของคน ไทยทั้งด้านการแต่งกาย เครื่องอุปโภค - บริโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สอดคล้องกับ การที่รัฐบาลในยุคนี้อาจให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว จึงมีการผลักดัน ให้ส่งตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศและความ งามของสตรีไทยในระดับสากล ทำให้การประกวดนางสาวไทยถูกรื้อฟื้นขึ้นอีกครั้งในพ.ศ. 2507 จัดเป็นยุคที่ 2 ของการประกวด อย่างไรก็ตามอิทธิพลจากสังคมได้ส่งผลให้การจัดการประกวด นางสาวไทยยุคที่ 2 ยุติลงในพ.ศ. 2516 – 2526 เนื่องจากเกิดวิกฤตการณ์ 16 ตุลาคม 2516 ปัญหาน้ำมันขึ้นราคา และข้าวขาดแคลนมากแพง

ภายหลังการว่างเว้นจากการประกวดนางสาวไทยเป็นเวลา 10 ปี ในระหว่างพ.ศ. 2527 – 2542 สังคมไทยให้ความสำคัญกับสิทธิสตรีและความเสมอภาคระหว่างมนุษย์มากขึ้น มีองค์กร ชุมชน และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายซึ่งล้วนต่อต้านการประกวดความงามของสตรี ทั้งสิ้น ในด้านเศรษฐกิจสังคมไทยเข้าสู่ยุคแห่งทุนนิยมเต็มรูปแบบ มีการเกิดขึ้นของกลุ่มธุรกิจ การค้าต่าง ๆ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย นำมาซึ่งศักยภาพในการโฆษณาที่สูงขึ้น กลุ่ม ธุรกิจจึงสนับสนุนให้มีการประกวดนางสาวไทยเพื่อใช้นางสาวไทยเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ สินค้าของตน จึงร่วมกันผลักดันให้มีการรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้น เป็นยุคที่ 3 ท่ามกลาง กระแสการคัดค้านจากองค์กรการเคลื่อนไหวต่าง ๆ

แม้ว่าการประกวดนางสาวไทยในบางยุคจะไม่ได้จัดการประกวดในลักษณะต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เนื่องจากมีสภาวะการณ์ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ส่งผลให้ต้องยุติการประกวดนางสาวไทยในบางช่วงเวลา แต่การประกวดความงามในเวทีอื่น ๆ ยังคงดำเนินการอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่มักไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ถูกกล่าวโจมตีในด้านลบอยู่เสมอ ท่ามกลางกระแสสังคมไทยที่ไม่เห็นด้วยในการให้สตรีเปิดเผยความงามของตนในที่สาธารณะ

ประการที่สองผู้จัดการประกวดถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดบทบาทของนางสาวไทย ในการวางกรอบภารกิจต่าง ๆ และมอบหมายกิจกรรมทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ของนางสาวไทยในแต่ละยุค เริ่มจากการมีรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการประกวดในยุคแรก ทำให้นางสาวไทยมีฐานะเสมือนข้าราชการคนหนึ่งซึ่งช่วยเหลือกิจการของรัฐ ผู้ให้การให้เอกชนเป็นเจ้าของเวทีการประกวดในยุคที่ 2 และ 3 ซึ่งการจัดการประกวดมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น ทั้งด้านสถานที่จัดงาน เกณฑ์การตัดสิน และโดยเฉพาะเครื่องแต่งกายที่ผู้เข้าประกวดสวมใส่ โดยมีกระแสด้านลบเกี่ยวกับรูปแบบเครื่องแต่งกายที่เน้นการเปิดเผยเรือนร่างของสตรีเกินความเหมาะสมอยู่บ่อยครั้ง

ประการที่สามผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยจะเป็นผู้กำหนดบทบาทต่าง ๆ ของตนเริ่มตั้งแต่การเป็นผู้เข้าประกวด ที่ต้องทำกิจกรรมร่วมกับกองประกวดและนำเสนอตนเองให้มีความโดดเด่นจนได้รับตำแหน่งนางสาวไทย หลังจากนั้นต้องปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีประชาชนจำนวนมากต้องการชื่นชมความงามของสตรีที่ได้ชื่อว่าสวยที่สุดในประเทศ ทำให้นางสาวไทยต้องเตรียมความพร้อมด้านความงามของตนเองอยู่เสมอ ในขณะที่แนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของสตรีภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 ถือเป็นจุดเปลี่ยนให้ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยต้องปรับตัวอย่างหลายมิติ ในการนำเสนอภาพลักษณ์ของตนเป็นบุคคลที่มีมากกว่าความงามของรูปร่างหน้าตาแต่ต้องมีสติปัญญาและความสามารถ เพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์การเป็นนางงามให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยในแต่ละยุค โดยบทบาทของนางสาวไทยยุคที่ 1 จะมุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือกิจการของรัฐบาล เนื่องจากมีรัฐบาลเป็นผู้จัดการประกวดและกำหนดขอบข่ายภารกิจต่าง ๆ ผู้ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยยุคนี้จึงต้องอุทิศตนเองแก่งานราชการ มุ่งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐบาลผ่านสถานภาพนางสาวไทยของตนซึ่งเป็นที่รู้จักของคนในสังคม สำหรับผลตอบแทนที่ได้รับคือการพบปะผู้คนตามงานสมาคมต่าง ๆ นำมาซึ่งโอกาสทางสังคม การประกอบอาชีพและโอกาสในการเลือกคู่ครองที่ดี

นางสาวไทยในยุคที่ 2 มีบทบาททั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยบทบาทภายในประเทศนั้นได้ปรับเปลี่ยนจากการมุ่งเน้นการช่วยเหลือกิจกรรมของรัฐบาล เป็นการมุ่งเน้นกิจกรรมสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการมีองค์กรเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบการจัดงานแทนรัฐบาล สาเหตุที่นางสาวไทยในยุคนี้มีบทบาทด้านงานกุศลมากเนื่องจากต้องการฟื้นฟูภาพลักษณ์การเป็นนางงามให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ในส่วนของกิจกรรมการบันเทิงและพาณิชย์เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อนางสาวไทยในยุคนี้อยู่บ้าง แต่ประชาชนและผู้จัดการประกวดมุ่งเน้นงานด้านอื่น ๆ มากกว่า ในส่วนของบทบาทภายนอกประเทศถือว่ามีความสำคัญกับนางสาวไทยในยุคนี้เป็นอย่างมากเพราะนางสาวไทยต้องเป็นตัวแทนสตรีไทยเข้าร่วมการประกวดนางงามจักรวาล เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ

บทบาทของนางสาวไทยในยุคที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ธุรกิจการค้ามากยิ่งขึ้น จากการมีผู้จัดการประกวดและผู้สนับสนุนการประกวดล้วนเป็นองค์กรภาคธุรกิจ มีการเพิ่มรางวัลในตำแหน่งต่าง ๆ ทำให้เป้าหมายในการเข้าสู่การประกวดของผู้เข้าประกวดนางสาวไทยเปลี่ยนแปลงไป จากการมุ่งหวังสถานภาพทางสังคมเป็นการมุ่งหวังรางวัลและโอกาสการทำงานในวงการบันเทิง การประกวดนางสาวไทยยุคนี้จึงมีการแข่งขันด้านคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดมากขึ้น นอกเหนือจากความงดงามภายนอกคือรูปร่าง หน้าตา เป็นการนำเสนอความงดงามภายในคือการศึกษ ภาษา และทักษะความสามารถ ดังนั้นการจะเป็นนางสาวไทยในยุคนี้ได้จะต้องผ่านการฝึกฝนอย่างหนัก เพื่อให้มีความโดดเด่นเหนือผู้เข้าประกวดคนอื่น ๆ บทบาทของนางสาวไทยในยุคนี้จึงต้องนำเสนอภาพลักษณ์ของสตรียุคใหม่ที่มีความเป็นสากล สำหรับบทบาทที่โดดเด่นที่สุดคือบทบาทในด้านการบันเทิงและการพาณิชย์ ทั้งการเป็นนักแสดง พิธีกร แบบโฆษณา เนื่องจากนางสาวไทยต้องใช้บทบาทด้านนี้เป็นช่องทางเป็นการหารายได้ให้ตนเอง อย่างไรก็ตามบทบาทด้านการกุศลและการเป็นตัวแทนสตรีไทยไปประกวดนางงามจักรวาลของนางสาวไทยในยุคนี้ยังมีความสำคัญอยู่เช่นเดิม

นอกจากบทบาทดังที่กล่าวมาแล้วนางสาวไทยทุกยุคยังมีบทบาทที่ต้องกระทำต่อตัวเอง ภายหลังจากได้รับตำแหน่ง คือการธำรงรักษาเกียรติยศของนางสาวไทย เป็นแบบอย่างที่ดีที่แก่สตรีไทย อดทนอดกลั้นต่อปัญหาต่าง ๆ วางตัวในสังคมอย่างเหมาะสม รวมทั้งสูญเสียความเป็นส่วนตัว นอกจากนั้นยังต้องดูแลรูปร่างหน้าตาของตนรวมทั้งจัดเตรียมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่การเป็นตัวแทนประเทศเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาลทำให้บทบาทการพัฒนาตนเองของนางสาวไทยเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ทั้ง ภาษาอังกฤษ บุคลิกภาพ สติปัญญา และความสามารถ เพื่อแข่งขันกับสาวงามจากทั่ว

โลก และให้ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่ความเป็นไทย ความงดงามของสตรีไทยและสร้างความภาคภูมิใจแก่ประเทศมากที่สุด

งานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ.2477 – 2542 จึงทำให้เห็นพัฒนาการทางสังคมไทยในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของนางสาวไทย โดยสามารถขยายองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจ ในการศึกษาประวัติศาสตร์ทางสังคมเกี่ยวกับสตรีผ่านบทบาทของนางสาวไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2477 - 2542 เริ่มจากการเป็นผู้ประชาสัมพันธ์กิจการงานราชการและประชาสัมพันธ์ประเทศ สู่การอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบธุรกิจความงาม การแปรเปลี่ยนบทบาทตามบริบทของสังคมได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของนางสาวไทยทั้งในด้านบวกและด้านลบ แต่สิ่งที่คงคุณค่าของตำแหน่งนางสาวไทยที่แท้จริงคือการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ต่อตนเองและสังคมในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจของสตรีไทย ทั้งด้านความงาม สุขภาพ สติปัญญา ทักษะคติ และการอุทิศตนเพื่อสังคมได้อย่างชัดเจน

บรรณานุกรม

- แก้ง กวาง บ่าง ชะนี | สรวงสุดา - อรอนงค์ | 08-09-60 | Ch3Thailand. (2560). (วีดีทัศน์).
- กองประกวดนางสาวไทย. (2530). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2530. กรุงเทพฯ:
สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง.
- กองประกวดนางสาวไทย. (2531). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2531. กรุงเทพฯ:
สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง.
- กองประกวดนางสาวไทย. (2534). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2534. กรุงเทพฯ:
สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง.
- กองประกวดนางสาวไทย. (2535). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2535. กรุงเทพฯ:
สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง.
- กองประกวดนางสาวไทย. (2536). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2536. (ม.ป.ท.).
- กองประกวดนางสาวไทย. (2540). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2540. (ม.ป.ท.).
- กองประกวดนางสาวไทย. (2541). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2541. กรุงเทพฯ: วงตะวัน.
- กองประกวดนางสาวไทย. (2542). สู้จิตร์นางสาวไทย ปี 2542. (ม.ป.ท.).
- กัลย์. (2533). โฉมเฉย โฉมงาม นางสาวไทย. แพรว. (ฉบับที่ 375 สิงหาคม 2533):
หน้า. 123-128.
- การประกวดนางสาวไทย 2541๔/๔. (2562). (วีดีทัศน์).
- กรมโคสนาการ. (2486). “ใจความคำกล่าวตอบของพนะท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุด”.
ข่าวโคสนาการ. ปีที่ 6 หน้า. 179.
- กองประกวดนางสาวไทย งานวชิราวุธานุสรณ์. (2507). สมุดภาพนางสาวไทย. กรุงเทพฯ:
สำนักงานช่างแสงอาทิตย์สร้างแม่พิมพ์.
- กองประกวดนางสาวไทย. (2514). สมุดภาพประกวดนางสาวไทย. กรุงเทพฯ: สุวิงศ์การพิมพ์.
- กองประกวดนางสาวไทยงานวชิราวุธานุสรณ์. (2510). สมุดภาพนางสาวไทย. กรุงเทพฯ:
สำนักงานช่างแสงอาทิตย์สร้างแม่พิมพ์.
- จิตประภัสสร เทียนสุวรรณ. (2557). กว่าจะชีวิตจะถึงจิตประภัสสร. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ธรรมะ
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชลธิชา พันธุ์พานิช. (2537). สิทธิคุณค่าของความเป็นมนุษย์กับการประกวดนางงาม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 36.

ชูลิตา อารีย์พิพัฒน์กุล. (2547). *มงกุฎ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ.

ชาวไทย. (2509, 1 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

ชาวไทย. (2509, 7 สิงหาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

ชาวไทย. (2510, 5 ธันวาคม). หน้า 16.

ชาวไทย. (2511, 21 ตุลาคม). หน้า 7, 10.

ชาวไทย. (2512, 24 ตุลาคม). หน้า 1, 3.

ชาวไทย. (2511, 19 พฤศจิกายน). หน้า 7, 14.

ชาวไทย. (2511, 20 พฤศจิกายน). หน้า 7, 14.

ชาวไทย. (2511, 22 พฤศจิกายน). หน้า 7.

ชาวไทย. (2512, 14 ธันวาคม). หน้า 5.

ชูลิตา อารีย์พิพัฒน์กุล. (2547). *มงกุฎ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ.

ฐาภรณ์ จุลินทร. (2558). งานฉลองรัฐธรรมนูญกับการประกวดนางสาวไทย. *เอกสารข่าวสาร*

งานวิจัยและพัฒนา. ปีที่ 14 (ฉบับที่ 160 ธันวาคม 2558): หน้า 1-13.

เดลินิวส์. (2409, 10 มิถุนายน). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 12 มกราคม). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 13 สิงหาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 17 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 17 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 21 สิงหาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 26 มิถุนายน). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 27 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 3 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2509, 7 พฤศจิกายน). หน้า 16

เดลินิวส์. (2509, 18 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

เดลินิวส์. (2529, 5 เมษายน). หน้า 20.

दनัย เรียบสกุล. (2554). ชุดประจำชาติไทย. *อารยธรรมศึกษาเชิง – สาระวิน*. ปีที่ 7 (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2554). หน้า 45-56.

เทพีมีเดีย. (2530). คู่แข่ง ปีที่ 7. (ฉบับที่ 79 เมษายน 2530): หน้า 67-73.

ไทยรัฐ. (2527, 9 เมษายน). หน้า 16.

ไทยรัฐ. (2527, 9 เมษายน). หน้า 5.

ไทยรัฐ. (2528, 15 พฤษภาคม). หน้า 18.

ไทยรัฐ. (2530, 1 มีนาคม). หน้า 2.

ไทยรัฐ. (2531, 1 มีนาคม). หน้า 2.

ไทยรัฐ. (2531, 4 มิถุนายน). ไม่ปรากฏหน้า.

ไทยรัฐ. (2533, 4 มีนาคม). หน้า 21.

ไทยรัฐ. (2533, 4 มีนาคม). หน้า 21.

ไทยรัฐ. (2534, 22 มีนาคม). หน้า 17.

ไทยรัฐ. (2534, 31 มีนาคม). หน้า 22.

ไทยรัฐ. (2536, 29 มีนาคม). หน้า 15.

ไทยรัฐ. (2536, 29 มีนาคม). หน้า 4.

ไทยรัฐ. (29 ตุลาคม 2526). หน้า 9

ไทยรัฐ. (2535, 29 มีนาคม). หน้า 22.

ไทยรัฐ. (2516, 10 กันยายน). หน้า 9.

ไทยรัฐ. (2509, 13 ธันวาคม). หน้า 1.

ไทยรัฐ. (2509, 17 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

ไทยรัฐ. (2509, 19 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

ไทยรัฐ. (2509, 19 กรกฎาคม). หน้า 16 .

ไทยรัฐ. (2510, 14 มกราคม). หน้า 9.

ธัญญา ประภาสะโนบล. (2527). *วิวัฒนาการของการโฆษณาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

คณะวารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธัญญา ประภาสะโนบล. (2527). *วิวัฒนาการของการโฆษณาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

คณะวารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นางสาวไทย (2533). (2562). (วีดีทัศน์).

นางสาวไทย พ.ศ.2532. (2560). (วีดีทัศน์).

นางสาวไทย พ.ศ.2534. (2560). (วีดีทัศน์).

นันทิรา ขำภิบาล. (2530). *นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงไทยในสมัยสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูล*

สงคราม พ.ศ. 2481-2487). *วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์)* กรุงเทพฯ: บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บางกอกโพสต์. (2509, 4 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

บางกอกโพสต์. (2510, 4 กันยายน). ไม่ปรากฏหน้า.

บุญเรือง เนียมทอง. (2522). การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมืองที่จัดพิมพ์ขึ้น
ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึงวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2518. หน่วยงานพิเศษ กรม
ฝึกหัดครู.

บุญเรือง เนียมทอง. (2522). การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมืองที่จัดพิมพ์ขึ้น
ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึงวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2518. หน่วยงานพิเศษ
กรมฝึกหัดครู.

ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). สาวงาม สาวมังกู. กรุงเทพฯ: พรินโพร.

ประทุมพร วัชรเสถียร. (2547). พระอาทิตย์ขึ้นที่สี่ลม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). สาวงาม สาวมังกู. กรุงเทพฯ: พรินโพร.

ประชาชาติ. (2479, 11 มีนาคม). หน้า 30.

ประมวณวัน. (2481, 8 มกราคม). หน้า 18.

ประมวณวัน. (2481, 13 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

ประมวณวัน. (2481, 13 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

ประเสริฐ เจริญธรรม. (2545). สาวงาม สาวมังกู. กรุงเทพฯ: พรินโพร.

ผู้จัดการ. (2533, 19-25 มีนาคม). หน้า 8.

ผู้จัดการ. (2533, 19-25 มีนาคม). หน้า 8.

พิมพ์ไทยรายวัน. (2491, 12 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

พิมพ์ไทยรายวัน. (2491, 12 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

พิมพ์ไทย. (2509, 14 มกราคม). ไม่ปรากฏหน้า.

พิมพ์ไทย. (2511, 13 กรกฎาคม). หน้า 14.

พิมพ์ไทย. (2511, 15 พฤศจิกายน). หน้า 17.

พิมพ์ไทย. (2511, 28 ธันวาคม). หน้า 11.

พิมพ์ไทย. (2512, 6 ธันวาคม). หน้า 16.

พิมพ์ไทย. (2513, 16 มิถุนายน). หน้า 1,16

พิมพ์ไทย. (2513, 26 ตุลาคม). หน้า 4,10.

พิมพ์ไทย. (2514, 27 มิถุนายน). หน้า 1,16.

- พิมพ์ไทย. (2515, 2 พฤศจิกายน). หน้า 16.
- พิมพ์ไทย. (2515, 2 พฤศจิกายน). หน้า 16.
- พิมพ์ไทย. (2509, 19 กรกฎาคม). ไม่ปรากฏหน้า.
- พิมพ์ไทย. (2509, 20 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.
- พิมพ์ไทย. (2515, 4 กรกฎาคม) หน้า 7,12
- พิมพ์สี. (2530). 4 คุณแม่(อดีต)นางสาวไทย. แพรว. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 191 สิงหาคม 2530)
หน้า 128-147.
- วิทยุพันธุ์ พจนะลาวัณย์. (2558). *กำเนิดประเทศไทยภายใต้เผด็จการ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- มติชน . (2533, 14 เมษายน). หน้า 7.
- มติชน. (17 ตุลาคม 2526). หน้า 5
- มติชน. (2 เมษายน 2529). หน้า 3.
- มติชน. (2527, 5 เมษายน). หน้า 4.
- มติชน. (2527, 8 เมษายน). หน้า 1.
- มติชน. (2527, 9 เมษายน). หน้า 2.
- มติชน. (2527, 9 เมษายน). หน้า 2.
- มติชน. (2528, 28 พฤษภาคม). หน้า 12.
- มติชน. (2529, 1 เมษายน). หน้า 7.
- มติชน. (2529, 5 เมษายน). หน้า 22.
- มติชน. (2529, 6 เมษายน). หน้า 7.
- มติชน. (2530, 2 เมษายน). หน้า 8.
- มติชน. (2530, 22 มีนาคม). หน้า 6.
- มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2530, 26 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2530, 28 เมษายน). หน้า 2.
- มติชน. (2530, 29 พฤษภาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2530, 29 มีนาคม). หน้า 7.

- มติชน. (2530, 29 มีนาคม). หน้า 7.
- มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2530, 31 มีนาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2531, 1 พฤษภาคม). หน้า 7.
- มติชน. (2531, 1 พฤษภาคม). หน้า 7.
- มติชน. (2531, 22 พฤษภาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2531, 22 พฤษภาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2531, 22 มีนาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2531, 25 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 25 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 25 เมษายน). หน้า 2.
- มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 27 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 28 พฤษภาคม). หน้า 10.
- มติชน. (2531, 28 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 28 พฤษภาคม). หน้า 3.
- มติชน. (2531, 29 พฤษภาคม). หน้า 7.
- มติชน. (2531, 29 พฤษภาคม). หน้า 7.
- มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2531, 3 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2531, 4 เมษายน). หน้า 10.
- มติชน. (2532, 1 เมษายน). หน้า 1.

- มติชน. (2532, 18 มีนาคม). หน้า 19.
- มติชน. (2532, 19 มีนาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 2 เมษายน). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 2 เมษายน). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 2 เมษายน). หน้า 21.
- มติชน. (2532, 21 มีนาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 25 มีนาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 26 มีนาคม). หน้า 9.
- มติชน. (2532, 29 มีนาคม). หน้า 1.
- มติชน. (2532, 3 เมษายน). หน้า 22.
- มติชน. (2532, 3 เมษายน). หน้า 22.
- มติชน. (2532, 30 พฤษภาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 30 พฤษภาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 31 มีนาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 31 มีนาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2532, 6 เมษายน). หน้า 20.
- มติชน. (2533, 10 มีนาคม). หน้า 24.
- มติชน. (2533, 12 เมษายน). หน้า 16.
- มติชน. (2533, 12 เมษายน). หน้า 16.
- มติชน. (2533, 13 พฤษภาคม). หน้า 21.
- มติชน. (2533, 13 เมษายน). หน้า 21.
- มติชน. (2533, 14 มีนาคม). หน้า 16.
- มติชน. (2533, 2 มีนาคม). หน้า 24.
- มติชน. (2533, 5 มีนาคม). หน้า 22.
- มติชน. (2534, 2 เมษายน). หน้า 6.
- มติชน. (2534, 25 มีนาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2534, 25 มีนาคม). หน้า 2.
- มติชน. (2534, 30 มีนาคม). หน้า 20.
- มติชน. (2534, 30 มีนาคม). หน้า 6.

- มติชน. (2534, 6 เมษายน). หน้า 20.
- มติชน. (2534, 7 เมษายน). หน้า 5.
- มติชน. (2534, 7 เมษายน). หน้า 5.
- มติชน. (2535, 4 พฤษภาคม). หน้า 22.
- มติชน. (2535, 7 พฤษภาคม). หน้า 22.
- มติชน. (28 กันยายน 2526). หน้า 3
- มติชน. (5 เมษายน 2527). หน้า 4.
- มติชน. (5 เมษายน 2529). หน้า 9.
- มติชน. (5 เมษายน 2529). หน้า 9.
- มาตุภูมิ. (26 กันยายน 2526). หน้า. 4
- เมนาถ ธนลักษณ์ณี. (2560). พัฒนาการชุดประจำชาติของนางสาวไทยในการประกวดนางงาม
จักรวาล. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ศิลปะ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธจักรสบู 2 พันล้าน ระเบิดยกทีหนึ่ง. (2528). คู่แข่ง. ปีที่ 5 (ฉบับที่ 54 มีนาคม 2528):
หน้า 138-159.
- รอง ศยามานนท์. (2520). *ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- รุจน์รย์. (2531). ก่อนจะขึ้นเวที. ขวัญเรือน. ปีที่ 19 (มีนาคม 2531): หน้า 144-157.
- รอง ศยามานนท์. (2520). *ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- รัตนา. (2531). สัมภาษณ์พิเศษช่วงชีวิตที่เลื่อนหายไปจากสังคม ของจิรพันธ์ เศวตนันท์.
สกุลไทย. ปีที่ 34 (ฉบับที่ 1763 สิงหาคม 2531). หน้า 22-24.
- วิกิ. (2528). เปิดอก “นางสาวไทยทั้ง 7”. ดิฉัน. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 189 มกราคม 2528):
หน้า 39-173.
- วิกิ. (2528). เปิดอก “นางสาวไทยทั้ง 7”. ดิฉัน. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 189 มกราคม 2528):
หน้า 39-173.
- วิศเวศ วัฒนสุข. (2553). *ก้นยาเทียนสว่าง เปิดตำนานนางสาวสยาม*. กรุงเทพฯ :
ดิแอสไพเรอร์สกรุ๊ป.
- วิไล รัมภาภรณ์. (2538). รู้จักยังไม่มากพอที่จะรัก ยังไม่รู้จักมากพอที่จะเกลียด. กรุงเทพฯ:

ดอกหญ้า.

ศรีกรุง. (2482, 17 พฤษภาคม). หน้า 1.

ศรีกรุง. (2483, 21 สิงหาคม). หน้า 16.

ศศิมา ตาแสง. (2551). 100 สตรีแถวหน้าแห่งประเทศไทย. นนทบุรี:

อานันท์ทวีปอินเตอร์เนชั่นแนล.

สจข.ก/ป/ผ/2508/บ.9.9. งานวิจัยรากฐานสตรี.

สจข. ก/ป 7/2509/บ 8. นางงาม.

สจข ก/ป8/2510/92. บทบาทสตรีในด้านต่าง ๆ.

สจข. ก/ป7/2508/บ9.9. งานวิจัยรากฐานสตรี.

สจข. (3) สร. 0201.21.2/30.

สจข. ก/ป 7/2508/บ. 19.4. งานวิจัยรากฐานสตรี.

สจข. ก/ป 7/2508/บ. 9.9. งานวิจัยรากฐานสตรี.

สจข. ก/ป. 8 /2513/24. กรณีการประกวดนางสาวไทย.

สจข. ก/ป7/2507/บ19.14, งานวิจัยรากฐานสตรี.

สจข. ก/ป7/2507/บ19.14, งานวิจัยรากฐานสตรี.

สจข. ก/ป7/2508/บ9.9. งานวิจัยรากฐานสตรี.

สจข. ก/ป7/2509/บ.8 นางงาม

สจข. มท. 2. 2. 13/14. เรื่องสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยส่งนางสาว ถวิล ณ นคร

เข้าประกวดนางสาวไทยในงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2482.

สจข. ศธ. 0701. 23. 2/26 เรื่องงานฉลองรัฐธรรมนูญปี 2481

ส.พลายน้อย. (2543). *วันก่อนคืนเก่า: ชีวิตชาวไทยสมัยบ้านยังดีเมืองยังงาม*.

กรุงเทพฯ : พิมพ์คำ.

สมบัติ จันทรวงศ์, รั้งสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (บรรณาธิการ). (2519). *รักเมืองไทย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ:

ไทยวัฒนาพานิช.

สมภพ มานะรังสรรค์, (2524). *การขยายตัวของระบบทุนนิยมในประเทศไทย*

(พ.ศ.2488-ปัจจุบัน). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.

สยามนิกร. (2509, 24 พฤษภาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

สิงห์ ผูกพานิช. (2508). *อาภัสรา หงสกุล นางงามจักรวาลจากประเทศไทย โดย ทานตะวัน*.

พระนคร, แพร่พิทยา

สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). *เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม: กรณีศึกษาการ*

ประกวดนางสาวไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดใจ เพียรสุดใจ. (2531). ปฏิรูปความสวย – นางสาวไทยยุคไฮเทค. *กรุงเทพ 30*. ปีที่ 2

(ฉบับที่ 19 พฤษภาคม 2531): หน้า 94-110.

สยามนิกร. (2493, 11 ธันวาคม). หน้า 9.

สยามนิกร. (2493, 15 ธันวาคม). หน้า 7.

สยามนิกร. (2494, 19 ธันวาคม). หน้า 5.

สยามรัฐ. (2528, 17 พฤษภาคม). หน้า 3.

สยามรัฐ. (2528, 17 พฤษภาคม). หน้า 3.

สยามรัฐ. (2535, 25 เมษายน). หน้า 10.

สาววิณี ปะการะนัง บนเวทีประกวดนางงามจักรวาล 1984. (2563). (วีดิทัศน์).

สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). *เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม: กรณีศึกษาการ*

ประกวดนางสาวไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดใจ เพียรสุดใจ. (2531). ปฏิรูปความสวย – นางสาวไทยยุคไฮเทค. *กรุงเทพ 30*. ปีที่ 2

(ฉบับที่ 19 พฤษภาคม 2531): หน้า 94-110.

สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). *การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2530)*.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2484). *การแต่งกายสมัยสร้างชาติ*. พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายพันตรี หม่อมเจ้าประสมศรีจิระประวัติ จิระประวัติ. พระนคร: ไทยพาณิชย์การ.

สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). *เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม: กรณีศึกษาการ*

ประกวดนางสาวไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดใจ เพียรสุดใจ. (2531). ปฏิรูปความสวย – นางสาวไทยยุคไฮเทค. *กรุงเทพ 30*. ปีที่ 2

(ฉบับที่ 19 พฤษภาคม 2531): หน้า 94-110.

สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. (2532). *การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2530)*.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือพิมพ์ไทย. (2497, 29 ตุลาคม). ไม่ปรากฏหน้า

หนังสือพิมพ์ไทย. (2497, 31 ธันวาคม). หน้า 12.

หนังสือพิมพ์ประชาชาติ. (2447, 16 พฤศจิกายน). ไม่ปรากฏหน้า.

หนังสือพิมพ์ประชาชาติ. แหล่งเดิม. ไม่ปรากฏหน้า.

หนังสือพิมพ์ประมวญวัน. (2479, พฤศจิกายน). หน้า 32.

หนังสือพิมพ์ประมวญวัน. (2487, 12 ธันวาคม). ไม่ปรากฏหน้า.

หนังสือพิมพ์ศรีกรุง. (2482, ธันวาคม). หน้า 3. อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ ดร.สุจิต

หิรัญพฤษ และ ฉาปนกิจศพ นางกันยา เทียนสว่าง (หิรัญพฤษ). (2524). กรุงเทพฯ: วิตตอรี เพาเวอร์ พอยท์.

อรสม สุทธิสาคร. (2533). ดอกไม้ของชาติ จากเวทีความงามสู่เวทีชีวิตอัลบั้มชีวิต 13 นางสาวไทยยุคแรก. กรุงเทพฯ: รวมทรงคน.

เอกจิตรา คำมีศรีสุข. (2550). ความสัมพันธ์ของทุนวัฒนธรรมกับทุนนิยม: กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย (พ.ศ.2477-2549). วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2509). ผลงานในรอบ 5 ปี องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2503 – 2507. พระนคร: สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

อังคเรศ บุญทองล้วน. (2537). กระบวนการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความงามทางสรีระของผู้หญิงในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการประกวดนางสาวไทย. วิทยานิพนธ์ ศค.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อำไพ เกตุดี. (2531). การประกวดนางสาวไทยไม่มีสาวงามจากค่ายป่าซูลี มีแต่สาวที่ป่าซูลีเทรน. สกุลไทย. ปีที่ 34 (ฉบับที่ 1746 เมษายน 2531). หน้า 95

อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. (2528). อิทธิพลขององค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจไทย กรณีศึกษาว่าด้วยอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา. ทฤษฎีการพึ่งพา กับสังคมเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับวารสารเศรษฐศาสตร์วัฒนธรรม.

เอื้อ บุษปะเกศ หงสกุล. (2516). เบญจกัลยาณี 4 แบบ. ภาษาและหนังสือ. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 2 สิงหาคม 2516)

อังคเรศ บุญทองล้วน. (2537). กระบวนการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความงามทางสรีระของผู้หญิงในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการประกวดนางสาวไทย. วิทยานิพนธ์ ศค.ม.

(สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Miss Thailand 1995 News and Selection of Thai Representative for Miss Universe 1996.

(2555). (วีดีทัศน์).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายธนสรณ์ สุ่มังคละกุล
วัน เดือน ปี เกิด	18 พฤษภาคม 2534
สถานที่เกิด	พระนครศรีอยุธยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จาก โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2563 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ